

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

30 СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА 30

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

ВИТЕШКИ ЕП У 46 ПЈЕСАМА

ОПЈЕВАО
ЛОДОВИКО АРИОСТО

ПРИПЈЕВАО СРПСКИ
ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

ОБЕСНА ДРУГА

Gift of

The Thorne Foundation

**STANFORD
UNIVERSITY
LIBRARIES**

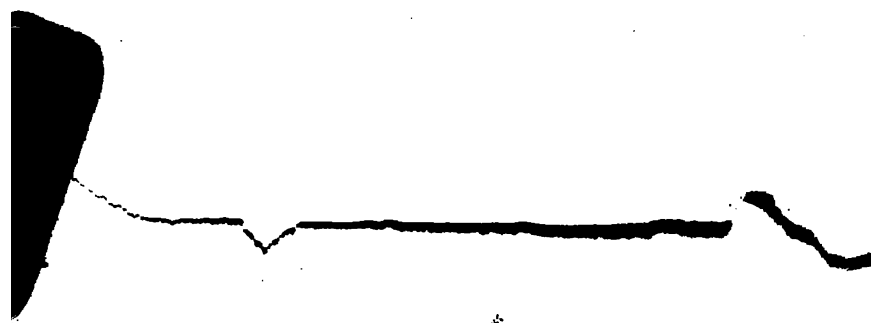
Ariosto, L.

33 СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА 33

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

Ariosto, L.

33 СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА 33

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

ИЗДАВАЧКА КУЛТУРА Београд

кал/21

Ariosto, L.

33 СРПСКА КЊИЖЕВНА ЗАДРУГА 33

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

ВИТЕШКИ ЕП У 46 ПЈЕСАМА

СПЈЕВАО

ЛОДОВИКО АРИОСТО

ПРЕПЈЕВАО СРПСКИ

ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

СВЕСКА ДРУГА

У БИОГРАДУ

ШТАМПАНО У ДРЖ. ШТАМПАРИЈИ БРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1896

1032 (4). Амор, што убодом стријеле дүшманскѣ
 Ојади толике у најбољем цвѣтку
 Шћери без разлике сељачке и бѣнскѣ,
 Уби ме, ласкавши лажов у почѣтку.
 Бијах ћерка краља Галиције шпѣнскѣ,
 Велим бијах, јѣра пошто тако рѣтку
 Несрећу доживјех, као што је мѣја,
 Ја сам данас, тўго, само шћерца твоја.

1033 (5). Ја, коју на земљи зваху Изабѣлом,
 Прије но под земљом западох у бѣду
 Са пунијем срцем и ведријем чѣлом
 Живљах задовољна у сваком поглѣду.
 Узроке с којих ме мрак својим паћелом
 Сакри овдје хоћу испричат' по рѣду.
 Кад спѣсти не можеш из муке ме овѣ,
 Твој сажалај прича бар нек изазовѣ.

1034 (6). Објави јуначке игре у Бајѣни
 Мој несретни отац прије триста данѣ.
 Из цијела света кнѣзи и барѣни
 Поврвјеше к нама дијелит' мегдѣна.
 Би се допануо и самој Белѣни
 Цербин, кад појаше коњица ваљѣна:
 Скоције краљевић допаде с' и мѣни.
 Сви борци од њега бише надбијѣни.

1035 (7). Ја ево искрено признајем тебѣка
 Да љубављу бијах скоро опијѣна,
 Гледајући славног овога војника.
 Не чуди се томе, јер слаба сам жѣна,
 Ах да љуби срце дано је меника;
 Због њега сам данас овдје сакривѣна.
 Ако ће, јер сам га баш ономе дѣла,
 Што је вјерна слика мојег идеѣла.

1036 (8). Цербин, који својом мишком и љепѣтом
 Славно победи витезове ѣнѣ,
 Који моје срце свог срца дивѣтом
 Озари, извуче на свѣтлост из тмѣнѣ,
 Клео ми се својим млађаним живѣтом,
 Да и он за мнѣ исто тако гѣнѣ,
 Јер Амор нам пружи начине и срѣства
 За састанке, чинѣ' у томе чудѣства.

1037 (9). Када окончаше светковину китну,
 Мој се мили Цербин у Скоцију врну.
 Одлазак ме његов са небеса хитну
 На ледену земљу, а у тугу прну.
 Растанак (то видјех чатећ' књигу ситну
 Што ми посла) јаде на душу му зрну.
 Вељаше: без тебе мени се не живи;
 Ходи! Жудњи ми се, душо, не противи!

1038 (10). Докле у брак са мном Амор њега тјера,
 Мене њему дати за оца је хула,
 Јер брак забрањује неједнака вјера:
 Цербин је хришћанин, ја маварска була.
 Мени, пошто Цербин отети ме смјера,
 Срце рече: иди! То сам добро чула.
 Имадијах дворе баш на мору сланом
 Са цвјетнијем вртом и мермер-алтаном.

1039 (11). Знав да вртом ноћу слушах птице гајске,
 За отмицу мјесто свидје му се згдно;
 Отле ме требаше једне ноћи мајске,
 Молбама његовим пријатељским сходно,
 Друг му Одорико од земље бискајске
 Да отме, напавши мјесто моје рдно;
 Кришом стигав с лаћом Одорико ту би
 Отео дјевојку, коју Цербин љуби.

1040 (12). Љубавни болесник да себе лијечи
 Лијёкове кашто мора и да хара;
 Да то сам учини Цербина спрјечи
 Строга заповијест од оца му стара
 (Ког мораде слушат' без једне рјечи),
 Да мачем помогне франачкога цара.
 Другу, кавалеру пуноме врлина,
 Повјерит' се, то је нагнало Цербина.

1041 (13). Повјери се јер је много добра њему
 Учинио био речима и дјелом.
 Ја извијештена бијадом о свему,
 И кад једног дана помрчина велом
 Покри лице земљи и мору голему,
 Одорик из лађе са дружином смјелом
 Искрца се у врт, у којем се шетах,
 И са дворском дамом пријатно ћеретах.

1042(14). Одорик имаде поуздане дрѹге,
 Који с мојом стражом љуто се скѹбише.
 Одмах савладаше одане ми слѹге,
 Многе од њих туна на мјесту побѹише,
 Неки утекоше у зелене лѹге,
 А неке заједно са мном зарѹбише.
 Примих врло радо ланце ропства златна.
 Отпловисмо пошто разавише платна.

1043(15). Видјех среће своје обрашчиће пунѹ,
 Ал' убрзо њихна пуноћа се збѹнца;
 Сад заједно са мном срећа моја трѹнѹ.
 Прије но по граду поче да се лѹнца
 О том, умакосмо. Олуј ће да грѹнѹ
 Ваш када нам оста за леђима Мѹнца.
 Приморка сам, али нигда така бѹса
 Не видјех, и не чух таког ѹрнебѹса.

1044(16). Титраше се лађом као љуском лѹком
 Вјетар; замишљах је веће разбијѹну;
 Да олуја нама пријећаше смѹком,
 Ја тврдо вјерових у једноме трѹну,
 И мишљах да ће нас почастити рѹком,
 Тамо крај Рошѹлѹ на оштру гребѹну,
 Јер да нас избаве из самртних грѹза
 Немоћни бијаху напори матрѹза.

1045(17). Тад Одорик прѹвѹ учини чудѹство,
 И нѹ превари се у своје рачѹну:
 Ја, он и још двоје имадосмо срѹство
 Очајно: у трошном спасаваѹ се чѹну.
 Пошто мачем одби морнара силѹство,
 Који с нама шћаху избјећи вртѹну,
 Ми се отиснусмо, и послѹје мнѹгѹ
 Муке, на земљу су стале наше нѹге.

1046(18). Боже, што ми помоћ пружи са висѹна,
 Благодарим теби, јер живот ми трѹба
 (Тако тада рекох) да љубим Цербѹна,
 Крај ког и на земљи ја сам усред нѹба.
 Море, разјапљено до крајњих дубѹна,
 Страховита слика отворена грѹба,
 Прѹгута и лађу и јадне лађаре,
 И све рухо моје и све адиђаре.

1047 (19). Лако их прегорјех као жртву мъру,
А слабо и волим кинђурење тѣла.
Наш чамац уз неку пристао је гъру,
Гдје не беше трага од људскијех дјѣла,
Гдје не видјех људе да копају, ърѹ,
Нити у близини икаквијех сѣла;
Брег видјех, чији се краци мору нагли,
Докле му је глава стајала у магли.

1048 (20). Ту ће јади већи мени да се дѣсѣ.
Јер сплетака својих пакосни је Љѣља
Разапео био ту читаве љдсе:
Засув Одорика блатом ниских жѣља,
Одријеси њега од задане бѣсѣ,
И посија раздор измеђ' пријатѣља.
Да другу Одорик осрамоти жѣну
Реши се, јер за мном бјеше у пламѣну.

1049 (21). Не знам да л' још прије (и то може бити)
Објешењак Амор на ухо му шѣнѹ,
Да младошћу мојом страст опаку сѣтѹ,
Или тек у шуми похота му плѣнѹ,
Гдје му угодно бјеше подло дјело скрѣти.
Али да ми чѣсти смртну зада рѣну,
Свали на се гријех од хиљаду ѳка,
Сметаше присуство двојице свједѳка.

1050 (22). Нарочито једног. Номал овај звѣ се,
Пријатељ Цербинов, из Скоције рѣдом,
Плѣменитѣ душе, к'о што је и рѣсѣ.
Рече му: нећемо цуру морит' хѣдом,
Који до Рошѣлѣ траје дуге чѣсе,
Већ виђи нећеш ли наћи којом згѣдом
У близини овдје каква добра кѣња;
Може кише бити, над гором је тѣња. —

1051 (23). Номал одмах оде, нити човјек слѹти
Шта се тијем хтједе, и каково дјѣло
Срамно Одорику по души се мѹти.
Оде, јер нѣ знаде шта се мени прѣло.
За другог мишљаше неће да се љѹти
Ако ли умишљај повјери му смјѣло.
Јер да га уклони не зна начин згѣдан,
И јер му је човјек овај био ѣдан.

1052 (24). Корев зва се овај. У истоме дому
 Одорик одрасте с њиме (вели дјева),
 Па зато, радећи на мојему слому,
 Мишљаше придобит' рђа и Корева.
 Ах да Бог да свако подлегао грому,
 Ком није светиња другара му нева!
 Ну чим је Одорик показао цеве,
 Корев ме заштити као прави дјеве.

1053 (25). Корев, који бјеше човјек од поштења,
 И овапућена честитост и вјера,
 Назвав га звијером, достојним презрења,
 Мач у груди рече да ће да му стјера
 Да мене избави од осрамоћења,
 И спријечи учин поганого смјера.
 Чим зграбише сабље да се љуто кдљу,
 Ја бжежати почех по гори и пљу.

1054 (26). За моју несрећу оста лаворика
 Подлацу, што тебе не треба да чуђи,
 Јер вјешт је и снажан, голем ка' борика,
 И Корев, обрањен, подлего је људи.
 Брзином обдари Амор Одорика,
 Те ме стиже одмах да ми љубав нудји;
 Из уста му чу се слатких речи праска,
 Амор га научи како да ми ласка.

1055 (27). Ма сва му је молба била бадаваде,
 Јер бијаш се прије ријешила мријет'
 Него ли му гадне испунити наде,
 И жртвовати му дјевојачки цвијет.
 Видећ' е не може да ми га украде,
 И да не помаже ни молба, ни пријет,
 Смисли отети га, и кидиса да ме
 Обори, зграбивши за бело ме раме.

1056 (28). Страшан бјеше срамном кад приступи раду,
 Дршћем сјећајућ' се ужасне му слике.
 Видећи да понос клони ми се паду,
 Рукама га шчепав за уши и кике,
 Ноктима га гребох и чупах му браду,
 И потресох гдру силом своје вике.
 Моје очајање љвећа ми снагу,
 Те се одупирах похотљиву врагу.

1057 (29). Гинут' хоѿах али звијезду водѿиљу
 Злу имам: не даде; гори јад ме чѿка.
 Ваљда с тога што се за читаву миљу
 У ѿколу чула писка ми и дрѿка,
 Зби се што спријечи звијера у сиљу,
 Јер на брду љуѿи гомила се нѿка
 Појави, и к нама низ брдо се спусти.
 Уплашен одо тог Одорик ме пусти.

1058 (30). Заживши бјежати по зеленој луци
 Утече, видећи да ће бити клања.
 Ти су људи били опаки хајдуци,
 И ма да из грозна спасоше ме стања,
 Видјех, чим се нађох у њиховој руди,
 Да у жеравицу падох из тигања.
 Моју чедност они поштедјеше, јѿр је
 Продати ме хтјело то грамзиво звѿрје.

1059 (31). Зле судбинѿ гдњи рука ме и злоба,
 И скѿро ће бити три стотине дана,
 Како трулим овдје кано у дну грѿба.
 Више видјет' неђу милога јарана,
 Јер су ме продали веће као рѿба,
 Трговцима неким за харем султана.
 Ах веће су од њих примили и нѿвце,
 И ја сваког часа изгледам трѿѿвце.

1060 (32). Не надам се добру; на јаде сам свѿкла;
 То је повест мојих претрпљених зала. —
 Јецајући то је испричала дѿкла,
 Љепша но лијепа ружица и лала:
 Оку се чињаше у рају је нѿкла,
 Уста би је радо анђелиѿом звала.
 Баш кад задња ријеч паде јој из грѿди
 У пећину груну дваестину љуѿи.

1061 (33). Одмах је настала голема гунгула.
 У руци је била некијема кѿса,
 Некијема мотка, ражањ или ѿула,
 А сва руља беше дроњава и бѿса.
 Њу је предводио некакав громула
 Без једнога ока, образа и нѿса,
 И рече јој чудне правећи мигове:
 Дивна ли ми птица уђе у вигове!

1062 (34). Затијем Роланду: е хвала ти, браће,
 Што ми ка' поручен у пећину дође,
 Да ми задовољиш потребице мале,
 Јер такога руха ми немамо вође,
 Нити у нас такво оружије калé,
 Које ћеш, надам се, дати нам такође. —
 Вођи руђе ове с конопца и коца
 Одговори јунак, уставши са стоца:

1063 (35). Купујеш оружје? На том предузёћу
 Честитам, тргујућ' њиме по занáту.
 Продаћу га теби, поклонити нећу,
 Па зато најприје положи ми плáту. —
 Угарком измахну и ока му свёћу
 Угаси, и још га дóхвати по врату.
 Не хтје мач потрзат'; угарак из вáтрé
 Мњаше довољан је да лупежа сáтрé.

1064 (36). Страховит' је био ударац угáрком,
 Јер пањем га право међ' повије кљўчй,
 Те никада више он сунцу се јáркóм
 Обрадоват' неће: скљока се и згўчй,
 И за час дух му се у језеру жáркóм
 Створи, гдјено Хирон силеције мўчй,
 Гдје у врелој крви вјечито их вáрй,
 За њихове грозне злочине и ствáри.

1065 (37). Грдан сто је храстов у пећини бйó,
 Даске му дебеле неколико шáкá,
 На једнојзи нози стајао је цйó,
 Која дебља бјеше од слонова крáка;
 С друштвом лупеж вино на њему је пйó.
 Роландо га зграби и завитла, пáка
 Баца га на руљу тамо гдје је гўшћé,
 И она заглави од пећине ўшћé.

1066 (38). Храстовина руљу по средини скóбй.
 Да силна ударца! Да грозна русвáја!
 Сав се сто у ситне комадиће здрббй!
 Многoг из гомиле пожељеће мáја.
 Неком главу смрви, груд некеме прббй,
 Многи бјеху као полупана јáја.
 Деси се што бива стену кад олўја
 Скотрља с бријега на гўжву од гўјá.

1067 (39). Стена змије љуте гњечи, кида, цспѧ.
 Крѣшево читаво на̀чинѧ се та̀дѧ,
 И ту све зависи од случаја слѣпа:
 Некој змијурини самрт она за̀дѧ,
 Нека тад остане без главе и рѣпа,
 Нека се рањена вије и оба̀дѧ,
 Нека травом бјежи. Тако витез лѹпѧ
 Столом хростовијем по лупешкој грѹпи.

1068 (40). Хитренијем скѡком приступи им блѧжѣ.
 Седморица (тако пише у Турѧину)
 Осташе читави; Роландо их стѧже
 Кад стадоше бјежат' право недођину.
 Ту се једно уже деси; он га дѧже:
 Бјеше их повезат' лако паладину.
 Везане истјера из подземна ждрѣла,
 Пред уласком чијим бјеше вита јѣла.

1069 (41). Тад окреса мачем јели седам гра̀пѧ.
 Те на њој на̀чинѧ седам оштрих ку̀кѧ:
 Свих седам лупежа ту птицама хрѧна
 Биће, умријеће од грознијех мѹкѧ;
 Неће више људма чинити зијѧна,
 Ни тјерати занат крволока вѹка.
 Једнога по једног за рамена згра̀бѧ,
 Па на куке оне вилице им на̀бѧ.

1070 (42). Само није оне сјетио се ба̀бѣ,
 Што се с цуром као с мишем мачка лѡвка
 Играше, те живот остаде јој ца̀бѣ.
 Он се љути, псује; залуд му је псѡвка,
 Јер макар да ноге имала је сла̀бе,
 И да брза бјеше таман као плѡвка,
 Побјегла је баба без икакве штѣте,
 И на реци једној коњаника срѣте.

1071 (43). Казаћу касније ко коњаник бјѣше.
 Већ и помрчина није тако гу̀ста,
 Јер зорине зраке са истока спјѣше.
 Благе речи зборе Роландова уста
 Изабели, коју кушају да тјѣше.
 Одоше заједно преко поља пу̀ста,
 Пошто је на коња иза себе ба̀ци.
 У томе синусе и сѹнчеви зра̀ци.

1072 (44). Неколико дана, а можда и јаче,
 Јежђаху и ништа не случи се њима;
 Изабела само уздише и плаче.
 Сретоше јунака, опкољена псима,
 Једном кад на брдо шћаху да се каче:
 То не била пашчад, веће људма зљима
 Опкољен је био. У окову бјеше.
 Мислиш из очију ватра њему креше.

1073 (45). Ал' о том касније. К Брадаманти јако.
 Која се Руђеру непрестано нађа.
 Изостанак његов цвијели је тако,
 Да јој душа поче озбиљно да страђа,
 А цио свијет јој постајаше пако,
 Док се сјети најзад и Марсеља града,
 Који, к'о што знате, у помоћ је зваше,
 Јер му Мавар земље мачем отимаше.

1074 (46). Чудеса храбрости починила тѹ је,
 Одликујући се од осталих жена;
 Африканска пасама запамтила њу је,
 Јер много потуче љутих Сараценна.
 Ипак цуру јади пише као гђе
 Нит' ратом наступи у срцу јој мена.
 Једног дана кад је горке сузе лила,
 Дође јој Мелиса, чаробница мила.

1075 (47). Чим опази ову без Руђера лава,
 Цело јој тијело подиђоше мрави;
 Посрте, јер грозна обузе је страва,
 Мислећ' његову ће смрт она да јави.
 Али жена она, поштена и прѡва,
 Видећи да слутња немила је давѡ,
 Пустѡ да осмеси образе јој красе,
 Ка' вјеснику, који добре носи гласе.

1076 (48). Рече: твоје очи зашто тако слѹзе?
 Жив и здрав је Руђер, и љуби тебѡка,
 Ма опет га вежу Атлазове ѹзе.
 Преко многих гора и многијех река
 Јездит' нама ваља, а не лити сѹзе;
 Зато коња седлај и прати менѡка:
 Одвешћу те к њему, научићу како
 Нове га мађије опростићеш лако.

1077 (49). И затијем све јој исприча по реду
 У лавиринт Атлаз борце како мамџ,
 Како пријеваром баца их у беду,
 Мјесто да се таке лагарије срџми.
 Ту је (рече) Руђер у велику једу,
 Тражећи те ту се зарџ и дсџми,
 Јер је цин дјевојком, што је твога лџка.
 Домамио тамо славнога рџтнџка.

1078 (50). Ту Атлаз узима на се слике онџ.
 Што борцима, које мађија је сплџла,
 Миле су, и сузе за којима ронџ,
 Те за њима јуре ознојена чџла;
 Ту од свуд Руђеру гласи твоји звонџ,
 Јер лажна га твоја прилика завџла.
 С тога, ма да досад много веће страџа,
 За тај лавиринат везује га наџа.

1079 (51). Под Руђеровом ће јавити се сликом,
 Чим ти стигла будеш до чаробна стџна,
 Атлаз, и у помоћ клицаће те виџком;
 Опсјену ће теби старац тога дџна
 Спремити, каковџ досад није ниџком;
 Чиниће се теби да Руђера бџна
 На мегдану видиш савладана: сџмо
 Помогнеш ли њему, и ти оде тџмо.

1080 (52). Добро пази да те Атлазова хџла
 Не обмане тада, као много љџди;
 Ма колико слика изгледала мџла,
 Знај да твој Руђеро неће бити тџди,
 Па лажног Руђера, колико ти сџла
 Досџжџ, ударај мачем посред грџди;
 Знај да удар неће срце голџбијџ
 Руђерово, но ће вјџшца да љџбијџ.

1081 (53). Питање је сада да л' ће рука хтџџети
 Убити онога, што је сличан дрџгом,
 Ал' у томе чџсу ти се само сџџети,
 Да стојиш пред својим најгоријем враџгом.
 Још сада се реши, кажи да л' ћеш смџџети,
 Иначе мојијем немој иџи траџгом,
 Јер ако са сумње Атлаза поштџдиш,
 Не надај се драгог опџта да глџдиш. —

1082 (54). Пошто Брадаманта жени вјеру даде
 У одсудну часу да клонути нђе,
 Добру коњу своје на рамена паде,
 Па са Мелисом се к лавиринту крђе.
 Хитале су оне и биле су раде
 Сломити мађију што Руђеру смђе.
 Чаробница, цури да олакша јаде,
 Причала јој путем и брала јој цвђе.

1083 (55). Пошто Брадаманту развесели шало̀м,
 О потомцима јој повијест понавља,
 Што богати биће и славом и малом.
 Бог ће вама дати живота и здравља,
 Те ћете (вељаше), вођени моралом,
 Испунити оно, што пророк ти јавља,
 Оно што си, дјево, кито од врлина,
 Дознала од мене на гробу Мерлина. —

1084 (56). На то ће Мелиси Брадаманта рећи:
 Прорекла си мени славне моје сине,
 Вјерујем да нећу прије у гроб лећи,
 Него што ме жеља материнска мине;
 Ал' нѐ рече да ли и шћери ћу стећи,
 Чијено ће свијет прослављати чине.
 Хоће ли их бити на великој цени?
 Ако ће их бити, ти ми их спомени. —

1085 (57). Жена одговори: у будућој ђри
 Одјекнуће слава прџко света бџла,
 Коју ће пожњети поносне ти шћџри
 Величином својих племенитих дјџла,
 Услугама што ће учинити вјџри,
 И чистотом срца, и љепотом тџла.
 Силним царевима биће оне мајке,
 О њима ће славне причати се бајке.

1086 (58). Када бих о свакој казала ти кџ је.
 Много дана моје трајале би приче,
 Јер имаћеш ћџри ти читаве рџје,
 Којијема ће се потомци да дичџ.
 Испричаћу сада најглавније штџ је,
 Хитати нам ваља, Руђеро нас вичџ.
 Могла би видјети и лица им блага,
 Да смо у пећини украј саркофага. —

1087 (59). И тад јој је ово Мелиса навела :
 Највећма ће твоје прославити племе
 Херкулова шћерка, дичпа Изабела :
 Мантовскога дѣма поносито шљеме
 Обасјаће зраци са њезина чѣла ;
 Мужу свом Гонцагу олакшаће брѣме
 Државно, савјете мудре ће му дати ;
 Чедношћу, памећу, љепотом ће сјати.

1088 (60). Из њена ће дома напредак да свиће,
 Његоваће она вјештине и Мўзе ;
 Мећу њом и мужем надметања биће
 У добру ; душмани пред њом ће да пўзе.
 Рекне ли Гонцаго : ја грабљиве тиће
 Галске прогнао сам, тукући Францўзе,
 Она ће : да чедно живећ' Пенелѡпа
 Улису се равна, свједочи Јеврѡпа.

1089 (61). У пећини што сам, живећ' у самѡћи,
 Дивѡта о њѡзи чула од Мерлина,
 Сада теби нећу испричати мѡћи ;
 У кратко ти велим : Историје бина
 Од њених подвига, светих по каквѡћи,
 Од њене доброте и њених врлина,
 Од њене љепоте као сунце сјаће,
 Те цело човјештво име њено знаће.

1090 (62). Прва, што се сада треба да спѡмѣне,
 То је Беатрица чувена од Есте,
 Изабели сестра ; подвиге ће њене
 Историје листи у себе да смјдстѣ ;
 Али чим јој душа на небо се крѣне,
 Мужу јој, што срећан дотле био јѣсте,
 Мужу, ком је била пѡдупѡрањ главни,
 Звијезда ће среће намах да потавни.

1091 (63). Јер мужу јој Сфорци, дуци од Милана,
 Голѣму јунаку, застава ће чија
 За жића јој бити Италији брана,
 А по смрти њеној престати да сја,
 Мужу, велим, њеном ода свију страна
 Пропаст и бездан ће почети да зија,
 Јер њених савјета неће бити дѡ га
 Спасу, и њега ће обасути љага.

1092 (64). С именов ње њеним још више их бити,
 Прије ње рођених на стотине љѣта.
 Круна Паноније једну ње да китѣ;
 Једна у манастир, јер ње да јој смѣта
 Свијет молитвама, себека ње скрити,
 А кад замијени јад овога свѣта
 Рајскијем насељем, њојзи ње се свѣти
 Светитељски венац вјечитога цвѣта.

1093 (65). Рекох да не могу дивне твоје лѣјѣ
 Спомињати сада све лијепе цвѣте,
 Ни све побројити матере и сѣје,
 Што ње историју италску да златѣ;
 Штоно ње вијенце своје и трофеје
 Блиставијем својим дјелима да плѣтѣ;
 Што ње оснажити владарске дѡмове,
 Рађајући вазда јунаке грѡмове.

1094 (66). Неће оне бити мраком завијене,
 Наменеца слава свакој ти је шћѣри;
 У племену твоме славне су и жѣне,
 А нијесу славни само кавалѣри.
 Сјем тога још нешто дознаћеш од мѣнѣ.
 Потомци ње твоји крај светијех двѣри
 Са женама славним спојити се браком,
 Што ње племе твоје обасјати зраком.

1095 (67). Снахе твоје шћѣри првих великаша
 И вчадара, народ мајкама ње звѣти.
 Ричарда ње бити она твоја снаша,
 Што Херкулу Првом биће некад маѣти.
 Прогнана од силних, злијех богаташа,
 С дјецом ње по свѣту много да се пѣти,
 Али у невољи умријети нѣће,
 Јер пријѣстол очин Херкул заузѣће.

1096 (68). Херкулову жену што у Арагѡну
 Рођена ње бити, Леонору благу,
 Имаће Ферара на својему трѡну.
 Никад није жена још моралну снагу
 У Атини, Риму, ни у Вавилѡну
 Показала, каква твоју снаху драгу
 Красиће, и народ много ње је волит'.
 Дјеца њена биће Алфонсо, Хипѡлит.

1097 (69). Изабелу, ону узвишену мџму,
 Срцем својим сличну анђелу нѣвину,
 Коју већ споменух, још родиће к тџму.
 Лукреција Борџа Алфонсу јој сџну
 Биће жена, украс твоме биће дџму,
 Вољеће је народ ка' дијете стрџну.
 Озариће земљу ка' јарко прџљеће,
 И прослављаће се кроз много стџљеће.

1098 (70). Од прилике како према сребру стојџ
 Кџсистер, а бакар према злату: џли
 Стакло, које вјештак умјетнички бџјџ,
 Према дијаманту и његовој сџли;
 Ил' блиједа врба према лавру, којџ
 Вјечно зеленило благодари жџли;
 Ил' мџк према ружи, према њџј ће жена
 Свака стајат'; биће славом обливџна.

1099 (71). Слава, за живота што ће да је кџтџ,
 И што јџј на гробу цвџшће, још ће тџјем,
 Упамти што велим, умножена бити,
 Што ће синовима својџјема свџјем
 Тежњу к Вишем улџт', терно ће се збџити
 Оно, што још сада прорицати смџјџем:
 У рџту и миру синове ће њџне
 Историјџ као славне да спџмџнџ.

1100 (72). И снаху ће њџну народи да штџјџџ,
 А снаха јџј биће лијепа Рџнџта.
 То ће бити ћџрка Дванаестом Лџјџу,
 За Херкула Другог удаће је тџта.
 Негда ће врлине њџне да се чџјџџ
 Од двџрова царских до сџлских вајџтџ;
 У звијџзде ће је пјџсници да кџјџџ,
 Отвориће јџј се историје врџта.

1101 (73). Алда и Марија и лијепа Лџпа
 Биће снахе твоје и другџјџх сџла;
 Свака од њџх сџјџ ће на дом ти да сџпџ. —
 Ту је уђутала чџробница мџла.
 У тај мах зачу се нџкакова шкрџпа
 И праска у даљи, ал' шума је крџла
 Узрок окршају. Веће близу бџјџху
 Лавиринту; цура угледа му стрџху.

1102 (74). Пошто Брадаманти потомства јој дјела
Исприча, Мелиса застала је тјна;
Ближе замку оном ићи није хтјела,
Да је не опази стара она блуна.
Понови јој мудра да буде и смјела,
Те да историји не кочи текуна.
Ту се разтадоше; Мелиса се врну,
А дјевојка оде к лавиринту црну.

1103 (75). Није дуго ишла и брзо је знала
Откуда је била мало прије лупа:
Два дјива, којима штита су се сјала,
Којима је главе покривала чупа.
Који јачи бјеху него што је хала,
Њенога Руђера нападаху скупа.
Мишљаше, видећи како бјеше скљен,
Тек што није глава панула му дљен.

1104 (76). Све бјешња биваху оба ова пўшта,
Све ближе стизаху њихова оштрица
До борца, што ј' слика Руђерова сўшта.
Бој пријеђе облак тмасти преко лица,
Свакојакних сумња спопаде је тўшта;
Побдоја се биће Руђеров убица,
Ако ли послуша Мелису и мњаше,
Да ова Руђера усмртити шњаше.

1105 (77). Такво увјерење о Мелиси стдче,
Свладана мађијом чаробника стара.
Оно Руђер јесте (тад у себи рдче),
Јер није могуће да ме око вара.
Зар тврђење жене да ми буде прдче,
Која просто хоће благо да ми хара?
Да је Руђер оно срце мени каже,
А то осјећање с очима се слаже. —

1106 (78). Баш када је мисли премишљала овд,
Руђера одбранит' пуна јаке вдље,
Зачу глас којим је он у помоћ здвд,
И видје га како низа равно пдље.
Бјежи к лавиринту. Цинови га лдвд.
За њим коња шину што је могла бдвд.
Кроз капију замка оног он умаче.
И она. Мађија одмах и ну таче.

1107(79). У истини ту је и Руђеро бјо,
 Ма га опчинице Атлазове гнóме,
 А сада је старац и њу туна скрјо.
 Руђеро се чешће сретао са њóме
 Такође је тражећ', ал' Атлаз је хтјо
 Да помрачен буде разум њима двóме.
 Не знаху се ма да сретаху се чéсто;
 На свијест им паде тмина као тéсто.

1108(80). Господине, мојој не замјери Музи
 Што их сад оставља код маторе лўдѣ,
 Да чамују туна подуже у тузи,
 Јер спашће их када затребало бўдѣ,
 И допусти мени, понизном ти слўзи,
 Да монотоније, које спјеву ждѣ,
 Избјегавам тијем што мијењам чдшћѣ
 Приче, не бих ли те забављао ждшћѣ.

1109(81). Од намјере моје ништа невјинијѣ:
 Разне пређе треба за спјева ми ткјиво,
 Да би моје платно испало фјинијѣ.
 Даље мним ни теби неће бити крјиво
 Једућ' јела разна са моје синијѣ,
 Јер огади исто печење и пјиво.
 Да добијеш разна пића и чјиније,
 К'о што дакле видиш, настојавам жјиво.

1110(82). Вратимо се сада краљу Аграмáну,
 Који пред Паризом смотре држи сјáјнѣ,
 И, пројахујући на коњицу врáну,
 Прегледа ордију, раздаје колáјне.
 Много му је војске пало на мегдáну,
 Тер он, усљед слутње нѣкаковѣ тáјнѣ,
 Хита уклонити и најмању мáну
 Из војске, поправке заводећи трáјнѣ.

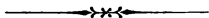
1111(83). Стигли су му нови борци као лáви.
 Да ратују против хришћанскога свѣта,
 Па треба распоред о њима да прáви;
 Без вођа својижоста многа чѣтá,
 Сад нове им треба на чело да стáви,
 Да не би још већих претрпио штѣтá.
 О том читај пјесму што сада слијѣдѣ, —
 Ако мниш да и њу читати вријѣдѣ.

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

СПЈЕВАО ЛОДОВИНО АРИОСТО

ПРЕПЈЕВАО ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

ПЈЕСМА ЧЕТРНАЕСТА

У кржавијема оним бдјевима
Хришћанства с Африком толико је глава
Пало, да лежаху мрци слдјевима,
Те се од лешева не виђаше трава,
А вук и гаврани све у рђевима
Крвожедна своја уживаху права.
Но ма да су били потучени Франци,
Већма бјеху смрћу покошени странци.

1113 (2). Побједа ме њихна на бој код Равене
Подсјећа, Алфонсо, гдје ви први бјесте;
Гдје храброшћу, која задивљује менѐ,
Продријесте кроза дубраве и чѐсте,
Опалисте хитро топове скривѐне,
Те побједа нама останула јѐсте,
Побједа, која је стала много жртви,
Јер су небројени били наши мртви.

1114 (3). Видећ' да нам пораз грози страховити,
Видећи у бјегству поносне Норманце,
Које крвник поче по пољу ловити,
А с њима Пикаре још и Аквитанце,
Витешко вам срце и дух плаховити
Већ побједоносне пдбиједи Шпанце,
Јер на њих јурнувши с омладином чилѐм,
Ви их поразисте храброшћу и силѐм.

1115(4). Против нас папа се са Шпанцима здружи,
 Ви нас одбранисте од овијех псина;
 Показасте како отаџбини служити
 Храброст и умјешност оданог сина.
 Ваши чили момци и челични мџи
 Одбранише стѣјег бијелога крина,
 Стијег савезника, француског владара,
 Од папских и шпанских љутих измеђара.

1116(5). Тада заробисте вођу папске четѣ
 Колону, што бјеше допануо рана.
 Чак ће се некада потомци да сјетѣ
 Племенитости вам, коју тога дана
 Заробљен очајник и рањеник срѣте
 Добив у Ферари лијека и стана,
 А када здравити и слободу јѣште,
 Јѣра га вратисте Риму с пуно пѣште.

1117(6). Радост од побједи страховите вѣше
 Замутити се крвљу силном која плинѣ;
 Небројене сузе у очима сјаше
 Посвећене врлом францускоме сину,
 Војводи врховном, који земље наше
 Бранит' преко Алпа овамо се винѣ.
 С њиме је Француза пало тако мнѣго,
 Да би им од крви поток тећи мѣго.

1118(7). Та ваша побједи напретка нам даде,
 Мину борба измеђ' завађених раса,
 Ал' због силне крви која онда паде,
 Крви савезничке, ради нашег спаса,
 Нијесмо,штујући сусједове јаде,
 Срећи својој дали израза и гласа.
 Ћутасмо, јѣра се чак овамо зачу
 Како удовице у Францији плачу.

1119(8). Француска је војска скоро без главара
 Била, толико је пало их у боју.
 То је принудило француског владара
 Узет' нове вође за армију своју,
 Новом стѣгом сузбит' изгреде беђара,
 Који пустошише отаџбину моју,
 Јѣра му је војска разуздана била,
 И стаде нас много штете и резила.

1120 (9). Њено понашање прљаво и блатно
 И грозно и срамно достојно је жига;
 Њега је Равена осјетила знатно,
 Његов опис више изнио би књиџа.
 Тривулца, да право узакони ратно,
 Да нас ослободи самртнијех бриџа,
 Да стегу заведе у војци ти својски,
 Пошља нам што прије, о краљу хербојски!

1121 (10). Као ваш савезник, поглавар Французџа,
 Што изгуби тада цвијет од вђвдџа,
 Тако и Аграман. Много пролив сџза,
 Он с Марсилом краљем по ордији хдџа,
 Вдљан, к'о што моја опјеваће Мџза,
 Опростити војску многијех нџзгдџа,
 Које пред Паризом претрпје од лане,
 И поставит' нове војводе ваљане.

1122 (11). Напријед ступаху Марсилове чџте,
 Док афричка војска стајаше на страџи.
 Први с којима се краљ Аграман срџте
 Бјеху с Дорифебом храбри Каталџни.
 Други су Наварци, што големе штџте
 Од љута Риналда претрпјеше лџни,
 Јер краља им уби. Марсил Изолира
 За вођа им даде, дичног оџиџира.

1123 (12). Балуган предводи војску од Лебна;
 Пред борцима љутим Кастилије Малџ
 Видим Марсилова брата Фалсирџна,
 Чије мрке очи као ватра пџлџ;
 Алгарби за вођу имају Грандџна,
 Чију храброст радо мејданџије хвџдџ;
 Мадарас је главар војске витезџвџ,
 Коју је Севиља дала и Кордџва.

1124 (13). Пред лизбонском војском Тесир коња јџшџ,
 Јер смрђу Ларбина припаде му влаџа;
 Серпентин, ког муњом противници звџше,
 Галисије славне господар и наџа,
 За њим иде с војском. И заставе вџше,
 Храбри борци, које породи Гранџа,
 И које предводи Стордилџно, знамо;
 Уз вас Барикџна с Мајорком имамо.

1125 (14). Тако се ређаху војске без прѣстанка,
Јер сада јурнуше исто као лава
Силовити борци тадашњег дѣнка,
Којима Блансардин бјеше вођ и глава,
Које, сјем Заморѣ, даде Салѣманка.
С Маталистом војска ј' коју Калатрава
Са Толедом посла из онијех страна,
Гдје протиче бистра река Гвадијана.

1126 (15). За војскама тијем низ пространо пље,
По зеленој трави, пуној чисте росѣ,
Поносно ступаху, силазећи дље
С брежуљка једнога и његове косѣ,
Људи пуни снаге и витешке вљѣ,
Гласовити борци града Сарагосѣ.
Фераго, којега краљ Марсило рдѣ,
Убојнике ове у бојеве вдѣ.

1127 (16). Личаху на лаве и на леопарде,
Јер он прима само биране јунаке
У редове бојне Марсилове гѣрдѣ;
Само њихне мишке, големе и јаке,
Могаху носити тешке халѣбарде,
Њихне ноге стизат' коњице брѣке;
Ту су Морган, Сагун, Лангиран и Бавѣр,
Аргѣлиф, Малсарис и Фѣлико глѣвѣр.

1128 (17). Пошто шпанска војска сваколика мѣнѣ
И пројезди испред краља Аграмана,
Са четама својим сав у срми сѣнѣ,
Ступивши напријед, владар од Орана.
За њиме се пољем широкијем вѣнѣ
Невесела војска љутих Гарамана,
Јер краља својега Мартазина згѣби,
Кога на мегдану Брадаманта зѣби.

1129 (18). Од Мармонде војска по реду је трѣћа;
И она остаде без свога главѣра,
Као и четврта, јер зла хтједе срѣћа
Да изгуби дичног Аргоста серѣра,
Ал' храброшћу поста рад освете вѣћа.
На празна су мјеста до три барѣктѣра:
Бурал, Ормид, Арган, пуни бојна ѣѣра,
Постављени били од врховног шѣѣра.

1130 (19). Избор бјеше добар; сваки који гдђе
 Чу да Арган доби храбре Либиќане
 Вељаше: војници достојни су вдђе.
 И Брунела ето; води Типцитане;
 Грижа њему савјест непрестано гдђе,
 Што му оте прстен Брадаманта лане.
 Био је покуњен тај пакосник збо,
 Јер с тог у немилост код краља је пао.

1131 (20). Људи к'о Аграман љути су ка' рйси,
 И чувши да Брунел прстен онај згуби,
 Одмах осуди га да објешен вйси,
 Ма поклони живот овој људској губи,
 Јер Изолир, братац Ферагов по сйси,
 Свједочаше како врло добро туби,
 Да Брунела нађе изнемогла јако,
 С рукама везаним њему наопако.

1132 (21). И тако Брунело паде са висина
 Краљевске милости, и сад је у беди.
 За њим иде војска што је Маурина
 Даде Фарурану, који много вреди.
 Војска, коју у бој посла Константина
 Са краљем Либаном оној сада следи;
 Мјесто Пинадора Аграман Либана
 Закрави да буде покрајини брана.

1132 (22). Дорилон имадѐ војнике од Сѐтѐ,
 Соридан Хесперце; ето Назаманѐ;
 Предводи Агрикал амониске чѐте;
 Малабуфер води буљке Феѐанѐ;
 Финадур, што Карлу многе чини штѐте,
 На челу својижех оштрих Канарјанѐ
 Ступа пољем главу држећи висѐко;
 Под њим је и војска што посла Марѐко.

1134 (23). Сада Корин иде са много војника,
 Аграман га Мулзи постави главарем;
 Каик алмансилских вођа је бојника,
 Ал' он чешће слави претпоставља харем;
 Војска од Арсиле, мавританска дика,
 Ступа са својијем силним господарем;
 Аграман Гегулце даде Римедону;
 Љута Кѐска следи љутом Балинфрону.

1135 (24). Клариндо Бџлгине убојнике вџдї;
 Ено Баливџрса: таквога ниткџва
 Тешко да икоја икад мајка рџдї,
 Јер много слетака он до сада скџва;
 Сва га војска што се пред Паризом згџдї,
 Не има од њега веџега лажџва.
 Мудрога Собриџна краља сила бџјнџ
 Сад иде; чила је, смјела и бџзбрџјна.

1136 (25). Силази с бријега испод густих липџ
 Убојита војска у сјџју панцирџ;
 Њу предводи чџвјек страховита тџпа,
 Поносно јашуџи ватреног ајџира,
 Што под њим помамно пјенуши и џипџ:
 То Родџмџн бјеше, владар од Алџира.
 Амо стиже прије неколико дџнџ,
 Да новим четама снажи Аграмџна.

1137 (26). Њега је Аграмџн нарочито слџо
 Да војсци доведе нова појачџна;
 По нарави варвар страховито зџо,
 Вазда је желио борења и клџња;
 Јачега чџвјека нико није знџо,
 Мишице му бјеху гвозденога ткџња,
 О чему је досад и доказе дџо,
 Париз доводеџи чак до очајџња.

1138 (27). Дарџинел зумарске води чете нџве;
 За Прузијем језде Алвараси љџтї.
 Да ли су им ноџас зло слутиле сџве,
 Чија писка свагда пџгибију слџтї
 Газди, на чије су попадале крџве,
 Не знам, ал' ми душа тако нешто мџтї.
 Јер кад оба сјутра на париске рџве
 Јурну, удес џе их ударити крџтї.

1139 (28). Сва је војска тада на окупу била,
 Осим Нориџије јџш и Тремизџнџ.
 Краљ Аграмџн рече: да грдна резџла!
 Манилар и Алџир, борци прве цџнџ,
 Које досад у бој носила су крџла,
 Данас постадоше кукавице лџне.
 (Вођ врховни тада јџште знао није,
 Да су жртџа били Дуриндане змијџ.)

1140 (29). Жиг са чела њихна ни смрт не би стрља;
Што досад ваљаху, мало ме се тиче. —
Тада преда њ ступи момче срца врла,
Сеиз Маниларов; од његове приче
Дах застаде краљу сред гојнога грла.
Погинуше оба, тако сеиз виче;
Војска, која бјеше од лава смјелија,
Изгибе, згуби је незнани делија. —

1141 (30). На те црне гласе заплака се свѣтко,
На душу се краљу камен јада свѣла.
Сви ђуте. Вријеме минуло је кратко,
Како је у табор маварскога краља
Краљ Мандрикар, коме Агрикан је тѣтко,
Дошао из својих татарских земља,
Готов Аграману да помогне снажно,
И ако устреба да гине ђвѣжно.

1142 (31). Необична снага убојице тѣга,
Спојена с храброшћу и суровом ђуди,
И са лажном вјером у лажнога ђѣга,
Чињаше те њега бојаху се ђуди,
А прославише га не толико мнѣга
Дјела, колик' оклоп што му кити грѣди,
Јер Хекторов оклоп из времена вѣгда
Мандрикар упљачка у Сирији нѣгда.

1143 (32). Шта је сеиз онај краљу тога трѣма
Испричао својим ухом он је чѣо,
И у души му се одлука и спрѣма
Створи да се свети; гњѣв је њега дѣо
Да је сав дрхтао од бијеса; прѣма
Томе он запита какво носи рѣо
Незнани делија, ма намјеру скривѣ,
Ваљда мазду желећ' он сам да ѣживѣ.

1144 (33). Рече сеиз: јунак што славу нам чѣтнѣ
Помрачи; делија који као стрѣла
Борце сијекући кроз редове лѣтнѣ,
Сав је црнио се од црног одѣла. —
Знате да Роландо црно рухо мѣтнѣ,
Јер црна бијаше и душа му цѣла,
С несретне љубави из Париза кадно
Јурну за дјевојком што га вара гѣдно.

1145(34). На коњица кога од Марсила дббѣ
 (То је био један плаховити вранац)
 Ускочи Мандрикар, кроз војску се прббѣ,
 И закле се многи пројездити кланац
 Борца црног тражећ', и када га скббѣ
 Или око врата да му баци ланац,
 Или да му кости топузином здрббѣ, —
 Закле се заклетвом тврђом него станац.

1146(35). Планове је разне смишљао и плѣо
 Путујући (о том имадем податке),
 И много је путем бјегунаца срѣо,
 Храбрене је војске видио остатке,
 Чуо како многи витеза је клѣо
 Који разби Мавре као кобац патке.
 Престрављени борци, из големе пште
 Према Дуриндани, љежали су јдште.

1147(36). Брзо је стигао на пѣље ширѣко,
 Гдје су мало прије окршаји бѣли,
 Гдје лежаше мртав скоро цијел ѓко,
 Гдје лаки рањеник по земљици милѣ,
 Гдје рањеник тешки, пређе сѣвѣ соко,
 Изнемогло јечи и жалосно цвилѣ
 Гледајући ранам' у дно им дубѣко,
 Жив осјећајући да трули и гњѣли.

1148(37). Још одлучнији му постадоше смјѣри
 Да одмазди Франку, што Мауре лѣмѣ,
 Кад борце, рођене у његовој вјѣри,
 Угледа у јаду, коме равна нѣмѣ.
 Својом руком ране лешевима мјѣри,
 Исту мјеру црном хришћанину спрѣмѣ,
 Горке сузе лије, и неће се лѣсно
 Утјешити што је тамо стиг'о кѣсно.

1149(38). Да Франка пронађе преко поља хѣтѣ,
 Пошто је подоста измјерио рѣнѣ,
 А да ће га наћи надама се пѣтѣ.
 На ливаду неку стиже другог дѣна
 Коју опкољава као змија вѣтѣ
 Река, те је само за стотину длѣнѣ
 Слободан пролазак. Исто Тибар чѣни
 С мјестом, Отрѣколи што је у близинѣ.

1150(39). На отвору куда к ливади се слази,
 Дакле на уласку, подоста момака
 Баш као на стражи тај Татарин спази,
 Видје како сваки јахаше омака,
 Па он правце к њима преко поља гзи,
 Главе загријане вином са стомака,
 И учини му се на њега се плази
 Стража, што у јарост доведе дивљака.

1151(40). Вођ ове четице уљудно му рече,
 Јер он их запита шта ли туна радје,
 И у каквом смјеру та се руља стече:
 Чуvari смо краља алгирскога младје
 Будуће, која ће до пред само вјече,
 Кад вјетрићи почну природу да хладје,
 На ливади оној под јеликом вјетом
 Проспавати, својом окружена свјетом.

1152(41). Нико своју ћерку не воли онако,
 Као њезин бабо, владар од Гранадје. —
 Сурови Мандрикар одговори вако:
 Очи цуре ове, лијепе и младје,
 Данас цио свијет похваљује тако,
 Да ја овуд нећу проћи бадаваде,
 Но ћу их видјети, јес, тако ми брадје;
 Зато је доведи одмах, без парадје! —

1153(42). На то њему четник: ти си нека лџда:
 Још никад не видјех таковога брава!
 Ма даље не може, јер да видиш чџда,
 Разјарен Татарин као хала прџва
 (Мандрикар је био горостасна лџда)
 Посла њега тамо гдје се вјечно спава.
 Миздрак бачен хватат' опета се спрџма,
 Јер Татарин другог оружија нема.

1154(43). Цела она чета с њим се тада пџби.
 Отурено копље он опета згрџби.
 Јер кад оно пусат он Хекторов дџби
 Заклетвом ужасном срце своје наџби,
 Рекав, Роланда ће гледати да скџби
 Хекторову от'о Дуриндану да би,
 Коју Роланд има, и да сабље бритке
 Дотле јунак неће носити у битке.

1155 (44). Љут (умало није од љутине пѣско),
 Ма да нема другог оружија дсѣм .
 Копља, он подвикну онѣјема дѣско:
 Ма да сабље немам да вам главе кдсѣм
 На шиљку ћу овом срце ваше мѣско.
 Пржибабе једне сад одмах да ндсѣм. —
 Тако је и било; жића многе лѣши
 Када, као кобац, међу њих јѣриши.

1156 (45). Одмах је навала смањила се брѣжно:
 Многи изгибоше, а многи ће хрѣми
 На свагда остати; када копље бојно
 Од грухања му се најпослије слѣмѣ,
 Што снагу и бијес појача му двојно,
 Он копља патѣљак на гомилу скѣмѣ:
 Бије (гдје удари не требује хѣним)
 Као вилицама Самсон магарѣним.

1157 (46). Просто цјепаницом пребија им гњате,
 Изјављујући им псовкама презрѣње!
 Тако људи гује и гуштере млѣтѣ,
 За храбре војнике какво понижење!
 Чуде се и желе зајам да му врѣтѣ,
 И непрестано им расте огорчѣње.
 Зато чета она неће да се стѣшѣ,
 Већ на Татарина једнако јуришѣ.

1158 (47). Усљед ове звјерске и стравичне тѣчѣ
 Трава се првеним млазевима скрѣви,
 Многијема глава у комађе пѣче,
 Јер дивљи се Татар све кивније стрѣви.
 Најзад пренеражен натраг многи стѣче,
 Који у почетку удараше прѣви;
 Слѣм настаде такав да свак само себѣ
 Избавити гледа, зато пољем грѣбѣ.

1159 (48). Жалосни остаци дјевојчине стражѣ
 Пудљиво бјежећи од самртна ваја
 Само већма бјегством Татарина дражѣ,
 Јер он, који снагу огњенијех змајѣ
 (Тако Турпчин у свом летопису кажѣ)
 Са брзином брзѣ ластавице спѣја,
 Пропусти читавих Гранѣјана мѣло,
 А све је остало од патѣља пѣло.

1160 (49). Пошто посла чету к царству смрти тавнѣ
 Звијер, коме тако окршаји годѣ,
 Поврати се преко просторије равнѣ,
 И немајућ' више никога да бодѣ,
 Дојезди опета до ливаде трѣвнѣ,
 Опасане пасом валовите водѣ,
 Гдје је ћерка краља од Гранаде слѣвнѣ:
 За улазак сада бијаше слободѣ.

1161 (50). На ливаду хита што је мог'о јачѣ,
 Крв бришући с руку, што од боја бридѣ.
 Видје из далека цуру како плѣчѣ
 На грм наслоњена, и ближе јој приде.
 Заљуби се одмах просто као мѣче
 Чим угледа очи красне Доралидѣ.
 Ђердан јој је злато, свила сукње борнѣ,
 Низ леђа јој висе оплетѣне торне.

1162 (51). Опкољена свитом, коју злато злати,
 Цвили и образе сузицама поји.
 С ливаде је могла тучу ону глати,
 Па се сада за се и за пратњу боји,
 Мислећи и њих ће делија да смлати,
 Који нијем пред њом и задивљен стoji.
 У свити су старци, госпе дворске првѣ,
 Мисли, сад и њих ће згазит' као црвѣ.

1163 (52). Не видје Мандрикар цуре тако прѣје,
 Јер збиља јој нема у Шпанији пѣра.
 Ја каква л' је (мисли) кад се љупко смѣје,
 Кад може и плачем овако да чѣра! —
 Види Татар шта је, нит' од себе кријѣ:
 Постао је жртва љубавнога жѣра,
 Пакосни му Амор доскочио злѣбом,
 Заробљеници га направио робом.

1164 (53). Најешу се (мисли) слађаного плѣда
 Од малопређашњег умора и трѣда.
 Слободу јој дати! То би било шкѣда,
 Та свако би мене сматрао за лѣда.
 Да је к себи узем сад је дивна згѣда;
 Не бојим се краља ни његова сѣда. —
 На једног је белца баѣи као пѣрѣ,
 И оде у друштву те краљеве шѣрѣ.

1165 (54). Полазећи рече преплашеној свѣти:
 Што плачете? Вашу не поимаѣ тугу.
 Цура ће код мене задовољна бити,
 Имаће у мени покорнога слугу,
 Што је за њу готов крвцу своју лити, —
 Па с краљевом ћерком неѣ га у лугу.
 Кад су се дворани наплакали сѣти,
 Одоше да јаве краљу ову ругу.

1166 (55). Међ' собом збораху путујући кѣћи:
 Од јада ће оцу, краљу Стордилану,
 Помрчати разум, срце ће му пѣћи;
 Ко смије казати алгирскоме бану
 Родомону, који од риса је љѣћи,
 Да му заручницу отеше ваљану!
 Да је овдје он би оног осјетљиво
 Казнио, јер срце има освѣтливо.

1167 (56). Црни витез, који Африканце тѣче,
 Ни на ум не пада краљу Мандрикарѣ,
 Јер му плам пожуде из очију сѣче,
 А срце се пече на љубавну жарѣ.
 Цура кука, њему чини се да гѣче,
 И да би ужив'о у своме шићарѣ,
 Тражи мјесто какво, скровито и згѣдно,
 Куда би дјевојку на рукама ѣдно.

1168 (57). Зачудићете се кад вам кажем нешто:
 Тај Татарин знаде да се умѣлава!
 У природи има изнимака гдјешто.
 Да га чежња за ном, истинита, прѣва,
 Већ одавно мори лагаше је вјешто,
 И још је овако о том увјѣрава:
 Ја сам оставио силно царство своје,
 Да бих видјет' мог'о красно лице твоје.

1169 (58). Слушајући много о љепоти, кѣја
 Сваког очаравѣ, летних амо лѣтом,
 И сам се увјѣрих да красота твоја
 Заслужује хвалу, што се ори свѣтом.
 Хоћеш ли храбрости? Велика је мѣја.
 Хоћеш соја царског? Агрикану Пѣтом
 Син сам. У богатству нема мени пѣра.
 Хоћеш срце вјерно? Моје за те згѣра.

1170 (59). Часном те ријечи увјерити смјјѐм,
 Да од тебе јунак немам ништа дражѐ. —
 Лукави Татарин ријечима тјјѐм
 Безазлену дјеву препредено лажѐ,
 Те мало помало, нећу да вам крјјѐм,
 Усахнуше сузе, што јој лице влажѐ.
 Ах да ли ће вољу њезину слòмити?
 Можда ће је јоште и припитòмити!

1171 (60). Лед јој око срца отпоче да мѐкнѐ,
 Не само да мекне, већ и да се крāvи;
 По кашто, уздишућ', и реч коју рѐкнѐ,
 Кашто и осмијех на лицу се јāvи,
 Који чак у срце Татарина тѐкнѐ,
 А кад га погледа подићу га мрāvи.
 Зналац овај жѐнā тврду вјеру стѐче,
 Да ће је грлити јоште исто вѐчѐ.

1172 (61). Помисао на то много га весѐли,
 Ал' намјеру своју засад јоште тājи.
 У колибу какву са њом стићи жѐли,
 Јер сунце већ зађе и запад се сјājи.
 Чини ми се чујем пјесму (њoзи велѐи);
 Хајдмо тамо гдје се попева и грајѐи.
 Ти си ми се данас намучила зòрно,
 Одморити ваља тијело ўморно. —

1173 (62). Пастирске колибе ту бијаху близу
 У красноме једном шумскоме буцаку.
 Одјахаше тамо гдје читаву нѐзу
 Веселих ватара спазише у мрāку.
 Засташе пастире гдје печење грѐзу.
 Домаћин се смјерно поклони јунāку,
 И пошто је своје почастиио гѐсте,
 Даде им постеље добре али прѐсте.

1174 (63). Између онога татарскога ћидѐ,
 Што суровост уме с лукавством да спѐји,
 И краљеве шћери, дивне Доралидѐ,
 Шта се деси, не знам; нек читатељ скрѐји
 Причу какву хоће, они се не стѐдѐ,
 Јер — у њихној изби бјеху одри двѐји.
 Знам само толико да спаваше дўго, —
 Спаваше, дабогме, шта су могли дрўго!

1175 (64). Сјутрадан уставши Доралида мѣла
 Весела је била и пјесму је пјѣла,
 И осјећала се необично чѣла,
 И са великим је апетитом јѣла,
 И рујно је винце у грѣце лѣла.
 Та су два путника одјездивши срѣла,
 Након више дана, у горскоме хладу
 Два борца и с њима једну цуру млáду.

1176 (65). Ал' о том касније, јер немирна мáшта
 Не да ми да идем све по једном пúту,
 Са чега о мени збориће се свáшта.
 Краљ Аграман гњѣвнѣи, вас у злату жу́ту,
 Ког у бој не тјера само слава тáшта,
 Већ и мазду хоће страховиту, љúту.
 Кроз војску јашући пријети Паризу,
 Велећи да пропаст његова је близу.

1177 (66). Да ће с лица земље град Париз да збрѣше
 И Родомон силни свакоме се хвáли.
 Аграман и други поглавари мнѣше,
 Дознав е Инглезе пренесоме вáли,
 Да велики јуриш не одлажу вѣше,
 И да Париз треба прије да се спáли
 Но што стигне помоћ, јер послѣје тѣшко
 Биће им освојит' гнијѣздо вѣтѣшкѣ.

1178 (67). Што то досад не би већ многи се јѣдѣ.
 За јуриш потребне готове су грађе:
 Ту су небројене љествице и грѣде,
 Мостови, и мале и велике лађе.
 Журе се претходне послове да срѣдѣ,
 Свак хита на своме мјесту да се нађѣ.
 Све је већ готово. Крену своје војске
 Аграман противу вароши херѣјскѣ.

1179 (68). Док Аграман тако креће своје рѣсе
 Да пошаљу Франке у вјечиту тáму,
 Ово у Паризу опкољеном збѣ се:
 Карло зáповједи да у сваком храму
 На дан прије тога одслужи се мѣсе;
 Причешће се пружи прво њему сáму,
 Да му даде више разума и свѣсти,
 За тијем цијелу посаду причѣсти.

1180 (69). Словом Духа Светог дух се његов дпй
 (Постио је дотле но икада стрдџѣ),
 Те са створитељем душа му се стдпй.
 И рече: преблагй, смилуј нам се, Бдџе
 (Пошто смјерно руке на прсима склдпй),
 Јер моћ твоја само Франке спѣсти мдџѣ.
 Заштита им буди к'о што био јѣси,
 Макар да су моји голѣми гријѣси.

1181 (70). Ако л' је одлука вишње твоје вдљѣ,
 Да с гријѣха мога царство моје стрѣдѣ,
 То ја грѣшник мислим да ће бити бдљѣ
 Одложити казну несретнога града,
 Јер било би зѣзор да хришћане кдљѣ
 Безбожник, што неће теби да се нѣдѣ.
 Он би онда рек'о: силе су ти малѣ
 Да заштите царства, која Тебе хвѣлѣ.

1182 (71). То би изгледало ка' истина нѣга,
 И многима што су сад у светом лѣну
 Твоје цркве тада клонула би снѣга,
 Задрхт'о би папа на својему трѣну,
 И лажна би вјера хришћанскијех вѣргѣ
 Почела се ширит' ка' у Вавилѣну.
 С тог отклѣни напаст од народа мѣга,
 Који негда гину ради грѣба твѣга.

1183 (72). Учини, Господе, да душмански мѣци
 Не сруше најбољи град који имѣмо.
 Да смо много и ми а и наши прѣци
 По слабости људској гријѣшили, знѣмо,
 Ал' буди милостив према својој дјѣци,
 Јер за те смо живот гѣтови да дѣмо,
 И обећавамо да праведне пѣте
 Слијѣдит' хоћемо с тврдом вјером љ те. —

1184 (73). Да би земљу спас'о из очајна стања
 Тако је молио император Бдга,
 И том је приликом света завјѣштѣња
 Чинио, црквама права дао мнѣгѣ,
 И покљонио им пола од имѣња.
 Анѣео хранитељ светлог цара тѣга
 Одлетје да творцу достави до знѣња
 Молбу душе ове близу очајѣња.

1185 (74). Анђели истога понијеше чѣса,
 Уз јасно брујање хришћанскијех звона,
 Молитве, што посла добрих људи мѣса
 (Молитава бјеше више милиона).
 Кад рој од анђела пред Господа стѣса,
 Тамо гдје вјечите свјетлости је зона,
 Пред Божијим лицем подигоше глѣса,
 Да подари вјерним хришћанима спѣса.

1186 (75). Вишњи, који вазда, кад праведник мѡлї,
 Чује, Архангела Михаила зовѣ:
 Спашћу (рече) народ који мене вѡлї,
 И добријем својим дјелима ми говѣ.
 Хришћанима, које непријатељ скѡлї,
 У помоћ потѣци са висине ѡвѣ;
 Инглеze спроведи до Париза кришом,
 Да не спазе Маври, што грозје јѡришом.

1187 (76) Чуј што сад ђу рећи, јер то много ваји:
 Полетјев одавде онамо обрњи
 Гдје Тишина живи; од мене јој кажи
 Да са тобом пође; па одатле сврњи
 Ка Неслози клетој, тер и њу потражи;
 К људма, чији смјери грозни су и црни,
 К Маврима нек иде, и нека их смѣтѣ,
 Како не би своје постигнули мѣтѣ.

1188 (77). Нек потпали раздор огњем своје зѡбљѣ,
 Нека сплетке разне међу њима мноји,
 Нек им у срцима, што гођ може дѡбљѣ,
 Ватру свађе, злости и пакости лѡји,
 Те плѣмена, што је од звијерја грѡбљѣ,
 Да се вођа с вођом завади и глѡји. —
 Уђута. Анђео прну к земљи дѡље
 Да тачно изврши налог Божје вѡљѣ.

1189 (78). Куд му силна крила кроз облаке лѣтѣ,
 Сипље свјетлост пуна тајанствене дражи.
 Оде Африканце безбожне да сплѣтѣ,
 Побожне хришћане да храбри и свѡји
 У одбрани вјере истинске и свѣтѣ,
 И да им несређу и невољу блѡји.
 По памѣти му се стан Тишинин мѣтѣ,
 Ипак се не сјеђа гдје ће да га траји.

1190 (79). Док летећи тако етером се нишѣ,
 Сѹмй потражит' је код светих пастѣра,
 По црквама гдјено све тихошћу дишѣ,
 По манастирима, становима мѣра,
 Гдјено на вратима ћелискијем пѣшѣ:
 Мир! јер калућери читају псалтира.
 Још мишљаше ту ће, и то ћу вам рѣћи,
 Побожност и Милост и Љубав затѣћи.

1191 (80). И пошто о томе расуди зрѣлијѣ,
 Убрза крилима и на земљу сиће,
 И у манастирскѣ љезе ћелије.
 Калућере младе, старе, мрке, рѣће,
 Затече гдје живе много весѣлијѣ
 Но људи у граду, и један му приће
 Шанув: пише свуда: Мир! то знамо сáми,
 Ал' у ствари овдје мјесто је Галáми. —

1192 (81). Збиља, ту Тишине не бијаше ниће,
 Нити осталијех хришћанских врѣнã;
 Њих је отјерала, јер бјеше их приће,
 Прождрљивост, љуба печења и вина.
 Гњѣв, Злобу, Суровост, Љеност јоште виће,
 Са пратњом разлијех Јада и Горчинã.
 Загледавши боље међу њима спãзи
 И Неслогу, што се безобразно плãзи.

1193 (82). Мишљаше, мораће чак ићи до пакла
 Да Неслогу наће, јер вазда је мниѣ,
 Да је од срамоте чак тамо умãкла,
 И анђео здраво зачућен је био;
 Њезина присутност у срце га тãкла,
 Присутност у мјесту, што је неба дѣо,
 У мјесту гдје мњаше да се Слога шѣри,
 У мјесту гдје човјек са Богом се мири.

1194 (83). Познаде Арахангел одмах по одѣлу,
 По коси, по краку, којијем корãчã,
 По језику што јој гунђаше у ждрѣлу,
 Неслогу, што свуда плеће се и пãчã,
 И када је добро загледао цѣлу
 На жалост опази да тијелом јãчã.
 Рухо јој бијаше крпњено, хãбаво,
 И стајаше на њој одвратно лãбаво.

1195(84). Руке су јој пуне судскога пртљага:
 Молбе, жалбе, акта, од тамнице кључе,
 Парнице и тужбе завађених врага,
 Рјешења, пресуде, све то она вуче;
 Мацке и окови вире јој из шпага
 И наредбе да се стријеља и туче.
 У поводу води судије и хаће,
 Али у њедрима носи адвокате.

1196(85). Њој, што ретко иде по гори и шуми,
 А често у дворце, Архангео рече
 Какову одлуку Бог на небу суми;
 Каза да не смије ништ' имати прече
 Но да, слична грозној морији и шуми,
 Међу Мавре стигне јоште исто вече;
 Да с' увуче вјешто испод њихне чапре,
 И у намјерама злијема их сапре.

1197(86). Још пита да л' она, која свуда кружи,
 Зна гдје је Тишина. Не знам, вели, ма се
 С њоме Пријевара врло много дружи,
 А она је овдје међу нама, па се
 Надам да ће моћи тијем да те служи.
 Ево је гдје иде. — И баш у те часе
 Пријевара, коју сваки од нас ружи
 Али воли, ступи напријед из масе.

1198(87). Пријевара, која тиха бјеше зглоба,
 Које се поштени и образни страве,
 Част и достојанство коју кити спља,
 Која носи облик честитости праве,
 Од свију врлина изгледаше бдоља,
 Налик на Гаврила кад говори аве.
 Дуго рухо крије гадну је у ствари,
 Испод којег вире отров и ханџари.

1199(88). Анђео запита Пријевару куд.
 Ваља њему ићи да дође к Тишини.
 Она рече: људма, кад по земљи свуда
 Добри људи јоште бјеху у вишини,
 Ишла је у куће, тумарала туда,
 И они вељаху да им добра чини.
 Бјеше је по црквама' гдје се Богу мдли;
 У Питагориној бијаше је шкдли.

1200 (89). Од тад је већ више хиљада мјесџи.
 Престала је ходит' по прѣвѣме пѣту,
 Откада мудраци несташе и свѣци.
 Ноћу поче блуд је носити у скѣту,
 Ал' то бјеху само невини почѣци.
 Сада с Крађом често иде к злату жѣту;
 Такође почешће с Издајом се виђа,
 И с Убиством када ђуд јој дође риђа.

1201 (90). Посјеђује радо јатаке-трѣвце,
 И к онијема је жеља вуче йста,
 Што по подрумима праве лажне нѣвце,
 Од проста метала мјесто злата чѣста;
 Походи и оне, што коње и ѓвце
 Краду; знанаца јој дугачка је йста.
 К дому Сна дрјемљива само се потрѣди
 Око пола ноћи; она спава тѣди. —

1202 (91). Ма да Пријевара по свом обичају
 Много лаже, ипак казивању њѣну
 Околности неке вјероватност дајѣ,
 Те свјерова Анђел и на пут се крѣнѣ
 На крилима која трептаху у сјају,
 Да потражи Санак, сањалицу лѣнѣ.
 У по ноћи тачно долетје му тајно,
 Јер гдје му је стѣнак знао је слѣчајно.

1203 (92). У дну Аравије, преко света бѣла,
 Сан се скрио бјеше у дблицу нѣкѣ,
 Далеко од људских градова и сѣла,
 Гдје никад не чујеш никакову јѣку
 Људскога говора и људскијех дјѣла,
 Нит' рикање крава, нит' оваца блѣку.
 Око дѣлѣ брда; на њој мрачна гѣра;
 Никад не допиру тамо дан и зѣра.

1204 (93). У тој дѣли има хрида једна чија
 Дубока пећина личи на ждријѣло:
 Туна Санак лежи. Украј њѣга зија
 Немар, на коме је блатно одијѣло;
 С друге стране Љеност, којој брлог прија,
 Којој у сланини тело је цијѣло,
 Која не зна шта је времену цијѣна,
 Нит' ходити може, тако је лијѣна.

1205 (94). Пред оном пећином и Заборав чечѝ.
 Који никог не зна, нит' се ичег сјдѣћа,
 А најмање важних порука и речѝ.
 Ту је и Тишина, од Ћутања вѣћа,
 Јер све забрањује што прѣскѣ и звѣчѝ,
 А не само говор; у том јој је срѣћа.
 Огртало мрко има преко тѣла;
 У чарапама је, не носи цѝпѣлѣ.

1206 (95). Ходећи нечујно туд је она бдѣла
 Да се не би чула никакова лѣпа.
 Њој анѣо шану: Божја хоће сила
 Да водиш Риналда с Инглезима скѣпа
 Пред Париз, гдје војска маварска се свѣла;
 Ал' не смије бити опажена трѣпа
 Од Мавара, тако да кад сколе града,
 С леђа на њих јурне сасвим љзненѣда.

1207 (96). Безбожницима ћеш овѣјема злѣма
 Пропаст, а хришћаном донијети спѣса. —
 И Тишина главом послушно му климѣ,
 Што значи покорност, ал' не пусти глѣса.
 У трѣну су били код Инглеза; с њѣма
 Стигоше пред Париз за некол'ко чѣсѣ,
 Доносећ' Маврима пораз и умѣрство:
 Анѣо изврши ово чудотвѣрство.

1208 (97). Тихо се Тишина око војске нѣја,
 Она, што мукломе Ћутању је љѣба,
 И чак се бојаше да слободно дѣја.
 Да се не би чула лупа каква грѣба,
 Непробојну маглу око војске свѣја,
 Која не пропушта јек убојних трѣба.
 Пут затијем себи кроз Мауре бѣши,
 Па их, не знам чиме, сљѣпѝ и глѣши.

1209 (98). Међутијем војска гњевног Аграмѣна
 Бјеше у подграђа стигнула Парѣзу,
 И опасала га ода свију странѣ,
 Тако да је била бедемима блѣзу.
 Дочекаше Маври након много данѣ
 Јуриша киселу јабуку да грѣзу,
 Одсудног јуриша на парѣску стражу,
 И да свог јунаштва врхунац покѣжу.

1210(99). Притисла је поље силна војска мндгѧ,
 Притиснула поље, равно као табла.
 Ко би данас Мавре пребројити мдгѧ,
 Тај на Апенину преброј'о би стабла;
 Ја бих очекив'о од бројача тдга,
 Да преброји капље дажда ка' из кабла.
 Тај би знао небо са колико очи
 Гледа ноћу драгог сласт драгој кад тдчи.

1211(100). Кад угледа ову стравичну параду
 Од африканскијех љутих легиона,
 Препале се народ у скољену граду,
 И зачу се јека великијех звона,
 Која вјерне зову да грехе признадѧ,
 И утјехе чују са светог амбона.
 Не бијаху цркве од старих времена
 Пуне као сада стараца и жена.

1212(101). Многи старац, који сина има мила
 У војсци, сада се што га рдди вајка,
 Ал' страх не познаје омладина чила,
 Нит' мари што плачу и отац и мајка;
 На бедеме јури, куд афричка сила
 Spreма се да грухне, и диже се хајка.
 Под заставе борац лети као птиче,
 И један другога поздравља и кличе.

1213(102). Краљеви, грофови, барони, маркизи
 Ту су, а за њима војска од јунака:
 Све то као лава к бедемима клизи.
 Спустај, царе, мосте, ми смо сила јака,
 Не држи нас овдје, нити нас понизи
 (Веле), и отвори борцима сокака. —
 Што су тако храбри цару је по вољи,
 Ма не може засад да их задовољи.

1214(103). Цар налоге даје да се чини спрема
 За отпор, и пун је убојнога жара.
 Размјештање војске удешава спрема
 Потреби, како би мање било квара.
 Хита, не губећи ни једнога трсма,
 Да поредак мудрим наредбама ствара.
 Намјешта гдје треба и махине ратне,
 Од којих користи очекује знатне.

1215(104). Имам од Турпина поуздане вѣсти
 Да бјеше у равни Париз тих времѣна,
 И да Парижани бјеху пуни свѣсти.
 По средини тече ријека му Сѣна,
 И на три повеће дијели га чѣсти,
 Јер прави острво, стамено ка' стѣна
 Којему прѣступа због ријеке нѣмѣ;
 Друге краје штити појас од бѣдѣмѣ.

1216(105). Тачака, наравно, ту је било више,
 Што згодан положај за напад имаду,
 Али сви се Маври на западу збише,
 Одакле ће јуриш тврђави да даду,
 Јер Аграман кивни и главари мнѣше,
 Да док они стоје лицем према граду,
 За леђима треба земље да су, које
 Под влашћу њиховом непосредно стоје.

1217(106). Дубоке је Карло казамате дѣга
 Свуд около према великоме зиду;
 Утврдит' обалу била му је брига,
 Тако, да је сада личила на хриду
 (Бар тако нам прича Турпинова књига);
 Са Сене опасност им'о је у виду:
 Спут'о је ланцима оба краја њѣна;
 Набавио хране, и зоби, и сѣна.

1218(107). Карло, к'о да има Аргусове дѣчи,
 Прозире смјерове маварскога плѣна:
 Куд Аграман само ногом својом крѣчи,
 Известе уходе хришћанскога бѣна.
 Марсил и његови поглавари прѣчи
 Стајаху готови тог истога дѣна,
 Аграмановој се наредби и влади
 Покоравајући, Маврима позади.

1219(108). Крај Сене је Собрин с крајем од Орѣна,
 Што је голем као прави голѣјати;
 Ту јаше Дардинел добра коња врѣна,
 Жудан при јуришу храброшћу сѣјати;
 Ту Родомон диже тешког буздовѣна,
 Гдје њим лупи трава неће проклѣјати.
 Као што се њиме тај Алгирац тѣтра
 Ни пером не може рука моја хѣтра.

1220 (109). Све су то храбрости прави чудотворци,
 Сви су вјерне слике правијех јунака.
 Ка' мухе на млеко, на гроздове чворци
 Што лете и врве усред љета млака,
 Тако јуришају сад афрички борци
 На бедеме града велика и јака,
 Да га заспу блатом пораза и срама.
 Од њихова крика небо се пролама.

1221 (110). Храбри су, вриједни, уз љестве се пѣњу,
 Ма на бедемима скобили нијесу
 Посаду нимало од себека љѣњу,
 Јер врли хришћани у грозну бијесу,
 Не хоте' у ропству њихову да стѣњу,
 Ка' лавови прави борили се јесу.
 Потезући копља, маче и стріјеле
 Самртне ударце Маврима дијелѣ.

1222 (111). Ал' не само гвожђе, још и вода врѣла
 Пљушти озго с тучом тешкога камења,
 Те многи нападач као крушка зрѣла
 У ровове пада с високога стѣња.
 Франак и Арапин, два лава се срѣла,
 Те се ратна срећа сваког часа мења.
 Кам куд падне прави све маснице мдрѣ;
 Врела вода слепи кад кроз клобук прдрѣ.

1223 (112). Час нагрну Маври, час је стена гола,
 Кад загребу путем оним, што је прѣчи.
 Смрт убиће многог афричког сокола
 У стравичној овој јурњави и сјѣчи;
 Спржиће га сумпор и зејтин и смола
 И креч мокар што му мрко лице крѣчи;
 Огањ у очи ће њему да се срѣчи,
 Јер с бедема лете пламени дбрѣчи.

1224 (113). Све то коси горе од морије кѣгѣ,
 И јуриш почиње помало да слаби.
 Тад Родомон чете довео је дрѣгѣ
 Халакање бојно појачао да би.
 За њиме редове видим врло дѣге,
 И одморна војска унапријед граби.
 Ту видим Бурала, Ормида, Аргана,
 Храброг Дорилона, силног Соридана.

1225 (114). Црвену заставу Родомон имадѐ
 С лавом, што је пасме африканских лавâ :
 Лав љвду примивши од госпође младѐ,
 Укроћен пред њеним ножицама спâвâ.
 Витез тијем хтједе израза да дâдѐ
 Томе, како њега срцем обуздâвâ
 Доралида дивна, о којојзи знадѐ
 Читалац да бјеше љепотица прâвâ.

1226 (115). Њу он више љуби него своје жиће,
 Но рајско насѐље више цуру љуби,
 И мишљаше са њом светковати ниће.
 Да зна шта учини Татарин му грѹбѝ,
 Смјеста би махнуо то крвопролиће,
 Да му русу главу са рамена срѹбѝ,
 Да звијера казни, који се не стѝди
 Невиност узети дивној Доралиди.

1227 (116). Хиљаде љестава уз бедем се дѝжу,
 И ма да пријети озго смрт и рâка,
 По њима јунаци у висину гмижѹ;
 Двојицу пречага носила је свâкâ;
 Доњи гоне горње, те на бедем стѝжѹ,
 Гдјено их рâбота не чекаше лâка.
 Ко застане мало томе смрси конце
 Родомон, ломећи главе као лонце.

1228 (117). Зато богме сваки труди се и стâрâ,
 Да се у вис пење, ма да отуд љѐвâ
 Гвожђе, камен, огањ, сумпор, смола, пâра;
 Ипак, сваки бира гдје је мања врѐва,
 Док Родомон, ког је обузела јâра
 И право бјеснило витешкога ђѐва,
 Тамо лети гдје је најстрашнија бѹра,
 Сијекући мачем и вичући: ѹрâ!

1229 (118). Од крељушти змајске оклоп му и штѝто
 Начињени бјеху; за њих, да их спрâви,
 У паклу Сотона примио је мѝто.
 Нимрод, што у Божјој не живљаше стрâви,
 Што је лов ловећи по шумама скѝто,
 Што зидаше кулу да Божијој слâви
 И небу досади, Родомонов прѐдак,
 Њих ношаше негда, бијѐсан и јѐдак.

1230 (119). Родомон, који је личио на прѣтка
 И тијелом својим и својствима дѹше;
 Које је Горгоѳа стрина или тѣтка,
 Који је кидао слоновима љуше,
 Није се бојао душманскога мѣтка,
 Сматрао је Франке као мале пѹше.
 Кроз јендеке пуне водурине блѣтнѣ
 Журну, да ђефове задовоље рѣтнѣ.

1231 (120). Пливаше по води пуно пустих капѣ,
 А пливаху богме и маварске глѣве.
 По кашто се над њим водурина склѣпѣ,
 Ал' му ништа није, док други се дѣвѣ.
 Као дивљи вепар када преко лѣпа
 Гази, чупа трску и водене трѣве,
 Тако се Родомон по тој бари дѣпѣ,
 Страшан, да и Маври од њега се стрѣвѣ.

1232 (121). Воду прешав скочи на простране скѣле,
 Што бјеху изнутра дуж цијела зида;
 Туд јураку Франци ка' у роју пчѣле;
 Мед њих трупив грди без икаква стѣда
 Поганим језиком витезове смјѣле,
 Велећ', чисти свијет од гаднијех гњѣдѣ.
 Ту дође до туче необично врѣлѣ.
 Како кога зграби с бедема га скидѣ.

1233 (122). Трчаше кроз руљу што је мог'о брѣжѣ,
 И невоља дође хришћанима крајна.
 Објема рукама тешка мача трѣже,
 Не тражећи заклон ода штѣта сјајна.
 Посјекав Арнолѣа у шанац га врѣже;
 Он дође отуда гдје утиче Рајна,
 Коју реку више видјет' неће канда.
 Још Анселма згуби, Спинѣлока, Пранда.

1234 (123). Војводу, што води поносне Нормѣнце,
 Пресијече гвожђем право по сријѣди;
 Амбалду на глави избио је данце,
 Јер знаде колико тај витез врѣдѣди;
 Напао је у кут збијене Фламѣнце,
 И свако од њих јздан дршѣ и блијѣдѣди;
 Многи просе милост, ал' слаба им нада.
 Оргета из Мајнца уби, и Олдрада.

1235 (124). Тулуског Арнолда смртна деси рѣна.
 Антропона, пуна хришћанских врлина,
 Ком света књижевност није била страна,
 Уби, ал' онога љубитеља вина,
 Вјечито мамурна и вјечито пјана,
 Далеко чувену бекрију Москина,
 Он у јендек баци, не хтје да га бодѣ,
 Те да би једанпут напио се водѣ.

1236 (125). Хуга, перјаницом окићена рѣсно,
 Удари помамно по лијепој љуби;
 Сатала и Ода искасапи бѣсно,
 Обера, Гвалтера од једанпут љби:
 Крчи пут јер му је на скелама тѣсно;
 И још многе поби, ко ће да их туби.
 Док под ударцима тијем Франци стѣну,
 Охрабрени Маври уз љестве се пѣну.

1237 (126). Јавити вам морам сад у овој стѣнци,
 Да су, макар да их анђео сокдѣ,
 Први бедем најзад напустили Франци,
 Што императора баш тако не бодѣ,
 Који зна, и ако силни бјеху странаци,
 Да ће Париз бесу њихну да оддѣ,
 Јер за бедемима првим други стодѣ,
 Што се међ' најтврђе у свијету бродѣ.

1238 (127). Између првијех и других бѣдѣма
 Бијаху дубоки јендеци и рупе.
 Војска, којој равне у свијету нѣма,
 Под бедемом другим мрке чека трупе,
 Док се на бедему нови отпор спрѣма,
 И на њему журно свјежи борци купѣ.
 У опкопе друге као лава текѣ
 Маври с првог зида, да Франке сијекѣ.

1239 (128). Ту храброст не даје безбожничка вјѣра
 Борцима, на које Бог и свѣци мрѣ,
 Него их Родомон напријѣда тјѣра,
 И зато их данас видим тако брѣ:
 Насјекав се глава тамо амо звјѣра
 По Маврима, међу којима се врѣ,
 И спази ли само да стану ил' бјѣжѣ,
 Срце њима гвожђем оштријем прожѣжѣ.

1240 (129). Зато се у други јендек војска сѹља,
Или боље рећи стрмоглавце скāчѣ.
Озго туча пада, крв потоком кѹља
Тако, да се њоме дно јендеку плачѣ.
Ко стигне, отуда уз љестве бауља,
С којијех ударци у рупу га свлāчѣ.
Стрела, камен, огањ, сипају од свѹдā.
Родомон не хтједе пролазити тѹдā.

1241 (130). Док се они доље стијешњени стїсли
Један уз другога; док од врелог ѹља
И кључале воде у јами су кїсли,
Он, ког оклоп мало ил' нимало жѹља,
Јендек под оружјем прескочити смїсли,
И — прескочи! Земља поче да се љуља
Гдје паде; јендек је широк триест стōпа;
Скока таквог дотле не видје Еврōпа.

1242 (131). Ту снова настави да боде и сѣчѣ.
Ал' да видиш јада: у јендеку ђнї
На један мах грозно стадоше да дрѣчѣ,
Док с бедема другог отпоче да звђнї.
Зашто л' пиште борци, зашто л' звона јѣчѣ?
Да се бедем на њих не руши и рѡнї?
На знак звонки, што се са висине ђрї,
Сав јендек пун људи започе да гѡрї.

1243 (132). Пун је јарак био смолавих фаши́нā,
Сумпора, салитре пуни бјеху сѹди
Скрити у дну рупа и плиткијех мїнā,
Које нарочити запалише људи,
Те посукља страшан пламен из дубїнā,
И дим врео који загушује грѹди,
Дим кроз који ватра млазевима брїзгā,
И зачу се лелек, ломљава и звїзга.

1244 (133). И сијева, грми, крши се и пѹшї.
И створи се море од огњена бѣса,
И сакри се сунце у стравичној тмѹши,
И земља у јарку љуља се и стрѣсā,
Грозећ' да у бездан с борцима се срѹшї.
И смрад се осјети од људскога мѣса,
Јер бијесни пожар, од олује брїжї,
Оружије топи, а јунаке прїжї.

1245 (134). Пуцају стијене, које пламен лискā,
Од прштања њихна урнебес је прāvи,
А с тутњавом меша с' од јунака пѝска.
Да избјегне ватру један другог гнāvи,
Гази један другог и у огањ тѝска,
А мени се душа од тог јада стрāvи.
Зато доста засад, господине. Осим
Тога ја промукох, и одмора прѝсим.

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

СПЈЕВАО ЛОДОВИКО АРИОСТО

ПРЕПЈЕВАО ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

ПЈЕСМА ПЕТНАЕСТА

Свакоја победа треба да се хвалї,
Било да је случај добије, ил' знање;
Ал' ако читаве легионе свалї
У гроб, упропасти народу имане,
Села и градове поруши и спалї,
Онда богме такво рушење и клане
Слаби вођи славу; ако ли су малї
Губици, слави се док траје саздане.

1247 (2). Кадно продријеше чак до Франколина
Мљечићи ријеком, и ти такву славу
Стече у очима благодарних сина,
Хиполите; тада мљетачкоме лаву
Мрче свест од твојих војничких врлина,
И ја од рике му не осјетих страву,
Јер ти га победи, ма да наших мало
Тада од шапа је његовијех пало.

1248 (3). Родомона краља, звијера бијесна,
Таква није слава, јер у јендек саби,
Ма да рупа бјеше веома тијесна,
Силну војску. Огањ витезове зграбї.
Пепео начини од мяса пријесна,
Пепелом претвори храбру војску да би
Више мјеста дао руђи ових дива:
И ту сад пепео комотно подива.

1249 (4). Једанест хиљада двадесет и сѣдам
 Изгорје Мавара у јендеку равнo
 (Тај број у Турпину забиљежен глѣдѣм,
 И знам тачно шта је било тако давно,
 Нити од исправке икакове предѣм),
 И постаде њима пред очима тавно:
 Код толиког сјаја јадници се гѣсе!
 Творац те несреће једини се спѣсе.

1250 (5). Причах да је преко дубокијех јѣмѣ
 Смјелим и чудесним прескочио скѣком.
 У срцу осјети љутине и срѣма,
 Кад несрећу видје рођенијем ѣком;
 Ма ни таква гроза не може да слѣмѣ
 Алгирскога лава, већ пѣтече тѣком
 Међ' Франке да им се страховито свѣти,
 Док му поган језик небесима прѣти.

1251 (6). Међутим Аграман, војник од занѣта,
 Видѣћи да Франци збунили се тѣди.
 Удаљена нека напао је врата,
 И рачуна ту ће мало бити љѣди,
 Који тешко да ће добити индѣта,
 Те ће постигнути што му срце жѣди.
 Баливерса, чије неваљалство зна се,
 Јер о томе причах, ѣмаде ѣза се.

1252 (7). Осим њега има још и Бамбирѣга,
 И Прѣзија, краља од ѣстрѣва, које
 Усређава клима непрестано бѣга;
 И Малабѣфера, под којимно стоје
 Фицани, чувѣни с дебелих бурѣга,
 Што не смета да их дѣшмани се бѣје.
 Још других јунака и разлијех пѣицѣ
 Бијаше уз њега, па и кѣкавицѣ.

1253 (8). Али се превари, и можда ће пѣгѣом
 Упрѣат' се слава тога великѣна,
 Јер баш под високом управом и стѣгом
 Карла Великога бјеше ова страна.
 Цар ту с Ганелоном и Авинoм бѣгом,
 Са Уђером, вођом храбренијех Дѣна.
 Са баварским дуком и са Берленђером,
 Бјеше, и још с многим славним кѣваљером.

1254 (9). Око цара пуно Германâ и Галâ,
 Којено прѡжимâ ратоборна струја
 Противу маварског плаховитог вала,
 Те много весео Роландов је уја.
 Господо! Астѡлѡу неправда је мâlâ
 Учињена, терно пишти као гѡја,
 Врти се ка' ђаво црн у путијѡру,
 Молећ' да га више не држим у пѡру.

1255 (10). Да се с њега вео заборава снѡмѡ,
 Морам оставити Мавра и Францѡза,
 Што се, мислим, неће за зло да ми прѡмѡ.
 К острву ће сада полетјети Мѡза,
 Гдје цвијећа има и љети и зѡми,
 Па чак и увијек зрелих кукурузâ.
 Повратит' Астѡлѡа кући ријеч дâде
 Лођѡстила пређе. О том пјевам сâде.

1256 (11). Противу Алчине, тог женскога скѡта,
 Лођѡстила му је заштита и бранâ,
 И зато нареди да га прати флѡта,
 Те да морем прође без зла и зијанâ.
 Лађе, на којима бораца је рѡта,
 Андроника води, та друга Дијанâ.
 Тих лађа велика пратиће га свѡта
 До залива морског даљних Персијанâ.

1257 (12). Под вјештом управом храбре ове цѡрѡ
 Он ће дуж ѡбâlâ, гдје никад не хѡда,
 Стићи без икакве незгоде и бѡрѡ
 У повољном здрављу до персиских водâ.
 Лођѡстила рече да у лађе тѡрѡ
 (Њу води у свему памет и метода)
 Што им уз пут може бити од тријѡбѡ,
 А Астѡлѡу каза да пази да сѡбѡ.

1258 (13). Нарочито рече да се добро чѡвâ
 Да не падне опет у мађѡске мрѡже,
 Јер мађѡја (вели) испод разних рѡвâ
 Може ти се опет појавити, бѡже!
 Узми књигу ову; она ће да здѡвâ
 Све мађѡје с тебе, и стâре, и свѡже;
 И препоручујем пријатељски теби,
 Астѡлѡе, да свакад имаш је при себи.

1259 (14). Желим да те моја опомена трднѣ.
 У истој се књизи све лијепо кажѣ,
 Како се кидају чаролиске спдне,
 А срества за то се по регистру тражѣ.
 Звуди овог Рѡга сваког ље да склѡнѣ
 Да бјежи, јер они на бјежање дражѣ.
 И Рог ти поклањам, ал' добро га чўвај,
 И кад гођ устреба ти у њега дўвај.

1260 (15). Поред њега немаш бојати се чѣгѡ,
 Он ље те избавит' од највећих зѡла,
 Рѡт можеш ходити без оружја свѣгѡ. —
 Пошто му је оба та поклона дѡла,
 До саме је лађе испратила њѣгѡ,
 И он се опрости рекавши јој: хвѡла!
 И збиља страшни су тога Рѡга звўци;
 Од њих бјеже људи, лавови и вўци.

1261 (16). Оставише лађе тиху ову дўку.
 Вјетрови над њима једрила им шїрѣ,
 По мору дебелу послушно их вўкў,
 И чисто хитају да их даље спїрѣ.
 Таласи под њима у шали се тўкў,
 Па затијем опет љубе се и мїрѣ.
 Минуше, пловећи преко света бѣла,
 Крај многих острва, градѡва и сѣла.

1262 (17). Андроника вазда бјеше на опрѣзу.
 Веће са Инђиског слазе Океѡна,
 Крај града Кохи́на низ пучину вѣзў.
 Остаде за њима земље она страна,
 Гдје се људи диве златном Херсонѣзу;
 Остаде и Кори, оста Тапрѡбѡна,
 Остаде и свето Гангесово ўшће
 С пјенама, које су од другијех гўшће.

1263 (18). Видећи Астѡлфо да не има грѡжњѣ
 Од бўрѣ, на мисли чудновате пѡдѡ,
 И рад је путујућ' искуство да пѡжњѣ.
 Андронику пита, мисли л' да л' ље када
 Отле у Францију морем бити вожњѣ.
 Задовољити га бјеше она рѡда,
 И рече: не видим никакове смѣтњѣ
 Да некада буде те дугачке шѣтњѣ.

1264 (19). Од копна је веће површије течно,
 Свуд около земљу океан обрӯча,
 Море је од краја, гдје се леди вјечно,
 До краја, гдјено му површина кључа,
 Макар да земљиште африканско кречно
 Чини се да хоће пролаз да закључа.
 На југу Африке има океана,
 Ма то се не дозна до ових дана.

1265 (20). Полазећ' одовуд, од сунчевих двѣри,
 Не могу се надат' морепловци наши
 На југу афричком никаковој дѣри,
 А такође мисле и бродари ваши
 Да Африка стиже к другој хемисфѣри.
 Осим тог и ватра сунчана их плаши,
 Боје се огњено спржиће их љѣто.
 Што се туд не плови сада знадеш ѣто.

1266 (21). До сад више пута случај згоду пружа
 Да се онуд прође. Ка' у некој сјѣнци
 Видим на западу више умних мјжја,
 Којима ће плести некада се венци
 Од благодарности, од најљепших рјжја,
 Ма да ће лајати завидљиви штѣнци:
 Видим њих и они задивљују мѣнѣ,
 Јер откриће нове путове водѣнѣ.

1267 (22). Једни ће, пловећи непрестано к јјугу
 Дуж Африке најзад наћи јој свршѣтка,
 И по путовању опасну и дјугу
 У Инђију срећа довешће их рѣтка.
 Ини путању ће изабрати дрјгју,
 К западу ће пловит', и све од почѣтка
 Па до краја сињу пребродивши вѣду,
 Нов свијет откриће човјечанском рѣду.

1268 (23). Да тај нови свијет освоје домаји,
 Летнуће бораца ројеви и лѣти.
 Видим, јер Будућност ништа ми не тајји,
 Гдје на Новој Земљи водица се свѣти,
 А крст ода злата блиста се и сјајји
 У добу, кад влада славни Карло Пѣти;
 Видим како вјера Исусова свѣта
 По Свијету Новом шири се и цвѣта.

1269 (24). Прије но што дођу та времѣна бдѣа
 Од љѣтѣ стотина минуѣе и шѣстѣ
 Са седмом, јер ово Божија је вѣдѣа:
 Докле на највише од високих мјѣстѣ
 Муж не сједне онај, чију душу спдѣа
 Красиѣе тијело од онога тѣста
 Од ког Август бјеше, дотле чак ни свѣви
 Људоки неѣе слутит' овај Свијет Нѣви.

1270 (25). Крв ѣе с' арагонска с аустриском слити
 У Карлу на левим обалама Рајнѣ.
 Тај цар нада царством очински ѣе бдѣти,
 Оставиѣе себи споменике трајнѣ
 У дичним дјелима, којим ѣе да кити
 Сретно доба своје владавине сјајнѣ,
 Он ѣе дозват' опет на земљу Астрѣју,
 А с њом и Врлину, рођену јој сѣју.

1271 (26). За та дјела, којих тма биѣе на брѣју,
 Која ѣе се славит' кроз вјечито времѣ,
 Која таким чаром пуне душу мѣју,
 Да ми хоѣе уста чисто да занѣмѣ,
 Вишњи ѣе на њега милост излит' свѣју,
 Те ѣе му се испод царске дијадѣмѣ
 Вољно сакупити растурено стадо,
 И за свјетског цара признати га рѣдо.

1272 (27). Да би Карло Пети успио да стрѣи
 Намијењене му Провиђењем чѣне,
 Помагаѣе негда великој му сврси
 Мужи, чија слава земљом ѣе да сѣнѣ!
 Кортес храбри своје излажуѣи прси
 На даљни ѣе Исток амо да се вѣнѣ;
 Земље и градове освојиѣе њѣму,
 Прошириѣе простор царству му голѣму.

1273 (28). Крсту ѣе подлећи многа стара кѣста,
 Све мање разлога имаѣе Сотѣна
 Да се недјелима својијема хвѣстѣ,
 И светом хришћанска забрујаѣе звѣна.
 Ка' војводу видим и младога Вѣста;
 Ту су и Пескара и Проспер Колѣна.
 Њих ѣе наткрилити врли младић ѣнѣ;
 Слава ѣе његова јасније да звѣнѣ.

1274 (29). Сјајна биће дјела овога младѣћа,
 Ком истом ће бити дваест и шест лѣта
 Кад се рату ола свом силином бића,
 Али младост ова неће да му смѣта,
 Да много земаља, градова, градића,
 Освоји на челу витешкијех чѣта.
 Пред њим, који цару крилник биће дѣснѣ,
 Укроћени крвник престаће да бјѣснѣ.

1275 (30). Сухоземске ове цареве јунаке
 Хоће забиљежит' некад историја
 Да гаји витештву питомце и ђаке.
 Али и на мору нова ће глѣрија
 Обасјати цара: афричке дивљаке
 С мора ће одагна' Андрија Дѣрија.
 Од Мале Азије до херкулских врата
 Очистиће сиње море од пирата.

1276 (31). Силенѣ је било римњанско ђѣсарство,
 За Помпѣја бјеше играчка и шала
 Гусарима морско преотети царство,
 Али Дѣрија ће од пиратских зала
 Ослободит' море, сломити гѣсарство,
 С мало војске, с мало лађа и весала,
 Јер мудрост и знање овога главара
 Биће главно срество противу корсара.

1277 (32). Карлове душмане ка' метлом ће мѣсти
 Кад се гођ усуде на цара да грѣну;
 У Италију ће Карола довести,
 Гдје ће император задобити крѣну;
 Ђеновесци њему вијенце ће плѣсти
 Јер награду своју уступиће пѣну
 Отаѣбини, молећ' великога цара
 Да се о слободи Ђеновѣ му стара.

1278 (33). Да извуче народ из ропства и тмѣнѣ,
 Да прошири њему слободе и права,
 Дању ће и ноћу мудро да се брѣнѣ
 Његова високо просвећена глава;
 С тог историја ће лаврове да скѣнѣ
 Негда с Антонија, Јула и Октава
 Да их њему даде, јер ови смлатише
 Земаљске злотворе, па се наплатише.

1279 (34). Римљани ће ови, и сви они људи,
 Који права своје отаџбине тлаче,
 Пред њим црвѣти. Потомство нек суди
 Свјема, који сунце слободино мраче,
 Свјема, чије грозне, курјачије људи
 За народе њихне тиранију значе.
 Андрију Дорију, тако ми се слутити,
 Цар ће поклонима негда обасути.

1280 (35). Ал' не само њега, и све своје слуге,
 Сјајно јато својих храбријех главара,
 Цар, одужујући небројене дуге,
 Обасуће даждом драгоцјених дара:
 Дијелиће замке, градове и луге
 Да награди жртве онијех сердара,
 Који ће показат' у вјерности сталност,
 Јер Карла ће красит' правда и захвалност. —

1281 (36). Тако Андроника причаше лијепа,
 Удешавајући ваздухове струје,
 Моћ окивајући случаја слијепа,
 Вјетрове блажећи кад почну да хује:
 Зна да их мијеша, збира и цијепа,
 Како када треба; зна тишат' олуже.
 Свему том наука њена се довила,
 И флота је мирно низ море плөвила.

1282 (37). Ведрина небеске красила је свде,
 Пјесма је пратила путе каравана.
 Најзад упловише у персиске вде,
 У залив затијем на некол'ко дана.
 Ту Астолфа више не могу да згдде.
 Ударци Алчинѣ, његова душмана,
 Нит' има се бојат' нове какве патње,
 Тер одјезди сухим без ичије пратње.

1283 (38). Вукла га је кући жудњица и боља,
 И цура, за којом срдашце му згара.
 Прешао је преко небројених поља
 И преко планина, ријека и бара.
 Тигар, лав и змија и отровна зоља
 Не нанијеше му никакова квара.
 Бјежаху звјерови и горски хајдучи
 Од Рога, што свагда бјеше му при ружи.

1284(39). Прешавши дубраве и пустаре овѣ,
 Стиже гдје је доста тамњана, измирнѣ,
 К Аравији стиже што се Сретна зовѣ,
 Гдје све замѣришѣ чим лахорић пѣрнѣ,
 Гдје људи ријеком задовољства плѣвѣ.
 Затијем до воде стиже оне мѣрнѣ,
 Што Јевреје спѣсе из ђавољег лѣна,
 Прогутавши војску силног Фараѣна.

1285(40). Затијем дуж оног јахаше канѣла.
 Којим Трајан вѣза море с водом Нѣла,
 Јахаше на коњу, чијано је хвѣла
 По свему свијету раширена бѣла.
 Сухом ногом ићи преко морских вѣла,
 По готову летјет' макар и без крилѣ,
 Бјеше за коњица Астолѣова шѣла,
 За коњица бржег него што је вѣла.

1286(41). Њега Аргал јаха вазда без резѣла,
 Њега је Азија Рабикѣном звѣла,
 Њему ватра с вјетром, а не земља гњѣла,
 Постање и биће и живот је дѣла;
 Њему грива бјеше финија но свѣла,
 Њему кости бјеху тврђе од оцѣла,
 Ма да само ваздух храна му је цѣла, —
 За коју хѣрчити не требаше мѣла.

1287(42). Астолѣо на њему журећи се кѣса.
 И к мјесту, гдје канал са Нилом се стѣсѣ,
 У близину чио најпослије стѣса.
 Ту спази гдје водом чун се један мѣсѣ
 С пустиником неким, и истога чѣса
 Тај старац из чуна овако му кличе:
 Хајде да те амо превезем, дѣјете,
 Јер ту опасности многе ти прѣјете.

1288(43). Узјездиш ли туда јоште двије мѣле,
 Силног цина једног дојездићеш кѣли,
 Чије путницима већ дѣјадѣ сѣле,
 Јер ког буѣом лупи усмрћен се прѣли,
 Нити му помаже љековито бѣле.
 Тај голијат, који од риса је љѣли,
 Од ока чијег се најхрабрији слѣде,
 Ухваћене људе живе одмах јѣде.

1289 (44). Са суровошћу се у овога злићѐ,
 Сине мој, лукавство нечувано спари:
 К'о што човјек хвата звјерове и птице,
 Тако хвата људе харамија старй,
 Хвата их у мрежу од гвоздене жићѐ,
 Да желуцем слатко послѣје их варй.
 Пошто у пијѐску мрежу своју скрйјѐ,
 Урликом путнике плахе у њу збијѐ.

1290 (45). Сватко би се досад од вике прѐпао.
 И натрапао би на његове мрѐже;
 Он би га тад одмах за гушу шчѐпао.
 С њега жива месо глодао би свјѐжѐ, —
 Једном од ждерања мал' није крѐпао.
 Не би њему било ни са тобом тѐжѐ,
 С тог да би његове избегао ѓмче
 На другу обалу превѐзи се, мѓмче! —

1291 (46). Частан израз лица и косе сијѐдѐ
 Свједочаху да је намјера поштѐна,
 И Астолѐо рече: много ми вријѐдѐ
 Опомене твоје, ма нијесам жѐна
 Да с' одмах уплашим од зла и бијѐдѐ,
 И волим да крв ми буде прољѐвѐна,
 Но да се од страха с пута коме склѓним.
 Одох да сад одмах људождѐра гѓним.

1292 (47). Бјежећи, наравно, живот могу спѐсти,
 Али смрт је боља од таквога спѐса
 За сваког јунака који има чѐсти,
 И коме је стало до доброга глѐса.
 Ко зна, може бити и не морам пѐсти
 Од те људе што је циновскога стѐса,
 А смакне ли главу њему моја рѓка,
 Свијет опростићу грознога хајдѓка.

1293 (48). Малена је цена моје главе јѐднѐ
 Према опѐм спѐсу, добри свети дѓче! —
 Благосиљам људе који тако жѐднѐ
 (Рече старац онај) да избаве прѓчѐ.
 Желим да ударац руке ти вријѐднѐ
 Убије звијера, што крвцу нам лѓчѐ. —
 Благословен јунак путем даље пѓђе,
 Сјем сабље у Рог се уздајух' такође.

1294(49). Између ријеке и некакве баре
 Узак а дугачак друм један имаде,
 У дну ког је кућа од јапије старе,
 Гдје станује лопов, који људе краде.
 Страшне црне слике зидове јој гаре;
 Из ње смрад отрован и загушљив кладе.
 Крупнијем словима на њој пише: кдљем.
 Свуд око ње кости, разбацане пљем.

1295(50). Људском крвљу туд је попрскана трава,
 А на кући пуно венаца и грбња
 Од људских костију и људскијех глава.
 Баш сада пред кућом Калигбран цоња,
 Чисто сумња да ли јесте ово јава,
 И чудно заигра вилица му доња,
 Кад Астолфа спази, јер одавно веће
 Ухватити кога не имаде срђе.

1296(51). Без мало ће бити два пуна мјесеца
 Како туд не прође од господе нико,
 Тер он не улови господскога зџца,
 А простачко месо јести није свјко.
 Мисли ка' јабуку најприје да меца
 Витеза, који је доласком га чјко,
 Па послѣје у сласт месо да му грјска,
 Не знајућ' да му је пдгибија блјска.

1297(52). Цин се облапорно поглади по бради,
 И гоњен жаском гнусног апетита,
 Који заситити бијаше у нади,
 Устрми се преко поменутог рита
 Да би искрснуо Астолфу позади,
 И да би, јурнувши тако испод жита,
 Преплашена момка натјерао правце
 Там', гдје би у мрежу пао стрмоглавце.

1298(53). То страшило, меса човјекова глдно,
 Чим Астолф са коња, ког задржа, спазѣ,
 Њему богме поста дко срца хладно,
 И мишљаше сад ће у мрежу да згази,
 Ал' тад и циново срце до у задно.
 Дубока му тѣра започе да слазѣ
 Од голема страха, јер засвѣра рѣгом
 Астолф, и људоджер загребе без с Бѣгом.

1299 (54). Под Астолфом коњиц непомичан стојѝ,
 А он у рог онај непрестано свира̄;
 Људождер, бјежећи, те свирке се бојѝ
 Толико, да стазе нема кад да бира̄,
 Нити зна куд јури, и грозно се знојѝ,
 Громки звук срце му прѝжимѝ и дѝра̄,
 И збуњен дојури к мрежи, страшној спрѝви,
 И згази је те се над њим она сѝвӣ.

1300 (55). Мрежа, која бјеше у пра̀шини скрѝта,
 Штоно је од земље и пијеска смѝса,
 Около тијела бијаше му свѝта,
 Тер он, сав упетљан, паде као љѝса.
 Видећ' Астолф како цин од страха лѝта̄,
 Пробости му трбух, што је као кѝса
 Висио, пун крви и људскога мѝса,
 Не хтје, већ обузда витешкога бѝса.

1301 (56). Гледајући како мрежа стеже лѝва,
 Везаног убити биће подло, мѝаше.
 Та је мрежа била Вулканова кѝва:
 Залуд је голијат искидати шѝаше.
 Биће вам познато (прича није нѝва)
 Да Вулкан, ком срце љубомором вра̀ше,
 Кога Венерини занеше зѝлови,
 Мрежом том Венеру и Марса ѝловӣ.

1302 (57). Нѝнесе им бруку у толико тѝжѝ,
 Што их у постељи затече, у стѝду.
 Меркур од Вулкана украо је мрѝжу,
 Да њоме ухвати богињу Хлорѝду,
 Нимфу, која прати Аурору свѝжѝ
 Сипљући цвијеће по до̀лу и хрѝду.
 Он упетља мрежом њу баш изнад Нѝла,
 Куда је, бјежећи, долетѝла била.

1303 (58). Знајте и причајте сваки својој дѝци,
 Да тад у Африку дође из Еврѝпѝ
 Мрежа, којој наши дивљаху се прѝци,
 Изра̀жена вјешто од Вулкана ѝпѝ.
 Вијековима су чували је жрѝци
 У Анупском храму вароши Канѝпѝ,
 Гдје је цин упљачка, кад огњу и ма̀чу
 Град предаде, људе оставив у пла̀чу.

1304 (59). Калигòрāн стаде слинит' као стрѣна,
 Обузе га дрхат и страва и јѣза,
 Бјеше сав умељан од сѹзā и слинā.
 Астолфо му руке наопако вѣза,
 Мајсторски упетља пакленогa сѣна,
 И снажне мишице све дотле му стѣза,
 Док не видје да је немоћан да шкòдѣ.
 Ноге му òтпетља. За собом га вòдѣ.

1305 (60). Рад веће јасности речено вам бѹди.
 Да је био један откачио лāнац
 Од мреже, и руке њим везао љѹди,
 А објесио му мрежу као рāнац.
 Водиће га светом нек се свако чѹдѣ,
 Нек за њим остане од бруке тракāнац,
 И нека замкови, градови и сѣла
 Виде халу што је месо људско јѣла.

1306 (61). Поведи га дакле пољем и чāиrom,
 И право к древноме Мемфису отѣде.
 Жежћаше једнако нилскијем бāиrom
 По равнoме путу без брда и хрѣдѣ,
 И најад искрсну пред гралом Кāиrom
 Прoшавши кроз Мемфис, видјев пирамѣде.
 Да дѣва зāроби свуда сваком јавља,
 С тог свак му пожеље живота и здравља.

1307 (62). Дѣв му на леђима штѣт и друге ствāри
 Ношаше понизно као исти слѹга.
 Радује се народ, јер му крвник стāри,
 Од којегa пређе свак низ поље стрѹга,
 Сад више не може спокојство да квāри,
 И свак му се смија и пакосно рѹга.
 Витеза што цина зароби свак жѣви
 Слави и јунаштву његову се дѣви.

1308 (63). Кāиро је тада било много мањѣ
 Него што је данас, јер сада се знāдѣ,
 Да макар да има небројене стрāње
 И куће високе, макар да имāдѣ
 Тисуће улица, многи склапа кāње,
 Немајући дома, сред цареве цāдѣ,
 Јер ту сви домови препуни су љѹди.
 И замак султанов налази се тѹди.

1309 (64). Тај замак имаде на хиљаде сáла,
 У којима живи о султанској плáти
 Петнаест хиљада царевих васáла,
 Који су хришћанске вјере ренегáти.
 Даље Астолѳ оде, јер чисто га звáла
 Варош Дамијета, на чијихно врати
 Тад бјешњаше зулум опака Орила,
 Наказе гадније од сама гòрила.

1310 (65). Орил има кулу од челика тврђу
 На обали гдје се Нил љ море сливá,
 А у срцу пакост од ђавоље грђу,
 Јер убија, хара јурећ' преко њивá.
 Још нико не мòже смаћи ову рђу,
 Нит' од мача њему зло икакво бивá:
 Сто хиљада досад добио је рáна,
 Па ипак здравији свакога је дáна.

1311 (66). Ал' то чудо ћете ви да разумéте,
 Чудо, којем свако чудило се здрáво,
 Кад кажем да Орил вјештичко је дéте,
 Јер он, којега је зачедио ђаво,
 Од вјештице једне, пакоснице тетé,
 Би рођен. Пред кулу стиже витез прáво
 С одлуком да јунак свакојако глédá
 Курталисат' људе пакленогa чéда.

1312 (67). На пòљу пред кулом Астолѳо Орила
 Видје и затече таман у тренућу
 Када су са њиме два брата бòрила
 (Грифон и Аквилан) борбу врло врúћу,
 И залуд витешке мишице мòрила,
 Напрежући снагу своју сву могућу.
 Оливијерови то су били сáни,
 Чувени јунаци, кавалери фíни.

1313 (68). Гријеси ко хоће њима да се рúга,
 Мислећ' е су борбу двојица водила
 Противу једнога, јер Орило дрúга
 У борби имаде, грозна крокодила,
 Што сад веће лежи мртав насред луга,
 Пошто су га браћа самртно згодила,
 И свет опростила стравичне бéштијé,
 Борећи се данас но игда вјéштијé.

1314 (69). Залуду се, рекох, море ови кнѣзи.
 Орилова глава, ка' голема плѣска,
 На њих се једнако безобразно кѣзи.
 Нит' Орило мари што му пуца кѣска,
 Куд пану од мача ударци и рѣзи:
 Он је залијепи к'о да је од вѣска.
 Осјечену руку он одмах залемѣ;
 Ногу одрезану смјеста накалемѣ.

1315 (70). Силно ударају браћа сокѣлови,
 Могли би убити највећега дѣва,
 Од тих удараца пали би вѣлови,
 Али је Орило био као жѣва,
 Јер и када мач му главу распѣлови,
 Тер у својој крви тако рећи плѣва,
 И када га здробѣ у ситно кѣмаѣе,
 Све се опет споји, једно друго наѣе.

1316 (71). Тог чуда не видје нико у вијѣку,
 Јер баш и када га од главурде гѣднѣ
 Растане, пошто је мачем осѣјѣку,
 Он за главом одмах са коњица пѣднѣ,
 Наѣе је и споји; та чак у ријѣку
 Кад је они баце, за њоме се дѣднѣ,
 Гњурне се у воду ка' крокодил прѣви,
 Па с њом на рамену жив се опет јѣви.

1317 (72). Пред кулом, крај Нила, усред панорѣмѣ
 Дивне, док падаху ударци и мѣци,
 Посматраху мегдан овај двије дѣме,
 Што бјеху дадиље тој витешкој дјѣци,
 И што борбу ову подстакѣше сѣме.
 Негда су у канце страховитој тјѣци
 Браћа запанула; њих су још малѣне
 Од те птице ове избавиле жѣне.

1318 (73). И тако су оне успјеле да спѣсу
 Браћу док бијаху још мали дѣнци.
 Као чаробнице биле су на глѣсу,
 Јер су (неки веле) Мерлинови ѣнци.
 Научише дјѣцу мач носит' о пѣсу,
 И она посташе велики јунаци,
 Посташе мајстори на мачу и лѣку.
 По жељи се њихној са Орилом тѣку.

1319 (74). Далеко од њихне лијепе домајџ
 Одгајише момке, што се боре туна.
 Престаше сунчеви зраци да се сјајџ,
 Веће се помоли и блиједа луна,
 И све живо миру ноћноме се дајџ.
 Орил још се тући немаде рачуна,
 И оде у кулу. То и браћи годџ.
 Одложише борбу док се сунце родџ.

1320 (75). Чим поглед Астолфо на витезе баџи
 Познаде их одмах чак и под клобуком,
 Јер му знани бјеху војводски им знаџи,
 И поздрави браћу и гласом и рукџм.
 К њима се његови управише краџи,
 И приђе им ближе с везаним хајдуком.
 Обрадоваше се видјевши га вође,
 Јер и они њега познаше такође.

1321 (76). Сви скупа одоше до градића бџла,
 Који су имале госпе туна близу,
 Да борци одморе заморена тџла,
 Вина се напију и сити нагрџзу
 Најслађега воћа, најфинијих јџла.
 Слугу и дјевица читаву су низу
 Срели, који су им прихватили дџма
 Коње и оружје и стигоше дџма.

1322 (77). Свак сједе без мача, стријеле и тџла
 У бајној градини крај пунога стџла.
 На вино врућина мјесеца их јџла,
 А на печење их замора подбџла:
 Једу уза свирку тананијех фрџла.
 Калигорана су везали ка' вола
 За стабло од грма дебела и јака,
 И метнули стражу код тога дивљака.

1323 (78). Говор поче прије, но што бјеху сџти,
 Около Орила живо да се крећџ,
 Кога сјећи можеш и крвцу му лџти
 Баш колико хоћеш, то га убит' неће,
 И сви се питају каква може бити
 Сила, која оштрим ударцима смећџ.
 Сви виде да од њих науком виши је.
 Кад зна осјечену руку да пришијџ.

1324 (79). Говорећ' о вјешцу и његовој штѣти
 Умало их говор нѣ остави глѣдне.
 Астолфо се књиге просвјетнице сјѣти,
 Што му Лођистила даде ономадне.
 Књига вели: треба и моћи и смјѣти
 Орилу из главе, ка' стијѣна хлѣднѣ,
 Ишчупати само неку тајну длѣку,
 Па ни он не може избјегнути рѣку.

1325 (80). Но та је поука пуна била мрѣка:
 Ишчупати длѣку! Коју? То не велѣ.
 Како ћеш је наћи сред толиких длѣка!
 Ал' тај упут ипак Астолфа веселѣ,
 Јер мни и тој таме наћи ће се зрѣка,
 Па рече с Орилом да се бити жѣлѣ,
 И од оба брата допуштење прѣсѣ,
 Да он сам се сјутра с оном халом нѣсѣ.

1326 (81). Брат старији рече: ми ти драге вѣлѣ
 Уступамо борбу ову, али ти ми
 Допусти да сумњам да ћеш проћи бѣлѣ. —
 И тако Астолфо мегдана се прѣми.
 Када сјутра Орил на пространо пѣље
 Сиђе, преда њ ступи да му главу снѣми.
 И поче се борба пред тананом кѣлѣм;
 Витез бије мачем, а Орило ѣлѣм.

1327 (82). Народа се пуно искупило тѣка
 Да посматра ко је јачи од њих двога.
 Орилу одлѣти час десница рѣка,
 Час нос или ухо или која цѣга,
 А час видјет' можеш овога хајдѣка
 Гдје за трен остане без рѣку и нѣга.
 Често на комаде исјецкан је био,
 Ал' они се споје; он је опет цио!

1328 (83). Витез га мрцвари и тѣца и мѣси,
 Не би ли му дао заслужену плѣту,
 А он се једнако безобразно кѣси,
 И смије његову зорту и инѣту.
 Астолфа од муке спопадоше бѣси,
 И згодно га најзад удари по вѣту.
 Глава паде; скочи с коња витез дѣље;
 Зграби је; одјаха низа равно пѣље.

1329 (84). Он лећаше брже од муње и грџа,
 Док Орил, тражећи главу бадаваде,
 По топоту најзад познаде сирџа,
 Да с' онај присјети да му је украде.
 Он, који имаде уста ка' у сџа,
 Сад не може гласа од себе да даде,
 Јер хтједе викати: разбојниче, стџани!
 Ал' уста му с главом јунак узе стрџани.

1330 (85). Да спријечи сјества јоште веће збрке
 Он узјаха коња и јурну за њиме.
 Тајну длаку Астолџ усред ове трке
 Тражи на тјемени те љуте цџиме;
 Не нашав је, јер су све сличне и мрке,
 Све их хтједе бријат', ал немаде чиме.
 Бријач му требаше ка' једино срџство,
 Да чаробне длаке сузбије чудџство.

1331 (86). Нџ изневјерј га ни ту добра срџња.
 Оштроуман бјеше, досјетака вџзда
 Ума његовога препуна је врџња,
 Те зликовца оног достигнуће мџзда,
 Јер Астолџо мача својега се сјџња
 (Такав бријач нема ни берберски гџзда),
 И, док му осмијех лебџаше на брку,
 Стаде бријат' главу јурећи у трку.

1332 (87). За њим Орил хита и коњица бџје,
 Не би л' убрзао кораке му лџке.
 За нос држи главу Астолџо и брџје,
 И чим смаче косу до пошљедње длџке,
 Намах живот главу престаде да грџје,
 И угасише се у очима зрџке.
 Тад Орило с коња паде ка' мјџшина,
 Престаде да живи, постаде лџшина.

1333 (88). Пошто тако живот разбојнику стрџни,
 И по заслуги му за недјела плџти,
 Астолџо госпама и оној се брџни
 Са главом у руци задовољан врџти.
 Њима, леш видјевши за главурду крџни,
 Бјеше л' право што га баш Астолџо скрџти?
 Не знам. Читаоче, то ти сам ријџши.
 Свак се од њих ипак љубазно смијџши.

1334(89). Али мислим да се преварити нећу
 Велећ' да то бјеше госпођама криво:
 Браћа у Карловом буду л' предузећу,
 Сулбѡйна им грози сатрт' их у мливо;
 А да она њима не угаси свећу,
 Добре чаробнице стараху се живо:
 Задржат' их туна среством борбе онѣ
 Хтјеше, док опасни часи не одзвонѣ.

1335(90). Чим су дамијетском јавили везиру
 Да је глава страшног разбојника пала,
 Те да ће путници путоват' на миру,
 О том су се писма разносити стѣла
 Прeko голубовѣ по свему Мисиру,
 И сва земља вијест ускоро је знѣла,
 И свуда је било пјесме и весѣља,
 Што Астолфу стече много пријатеља.

1336(91). Сит да по туђини лопове девѣта,
 Он опиѣса браћи опасност и страѣ,
 Којима је црква угрожена свѣта,
 И зла, која Маври по Францији прѣвѣ.
 Венац лавров (рече) за вас тамо цвјѣта,
 Тамо ћете доћи до велике слѣвѣ. —
 Храбра браћа бјеху пуна исте жељѣ,
 Сити по свијету да јоште пендѣлѣ.

1337(92). Госпама рекоше да је крајње дѣба
 Да се милој својој домовини вратѣ,
 И једва пустише оне брата дѣба.
 Би решено мјесту светоме да свратѣ
 Гдје Бог бјеше рођен из људскога дрѣба,
 Прије но што оду да Мауре млѣтѣ.
 С Астолфом одоше пут Јерусалима,
 Одакле ће к цару силеного Рѣма.

1338(93). Жудња стићи брзо витезове гања,
 Те десно пођоше сва три паладина
 Кроз пуну гдје нема никаквих страња,
 Ни врућа печења, ни хлађана вина,
 О ком често путник уморени сања,
 Јер за два три дана света Палестина
 Указаће им се тијем путем прије,
 Но обалом коју сиње море бијѣ.

1339 (94). Зато још док бјеху код госпа на стању
 Спремише у торбе све што успут трѣба ;
 Понесоше силно и пиће и хрѣну,
 И доста колача и белога хљеба ;
 Дадоше да носи то Калигорѣну,
 Који би таране дохватио с нѣба.
 Дојездише у град у ком Христа Спѣса
 Убише да људска откупи се рѣса.

1340 (95). Баш улазећ' у град случајно су срѣли
 Сансонета, хрѣбра и врла младѣћа :
 С њим соли и хљеба некада су јѣли.
 Роландо је тога покрестио кѣћа,
 За добро и правду дух његов је врѣли
 Напојио чашом Христовога пића.
 Често с њим се бише Египћани смјѣли ;
 Он их сузбијаше из свога градића.

1341 (96). У беле му дворе с њиме они спјѣшѣ.
 Бранич наше вјере, заштитник сирѣта,
 Ма да Мека њему постојбина бјѣше,
 Сада је побожан као неки прѣта.
 Надгледаше како стијена се тѣшѣ
 Да се њом ограда Христова Голгѣта.
 Осим тога нову видаше тврђаву
 Да сузбије сваку намјеру рђаву.

1342 (97). Он хришћане брани од љутих душманѣ,
 Хришћане, што живе у светоме граду ;
 Вољом цара Карла та цијела страна
 Признаје његове законе и владу.
 Поклони му мрежу и Калигорѣна
 Астолѣ, да му снагом користи при раду
 И зидању града, од којег се наѣда
 Да ће непријатељ ускоро да страѣда.

1343 (98). Сансонет не бјеше захвалности трѣмѣ,
 Већ одмах му појас подари свѣленѣ
 Светога Борђија и оструге к тѣме,
 Штоно их ношаше светитељ силенѣ,
 Кад краљеву ћерку змају оном злѣме
 Оте, и живот јој избави миленѣ.
 Те свете утвари Сансонето дѣби
 У Јѣфи, кадно се с војском у њу прѣби.

1344 (99). Гријеха се својих опростише гдсти
 Молитвама топлим ту у манастиру,
 Гдје владаху свети обичаји прдсти,
 Јер оци следише у свему пастиру
 Чије негда туна бјеху свете кѡсти,
 Добра дјела чинећ' и живећ' у миру.
 Затијем су они кроз град их водили,
 Те су разна света мјеста походили.

1345 (100). Док су они тако Божје Свето Слѡво
 Слушали по црквам' и побожни били,
 Грифону је ђаво замке своје кѡво,
 Јер Грк један стигао тамо ка' на крили
 Јави њему нешто непријатно нѡво,
 Те рањено срце поче му да цвѡли,
 А на дух му паде помрчина прѡва,
 И махну се јадан светих молитава.

1346 (101). Срце је у тога несретнога кнѡза
 Вршком пуно било љубавна огњѡца,
 И спетљано мрежом Аморових вѡза:
 Орићила, цура, са чијег се лица
 Блисташе љепота класичнога рѡза,
 Цура, што је цвала као љубичѡца,
 Зароби га, али бјеше неваљала,
 Јер многу је љубав дотле отаљала.

1347 (102). Таква гада нема на два милиѡна
 Жѡна; недѡстојна бјеше паладина;
 Останула бјеше, од грознице бѡна,
 У вароши што се зове Константина,
 Да причека туна војводу Грифѡна,
 Ком ето преседе Света Палестина!
 Оздравивши нађе једно момче младо, —
 Љубазник је нови старога надвладѡ.

1348 (103). Не марећи што ће да јој пуца брѡка,
 И радосна што је нову љубав стѡкла,
 Којом срце своје жуђаше да кљѡка,
 У Антијѡхију с њиме је утекла.
 Грифона љубавна спопала је мѡка,
 Вијест ова црна душу му је пѡкла.
 Бјежећи од друштва све плаче и кљѡка,
 Јер вјечиту љубав бјеше му обрѡкла.

1349 (104). Тужећ' јури ноћу по гори и хриди,
Жали жену, које паметни се гадѣ.
Па и није било лако нашем ђиди,
Јер од брата крити морао је јаде.
Признат' Аквилану шта је, он се стиђи,
Који с тог му досад многи укор даде,
Да му образ јоште од срамоте бридји,
Јер и сам увиђа како ниско паде.

1350 (105). Сан и мир од њега несретника бјѣжѣ,
Лудила је било већ више симптомѣ:
Мни види их како загрљени лѣжѣ.
Од брата се кријућ' оде к њима двома,
Отмичару оном срце да прожѣжѣ,
Њу отме, јер важи за њ к'о аксиома,
Да га она љуби покрај тога свѣга.
Причаћу касније шта је снашло њѣга.

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

СПЈЕВАО ЛОДОВИНО АРИОСТО

ПРЕПЈЕВАО ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

ПЈЕСМА ШЕСНАЕСТА

Од љубавна јада нема већег ббла ;
То запамти, јер ти зборим из искуства.
Код Амора учих свих тринаест школа,
Код објешка тога (и његова друства),
Што се по срцима људскијема лбла :
Зато за љубавне муке имам чуства.
Кад ја дакле кажем : ово боли мндо,
Ово мало, мени повјерујте стрдо.

1352 (2). Кажем, казах прије и свагда ћу рећи :
Ко поклони срце узвишеној жени,
Ма не мог'о у њој љубазницу стећи,
Образи му нису од стида црвени :
Он од јада може и у раку лећи,
Али смрт његова, то вјерујте мени,
Вјерујте ми људи, и стари и млади,
Не убија душу, но чисто јој слади.

1353 (3). Али несретника, што постане рббом
Умилних очију и слађаних уста,
И невјерна срца, испуњена злбббм,
Гдје станује душа порочна и пушта,
Све докле га судба не избави грббом,
Грише јад и чемер, крише тмина густа,
Срам ће њему лице ноктима да грбббб,
Робујућ' блудници стидјеће се себбб.

1354(4). То су јади прави, то је мука вѣла!
 И Гриѣбну исте испрела је мрѣже
 Судба, страховита и бездушна прѣла.
 Потамње му лице млађано и свјѣжѣ;
 Плаче, а очима чудновато стрѣла,
 И свакога дана биваше му тѣжѣ.
 Сам о себи мисли да није при свѣсти,
 Кад не зна гадне се љубави отрѣсти.

1355(5). Причах вама веће да остави брата
 (Тога се сјећате јамачно и сами)
 Кришом, јер не хтједе с њим имати рата,
 И оде из града по ноћи и тами.
 Понајкраћим путем у лијево хвѣта,
 И пошто дојезди варошици Рами,
 Близу Дамаска је одморио хата,
 Гдје у шуми зачу људе у галами.

1356(6). Он погледа тамо опрезно и бјудно,
 Оног отмичара спази међу њима,
 Који с Ориђилом сада живи блудно,
 Познав га по цури и знацима злима.
 Тад у срцу нешто он осјети стјудно,
 А душу јарости поплави му плима.
 Тако је витеза бољело невјерство,
 Да му срце наду освете безмјерство.

1357(7). Блудник онај бјеше кицош по изглѣду, —
 Ориђила воли такве кавалире.
 Ласка збором као мачке када прѣдѣ,
 А пакост и хила љз ока му вирѣ;
 Бјелоћом је лица надмашао креду,
 Имао је fine и вјеште манире.
 Осим Ориђиле њега јоште прѣтѣ
 Два сеиза. Јашу сви четворо хѣте.

1358(8). Од Дамаска краља, силна Норандина,
 Шѣаше походити, који у том граду
 На витешке игре и на чашу вина
 Позвао бијаше момчадију младау.
 Страх проже од пете па чак до перчина,
 Кад Гриѣфона спази, Ориђилу јаду;
 Мишљаше да су јој избројени дани,
 Јер зна да милосник слаб је да је брани.

1359 (9). Стрепи од онога ком љ срцу рãну
 Отвори, ал' одмах досјети се кãко
 Спаси се, и нешто љубазнику шãнѹ,
 Па приђе Грифону радосно и лãко,
 Те рукама њему око врата пãнѹ
 Да би, невина је, помислио свãко.
 Пољупцима врелим стаде момка пãни,
 И вучица облик узеде јãгњãћи.

1360 (10). Радост у свакој се огледа јој црти,
 Што наравно чудно бијаше Грифону.
 Док се јадна борих да одолим смрти
 (Кроз плач проговори у жалосну тону,
 И рупцем бијелим стаде сузе трти),
 Ти мене остави немоћну и бõну,
 И у свијет оде; ја те чеках дѹго
 Па те тражит' поћох, шта сам могла другõ!

1361 (11). Да из Никозије у краткоме рõку
 Вратиш ми се, душо, подуже се нãдах,
 Али сѹзã пролих за читаву õку,
 И од већег јада безгранично страдах,
 Кад вијест увећа рану ми дубõку
 (Прохтјев убити се једва тада свлãдах),
 Вијест у Сирију да оде, и такõ
 Да остави мене да венем онãкõ.

1362 (12). Док је тако туга срдашце ми јдла,
 А душу мучила црних мисли јãта,
 Срећа није мене оставити хтјдла
 Но је рад одбране послала ми брãта
 Рођенога мога, борца овог смјдла,
 Што за оштро гвожђе на мегдану хватã,
 Побједи односи јунацима врлим;
 Посла ми и тебе, јер ево те грлим. —

1363 (13). Тим лажима дотле уши му набија,
 Да је омађијан Грифон био нõме.
 Препреденија је но лукава лија,
 Та стекла би вјере у невјерног Тõмã,
 А отровнија је од најљућних змијã.
 Не само свјерова витез нима двõме,
 Но слушајућ' збор јој све слаћи и живљи,
 Сам себи с' учини од ѓавола кривљи.

1364(14). Да спријечен бјеше кроз толике дѧне
 Вратити се њојзи муцајући тврди.
 Наравно освете мора да се мѧнѧ,
 И мјесто блудницу да псује и грди,
 Коју лажи њене тако вјешто бранѧ,
 Жаљаше на њега што се она срди.
 Доказе љубави пољупцем јој дава,
 А милоснику се њеном умљѧва.

1365(15). Затијем Дамаску одјახаше чило,
 Откле се чујаше да музика свира.
 Од њих разабрати бијаше му мило
 Да краљ туна киту витезова збира
 На игре витешке; да се у град збио
 Силѧство јунака различитих вира,
 Јер вољом самога краља господѧра
 Свак има приступа за време игѧра.

1366(16). Нећу задовољство борцима да квѧрим,
 Нека се играју, ал' од оне женѧ,
 Чије лажи слабо ја пјевати мѧрим,
 Сад идем (и молим да пратите мѧнѧ)
 К Паризу, знанцима својијема старим,
 Гдје од крви људске бедеми црвенѧ,
 А до неба стижу пламен и вѧрнице.
 Пегазу, повуци, седох у тѧрнице!

1367(17). Причао сам да је, пун ратног инѧта,
 Аграман са војском великом и јѧком
 На једна париска ударио вѧта,
 Гдјено је отпору надао се млѧком,
 И ту да се скоби с борцем од занѧта,
 Са самијем царем, великим јунаком,
 Који, командујућ' по бедему хѧдѧ,
 Праћен од својијех првијех вѧјводѧ.

1368(18). Пред очима самим цара обадвоѧа
 Обје војске своје показују бѧсе.
 Јуришају Маври лаганијех нѧѧ,
 Сузбијају Франци, који бедем рѧсѧ;
 Од силна топота тих коњскијех цѧѧ
 И трке јуначке земљица се трѧсе;
 Читаве су чете попадале ниѧкѧ,
 Усмрћене гвожђем из руке војниѧкѧ.

1369 (19). Као грађ лећаху с бедема стрйјеле,
 До неба се диже оружија звѣка,
 Топузи грухају зидове бйјелѣ,
 А ваздух пролама рањеничка дрѣка.
 Нек сад они туна мегдане дйјелѣ
 Без мене и без вас, јер Родомон чѣка
 Да пјевамо како јураше по граду,
 Желећи да Франци добро га познádу.

1370 (20). Читаоцима је храбрости му цѣна
 Позната, надам се, јер свако се сјдѣћа
 Суровог и страшног оног Сарацѣна,
 Чијано је снага од ђавоље вѣћа,
 Који гнаше Франке као руљу жѣнā,
 Пошто га је била послужила срѣћа
 Прескочити јендек у једноме трѣну,
 Гдјено сагорјеше Маври у пламѣну.

1371 (21). Познаде га народ по једноме знáку,
 По кожи што носи од аждахе прáвѣ.
 Журнувши у варош на сваком корáку
 Ударцима хитрим одсијеца глáве.
 Све живо се склања грозноме дивљаку,
 Бјежећ' у гунгули слабији се давѣ.
 Дјеца, жене пиште, у храмове лѣтѣ,
 Ту се затварају, поју псалме свѣтѣ.

1372 (22). Мало кога срећа пдслўжи лијепā,
 Да се до склоништа кáковгa прдбй.
 Родомона јарост обузе слијепā,
 Десно и лијево бије кога скдбй.
 Палошином људе ка' дрво цйјепā,
 Без глава остају многи вратни зглдбй;
 Крвца поји земљу окорелу, сўху,
 Полијећу руке, ноге по ваздўху.

1373 (23). Што се на обалам' Ганга или Нйгра
 Дешава јаднијем стадима овацā
 У канцама оштрим крволока тйгра,
 Или мишевима, кад лукава маца
 Кољући их зубма са њима се йгра,
 То се, по причању нашијех отáцā,
 Деси тад у граду, којим тече Сѣна,
 Францима од оног љутог Сарацѣна.

1374 (24). Чим на очи крвца насједе целату,
 Бесу му немаде никакијех међа;
 Вјешт ужасно бјеше касапском занату,
 Лешину за лешем по улици ређа;
 Свјетина се мачу, опаком алату,
 Склањаше, ал' мач је удараше с леђа;
 Родомон је њиме витлао у кругу,
 Сјек'о старо, младо, и газду, и слугу.

1375 (25). Такав лом не праве данас ни топови,
 Ка' мач му што коси као чума йста.
 Старци, жене, дјеца, богаљи, попови,
 Невина одојчад, анђеоски чјста,
 Падаху; лешева лежаху снџпови;
 Крв плавлјаше путе и та јавна мјста.
 Не витез, но звијер алгирски је краљу,
 Сијекући главе жени и бџгаљу.

1376 (26). (Надам се, ниткоџа, што се крвљу гаљи,
 У своје вријеме казнити ће свеџи).
 Ти потоци крви сувише су мџлї
 Да би му опакој одољели жеџи,
 Зато свете цркве и домове пџлї,
 Који су на Сени, на лијепој реџи,
 Како нам причају све књиге старїје,
 Тада махом били од дрвенџрије.

1377 (27). Том се варварину није само клџло,
 Гледат' му се хтјело град како се пџши.
 Ал' и то, господо, било му је мџло,
 Јер док му у писци уживаху џши,
 А очи гледећи шта је џуди пџло,
 Сјети се рукама домове да рџши,
 Што, надам се, чудно читаоцу није,
 Јер зна колика је снага у те змије.

1378 (28). Док тако варварин, од Сотџнџ рџђен,
 Унутра сијече и пали и жџри,
 Коначном пропашћу град би био згџђен,
 Да се тај нападај са спољашњим спџри,
 Ал' тада Риналдо, од Анђела вџђен
 И Тишине, стиже и поче да квџри
 Краљу Аграману умишљаје дџске,
 С војском свјежом грунув на душмане мџске.

1379 (29). Да баш тада стигне хтједе Божја вѡла,
Тад кад битка бјеше у највећем јѡку,
Кад град нападаху изнутра и спѡља
Душмани ка' дотле никада у вѡку.
Да би за нападај згода била бѡља
Изнад је Париза пребродио рѡку,
С лијева заиш'о предводећи Скѡте,
Инглезе и друге убојите рѡте.

1380 (30). На франачку земљу још чим стави нѡге,
Стријелаца посла шест хиљад' момака,
И са њима посла коњанике мнѡге,
И захирѡ разне на тисуће цака,
И заповијести издаде им стрѡге,
Да журно к Паризу, гнијезду јунака,
Опкољеном тесно ода свијех страна,
Хитају под вођством кнеза Аримана.

1381 (31). И све што имаде уза се пртљага
Посла, да би мог'о без икакве смѡтње
Грунути на чете хришћанскијех врага.
Путем заходнијем након дуже шѡтње
Пред Париз је стигла остала му снага,
Пуна ратоборног прохтјева и прѡтње.
Преко ријеке је савезничке гѡсте
Превез'о, јер чамце имаде и мѡсте.

1382 (32). На вис један догна добра коња врана
Прије него што се с душманима срѡзи,
И пратњи првијех ратних капетана
Рече: крви ваше пролиће се млѡзи
У борби противу љутог Аграмана,
Али од вас биће побеђени врази.
С тога захвалите за ту славу мнѡгу
Прије свега другог милостивом Бѡгу.

1383 (33). Африканца, који крв хришћанску лѡје,
Ваља вама данас потући до пѡтѡ,
Да би спасли главе крунисане двѡје,
А Бог ће помоћи да у том успѡте.
За вашѡга краља, који јоште прѡје
У град се затвори, ваља вам да мрѡте,
И за цара Карла, чијено се банство
Простира готово на цело хришћанство.

1384 (34). Спашћете још многе краље и бароне,
Владике, вјесптаке, пјеснике и пијсце,
И цркве што вреде силне милионе,
А не само просте грађане Парисце,
Ако потучете мрке легионе,
Мавре, тигре љуте и лукаве лисце;
И не само Париз, но хришћанство цјело
За вјеру палима држаће опело.

1385 (35). Јер знајте у Париз, у домове наше,
Из цијела света грађанин се стани;
Имаде их много и из земље вашје,
Нас бранећи и њих сабља ваша брани;
Све хришћанске земље помоћи нам слаше,
У граду су многи инострани бани;
Зато вам и велим да хришћанство свѣ ће
Славит' вас, у боју имаднете л' срѣће.

1386 (36). Причају нам ово старинска предања:
Ко човјеку живот спасе томе круњу
Даваху Римљани као знак признања.
Цијелу нацију, великана пуну,
Гинући спасете л' ви из очајања
Вама венци, који не могу да струну,
Красиће гробове, а ваша имена
Помињаће славно вјечита времена.

1387 (37). Ако, не дај Боже, славни Париз падне,
И сурва се влада хришћанског владара,
И ви ћете дане доживјети јадне,
Јер када могоше чак са Хибралтара,
И пређе Маури, те хијене гадне,
Напљачкати много вашијех добара,
Шта ли ће чинити ти грабљиви странци
Од вас, ако буду побеђени Франци?

1388 (38). Баш и равнодушни да сте према слави,
Ви одушевљени будите и врући
За рат, који црква у дужност вам стаји,
Јер пред Богом ћете одговорност вући,
Ако за Христову вјеру као лави
С безбожницима се не хтједнете тући,
Који у осталом (ово велим да би
Знали унапријед) јунаци су слаби.

1389 (39). Ју̀ваци! Сада је наступила д̀ра
 (Заврши Рина̀лдо громовитим гласом),
 Да баците Мавра преко сињег м̀дра,
 А обрадујте хришћанина сп̀асом. —
 Послије овога витешкога зб̀дра
 На челу је војске појурио к̀асом,
 Која се за њиме на Мауре кр̀ену,
 Пошто се прекрсти и Бога сп̀дмѣну.

1390 (40). Сам се Архангео са Тишином ст̀арѧ
 Да неопажени могу ићи п̀љем, —
 Тако прича Турпин, који ретко в̀арѧ.
 Рече Цербин: желим први да их к̀дљѣм. —
 Рина̀лдо: дајући сину сѣлна ц̀ара
 Ту почаст, не могу дат' је борцу бд̀љѣм. —
 Скот иде дуж реке; пред њим гајдаш св̀ирац;
 Инглеz држи средy; десно крило Ирац.

1391 (41). Прелазећи преко равнијех пољана̀,
 Пријеђоше више маленијех сѣла̀,
 И сретoше најзад краља од Ора̀на.
 Тад Рина̀лдо, жељан витешкијех д̀јѣла̀,
 Напријед обoде коњица ваљана̀
 Да се насијече маварскијех тѣла̀.
 Ту на пола сѣта од шпанскијех јѧта̀
 Стражарише Маври са добријех хѧта̀.

1392 (42). Ту гаврани гачу, жељни свѣжа мѣса,
 Сјѧју се оклопи као злато жу̀ти,
 А коњици вриште од силнога бѣса.
 И хришћанска војска не може да ћу̀ти,
 Веће Мир са себе и Тишину стрѣса,
 И кличе војнички неколико п̀ути.
 Убојнијех труба зајечаше зв̀уци
 Ненадно; афрички задрхташе в̀уци.

1393 (43). Рина̀лдо се пд̀гнѧ напријед и зг̀урѧ,
 Ошину Бајарда, присојкињу гу̀ју,
 А под мишку копље убојито т̀урѧ.
 Ако сте гледали кадгођ пред олу̀ју,
 Када муња грози земљу да нам сп̀урѧ,
 Вихор, ту опасну вјетровиту стру̀ју,
 Знаћете Рина̀лдо какав бјеше та̀да,
 Када ћеф му дође да се раскома̀да.

1394 (44). Мавре, зачуђене појавом Инглéзā,
 Када угледаше јуначину лúду,
 Све, осим Пуљана, обузеде јéза,
 Осјетише дрхат у свакоме úду.
 Пуљан, који никад копча не потéза
 Без побједи, сад се превари у сýду,
 Јер полетје главу Риналду да смрскā,
 Царнув коња да му крв из ребра прскā.

1395 (45). Ка' гуја у кру́гу на коњу се скúпí,
 Убојито копча грчевито стéже,
 И докле се спрема да Риналда лúпí,
 Псовком и чикањем уста њему рéжé.
 С коњем преда њ Франак страховити трúпí,
 И гађајући га жељезо потéже.
 Витешки је изглед Риналда дичио;
 На самога Марса тада је личио.

1396 (46). Управо у главу гађала су дба,
 И један и други једно исто смјéра;
 И копљем грухнули у исто су дба,
 Ма среће им није била иста мјéра:
 Један оде даље, пошто усред дрдба
 Убојито копча противнику стјéра;
 Други мртав оста, јер без среће тéшко
 Добија мегдане и срце витéшко.

1397 (47). Тад Риналдо јурну (помози му Бдже!)
 На краља оранског, љубитеља вина,
 Који цела вола пождерати мджé;
 На цина, којино око шест аршинā
 Костију и меса, дробинé и кджé,
 Оздо у висину мјери до перчína;
 На коме је главно слāнина и сāло,
 Те духа и срца имађаше мāло.

1398 (48). Ма да му је тело гломазно и гојно,
 Знатна му је ипак окретност и снага;
 Снажији је био од Риналда двојно,
 Стрп'о би га у дно од својега шпāга;
 Али овај зграбив опет копча бóјно
 Кроза штит га боцну баш посред бурāга,
 Мали дух му оде из вéлé месинé,
 И коњ се опрости тешке тјелéсинé.

1399 (49). Ал' ни то не може бијес да му стїшкѧ,
 Но с коњем у гужву најгушћу се баџи.
 Из очију гњевних сијева му жишка
 Као што муњини сијевају зраџи,
 А сабљом Фузбертом сијече му мишка
 Да све лете главе и руке и краџи,
 Јер копље се преби, док ништа повити
 Ни пребит' не може мач му страховити.

1400 (50). Ретко се Фузберта с мачевима срѣта,
 Јер све од ње бјежи, у гужви се гўши,
 И већ прва бјеше растјерана чѣта.
 Но не само она мушка прса бўши,
 Но и од Бајарда стиже Мавре штѣта,
 Јер коњ многе од њих копитима скрўши.
 Коси сабља главе као коса влатке;
 Промаша л', Бајардо погази остѧтке.

1401 (51). Баш када Фузберта ону главу дїже,
 Која је на броју била равно стѧта,
 И Цербино тада силовити стїже,
 Са љутом предстражом поноснијех Скѧта,
 И напријед јурну Маурима бљижѣ,
 Праћен узастопце од својијех рѧта.
 Изгледаху Маври ка' овнови бѣдни,
 А хришћани храбри као вуци жѣдни.

1402 (52). У истом тренутку свак ободе коња,
 Направи се пољем од праха вртѣшка,
 И покри га нека небична тоња;
 Посукташе сабље и та копља тѣшкѧ,
 Свјеже крви намах осјети се воња,
 Крви, коју прса бљунуше витѣшкѧ.
 Љуто се сијеку војске оне дбље,
 Али много више Смрт Мауре здбљѣ.

1403 (53). Безбожне јунаке, Сотѧнина чѣда,
 Тако су хришћани млатили и бїли,
 Да Маври личише на комађе лѣда,
 Што подлеже њихном пламену и сили.
 Собрин, који бруку из даљине глѣда,
 Заплака се, нити живјет' му се мїли,
 Па са војском, бољом него што је прѣва,
 Полетје тражити мегдана и рѣва.

1404 (54). За њиме јураше главара му кѣта,
 И сви желијаху да се крсту свѣтѣ.
 Дардѣнел такође са својима хѣтѣ,
 Да и он удари на хришћане клѣтѣ,
 Ма војска му лоша, те заман се пѣтѣ
 Надом на побједу, залуд очи прѣтѣ:
 Слабо ко се плаши намрштених цѣтѣ.
 С Изолиром иде и војска чѣтвѣтѣ.

1405 (55). Желећи што прије душмана да млѣтнѣ,
 Жури се, а за њим и храбра Навѣра.
 Тразон, који дјела и заслуге знѣтне
 Има, и који је војвода од Мѣра,
 Мрзећ' Изолира са славе му рѣтнѣ,
 Хита да нападне овога сердѣра.
 Нов албански дука, Ариодан, хѣрду
 Своју тад поведе, исукавши ѣрду.

1406 (56). Тај покољ бораца из разних земѣла,
 Та јека бѣбуѣва, и рогова звѣчних,
 Та треска тѣпѣза, витешкијех маѣла,
 Та лупа камења из махина тѣчних,
 Тај судар дклѣпа, мачева, копѣла,
 Вриска коња, писка рањеника мѣчних,
 Којих тма и тушта по земљици гмѣза, —
 Сав тај лом одјеком до неба се дѣза.

1407 (57). Од стријела што их борци, пуни јѣрѣ,
 Хитро одапињу, од магле и прѣха,
 Од бѣрјѣка силних, и од коњске пѣрѣ,
 И од јуначкога огњенога дѣха,
 Небески се своди помрчином гѣрѣ,
 Над покољем небо лебди пуно стрѣха.
 Преко поља поток од крви се ваѣа;
 На све стране пршти парчад од сабаѣа.

1408 (58). Час гомиле прѣснѣ, час опет се згрѣхѣ,
 Те многи згажени буду као цѣви;
 Час напријед јуре, час натраг се врѣхѣ.
 Неко бјежи, неко хоће да је прѣви,
 Свак хита крвника да дарује смрѣхѣ,
 И да, кољући га, над њиме се стрѣви.
 Многи, баш у трѣну кад душмана ѣбѣ,
 Свој рођени живот изненада згрѣбѣ.

1409 (59). Ма да је опкољен ода свијех страна
 Цербин, и ма да је у раној младости,
 Потежѣ левicom тешка буздована,
 А десницом хитром не престаје бости.
 Од албанског дуге, од Ариодана,
 Проплакаће многа мајка у жалости;
 Он својим јунаштвом зачуди главаре
 Наварске, сијекућ' војску од Наваре.

1410 (60). Келиндо и Моско, Калбрунови синци,
 Са Каламидором тако пољем јуре,
 Да им коња лете из копита клинци;
 Смождити Цербина сви се троје журе,
 Јер његове славе лаворови винци,
 Већ одавно завист у срцу им буре;
 Да те венце отму к њему сад доше.
 Коњица му ено веће прободоше.

1411 (61). Ако је вјероват' Турпинову спишу
 Коњ Цербинов мртав на земљицу паде;
 А и како не би, јер срце му три су
 Копља просвирала; ал' на ноге стаде
 Цербино, и пошто мач управи к вису
 Моску смртан убод у слабину даде,
 И гвожђе му телом пројуривши скрџа
 Принуди га да се мртав с коња срџа.

1412 (62). Келинду, кад видје усмрћена брата,
 Зажедњеше уста крви од крвника,
 И на овога је натјерао хата.
 Ал' Цербин, хришћанства цијелога дика,
 Бијесног ајгира за дигине хвџа,
 Па о земљу тресну коња и војника.
 Обадвџа топуз, та витешка рџга,
 Питије направи од главе и мџга.

1413 (63). Каламидор, видјев шта се туна збило,
 Да бјежи ободѣ добра коња врана,
 Јер њему гинути не бијаше мило,
 Ма да бјегство гледа много славних бана.
 Цербин, коме гњѣвом срдашце је врџло,
 Пусти за бјегунцем тешка буздована:
 У ребра је њега погодио правце,
 Из седла бацио на тле стрмоглавце.

1414 (64). Ипак жив остаде; пјешке даље грабѝ,
 Ма прегажен бјеше од Ариодана.
 Можда би Цербино почео да слабѝ,
 Опкољен будући ода свију страна̄,
 Ал' његови друзи прискочише да би
 Ослободили га. Ено и Луркана
 Са храбрим Тразоном. Нова коња свѝ су
 Старали се младом набавити рѝсу.

1415 (65). Није богме лако већи јунак бити,
 Ни вјештије сјећи од Ариодана,
 Који сабљу месом јуначкијем сѝтѝ,
 Ранив Арталиха грозног и Маргана,
 Убив Кажимира, ког љепота кѝтѝ.
 Упоредо с њиме ено и Луркана,
 Који око себе сече, боде, ломѝ,
 Ка' кукуруз главе са рамена̄ комѝ.

1416 (66). Клета Смрт не само крај водѣ брзицѣ
 Хита да за борце вјенча се и уда̄,
 Но се покољ шири преко све равницѣ,
 Сјеча је, окршај и ограшје свуда̄.
 Ленкестар, да не би с његове кривѝцѣ
 Поражени били, Шпанце гони ту да̄.
 Обје војске храброст не престаје красит',
 И обје их коси Смрт, љути ненасит.

1417 (67). Ту с Ленкестром видим Глосестра, Олдрада,
 Кларенса, Рикарда, Јорка, Фарамона,
 На које Маталист, Алмерије на̄да,
 Јуриша уз помоћ храброг Фоликона,
 Ком се покорава поносна Гранада.
 Ено с њима јоште дична Барикона,
 Под киме је била војска прекѣмѣрка,
 Коју је послало острво Мајѣрка.

1418 (68). Јер се обје војске подједнако бѝше,
 Борба је с почетка нерешена била:
 Час грозно узаврѝ, час је мало тишѣ;
 Час јуре, час бјеже у пратњи резѝла.
 Најпослије Мавар, не могући вишѣ
 Сузбијати центар и обадва крила,
 Нит' одолѣвати сили британских лав̄а,
 Поче да узмиче и да малаксав̄а.

1419 (69). Фарамон, пришавши кришом, испод житâ,
 Силном Фоликону, зароби га ласно;
 Глостер Маталиста; јер гвоздена штита,
 И оклопи тешки, и борење часно,
 Не помогаше им спасти се од Бритâ,
 А за бјежање је веће било касно.
 Од витешке руке Кларенса барона
 Угаси се живот краља Барикона.

1420 (70). Са те три несреће једнијем се махом
 Произвела била у борби мијена,
 Јер Маври и Шпанци, испуњени страхом,
 Ма да дотле бјеху стамена стијена,
 Почеше се бјегству одавати плахом,
 И Бриту б' остала побједе цијена,
 Да им тад Фераго не поможе својски,
 Доведав у помоћ легион херојски.

1421 (71). Он стајаше покрај Марсила владара,
 Оца рођенога, ком свуда слиједи,
 Ал' смотривши јаде онијех сердара,
 И цијелу војску у грозној биједи,
 Он одмах остави оца господара,
 Да покаже Бриту шта Шпанац вриједи,
 Па дојури напред крвавога луга,
 Баш кад му убише Олимпија друга.

1422 (72). Олимпије, кога смрт љови хитра,
 Бјеше красан младић, и знаде да пјева
 Милим гласом ком се одзиваше цитра;
 Знаде пјесмом љубав љ срца да љева,
 Да се ка' јабуком стиховима титра,
 И да блажи звуком прса пуна гњева.
 Штета што задатак свој није схватио,
 Но се копља бојног и мача латио.

1423 (73). Кад Фераго видје самртничке ропце,
 С којима дијете бораше се хрло,
 На Британце јурну ка' соко на копце,
 И жудан освете и разјарен врло,
 Убицу другара погна узастопце,
 Па када га стиже ишчупа му грло;
 Жедну мачу даде крвникове крви,
 А тјело коњским копитима смрви.

1424 (74). Побјешњелу тигру и то бјеше м̃ло,
 Већ и на другијем излијева њјед,
 И много је Брит̃а од мача му п̃ло.
 Звизне неког остраг, а некога спр̃јед,
 Неком оштро гвожђе сатјера у жв̃ло,
 И н̃анесе голем душманима вр̃јед.
 У бој своје кличе. Његове р̃јечи
 Охрабрише Мавре. Бјегство се спр̃јеч̃и.

1425 (75). Кад извијестине краља Аграмана
 Да би на том крају без храброг Фер̃ага
 Проваљена била африканска бран̃а,
 Њему од јарости сва уздрхта снага,
 Па узев Прузија и још Феруран̃а,
 Мрског Баливерса, дичног Бамбир̃ага,
 И још неке друге, па и Соридана,
 Јурну у бој против хришћанскијех врага̃.

1426 (76). Од париског зида многу војску мбра
 Одвојит' и послат' под бегом од Феца
 На Ирце, што близу маварских чадора̃
 Допријеше, бржи од брзога зѣца.
 Заповједи њему да потјера дора,
 И да ирску војску прегњави и смѣца̃,
 И рече му да ће, не спасе ли око̃,
 На вјешала њега издићи високо̃.

1427 (77). Оде бег од Феца што је мог'о бр̃жѣ,
 Јури као да га олујина шбра̃.
 И осталу војску од бедема тр̃же
 Краљ, пошто к р̃јјечи похитати мбра̃,
 И у хитром трку на Скоте је вр̃же,
 Палош исукавши из златнијех кора̃.
 Њега (тако прича стари један пјесник)
 Зва у помоћ тамо од Собрина вјесник̃.

1428 (78). Маври, признају вам, храбри тада бисте,
 Грунусте на Скоте ка' прави јунаци,
 Док су они били кукавице њстѣ,
 Плаху зецу слични или старој баци.
 Од хришћана Маври поље бојно чистѣ,
 Испред њих коњици бјеже и пјешаци.
 Луркан, Ариодан боре се, ал' дашће
 Од умора Цербин, можда скоро пашће.

1429 (79). Он већ много крви африканске прдлї,
 Ал' пјешке се бори и тешко је њему,
 Јер од свијех страна душманин га скдлї.
 Разабрав Риналдо храбри о том свему,
 Журну другу, кога као себе вдлї,
 Да му спас донесѐ у јаду голему.
 Он је био другдје и кад видје Скдте
 Како бјеже, 'вако храбри њихне рдте:

1430 (80). Куда бјежиш тако, охрабри се, стани,
 Војско састављена од самијех цїна?
 Боље сваколика на мегдану пани,
 Но да изневјериш краљевога сїна.
 Зар те поплашили ти Маури пјани,
 Што живе ка' марва без вјере и дїна?
 Зар, јадници, није јасно вам и видно
 Да је боље мријет' но живјети стїдно? —

1431 (81). И да би се ова срамота и љага
 Колико толико са Скоције спрала,
 Коље једно зграби од сеиза, пã га
 Забоде у груди јадног Агрикала.
 То видећи грозна африканска трãга,
 Грознија од вука, тигра и шакала,
 Журну да га сможди, али њена врѐва
 Нѐ спãсе Прузија од његова гњѐва.

1432 (82). Гледајући лава усред боја врѐла,
 Маври се почеше од страха да мрѐну.
 Бамбирага уби, а витеза Стѐла
 Из седла избаци; Соридана крѐну,
 Јер се коље преби; Каранока смјѐла
 Мачем лупи јер се напасти га дрѐну,
 И доприје тако до Цербина, којї
 Узјавивши стаде пãлоша да појї.

1433 (83). Срећа је што коња дограби да јãше,
 Јер томе је било већ вријеме крајно,
 Пошто тад удари на хришћане нãше,
 Који се онако показаше вãјно,
 Аграман са војском, и Маури стãше
 Пољем продирати тукући се сјãјно.
 На њих Цербин сишље удараца слоту,
 Ширѐћ' око себе покољ и страхоту.

1434 (84). Риналдо, од Марса у витештву већи,
 Борп се јуначки са пајездом странџом,
 Фузбертом големом не престаје сјџи,
 А кашто, од беса, удари и дланом.
 Скобив Аграмана његове је плџи
 Окрзнуо сабљом, окитио рџом;
 Коњ о коња лупи, и Аграман дџсно
 Од Риналда на тле угрухан је грџсно.

1435 (85). Док тако његови ударци и хџци
 Старају се бјегства срамоту да спџру;
 Док тако пред градом у стравичној бици
 Јунаци се боре за цара и вџџу,
 И у халакању, ломљави и вџци,
 Вијенце лаврове и бесмртност бџру,
 Париз бива жртва Родомџну злици,
 Домове његове пламенови жџџу.

1436 (86). Не зна за тај пожар дрвене јџпиџе,
 Ни за покољ Карло, јџр од тих стрџна
 Подаље бијаше код оне капиџе,
 Гдџе с британском војском прими Аримџна.
 Ту га деси вјесник и 'вако вапиџе:
 О свијетли царе! Овакијџх данџ
 (Злу овом јамачно сам Сотџна крџв је)
 Досада никада Париз нџ доживџе.

1437 (87). Париз, твоје земље најславнија грџда,
 Пропада, плаве га огњевити вџли:
 Незнани делија, страховита лџда,
 Уљезе у варош па сече и пџли;
 Од овога слома, покора и чџда
 Престрављени бџеже велики и мџли,
 Јџр нико не смиџе с алом се бџчити, —
 Пламен онај тамо доказ је џчитџ.

1438 (88). Као газда, који јџш спава и снџва
 Док му кућа гори, а пренув се вџчџ
 У помоћ, и цару исто тако бџва
 Послије овако страховите прџчџ.
 Крв му лицем сукну као ватра жџва,
 А загрмје гласом ка' лав када рџчџ,
 И подиже одмах понајбољу војску,
 Да спасе тврђаву и варош хџрџскџ.

1439 (89). Писку којом пиште господа и рѣта,
И женско и мушко, већ му чују ўши.
Тамо, гдје Родомон као хала чѣтѣ
Сијече, пробада, пали, коље, рўши,
Цар Карло са војском одабраном хѣтѣ.
Примиче се мјесту што се грозно пўши. —
Доста. Сјутра дођи коме чути пријѣ
Шта је даље, било. Ту ћу бити и јѣ. —

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

СПЈЕВАО ЛОДОВИНО АРИОСТО

ПРЕПЈЕВАО ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

ПЈЕСМА СЕДАМНАЕСТА

Ма да Божја милост, увјеравам Вашу,
И преко међѐ се Правичности стѐрѐ,
Бог Правде, кад пакост он опази нашу
Веће прешлу преко Опроштаја мјѐрѐ,
Осуди нас често да Страдања чашу
Испијемо ради Поправке и Вјѐрѐ.
Да, како господу, тако и пãрије,
Казни, шаље тада Кáје и Мãрије.

1441 (2). Шаље Максимина, овога простака.
Ког из блата диже на пријѐсто бѹна,
И Нерона, чија крвожедност јáка
Стаде жића људских преко милијѹна;
Италији посла ројеве дивљака,
Посла јој најезду од Гóтã и Ху́нã;
Агили Меценца, а Тиви Креона,
Да кољу и бјесне са златнијех тронã.

1442 (3). Јоште много других бјесомучних царã
Посла у крајеве и у земље рãзнѐ,
Који људству много учинише квãра
Као вршиоци божанствене кãзнѐ.
Па и сад, не само у времѐна старã,
Шаље те нас кољу, и кесе нам прãзнѐ.
Нас, грозне грјешнике гњѐвни Господ бãци
Од себе, тер ови ждѐру нас кѹрјãци.

1443(4). Не само домаћи звјерови нас њју,
 Но видећи да је меса нашег дѡста,
 И прекоалписке к нама звати смјју
 На гозбу, и многог почаститише гѡста;
 Код Канѣ, Требијѣ крвцу нашу лјју
 Као да је вода, не била им прѡста!
 Ал' још много више крви наше пѡде
 На обали Рѡнка, Тѡра, Мѣлѣ, Адѣ.

1444(5). Тврдећи што иде мним истину збѡрим:
 Повољно је засад праведноме Бѡгу
 Да нас пародима казни од нас гѡрим,
 Ал' кад издржимо казну ову стрѡгу,
 И поправимо се, што ће бити скѡрим,
 Наплѡтићемо им крвцу ову мнѡгу:
 Бог ће за гријѣхе њих и њихне краље
 Казнит', а ми ћемо бити му бичѡле.

1445(6). Још и онда грехе страховите њине
 Бог је запазио. зато сад им дајѣ
 Турке и Арапе, крвожедне псиње,
 Да пустоше њихне земље и домаје,
 Да их ногом газе ка' говеда трѡне,
 И зову именов покорене рајѣ.
 За старе им грехе још онда је бѡо
 Казна им Родомон. Бог је тако хтѡо.

1446(7). Рекох да је Карло, к мјесту оном стѡгѡв,
 Углед'о срамоте и јада врхѡнце.
 Пут под ногом бјеше сав од крви љѡгѡв,
 Јер дѡв коље људе као касап јѡнце.
 Цар, тијем поражен, руке к небу дѡгѡв,
 Овако ослови плашљиве бјегѡнце:
 Зар вама толиким једно исето стрѡвнѡ
 Да забѡда у груд рѡло своје крѡвнѡ?

1447(8). Изгубите л' варош и тврђаву ѡвѡ,
 Нећете утећи од ропског синѡира;
 Данас подлегнете л' овоме крѡвнѡву,
 Нигдје не нађосте заштите ни мѡира.
 На отпор вас кости прѡдједовске зѡвѡ,
 Не бојте се Смрти, ни њена косѡира,
 Јер много је боље предати се смрти,
 Него бремене ропства вјечно да се прѡти. —

1448(9). Тада бјеше сјеча на ово се свѣла:
 У палату царску свјетина се збила,
 Иза капије се и зида дебѣла
 Од бјесомучнога Родомона скрѣла.
 Док он пред палатом, намрштена чѣла,
 На којем се дула пуна крви жѣла.
 Јури тамо амо кораком стѣменѣм,
 Витлајућ' угарком и мачем плѣменѣм.

1449(10). Људи, којино се у палату скрѣше,
 Под заклоном будућ', Мавра много јѣдѣ.
 Тма их се попело на катове вѣшѣ,
 Па озго на њега врело уље цѣдѣ.
 На њ усред овако необичне кѣшѣ
 Даждѣ отуд јоште стијене и грѣде.
 Како би се радо уз зидове пѣзо,
 Ма не може, с тог је врата дрмат' ѣзо.

1450(11). Да страховит ли је, погледајте сѣмо!
 Пред капијом стоји, у висину зѣја,
 Удове и главу, прса му и рамо,
 Све му крије гвожђе, којено се сѣја:
 Мислиш љута гуја довукла се тѣмо,
 Којој ту лешкање и сунчање прѣја,
 Чија нова кожа сјај од себе баца,
 А троструки језик стравично палаца.

1451(12). Колико каквومه побједнику цвѣће,
 Које на њ бацају, толико и њѣму
 Киша од камења са палате смѣће,
 Што пада по тешком оклопу и шѣму.
 Да врата разлупа топуз ено крѣће,
 И рупу на начинѣ на њима голѣму;
 Кроз њу се виѣаше од људи гомѣла,
 Које грозна страва бијаше слѣмила.

1452(13). Сад, након толиких злѣчинѣ и штѣта,
 Нова згода цину за сјечу се дѣла.
 Из дворане ове, дупке пуне свѣта,
 Из ходника, с крова, и из свијех сѣла,
 Чу се писка жѣна, када Мавра клѣта
 Опет угледаше, творца њихних зѣла.
 Баш у томе трѣну на коњу ѣлату
 Стиже Карло с војском пред своју палату.

1453 (14). Ви, који силнога надбисте Тројана
 Тако цар ослови киту од војника),
 Који царству бисте заштита и брана.
 Мени, цару својем уздање и дица,
 Зар ћете бјежати испред буздована
 Онога онамо побјешњела бика;
 Ви, који храброшћу у својим срцима
 Стојите високо над старим Грцима?

1454 (15). Зар ћете се страшит' овог једног псеџа,
 Сто хиљада чижих разбисте земљака?
 Зар то не би била срамота и штета
 За царство и киту такијех јунака?
 И зар није често једна ваша чета
 Гонила тисуће овијех дивљака?
 Нек се на тле мртав звијер онај баџи!
 У име Божије напријед, јунаџи!

1455 (16). Нека сада за мном на Маура хита
 Ком су јоште мили мегдани и рви. —
 То рекав остругом коњу ребра вџита
 Царну цар и јурну напријед први.
 За њиме полетје витезова кита,
 Жељна огњевите мачеве да скрви,
 И лупи оружје по тешку панциру
 Голијата, који влада у Алгиру.

1456 (17). Перо моје зову сад послови прџи,
 И зато, господо, ако Бога знате,
 Нек је доста за сад о смрти и сџчи.
 Та о том већ много стихова имате.
 О гуји, Грифона што онако пџчи.
 Пјећу опет ако позора ми даџе.
 Ориџилу с момком и Грифона бџсемо
 Послали у Дамаск: о том пјевај пџсемо!

1457 (18). Многа чуда кажу о богаству тџга
 Јако насељена и лијена граџа.
 Ту снијега нема ни сјеверца злџга,
 Вјечито прољеће у том крају влаџа,
 А мед људма љубав царује и слџга,
 Који часно живе од својега раџа;
 Дамаско је усред једне плодне нџзе;
 Кроз њега ријеке двије бистре клиџе.

1458 (19). Туна тако много рађају перанце,
 Да би им од сока млин мог'о да радї;
 Ту је сваког пића, свакојакe мџце,
 Вјечито цвијеће околину кадї;
 Ту Амору падаш у мекане канце,
 У ропство, које ти живот овај сладї.
 Ако ми покажеш игдје такe бџнче,
 Хоћу ти на пиће дати алдумашче.

1459 (20). Да ће ту игарџ јуначкијех бїти
 Ја сам веће вама ставио до знања.
 Цвијеће и трава све улице кїтї,
 Ђилимови красе домове и здања.
 А највише госпе, чији стџси вїтї
 Чарају у руху од финога ткџња,
 Чија дуга коса и љепота чијџ
 Од украса свијех више оку пријџ.

1460 (21). Витезови свуда пројахују хдло
 Под украсом својих сјајнијех панцирџ;
 На све стране видиш како игра кдло,
 Чујеш како с пјесмом одјекује лїра,
 И чујеш бубњева ударање тмдло.
 И звизгу свирале и звуку дахирџ.
 Краља ено прате господа дворани,
 Са којих се сјаје китни копџрани.

1461 (22). Грифон и његови очарани бјџху.
 И миљаше им се свијет овај глџти,
 Што се одаваше шалама и смџху.
 Тада витез један учтиво их сврџти
 У палату своју и под своју стрџху,
 У дом, гдје богатство све кутове злџтї;
 И пошто из бџне изиђоше млџкџ,
 Позва на вечеру госпу и јунџке.

1462 (23). Ту им је домаћин испричао кџко
 У близини двора и његова трџма
 Мегданџиска игра, којој смије свџко
 Учеснїком бити, за сјутра се спрџма.
 Да се прославите (рече) биће лџко
 Вама, јер јунака таких много нџма;
 Поран'те ако вам срце славе жџлї,
 Сјутра чим истоком зора забијелї. —

1463 (24). Грифон, ком је мила војничка вјештина,
 С раскиде, наравно, није тада био,
 Да његова храброст, хитрост и јачина
 Пожњу при тој игри заслужени дѣо,
 Јер кад год је згоде да му се врлина
 Покаже, радо је показати хтио.
 Пита, је ли турнир тај нека новина,
 Ил' обичај неки, од старине мѣо.

1464 (25). Домаћин је овај одговор му дѣо:
 Радо извјештавам тебе кавалира
 Да је негда краљ нам у невољу пѣо.
 Четири мјесеца не имао мѣра,
 Који случај жића мал' га није стѣо,
 Те заведе празник овога турнира,
 Што светкује спас му живота и здравља,
 И сваке четврте луне се понавља.

1465 (26). Ово је почетак; прва игра сѣд је.
 Како краљ Норадин западе у бѣду
 То је страшна прича, и тај његов јѣд је
 Вријѣдан да вам га испричам по рѣду.
 Шћер краља од Кипра Норандино кѣд је
 Узео за жену, вилу на поглѣду,
 И враћ'о се морем са њом и са прѣтњом,
 Зла га је судбина обасула пѣтњом.

1466 (27). Ту сам и ја био, зато знадем штѣ се
 Деси. Путѣвасмо најприје на мѣру,
 Ма затијем страшне доживјесмо чѣсе,
 Јер кад мору бјесмо на најдубљем вѣру,
 Бѣра се подиже, и лађа нам свѣ се
 Распасти грожаше на морскоме шѣру.
 Против олујине немајући мѣћи,
 Смрт очекивасмо три дана и нѣћи.

1467 (28). Мнисмо да жића нам Смрт се веће мѣшѣ,
 И силном умору већ подлећи хтѣсмо,
 Када се смилова худа судба нѣша,
 И ми на обалу избачени бјѣсмо,
 Гдје беше за коње врло добра пѣша,
 Али ми јадници не знадосмо гдѣ смо.
 Туна, у близини мрачне једне гѣре
 Разапесмо одмах свилене чадѣре.

1468 (29). Краљ, поведав собом два вјерна му роба,
 Оде у ту шуму да зечеве лови.
 Ми кухасмо ручак (нешто мало боба)
 Када поглав један посао нам ови
 Поквари, јурнувши к'о авет из гроба
 Да месом нашијем трбушину тови.
 То бјеше голијат необично страшан,
 Сав крвав и блатав и прљав и прашан.

1469 (30). Страховит је изглед био тога ругла:
 Дугачак је био неколико хвата,
 Прса му ка' брдо, широка, округла,
 Уста можда већа но гдјекоја врата,
 А мјесто очију по једна му кугла
 Кдштана; прсти му дугијех ноката;
 Зуби ка' у вепра, уши као звона,
 Балава носина дужа но у слона.

1470 (31). То брдо од меса јурну к нама право,
 Земља поче под њим чисто да се љушкѧ.
 Није чудо што се препадосмо здраво,
 Јер ту залуд бјеше храброст наша мљшкѧ.
 Опазисмо да је слијеп овај ѡаво,
 Ал' да тако вјешто сурлом својом њљшкѧ.
 Да она очију вршаше му слљжбу.
 Њушкајући тако јурну ми на дрљжбу.

1471 (32). То је за нас био гром из неба веѡра,
 Немасмо се када сакрит' у шипрагу.
 У торбу, коју су носила му беѡра,
 Баци нас, попуни празнину у шпагу,
 Напуни људима и голема њеѡра,
 Те набави меса својему бурѧгу;
 И мене у торбу баци као праѡе.
 Од нас триест једва седморо се спаѡе.

1472 (33). Дљж обале оде хитајући с њѧма,
 Зној ме хладан проби тад из свију порѧ.
 С мора у стијени грдна бјеше јѧма:
 Та му је пењина била мјесто двѡра.
 Ту од намјештаја бјеше само слѧма,
 И ту с једном женом живоваше ѡра.
 Жена бјеше црѧ жалосних и мѡких;
 Поред ње бијаше пуно цура њѡких.

1473 (34). Близу те пећине још једна је зја́ла,
 У којој голѐма допашѐмо јѐда;
 Она му је била као нека штѐла,
 Склониште његова небројена ста́да.
 Та људа крај њеног уласка је ста́ла,
 Који затвараху стијена и кла́да
 Стадо је држао управ ради бѐса,
 Јер није љубитељ овчијега мѐса.

1474 (35). Да радије месо човјечије ијѐ
 Још путем дознасмо на несрећу на́шу,
 Јер тројицу од нас он претвори, пријѐ
 Но што стиже тамо, жваћући у ка́шу;
 Изгриска им ситно удове и шије.
 Камен с врата дигав на зелену па́шу
 Погна стадо, а нас, које је мо́рио
 Ужас, у пећину ту је затво́рио.

1475 (36). И тако постасмо робови нитко́ву.
 К чадорима нашим међутијем сти́же
 Норандино, који бијаше у лову.
 Нашавши их празне к мору оде бли́жѐ,
 И спази бродаре галији на кро́ву;
 Зачуди се видећ' да се сидро ди́жѐ.
 Наравно, то њему не бијаше мило;
 Слућаше да нам се зло ка́ково зби́ло.

1476 (37). Чим су га смотрили вјерни му бродари,
 Похиташе да га избаве у чу́ну,
 Ал' он, чим дознаде шта бјеше у ства́ри,
 Осјети у срцу бјеснило и бу́ну,
 И рече: ђаволу, рђо, благода́ри,
 Што не бијах овдје, јер бих те по кла́ну,
 Нити би Лучина, мила моја љуба,
 Страховала сада од твојијех зу́ба. —

1477 (38). За́витла топузом јуначка му ми́шка,
 Пак онуд одјури гдје цинове стѐпе
 У пијѐску трага оставише фри́шка,
 Да халу дарује даром своје сѐпѐ.
 Стиже там' гдје наде пошљедња ми жи́шка
 Гасну, те пожељех да се стене склѐпѐ
 Нада мном, да не бих дочекао да́ ме
 Цин исјецка зубма на сићане дра́ме.

1478 (39). Ја страховах тада како никад приђе,
 Ти су ми ужаси још у души свјџи.
 Псоглављева жена, чим краља нам виђе,
 Рече: зар не видиш да си већ у мрџи?
 Знај да нема мјеста опаснијег ниђе;
 Сад ће псоглав доћи, зато јадан бјџи! —
 На то краљ: за своју жену хоћу мрјјет';
 Без ње ми је празан и несносан свјјет. —

1479 (40). И све јој исприча и запита да ли
 Зна шта је са нама и његовом мџом,
 И да веће нисмо као жртве пџи.
 Она рече: спасти не можеш је сџом,
 Јер је затворена с осталим у штџи,
 А не можеш исту избавит' ни хџом.
 Но за њу не страхуј, јер тако ми вјџе,
 Женско месо псоглав не мари да ждџе.

1480 (41). Он женама крвце никада не тџи.
 Можда с' и он боји срамоте и рџе.
 Нек околност и та за то ти свјџи,
 Што смо јоште живе ја и моје дрџе.
 Не свјетујем никог да се с њиме бџи
 (Продужи, уздишућ' од велике тџе),
 Јер од њега бјеже бикови и лџи,
 Он једним ударцем елефанта смлџи.

1481 (42). Кад на реку иде да нам воду црпа,
 Крокодиле хвата ка' жабе шипарци.
 Гледећ' данас како твојих људи рпа
 Из торбе му паде, мене јадну жмарци
 Подиђоше, бијах бледа као крпа.
 У штџи су засад жене и мушкарци,
 Али ти за своју љубу се не скрби,
 Јер за месом женским непце га не сврби.

1482 (43). Макар да је слијеп, он носином њушкџ.
 И распозна свашта цигло по мирису;
 Чим оњуши знаде ко је глава мџи,
 Те још никад жене пострадале нису;
 Свагда их одваја и на страну љушкџ.
 Скоро ће искрнут' на ономе вису,
 С тог ђавџе бјежи безобзирце, брајко,
 Да не буде посље: јао моја мајко!

1483 (44). Што се твоје љубе вјеренице кѡса,
 Мораће на своју судбину се свићи
 Ка' и ми, што нисмо ни једнога чѡса
 Слободне, јер ми смо заробљени тѣи.
 Чим голијат амо са овцама стѡса,
 Он ће камен онај са пећине дѣи,
 И пустит' је к нама. — Њој Норандин велѣ,
 Да без драге своје живјети не жѣи.

1484 (45). Замисли се жена, шта не мисли, Бѡже!
 Сјетивши се да је пуна њена сбѡ
 Јареће, овчије и остале кѡжѣ,
 И од јарца сала, пријевѡ и дрѡба,
 Рече краљу: теби помоћи се мѡжѣ,
 Али похитајмо, јер крајње је дѡба, —
 Па јарчевим салом ноће да га мѡжѣ
 Од главе до пете, да псоглава слѡжѣ.

1485 (46). Та женско лукавство најјачега цѣна
 Савлада, отупи најоштрије мѡче!
 Затијем са једног у дувару клина
 Највећу јарећу кожетину смѡче
 (Коју ту објеси она љута пѡйна),
 Па је Норандину на леђа натѡче,
 И тако начини од краља нам јарца,
 Да га од цинова заштити ѡдарца.

1486 (47). Из голема свога у стени вајата
 Ка пећини нашој краља је довѣла;
 Он четвороношке стао је пред врата.
 Већ и вече дѡђе, и ведрога чѣла
 Враћао се псоглав, лопов од занѡта,
 Са стадом и пљачком из оближњег сѣла;
 Јоште из даљине његова се фрѡла
 У нашој ужасној рупетини чѡла.

1487 (48). Како краљу бјеше лако вам је знѡти
 Кад ѡгледа лице тога пангалѡза,
 Ал' ријешен живот за женицу дѡти
 Није се плашио никаквијех грѡза.
 На уласку знѡде тако згодно стѡти,
 Да мѡгаде измећ' оваца и кѡза
 Шмукнути се хитро у пећину, кѡда
 Би дигнута она стијена и клѡда.

1488 (49). За стадом и псоглав унутра униће,
Пошто камен онај на улазак стави.
Још се сјећам браде гадне му и риђе,
И мислећи на њу и сад сам у страви.
Двојицу изабра (пошто к нама приђе)
За вечеру, па их у махраму зави,
И тај див, од кога мањи су цјклопи,
Оде, пошто отвор стијепом приклопи.

1489 (50). Краљ женици својој у наручја паде,
Збацив кожџину ону са себѣка,
Но тад у очају сузе лити стаде
Корећи га 'вако јадна ова сека:
Драги, зашто моје увелича јаде,
Јер ја се радовах што судба тебѣка
Поштедје од смрти страховите, али
Овако обоје у беду смо пали.

1490 (51). Ах што јурну. болан, у пропаст, ах што је
Требало ти ово? Јао! Јад ме свлада!
Сад ће с мојим твоји јади да се спдје,
Јер да ћеш ме спасти не постоји нада.
Ја у срцу имам сада јаде двдје,
Јер не само ја ћу умријети млада,
Него и ти, драги! Ох што дође амо!
Тешко мени јадној! Јао моја мамо! —

1491 (52). Краљ јој рече: дуино, ти ми се не срди,
Ја дођох избавит' и тебе и другѣ,
Ма да су пеџини дуварови тврди,
И знај да још дане живјећемо дуге.
Осјећаш да с мене прчевина смрдѣ
Можда горе него смрад од саме вугѣ,
Али се не чуди, јер у томе смраду
Спас је наш; у њега ја полажем наду. —

1492 (53). Ми се, радознали. око њега свѣсмо,
И он нам је одмах испричао чему
Научи га жена цинова, и бѣсмо
На томе веома благодарни њѣму.
Ми, који до тада само сузе лѣсмо,
Сада рад и журбу развѣсмо голѣму,
И да би се спасли мрачне оне ложѣ
Да кољемо јарце повадисмо нѣже.

1493 (54). Онолико одмах одрасмо комада
 Колико нас бјеше; извадисмо сао
 И намазасмо се; та чудна помада
 Спасе нас; што смрди не бјеше нам стао.
 Натукосмо коже; никоме ни брада.
 Није се видјела; живахнусмо мало.
 Сјутрадан, чим зраком свод се осу плави
 Дође псоглав стадо на пашу да јави.

1494 (55). Среће је и наде им'о душу пуну.
 Сваки од нас, јер нас покриваше чупа.
 Кад подиже камен цело стадо груну
 К изласку и поче празнити се рупа.
 Он сваког дпипа; чим дсјети вуну,
 Прдпусти га; с марвом изиђосмо скупа.
 Ал' крајево злато, кад је цину стигло,
 Задржано бјеше од нас свију цигло.

1495 (56). Док се ми остали провукосмо крадом,
 Сваки под обликом јарца или брава,
 Несрећа се деси са крајевом младом.
 Гадећи се јарца као луда прava,
 Добро се онијем не намаза смрадом,
 А можда је дала од себе и јава.
 Псоглав је осјети, и кожу јој скину,
 Па је натраг опет у пећину рину.

1496 (57). Затијем стијену на излазак мџну.
 Претешко је било краљу Норандину,
 Који се надаше избављењу срџну,
 Кад видје да псоглав затвори Лучину.
 Нас отјера овај на ливаду цвџтну,
 Мислећ е нас има у свом магацину.
 Међ' стадом идосмо под кожама нашим,
 И ја већ престадох за се да се плашим.

1497 (58). И овце и козе бјеху врло глaдне,
 И стадо је одмах почело да пасе.
 На извору воде написмо се хладне,
 Вребајући сваки згоду да се спасе.
 Кад ожеже сунце и наступи пладне,
 Див сркву млијека из велике ћасе,
 Па заспа и стаде грозно да се зноји.
 Сјем краља ми тада прснусмо куд који.

1498 (59). Сам оста Норандин и сузе је лјо,
Јер збиља судба га страховито скрчи.
Он јадник још јуче гинути је хтио,
Кад видје шта му се са женицом слрчи,
И јоште је тада рад и готов бјо
Да у чељуст оном страшилу се срччи.
Уздржа се ипак, тјешећи се надом,
Да ће се са својом избавити младом.

1499 (60). Мислећи да јаду дочекаће конца,
У вече са стадом к пећини се врну.
Лучина задрхта када зачу звонца
На овцама. Стадо у рупу се згрну.
Ти си ми вечеру просула из лонца,
Казнићу те грозно за ту радњу црну, —
Див јој рече када запрепашћен виђе,
Да нас у пећини не бијаше пиће.

1500 (61). Запамтићеш (рече), пакоснице, мѣнѣ. —
Та је хула била увјерење стѣкла,
Да су наговором те лијепе жѣнѣ
Њиме заробљена господа утекла.
У близини, наврх високе стијѣнѣ,
Којуно је ваздан врела зрака пѣкла
(Стијѣна је била баш пећини спрдњу),
Везану је држ'о и дању и ндњу.

1501 (62). Ту, пржену сунцем, а тучену градом,
Четири мјесеца њу је онај ћора
Држао на ланцу, ојаћену јадом.
Сиромас Норандин сваког дана мора
Пролазити крај ње, идући са стадом.
Ал' једном сиђоше с оближњијех гора
Градас и Мандикар: ноћу, када спава
Псоглав, би спасена вила ова прѣва.

1502 (63). Искрснувши они из једнога клѣнца
Изненада, слични брзином стријѣли,
Пошто су је тешког опростили лѣнца,
К њеном су је оцу на лаћу снијѣли
Са стијѣне оне, проклетога стѣнца,
И срећом осташе живи и цијѣли.
Краљ, који о томе није ни снѣвао,
Са стадом у рупи тад је преживао.

1503 (64). Када чу од жене грозног пастијера
 Сјутрадан како је избављена вила,
 Радост му ни пјесник најњежнијег пѐра
 Не би опјевао, толика је била.
 Смрт замоли да је врхом косијера
 Не крзне, а Бога да јој даде крила,
 Да избјегне муке и страдање свако,
 А он већ послије наћи ће је лако.

1504 (65). Тог дана радостан он пòходи пàшу
 Са стадом осталим ка' по обичају,
 Знајућ' да већ једа задњу испи чашу.
 Кад бијаше сунце у највећем сјају
 Цин заспа. У главном радозналост вàшу
 Веће задовољих, јер да у домају
 Своју краљ утече, мјесто ту да чамй.
 Том се, увјерен сам, досјећате сáми.

1505 (66). Мислим да је свуда, а не само вође
 Много досјетљива војничка нам кáста.
 Четир је мјесеца краљ како нам дође,
 Чије жртве жени цела земља хвáста.
 Свуд ју је тражио, по Кипру такође,
 Заман, док прекјуче од својега тáста
 Доби глас да с њом се, залунав нà мору,
 Спасе, и Норандин зàхвáли Амору.

1506 (67). И тако до краја све сам од почéтка
 Испричао вама чудне ове ствáри;
 Тако жарка љубав доиста је рéтка.
 Усрећен вијешћу, што му посла стáри,
 Краљ нареди да се пошлeдњeга пéтка
 Мјесеца четвртог сваког овде спáри
 Све, што је у земљи најбољих сердáра,
 Ради светковања витешких игáра.

1507 (68). На четирмјесечно и — четворонджно
 Ропство и на ропства срећан завршéтак,
 На пàшу краљеву и одело кòжно,
 И јер краљ слободу стече баш у пéтак,
 То је успомена. Витезови слджно
 Прославиће вијест да лијепи цвéтак
 Живи још, чим сјутра сунце гране јáрко.
Чусте Норандино како љуби жáрко. —

1508 (69). Дивећи се Грифон том пожртвовању
Уздахну уздахом од некол'ко рифи.
Данас тако љубит' ми нисмо у стању,
Данас, кад се љубав плаћа по тарифи.
Најљепше одаје у својему здању,
Гдје је све у свили, злату и кадифи,
Даде им домаћин и поспаше слатко.
Сјутра прије сунца пробуди се сватко.

1509 (70). Заори се свуда звук убојних труба,
Сав је град јечао одо тијех звука.
Пред краљевим дворцем, крај мраморних стуба,
Кипљаше од сјајних штита и клобука.
Гриф се наоружа оружјем до зуба,
Које је сковала вјешта једна рука.
Његову дадиљу чаробницу знате:
Она му сакова те смртне алате.

1510 (71). Љубазник његове љубазнице, који
Имашаше име: страшљиви Мартана,
Такође оружан покрај њега стоји.
Слуге и оружје, коње од мегдана,
Даде им домаћин, којино се броји
У прве витезе и борце без мана.
Са гостима здружи многе своје рође,
И пред краљев дворац он са њима дође.

1511 (72). Пред дворима тијем Норандина краља
Главни трг је био, пошироко пдље,
На које се свијет небројени сваља.
Стадоше на страну да би могли бдљѐ
Посматрати борце из разних земаља,
Јер се истицати немањаху вдљѐ.
Калдрмом, гдје бјеше расуто цвијеће,
Испред њих сад многи коњаник лијеће.

1512 (73). Витезове ове, штоно јашу хаће,
Гомиле свијета, пијевци и свирци,
Дочекују, славе, кликују и пратѐ.
У то доба бјеху оружани Сирци
По нашем адету, јер бјеху им, браће,
Близу гада Франци, Талијани, Ирци,
Који стражарише над Божијим гробом,
Што је сад под турском сабљом и гнусобом,

1513 (74). Мјесто да хришћани свету вјеру шире,
 Данаске се они међу собом туку;
 Нијемци, умјесто с нама да се мире,
 Сад у Италију чете своје вуку;
 Мјесто с лица земље ал-коран да спире,
 Отму Јерусалим турскоме хајдуку,
 Инглези и Франци, Швајцарци и Шпанци
 Трпе да гроб свети скрнавe поганци.

1514 (75). За вјеру се туђи спори и тијани,
 Сами себи груди раздирете јадне;
 Од пљачке и крви хришћанске пијани,
 Ви заборависте безбожнике гадне,
 И ви допустисте, вајни христјани,
 Турчину Цариград у руке да падне,
 Нит' марите шта се на Истоку збива,
 И како газдује сабљетина крива.

1515 (76). Шпанијо! Африка зар ти није ближје,
 Од којено прије тако љуто страда?
 Зашто, сестро, на нас војску своју дйже?
 Италијо! Негда ти свијетом влада,
 А сада по теби туђин свуда гмйжје,
 Поста тркалиште војскама и цада.
 По теби је сјеча, паљевина, гробље,
 Робујеш онима, што ти бјеху робље.

1516 (77). Бјежећи од леда и сурове климѐ
 Свога отачаства, бојећи се глади,
 Швајцарче долазиш к нама из те зимѐ,
 Као туђ најамник војштиш хљеба ради.
 У Турској ћеш наћи доста оног, чиме
 Земаљска се срећа смртнијема градї:
 Иди, прогнај Турке, па ће бити ћара
 Од упљачканијех њихових тимара.

1517 (78). Што сам рек'о теби, рећи ћу и свима
 Нијемцима. Тамо наћи ћете блága,
 Која је Константин пренио из Рима,
 И Пактол, ријеку злаћенога трага.
 Тамо ви идите; из Јерусалима
 Хришћанскога опћег истјерајте врага.
 Не с браћом, но с турским борите се царем;
 Паднете л' у боју, славно пасте барем.

1518 (79). Од Лава Десетог, светога нам папѣ,
 Који на леђима носи неба кључе,
 Од тог лава иштем да подигне шапе
 Да њима крвнике гроба светог тучѣ,
 И да Италију, чије ране зјапѣ,
 Чија дјеца јоште спавају и мучѣ,
 Пробуди из грозне летаргије овѣ,
 И да је на дјела витешка позовѣ.

1519 (80). Ја, ријеч по ријеч, па видјесте кудѣ
 Одох. Нек сад о том уста ми нијемѣ.
 Рекох, оружије по Сирији свѣдѣ
 Ка' и ми ношаху у оно вријеме;
 Рекох, у Дамаску по том тргу тѣдѣ
 Киптијаше свијет сред тишмѣ голѣмѣ,
 И да бјеше много коњаника тѣка,
 Свак испод оклопа, штита и клобѣка.

1520 (81). Многа дивна госпа цвијеће с алтанѣ
 На ове лијепе витезове хитнѣ;
 Многи коњик свога коњица ваљана
 Окуша на трку или касу ситну;
 Многи коњ, кад трубе јекну са свих страна
 Ненадно, уплашен пропе се и ритнѣ.
 Вјештоме јахачу вијенци се вјѣш;
 Невјештом се богме хоће и да смѣш.

1521 (82). Нѣкакав трговац, којино се лѣња
 По Јерменској, нашав пусат од мегдана,
 Радостан долетје отуд као мѣња,
 И даде га краљу прије мало данѣ.
 Један од најскупљих везенијех гѣња,
 И један од својих дивних џемаланѣ
 Одреди, и пусат, изложен у дворцу,
 Краљ као награду најбољему борцу.

1522 (83). Ни за које благо султан не би дѣо
 То оружје, што се као сунце сѣја,
 Но би га чувао, да је само знао
 Ко га је носио, и својина чија
 Бјеше. Сад не могу, ма да ми је жѣо,
 И ма да сам јако нестрпјѣљив и ја,
 О томе причати. Казаћу вам сѣмо,
 Да га је на друму наш'о онај тамо.

1523 (84). О томе касније. Поче борба веће.
 Осморица младих и отмјених људи,
 Који жељни бјеху на мегдану срђећ,
 Да угвѣ краљу борише се туди.
 Многи од њих сломи већ и копље трђећ
 Ударајућ' оклоп супарничких грудѣ.
 Боре се и мачем, па и буздоханом,
 И чикају сваког јуначким мегданом.

1524 (85). Задивише својом војничком вјештинѣм
 Храброга Грифона, незваног гѣста.
 Јер су се борили рсом и сиљинѣм,
 Нити борба бјеше само шала прѣста.
 Краљ гледаше борце с великом миљинѣм,
 А кад се уморе, викнуо би: дѣста!
 Веће многи оклоп у комађе прште,
 А побијеђени стиде се и мрште.

1525 (86). Срам осјети многи на срцу ка' стѣну.
 Тад Марган мислећи, што се с Грифом здружи
 Да тијем задоби врлину и цѣну,
 Стаде тамо амо на коњу да кружи,
 Па улетје најзад у бојну арѣну,
 И хтједе оружјем и он да се служи.
 Надари га љаво! Јоште само чѣка
 Да борбу доврше два витеза нѣка.

1526 (87). Он, будући један од оних будала,
 Што грамзѣћ' остану без својега рѣна,
 Мњаше витешка је игра само шала.
 Један од двојице, што се бише тѣна,
 Паде. Смрт његова Маргану је дала
 Страву. Сви жалише честитог Омбруна.
 Њега уби један од онијех, што сам
 Означио као витезѣва ѣсам.

1527 (88). Гледећ' Омбрун како у крви се бања,
 Марган опет доби првашњу натуру,
 Од макова зрна беше рѣа мања,
 И да не би и он добио по тѣру,
 Хтједе с бојног поља веће да се склања,
 И таман да шине бедевју сѣру,
 Гриф на борца једног показа му прстом,
 Те задрхта као Сотѣна пред крстом.

1528 (89). Када к њему борац отпоче да стѹпѹ,
Он трже коњица на лијеву стрѹну,
И у хладну зноју стаде да се кѹпѹ.
Гриф му заман руком више пута мѹнѹ,
Заман по рамену стаде да га лѹпѹ,
Од борбе се Мартан поплаши и згрѹнѹ,
Зграну као псина бијесна од водѹ,
Пред очима, болан, толике господѹ.

1529 (90). Ваѹда мни да му је оклоп од папира,
А не од челика, кад тако блиједѹ!
Борац онај, жѹљан убојна турнира,
Копљем нѹвишанѹ њега по сриједи,
Ал' он тад утече пут свога квартира,
И јасно показѹ колико вриједи.
Мјесто да зѹслѹжи да га кити лѹнта,
Доживје да за њим јури булѹмѹнта.

1530 (91). Подиже се грѹја, смијех и галама
На витеза тога, који не зна рѹда,
Који у бјежању налази ракама.
Међ' господом један на другог се зглѹдѹ,
И ори се кикот лијепијех дѹма.
Само Грифон бјеше пун јада и јѹда,
Као да срамота стиже њега сама,
Као част његова да задоби врѹда!

1531 (92). У срцу му огањ од бјеснила згрѹра,
Срамоте му пламен лиза преко лица,
Стиђаше се свију, највише владѹра.
Природно је што се то и њега тица,
Јер свако помисли: каквога другѹра
Имаш, онакав си; његовог оштрица
Најмању грѹјешку Мартанова твѹрња
Увеличала би до висине тѹрња.

1532 (93). Маши се топуза, страховита маѹа,
Царну коња, јурну к витезу Сидѹну,
И једним ударцем с кобиле га свѹља.
Запљеска рукама господар на трѹну,
Јер дјело је ово задивило краѹа,
И сви, зачуђени, плѹскаше Грифѹну.
То им бјеше ново! Нечему новијем
Чудиће се они одмах за ѹвијем.

1533(94). Грифоне! С правом се дјелом оним дичи!
 Напријед хришћанства цијелога слѣво!
 Славити се таком јунаку и личи!
 Он ошину коња и кидиса прѣво
 Као лав разјарен к витезу Лодичи,
 И тако је њега ударио здрѣво,
 Њега, што бораца најбоља је врста.
 Да га је пружио коњу преко крста.

1534(95). Сви мислише да ће с коња пасти дѣје,
 Ал' он се усправи и силе напрѣже,
 Па готов у збиљи с Грифом да се кѣѣ,
 Зграби мач, ногама бедевију стѣже.
 Грифон, пун витешке смјелости и вѣѣ,
 Бацив топуз мача пламена потѣже,
 И тако га лупи по шљѣму и глави,
 Да се намах нађе сиромах на трѣви.

1535(96). Тирсис и Коримбо, два рођена брѣта,
 Два с храбрости своје чувѣна јунака,
 На Грифа погнаше сваки свога хѣта
 Да онѣсвјешѣног освете земљѣка.
 Првога големом ручетином хвѣта,
 И на земљу баца јуначина јака;
 Мачем сруши другог. Сви што ту бијѣху
 Да награду Грифон заслѣжи, мијѣху.

1536(97). Добије л' ју странац, да грдна резѣла!
 Та је помисао краљеву везѣру
 Салинтѣрну врло непријатна бѣла,
 И мјесто несретник да сједи на миру,
 Полетје Грифону к'о да има крила,
 Циљајући њега право по визиру,
 Док ријечима га погрднијем рѣжи.
 Гриф похита копљем да му се одѣжи.

1537(98). Тад је о везиру помислио свѣтко
 Да поступи лудо, што с Грифом се скѣби.
 И ова је борба потрајала кратко,
 Јер му оклоп копље Грифоново здрѣби
 У парчад, а гвожђе шиљасто и глѣтко
 Груди по сриједи погоди и прѣби.
 Јер је зао био свак запљеска, ѣли
 Краљ својега првог доглавника жѣли.

1538 (99). Кармон и Ермѡфил. мјештани у граду,
Нападоше Грифа, уздајући с' љ се,
Ал' се показаше слабачки на раду,
И бијаху среће, с опростењем, к'усѣ.
Првом Гриф обори на земљу кураду.
Те га је тијелом притиснуло к'усе,
А други, ударен, пошто јадан јскнѹ,
Из седла главачке наниже стр'мекну.

1539 (100). Јављам теби ово, Музо мајстѡрице,
И мним да ћеш бити задовољна т'ме:
Тако би се Грифон био до зѡрицѣ,
Ал' ако ћеш право не имаде с к'име,
Јер остаде само још од осмѡрицѣ
Супарник Селевча. Поче борба с њ'име.
Копља полѡмише како се пѡбише,
Па се мачевима оштријем скѡбише.

1540 (101). Бојна игра, то је када добри дѡсти
Боре се ма штеде, што видиш по х'итѹ;
Ал' та обојица пуна б'јеху злѡсти,
Гриф тек при најбољем ратном апет'итѹ.
Он умал' ономе не поломи кѡсти,
Када га удари по двоструку шт'итѹ,
И тај би се мртав на то поље р'авнѡ,
Пружио, да шт'ито б'јеше једнѡст'авно.

1541 (102). Мач се заустави пребив прву пѡлу.
Пламен стида оног у образе л'јзнѹ,
И б'јеснилом душу напуни му хѡлу,
Те Грифа по шљѣму тако мачем зв'јзнѹ
(Удар освједочи вишу војну шкѡлу),
Да с' овом ѹчин'и е из седла кл'јзнѹ.
Да му клѡбѡк она чаробница м'лада
Не оч'ара, прште у стотин' комад'а.

1542 (103). Ма да умал' није пао коњу с кр'ст'а,
Ипак би Селевча морао подл'ѣћи,
Јер Грифова рука сувише је чвр'ста.
Краљ, ово видећи, најзада ће р'ѣћи
Да престану. Гарде дворске прва вр'ста
Да развади борце тада ће притећи.
И развадише их. Борцима т'јјема
Краљ с'јечу забранив, угоди св'јјема.

1543 (104). Од осморице су седам у живòту,
 Који, постиђени, одоше лагáно.
 Други, видећ' борбе Грифове дивòту,
 Мњаху, сувише је папрено и слáно
 Са Грифом кушати мишице јакòту,
 Те добит' по леђих ударје ваљáно.
 Показати данас храброст и врлòту
 Не иде, и мудро свак се тога мánò.

1544 (105). Борба траја само четири вртáла,
 А трајат' ваљаше док сунце сйјáше,
 И то је дирнуло непријатно краља.
 Празник продужити свакако хтйјáше,
 Па сиђе с балкона. Из разних земаља
 Борце у две чете ставити мнйјáше,
 Које ће послије борити се дйчно.
 Куд ће који сам је одређив'о лйчно.

1545 (106). Грифон срдит оде да пита Мартáну
 Односно његове кукавичке рáђê.
 С Ориђилом њега у њихову стáну
 За пунијем столом изваљена нáђе.
 Он се вјешто правда што, леђа мегдáну
 Обрнувши, срамно са боришта сáђе.
 Она жена, лажй напричавши двјêста,
 Рече да ту срдњи не бијаше мјêста.

1546 (107). Грифон, врли јунак, али срце чйјê
 Безáзлено бјеше, повјерова њйма, —
 Да, вјеровао је (а можда и нйје),
 Јер штеђаше брата драгинога мнйма,
 И праћен од њега и од оне змйјê,
 Одјури из града са ћудима злйма,
 Бојећи се, оног напашê свјêтина,
 Те ће му страдати јадна кожêтина.

1547 (108). Док за борбу, што ће трајат' више сáтá,
 Витезове своје Норандино рêђа,
 Потајно на градска изиђоше врáта,
 И заждише они пољем преко мéђá.
 Гриф, будућ' уморних удова и гњáтá,
 Жељаше у крчми опружити леђа,
 Зато, прејездивши пред градом пољáну
 С друштвом својим ўђе у једну мехáну.

1548 (109). Чим уђе у собу те сеоске страњѣ
 Оружије скиде, одијело свуче,
 У постељу леже и заклопи кање,
 Пак, уморан љуто, јер дуго се туче,
 И много њједѣ, заспа као јѣње.
 Оно двоје узе да преде и сучѣ
 Конце нове сплетке, и од оне жѣнѣ
 Гриф ће доживјети јаде нечувѣне.

1549 (110). Њој се покорава као парип ђѣму
 Мартан, и усвоји пријѣдлоге њѣне:
 Оружје Грифово и осталу спрѣму,
 Шљем, убојне знаке, што се много цѣнѣ,
 Штит, оклоп и коња, једном речи, свѣ му
 Узе, ка Дамаску решен да се крѣнѣ.
 Опреди се. Ко га на коњу бијѣлу
 Видје, мњаше Гриф је у свом одијѣлу.

1550 (111). Под Грифовом спремом, ка' снијег цијѣлац
 Бијелом, Мартана к мјесту коња тјѣра,
 Водећ' Ориѣилу тај лажни стријѣлац,
 К мјесту, гдје топузу ломише се пѣра.
 У очи је пао коњиц му бијѣлац,
 Да то бјеше Грифон, постојаше вјѣра.
 Стиже тамо када заврши се бѣрба,
 И када султану чињаше се двѣрба.

1551 (112). Чујте даље речи чудне ове причѣ.
 Загрмје гласина грлата телала,
 Који краљу борца бијелога вичѣ.
 К њему приђе Мартан, бијел као лала,
 И краљ рече: храбрѣ, врлине те дѣчѣ,
 Данашњег турнира припада ти хвала;
 Витешку ти радњу поштујем и цѣнѣм,
 Клањам се храбрости и дјѣлима њѣнѣм.

1552 (113). Славу данас нико не заслужи вѣћу,
 Свак се диви твојој вјѣштѣни и снази;
 Све душмане своје, ту ти желим срѣћу,
 Ка' данас у игри, у бѣју поразѣ! —
 На главу лаврове вијѣнце му мѣћу
 А телали вичу: Мартана је гази!
 О неправдо црна, шта учини? Зѣр се
 Пристоји да рђе славе као Мѣрсе?

1553 (114). Одлику, ка' борци из старијих дбѡа,
 Ето дакле доби тај лажљиви врѡже!
 Њој и њему даде неколико собѡа
 Краљ у саму дворцу, и почасне страже;
 Најстарија вина даде му да пробѡа,
 Ориђили дворске дјевице и пѡже.
 Док се они шире у славину лѡну,
 Вратимо се чѡском несретном Грифѡну.

1554 (115). Гриф, кога је малко забољела глаѡа,
 И јер је заморен од мегдана бѡо,
 До пред вече тврдо као заклан спѡва.
 Ни стравични санак, што је тада снѡо,
 Не бјеше језовит као она јѡва,
 Коју ће претрпјет' овај соко смѡо.
 Устав, када видје оружије тѡђе
 Мјесто свога, сумња у душу му уђе.

1555 (116). Да му љубазница поодавно шѡра
 Свједочаху они несташлуци чѡстѡи,
 Којима му срце заљубљено пѡра,
 Ал' он истом сада поче да се свѡстѡи,
 Када је добио од свога крчмѡра
 О бјегству у варош непријатне вѡсти.
 Гњѡв у њему стаде све јаче да ћикѡ,
 Када то потврди још и мехѡнциѡка.

1556 (117). Умал' онѡсвјешћен на тле се не спѡѡа,
 Чув оно, што љагу на чело му бѡци.
 На мегдану јунак, у љубави мѡѡа,
 О лажномѡ браству повјѡрова гѡци,
 И ма да му прѡво путник онај кѡѡа,
 Истом сад истине синусхе му зрѡци.
 Јако га пѡтрѡсе њено лицемјѡрство,
 И казнит' одлучи толико невјѡрство.

1557 (118). Међу њима сада дубока је јѡма,
 И за измирење нема више нѡдѡ.
 Није хтио туна ни часа да чѡмѡ,
 Већ оде за лолом што оружје крѡдѡ.
 Његов пусат узѡе и коња, што вѡма
 Можда се и лудо чини, ал' шта знадѡ?
 У његову руху, оклопу и шљѡму
 И Дамаску је стиг'о у гњѡву голѡму.

1558 (119). Близу градских врата, куд он проћи мора,
Лијево до сама бедема и зѣда,
Налази се један од краљевих дворѧ,
Одакле је било на далѧко вѣда.
Ту јечаху пјесма, цитра и пандѧра,
Ту је краљ Мартѧна, човјека без стѣда,
Частно; ту бјеху највећа господѧ,
А винце је текло као да је вода.

1559 (120). Славе пашче гадно, већ упола пјѧно.
Грифон, на коме су Мартанови знаци,
Који носи оклоп и ношиво стрѧно,
Пристапаше граду. Још сунчеви зраци
Не бијажу зашли, још бијаше рѧно.
Краљ случајно поглед кроз прозоре баѣи,
И пољем угледа онога гдје јѧзди,
Чија част подлѧже несретној звијѧзди.

1560 (121). На њ обрати пѧжњу краљ гостију свѣјех,
И сви погледаше низа поље рѧвно,
И тада презриви заори се смѣјех.
Рече краљ Мартѧну: ти се бдрѣ слѧвно,
Али ти учини према себи грѣјех,
Што борца, који се осрамоти јѧвно
Јутрос пред очима толиких серѧрѧ.
И пред мојијема, прѣми за другѧра.

1561 (122). Теби, ког бих, жењен да нијѧси сѧмо,
Дајући ти сестру, узео за зѧта,
Он достојан није стајат' уза рѧмо,
Јер већег пудљивца цијелога лѧта
Не видјех од оног, што се види тѧмо.
Најпослије можда и то није штѧта,
Ако ли си њѧга и повео с плѧном
Да ти храброст уза њ јаче сине дѧном.

1562 (123). Што је с тобом дош'о нека хвали Бѧга,
Иначе би одмах, тако ми корѧна
(Краљ додаде гњѧвно), мегданѣију тѧга,
Који тако срамно бјежи са мегдѧна,
Постигнула казна праведна и стрѧга,
За примјер другима, од мене султѧна.
Да тебе не прати то пашче гѧбаво,
Почастно бих га данаске хѧбаво. —

1563 (124). На то краљу Мартан, коме она дрџа
 Намигну, ријечи изговори ђвѣ,
 Пошто се поклони уставши са стоца:
 Ја не знам управо ни како се зѡвѣ
 Објешењак онај с конопца и кѡца,
 Нити хуљу таку бранити ми гѡвѣ.
 Никаково с њиме пријатељство трајно
 Не веже ме; путем сретох га слѹчајно.

1564 (125). Када видјех како бјежи са браника,
 Те се диже за њим подсмјех и врѣва,
 Ја умало тога не смождих јадника,
 Али се уздржах од праведна гњѣва,
 Јер пред лицем твојим, и твојих војника,
 Не жељех да лом се направи и џѣва.
 Нек дакле нимало краљевском ти бѡнству
 Не смета што бјеше са мном у познѡнству.

1565 (126). То је лупеж, који по свијету шврља,
 И који начини неприлику мѣни,
 Јер подлост његова чак и мене прља,
 А много ѡјѣда задаје ми жѣни.
 Мним, жиг ми са чела неће да се стрља,
 Докле за поступак његов нечувѣни,
 Којијем саблазни војску твоју мѹшкѹ,
 Не буде објешен там' о ону крѹшку. —

1566 (127). Мислим (краљ ће рећи) сувише би стрѡго
 Било, да срамоту главом својом плѡти;
 То бих ја друкчије удесити мѡго.
 У нас је обичај да се само млѡти,
 Коме до поноса није стало мнѡго.
 Добро ми је дошло што се натраг врѡти.
 Ено га! Вѡјници! Станите му на пѹт! —
 Одобравања се тада чуо шапѹт.

1567 (128). Тој зѡповијести султановој свѣ се
 Радоваху. Владар једном официјру
 Шану шта да ради, и најљуће рѣсе
 Овај узев оде к нашем гранатијру
 У сѹсрет, ал' крадом, јер са четом скрѣ се.
 Наскоро је Грифон био у синѡиру:
 Шчепаше га када, оставив пољану
 У град ѹђе. Бјеше бачен у хапсѣну.

1568 (129). Грифон у тамници, гдјено јадан злѡ се
 Намучи, остаде до сутрашњег дана.
 Ујутру, чим сунце пусти своје кѡсе,
 Мартан и жена му у свијетлог бана
 За хитан одлазак одобрење прѡсѡ,
 Видећи да ту им више није стана,
 Јер сѡжањ открити тајну лако мѡже,
 И онда на пазар одоше им кѡже.

1569 (130). Не знајући султан за њихову тајну
 Отпусти их, пошто Мартан од владара
 Пусат онај доби за побједу сјајну,
 И још пуно других скупоцјених дара,
 Нарочито једну злаћену колајну
 И почасно звање првога сердара.
 Одјездише. Мартан нека бјежи, нека;
 Кад устреба тога стићи ћу човјека.

1570 (131). Жалосна Грифона, к'о да је убица,
 Лава од Карлових најхрабријих лава,
 Метнувши на једна голема колица,
 Вучена од више мршавијех крава,
 Поведоше преко онога пољца,
 Гдје се јуче бѡри као хала права.
 Около кола се тамо амо вула
 Најгорег варошког ѡлоша гунгула.

1571 (132). Туна тих мангупа бјеше као мрави;
 Та се булѡмента за колима ваља.
 Гриф пајачку капу ношаше на глави,
 А на телу нешто дроњавијех траља,
 Од којих до земље падаху рукави.
 Шљем, штит, пусат, оклоп у праху се каља,
 Јер та је опрема, узрок му резила,
 За колица она прикачена била.

1572 (133). Видећ' да се мицат' не може од кврѡа,
 Руља му је много удараца дала.
 Кола засталоше сред онога трѡа,
 И ту од некаква грозна трибунала
 Доби натпис: „подлац“ на врх једног срѡа,
 И руља, што га је тим именом звала,
 С тим натписом о врат окачи му чултан.
 Са дворског алтана пјескао је сѡлтан.

1573 (134). Њему, што за казном и осветом дишѣ,
Подругљив осмијех на устима цвјетѣ.
У оној пресуди јоште и то пишѣ,
Да, пошто га олош добро издеветѣ,
Протјерају њега и веза га лишѣ,
И та се пресуда изврши ка' свѣтѣ.
Изгрѣбен, испљуван, из градскијех вратѣ
Би најзад изведен од својих целѣтѣ.

1574 (135). Одријешите га, не знајући тко ђ је.
Чим слободну видје десну своју рѣку,
Скочи да наплати препатио што ђ је.
Зграби мач и штито, гњѣвом налик вѣку,
Па једним ударцем прѣсијеца двѣје,
И свети се љуто ђбијесну пѣку. —
Господо! Ја мислим веће је вријѣме,
Да, за данас, гусле моје занијѣмѣ.

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

СПЈЕВАО ЛОДОВИКО АРИОСТО

ПРЕПЈЕВАО ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

ПЈЕСМА ОСАМНАЕСТА

Врлине ти, кнеже, са разлогом хвѣлим
Запињући снагом из пѣтнихъ жылѣ,
Ма да чешће можда направих те мѣлим,
Са немоћи свога пјесништва и стѣла;
Ал' једним ти својством највише се гѣлим,
Јер је знак великихъ душевнихъ силѣ:
Саслушаваш сваког са пажњом и мѣром,
Ал' дух не отвараш веровању шѣром.

1576(2). Против одсутнога кад лукави лѣси
С тужбама навале, заштите и бранѣ
У теби одсутни налази, јер ти си
Вазда споро туђе претресао мѣне.
То те својство много уздиже и вѣси,
Оно задивљава и твоје душмѣне.
Штитећ' оптужена желиш прије свѣга,
И прије осуде, да чујеш и њѣга.

1577(3). Да је и Норандин тог имао својства,
Па о ствари оној расудио тишѣ,
Изавао не би, о том нема двѣјства,
Грозѣте, које се пред Дамаском збѣше,
Јер Гриф, увријеђен, пун грозна херѣјства,
Згуби му грађана од тридесет вѣшѣ,
И јоште их многе погубити прѣти
Да за нанесѣну љагу себе свѣти.

1578 (4). Једни бјеже пољем, други према граду,
 Кога Грифон стигне, томе главу скрѣшѣ;
 Што га у том грозном потпомаже раду,
 То је, што гомила без оружја бјеше;
 Не штеди ни оне, који се предадѹ;
 Највише их натраг, престрављени, спјѣшѣ;
 Стижући капији гурају се, гњавѣ,
 Падајући с моста у шанцу се давѣ.

1579 (5). Ти, који се даве, пиште као црви;
 Које мач окрзне не пугне ни глѣса.
 Грифон се над руљом све то више стрѣви,
 Расијеца груди до самога пѣса.
 Једни од онијех, што стигоше прѣви
 К мосту, дигоше га ради свога спѣса;
 Други у град јуре. Страхом као прѣпѣт
 За балкон, краљ гледа тај ужас и трѣпѣт.

1580 (6). Пољана крвавом овлажи се рѣсѣм,
 По њој попадаше главе као влѣти;
 Сјекао је витез мачем као кѣсѣм,
 Стравично је било пѣгибију глѣти.
 Једнога, коме се пред самијем нѣсом
 Мост у вис подиже, он овако смлѣти:
 Зграби га за краке, жалосни му краци,
 Па преко бедема чак ѹ град га баци.

1581 (7). У граду се диже кукњава и граја,
 Затрубише трубе, направи се бѹна
 Од градскога једног до другога краја;
 Не зна се ко пије, ни ко плаћа тѹна.
 И тај град и тога огњенога змѣја
 Оставити сада ја имам рачѹна:
 И сѣм дршћем пред тим страховитим мѹжем,
 Па морам да и ја испред њега стрѹжем.

1582 (8). Враћам се у Париз Карлу, силну цѣру,
 Али и ту тешко да вам проћем бѣлѣ,
 Ту, гдје двије војске међ' собом се тѣрѹ,
 Да од судара им одјекује пѣље;
 Гдје по улицама гледам крви бѣру
 Од жртава, које краљ Родомон кѣлѣ.
 Рекох, цар на њега јурну, готов мрѣјет',
 И да цара прати јунака му цѣвѣјет'.

1583 (9). За царем јурнуше тад Оливијеро
 И баварски дука, обазриви Намо,
 Кога у почетку спомену ми перо:
 Чувар Анђеличин бјеше, к'о што знамо;
 Даље, с њима јурну Данац Огијеро,
 С Отоном Авина мед њима имамо;
 Да ту јоште бјеху Берлинђер и Авор
 Споменути мора гусала ми јавор.

1584 (10). Осим тијех јоште при овом јуришу
 Ариман, Едуар, Матија и Марко
 Грухнуше да Мавру размрскају кишу;
 Још и Ганелона видје сунце јарко
 С Турпином и Гвидом у страшну бињишу;
 Сви они јурнуше пламено и жарко,
 И оклоп алгирског ужаснога краља
 Звекну страховито од њихних копаља.

1585 (11). И још многи други изостали несу.
 И сви халакнуше и кликнуше: ўра!
 Слаб сам да опјевам у каквome бѣсу
 Мавар бјеше, каква л' у срцу му бѣра
 Загрмје. Од гњѣва ноге му се трѣсу,
 Снажна му се леђа, ка' у бика гѣра,
 Накостријѣшише. Као небо грѣмом
 Загрози Францима пропашћу и слѣмом.

1586 (12). Знајући му снагу ја сам вам у страху
 За цара и киту франачких јунака,
 Јер њему, што носи на грудма аждаху,
 Досадит' не може хиљаду момака.
 Ено! Већ Угето ваља се по праху,
 Вјечно онесвјешћен од ударца јака,
 Док ударци, што су господа му дала,
 Бјеху му за оклоп убоди игала.

1587 (13). Када борци чуше да сам Карло лично
 Нападе Алгирца, са свих су бѣдѣма
 Похитали к цару, и све што је вично
 Свијетлу оружју поче да се спрѣма,
 Да бранећи цара истакне се дично;
 На беду војске готово и немѣ.
 Једна жудња бјеше тада свијех срца:
 Свак жели да Мавру мач у груди спрца.

1588 (14). Кад импéрати, који много мáре
Цирком забављати народ и војника,
У затворен кавез код лавице стáре,
Вичне борити се, пусте дивљег бика,
Чија рика грми, чије очи жáре,
Лавчад, коју доји још мајчина сика,
Страши се роговá, и зато се журí
Да се у буцаке плашљиво шћућурí.

1589 (15). Ал' чим на звијера грухне њихна мáти
Да му кост и месо разнесе на зубу,
Лавићи хитају пдоћи јој дáти,
Уједају бика и чўпу му скўбу.
Исто тако свак се оружија лáти,
Кад угледа цара на пропасти рўбу:
Од свију се страна борци тамо згрћу,
Гдје Родомон бјесни, и грозе му смрћу.

1590 (16). Нагрнула бјеше скоро варош цéла
Да помогне цару и главнومه штáбу,
Али се не боји мáчевá ни стрéла
Цин који у себи Хромог има Дáбу.
Те гомиле људи, те ројеве пчéла,
Баш када би сјек'о као келерáбу,
Да све исијече до пошљедњег рéтка,
Не би готов био ни трећегá пéтка.

1591 (17). Видећи да нема вајде од те сјечé,
Јéра гомилама није било крајá,
И не желећ' туна дочекати вéчé,
Нáђе да окршај веће доста трајá,
И да одступа ништа није прéчé.
Пошто већ и снага издаваше змáја,
Те му тешко бјеше оружје да вўчé,
Ријеши се да се кроз народ протўчé.

1592 (18). Бацив око себе поглед нá све стрáне,
Видје се опкољен од народа љўта,
Ал' он треба само пáлошем да мáné,
Па ће себи одмах прокрчити пўта.
Јурнув гдје излазак Инглези му бранé,
Мачем, којим витлá десница му крута,
Стаде насртати на редове Бритá,
Ломећи њихове оклопе и штíта.

1593 (19). Ма да већ по длану скачу му плікови,
 Његов мач улицу чисти као метла.
 Међ' ноге му трче Брити ка' чикови,
 Ал' он, ког ухвати, коље ка' пијетла.
 Ариман, Едуар, ка' бесни бикови,
 Витезови вазда образа свијетла,
 Бојећи се да им не помрча сјајност,
 Силну своју војску храбре на истрајност.

1594 (20). Ал' продире људа крвавог слиједа.
 Десно и лијево палџинџм лупа,
 Са погледом пуним бијесног њједа.
 Многу скиде главу са њезина трупа,
 Много Британцима нанесе врїједа,
 Улица у крви њиховој се купа.
 Оне, којијема не одлетѣ главе,
 Нџжурде његове прегазе и згњавѣ.

1595 (21). Опасности нема да се онај сплетѣ,
 Који чешће таба овакову цѣсту.
 И док тако главе и удови летѣ,
 Он је, продирући кроз копаља чѣсту, —
 Убила га клетва Дјеве наше свѣтѣ, —
 Најпослије к оном дојурio мјѣсту,
 Гдје испод острва крви пуна Сѣна
 Тече, истичући из бедемских стѣна.

1596 (22). Чињаше се томе грозноме Крвнџву
 Од осталих ова стаза много краћа.
 Когођ на бедему бјеше или крџву,
 Камен и стријѣлу у лице му праћа,
 Ал' он, ка' лав исти, што бјеше у лову,
 Па достојанствено у лџжу се враћа,
 Страхa не одајућ' ни једнијем знаком
 Ступаше к рїјеци лаганијем краком.

1597 (23). Колико износи једна добра њива,
 Толико се веће удали од људї,
 Али трипут натраг врати бијес дїва,
 Те мач трже снова против њихних грудї.
 Најзад јурну к води и поче да пливѣ,
 Ма да бјеше тежак бар тридесет пудї.
 Узбурка се река и стаде се пјѣнит',
 Кад по њој заплива човјек овај сјѣнит.

1598 (24). Срдити јој вали почеше да режѐ,
 Грозећ' излити се из корита љска.
 Штит, оклоп и пусат Африканцу тежѐ
 Управо колико орахова љска;
 С тим теретом човјек Нимродове врежѐ
 Над водом се држи боље него гуска.
 На другу обалу чим исплива змаје,
 Поче, што утече, љуто да се кајѐ.

1599 (25). Збуњен и једовит на стијену сјѐде.
 Охолост и гњѐв га стадоше да морѐ,
 Пакост урођена гризе га и јѐдѐ,
 Мишице му ишту јоште да се борѐ,
 И већ натраг у град запливати хтјѐде,
 Кад га жеље ове, што му срце порѐ,
 Минуше, јер нешто појави се пљем,
 Што му дух упути ка нечему бдљем.

1600 (26). К војсци Аграмана, бијесна и љута,
 Арханђел Михаил, као што се знадѐ,
 Посл'о је из дома калуђерских трута
 Неслогу Маврима да Омразе дадѐ.
 Ма прије но што се прихватила пута
 Неслога, док посла на страни имадѐ,
 Рече Пријевари да тихо, у миру,
 Заступа је у том светом манастиру.

1601 (27). Да би лакше Мавре на свају подбѐла,
 Створила од људи гужву злијех змија,
 Увидје да сама, а још мање гола,
 Не смије им прићи, па лукава лија
 Замоли да к војсци прати је Охѐла,
 Са којом бијаше већ одавно прија.
 Ова с њоме ићи изјави јој ѓрнѐст,
 Под условом да је заступа Претвѐрнѐст.

1602 (28). С Охѐлом Неслога журећи се путем
 Једног је кепеца с Љубѐморѐм срѐла
 Ова, свуд позната по лицу јој жутѐм,
 Јер тело јој Сумња гризла је и јѐла,
 Уз пут је кепеца покривала скѐтом,
 И с њим Родомона походит' је хтјѐла.
 Доралида мању шаље Мавру, комѐ
 Јављаше за јаде што јој срце лѐмѐ.

1603 (29). Сјећате се ваљда каквој је хали
У канџе запада ; знате Мандрикара,
И памтите да су од овога пали,
Бранећи је, многи од њених чувара.
На то се драгану Доралида жали,
И шаље му тајно малог абердара,
Увјерена да ће од храброг сердара
Татар бити лишен својега шићара.

1604 (30). Још када је кепец Љубомору срѐо.
На судбу дјевојке стаде да се тужӣ,
И да му помогне Богом ју је клѐо.
Љубомора, злобном Амору што служӣ,
Чим са оне тајне кепец диже вѐо,
Са њаме се одмах драговољно здружи.
Дознавши Неслога куда кепец пође,
С Охолѓм је уз њих пристала такође.

1605 (31). Руком Љубомору милује и глადӣ,
Јер ће њоме срце Алгирцу да гађа,
Па ће с Мандрикарѓ тако да га свадӣ.
Разне друге сплетке она ће да рађа
За друге главаре, и љути ће јадӣ
Мавре сналазити од овијех свађа.
Баш када Родѓн са земље се диже
Да заплива опет, кепец тамо стӣже.

1606 (32). Мавар, не слутећи Ону, која мрзӣ
И најбоље старе дѓсте и другаре,
Познаде кепеца, чим га тамо спззӣ,
По руху, пуноме свакојакѓ шарѓ.
К њему одмах пољем започе да слззӣ,
Предав забраву Франке зулумћаре,
И умјесто од њих још кога да смѓцз,
За здравље драганѓ запита кѓпѓца.

1607 (33). Пресрете нас јуче, одговори мања,
Незнани делија, и оте ти жѓну
Послије великог ѓграшја и клања. —
Љубомора Мавру баци, баш у трѓну
Кад опака вијѓст дѓђе му до знања,
Око врата руку као лед студѓну.
Затијѓм исприча кепец му по рѓду
Како Доралида западе у бѓду.

1608 (34). Пред очима видје густог дима прамѣн
 Слушајући причу јуначина лудâ.
 Тад дцило крѣснѹ Неслога о камѣн,
 Принесе Охѡла комадиће трѹда:
 Најприје варница, а затијем пламѣн
 Сукнѹ Родомѡну из свакога ѹда;
 Грудни кѡш за дâх му постаде тијѣсан,
 Сикће и зипарâ к'о да је бијѣсан.

1609 (35). Груха се у прса, стреса се и цапâ,
 Из огњеног ока варница му сипѹ,
 У пакленој ватри срце му се стапâ,
 Бјеснило у пјени из уста му кипѹ,
 Вилица му доња грчи се и склапâ,
 Зубима од гњѣва и очаја шкрипѹ.
 Таково бјеснило никад није стѣгло
 Ни тигрицу, празно кад затече лѣгло.

1610 (36). Онај, чија сила градовима шкѡдѹ,
 Ето себе сама не може да свладâ!
 Кепецу подвикну да га одмах водѹ
 К мјесту, гдје његова Доралида страдâ.
 Коња нема, али чим првога зѡдѹ,
 Отеће од газде без големих јадâ.
 Мисао му ову Неслога је чула,
 Па Охѡли рече с осмијехом хула:

1611 (37). За добра му коња ја ћу да се бринѣм,
 Те да прије стигне до миле му дамѣ;
 Да у нове распре и свађе га ринѣм,
 Коњ ће овај бити дивна згода за ме;
 Све ћу коње с дрѹма да склоним и скинѣм,
 Како не би било збрке и галâмѣ,
 Те ће само оног уочити злоћа,
 До ког се долази кроз много тешкоћа. —

1612 (38). Остављам Алгирца за вријеме дѹжѣ,
 И хитати морам да обиђем ца̀ра.
 Пламена, који се уз домове пѹжѣ,
 Слабија биваше силина и јâра,
 И бјеше пожару све тјешње и ѹжѣ,
 Јер да га савлада сам се Карло стâра.
 Кад угаси пожар, владар чете бојнѣ
 Распореди ради продужења војнѣ.

1613 (39). Пошто обезбеди, послав нове трупе,
 Градскијех бедема најслабије тачке,
 Рече да војводе силну војску скупе,
 И дигну заставе, те витешке значке,
 А борцима рече ка' вуци да рупе
 На Мавре, и да их побију ка' мачке.
 На капији, званој по светом Марсѣлу,
 Даде знак за јуриш, борцима на челу.

1614 (40). Тад је баш Аграман, узјахав дорина
 (Сјећате се да је с коња био пѣо),
 Гњѣвно нападао храброга Цербина;
 Луркан је витешке лаворике брао
 Насрћућ' одважно на краља Собрина,
 А Риналдо чету читаву је клѣо:
 Палошем сијече, копљем се цилитѣ,
 Радост и побједа с лица му се читѣ.

1615 (41). Четници стругнуше као праве лѣле
 Послије силнога крви им просућа.
 Цар удари с војском преко неке дѣлѣ,
 Баш кад опћа борба бјеше врло врућа;
 На Марсила груну и храбре Шпањѣле,
 Пун витешког рса, ђефа и прегнућа.
 Марсилови борци, срчани и млѣди,
 Ка' потпора бјеху Маврима позади.

1616 (42). Бојни ред Марсилов руши се и крѣни,
 Већ многи лешеве по земљици лѣжѣ;
 Марсилов се војник колѣбѣ и бѣни,
 Гле, читаве чете преко поља бјѣжѣ!
 Фераго трчећи хоће да се струни,
 И грози бјегунцу срце да прожѣжѣ;
 Ено Серпентина за њим и Грандѣна
 Ено Валугана још и Фалсирѣна.

1617 (43). Тад Фераго кличе: храбра војско, стѣни!
 Врати се, не бјежи, душманина тѣци!
 Од тебе зависи да Французи пјѣни
 Не победе, битка у твојој је рѣци.
 Боље борећи се као лѣса пѣни,
 Но да те посраме Карлови хајдѣци.
 Побједа је слава, пораз смрт у бѣди,
 Па зато не клѣни, злотвора побѣди. —

1618(44). Бјегству томе војска не бијаше крива,
 Веће храброст Ирца, Франка и Енглеза.
 Спазив гдје Берлинџер сече Аргалива,
 Фераго топузом обори Францеа
 Тако, да га земља не дочека жива.
 А мачем још осам посијече кнеза.
 Сјек'о је једнако, ударао јако,
 И још многи борац паде наузнако.

1619(45). Маварске је војске друга једна страна
 Од Риналда силног ужасно страдала;
 Гдјегод виде тога борца од мегдала.
 Одмах би велика страва завладала.
 Цербино се славно бори крај Луркана,
 И многом се војска од њега надала.
 Он уби Баластра, Луркан Финадур
 Пробурази мачем бедевију сурџу.

1620(46). Баластро, ком гавран кости ће да глдиће,
 Од Алзербе војску доби од Тардока;
 И он и Финадур бјеху добре вдиће;
 Овај од Заморџ бјеше и Марока.
 Можда питаш: има л' Мавар који гдиће
 Сјем Ферага да се сред поља широка
 Одликује? Има. Заборавит' нећу
 Никога; свакоме припалићу свећу.

1621(47). Дардинџло, који предводи Зумару,
 Славни синак јоште славнијег Алмона,
 Журнуши са коњем у највећем жару
 На Станфорда, Боска, Дулфина, Рајмона,
 Два срца разнесе на своме ханџару;
 Илију, Мирфорда и још Пинамона
 Нагрди ужасно. Четворица свега
 Од њих седморице падоше од њега.

1622(48). Ал' његова храброст није Франке смела,
 Макар да слабији бијаху на броју,
 Да се од Мавара, а под кишом стрџла,
 Не покажу бољи јунаци у боју.
 Он, чија се љутња до бјеснила пџла,
 Заман гласом храбри плаху војску свџу:
 Загребоше пољем борци од Зумарџ,
 Од љутог Марока, Сџте и Канарџ.

1623 (49). Гледајући како ў страну се збише,
Силна бѹра срце поче да му бѹри;
Од Алзербе војска но икоја више
Уплашена бјеше, и низ поље јѹри;
Он задухан тако да дах једва сйше,
Правце бјегунцима на коњу се жѹри.
Кличе: стојте! Спомен на мојега оца
Нека вам отвори славе вратаоца!

1624 (50). Далеко од својих градовѡ и сѣлѡ,
Ми овдје велики задатак имѡмо;
Ми јурнусмо амо преко света бѣла,
Да примјер витештва потомцима дамо;
Да их задивимо сјајем својих дјѣлѡ,
А не кукавички овдје да скончамо.
Куда ћете јадни? Бјезати је гдрѣ!
Нијесу л' за нама брегови и мдрѣ?

1625 (51). Чујте мога срца вапаје и звѹке,
Оно сада грца у јадѹ и срѡму.
Вратите се натраг и побите вѹке,
Што лажноме богу моле се у храму.
Кога се плашите? Двије само рѹке
И они имају по моме ракаму. —
То рекав ударац Отднлеју даде,
Који мртав одмах на земљицу паде.

1626 (52). Војска, коју ове охрабрише рѣчи,
Увидје да више памети имѡдѣ
Онај, који свога душманина згњѣчи,
Од онога, који у бјегство се дадѣ.
Пошто Дардинѣло бјезанију спрѣчи,
Арамѡна смртно лупи испод брадѣ;
Дугачком Бѹрнику русу главу свлѡчи,
Да га са људима другим изјѣднѡчи.

1627 (53). Чим Арамѡн паде, нашега јунака
Сколи Сулан, брата да освети свѡга,
Ал' онај од главе па до дна стомѡка
Расијече овог, живота ми мѡга!
Још погуби много енглеских момѡка,
Па и од заклетве ослободи Бѡга,
Који смјѣде својој жени да обрѣчѣ
Доћи, чим четири мјесеца протѣчѣ.

1628 (54). Луркана Дардинел спази у близини,
 Који сто чудеса у једноме саћу
 Створи, благодарећ' великој хитрини.
 Он Доркина мачем удари по врату;
 Гърда, што зараст'о бјеше у дебљини,
 Посијече ружно по дебелу гњату;
 Алтѣју, Дардинел кога много љуби,
 Луркан русу главу са рамена срѣби.

1629 (55). Дардинѣло, дика мојој епопѣји,
 Гњѣван што му Луркан пријатеља смѣца
 Заклевши се светој пророковој сѣји,
 И самоме духу великога свѣца,
 Да Лурканов пусат поклони мошеји,
 Угаси л' се крвљу освете му жѣца,
 Груну на Луркана, прободѣ га скрѣза,
 Те мораде мртав с љоња да се срѣза.

1630 (56). Кад вијест о томе до Ариодана
 Стиже, поражен је био тијем гласом.
 Да брата освети царну коња врѣна,
 Ал' га не мѣгаде потјерати кѣсом,
 Јер бјеше опасан ода свију странѣ
 Ограшја и сјече гвозденијем пѣсом.
 То Ариодану бјеше врло криво,
 И доспјети к мети кушао је живо.

1631 (57). Кроз мачеве, стреле, копља, буздоване
 Продирући тражи крвникове грѣди.
 За жељу му чувши од своје се странѣ
 Задовољити га Дардинѣло трѣди.
 Дијелећи успут и друге мегдане
 Хита гдје га десит' од прилике сѣди.
 За њих оба бјеше права мусевѣда,
 Што им скобити се никако се не да.

1632 (58). Макар да су исту жељу борца дѣба
 Имала, мед њима цијелога дана
 Не даде судбина да дође до скѣба,
 Већ посла Риналда гласовита бѣна.
 Близу Дардинѣла баш у то су дѣба
 Од мача му Маври допадали рѣна.
 Он ће, јер одлука судбинѣ је такѣ,
 Сада Алмонову сину да доѣка.

1633 (59). Сад нека рашири крила своја вѣтка
 Пегаз мој, и нека правцѣ тамо прнѣ,
 Гдјено је бјеснила друга једна битка,
 Јѣра је вријеме да стих ми се врнѣ
 Гдје сѣјевâ сабља Грифонова брѣтка
 Рад освете оне срамоте му црнѣ.
 Видјевши Норандин какав грозан талих
 Грађане му снађе, не остаде залих.

1634 (60). Стидећи се покољ гледат' из буцака,
 Силну чету одмах око себе скупи,
 Чету од хиљаду најбољих момака,
 Па на градска врата пожури и рупи,
 Да потражи тога дрскога јунака,
 Који се противи цијелој му трупи,
 И град ослободи страховита гдста.
 Пође с војницима право преко моста.

1635 (61). Четницима храбрим, штовања вриједним,
 Рече краљ: срамота да нас једна рѣка
 Сијече. Напријед! За осветом жедним. —
 Храм некакав бјеше у близини тука,
 Опасан опкопом наоколо једним.
 Обезбедив леђа њим од оних вѣка
 Стајаше му Грифон на мосту малѣну
 Готов да јуриша у свакоме трѣну.

1636 (62). Са градскога моста право према њѣму
 Краљ иде са војском, бојна труба брујѣ.
 Гриф у Мартанову оклопу и шљѣму
 Удари на чету сличан горском вѣји,
 И пошто јој штету начини голѣму,
 Жив остаде ипак он у тој олуји.
 Задовољан многе што згуби и смлѣти,
 На мост онај мали опета се врѣти.

1637 (63). Гриф кидиса тако неколико рѣдѣ.
 Крви од јунака просу више ѓка,
 Ал' и њѣга чета витешка не штѣдѣ,
 И ма да се многи од мача му скљѓка,
 У каквој се и сѣм налажаше бѣди
 Од рѣна му нема бољѣјех свјѣдѓка
 У рамену десном и лијевом ѓку
 Добио је рану прилично дубѓку

1638 (64). Задухан, у даху дави се и грѣа,
 А десница рука готово му клѣнѣ.
 Норандино, човјек праведнога срѣа,
 Ког толика храброст и врлина трѣнѣ,
 Видећи како му крв из ране врѣа,
 А видећ' и своје гдје у крви тѣнѣ,
 Пѣкаја се одмах што јунаку такѣм
 Учини неправду срамотом онакѣм.

1639 (65). Првашња му срдња као ватра врѣла
 Сад уступи мјесто размѣшљању млѣчѣм.
 Гледајућ' мишке му страховита дјѣла,
 Дивљаше се борцу од Хектора јѣчѣм,
 И рече у себи: што Кѣклеса смјѣла
 Казних, дошло ми је готово да плѣчѣм,
 Од кајања срце хоће да ми пѣкнѣ, —
 Па нареди војсци да назада стѣкнѣ.

1640 (66). У вис голу руку дигав у знак мира,
 Што бјеше обичај у времена старѣа,
 Ослови овако дична гранатѣра:
 Жалим што навесох поштењу ти квѣра,
 И што увриједих таква кавалиѣра,
 Којему не има у свијету пѣра.
 Обманут сам био, с тог сам у жалѣсти;
 Кајем се, и зато молим те опрѣсти.

1641 (67). Желим тебе својим пријатељем звѣти,
 Јер храброст ме твоја привлачи и дирѣа;
 Желим с тебе љагу својеручно спрѣти,
 Ма да крв, што прѣлѣи, довољно је спѣрѣа;
 Задовољење ћу свако теби дѣти,
 Што желиш нек срце слободно ти бѣрѣа;
 Хоћеш ли почастѣ највишега сѣна,
 Ил' блага, ил' куле од девет тѣвѣнѣа?

1642 (68). Срећан што учиних сѣа тобом познѣнство,
 Доказаћу да те цијенити знѣдѣм.
 Даћу ти не само почастѣ и бѣнство,
 Но готов сам пола краљевства да дѣдѣм
 Под управу твоју и твоје подѣнство,
 Јер вјере у твоје поштење имѣдѣм. —
 Ословивши тако славног тога мѣжа,
 Краљ с коња сјахује и руку му прѣжѣа.

1643 (69). Тијем чином спрѣ се љага она клѣтѣ,
 Која часном борцу лице дотле кѣла,
 Нити више ишта измирењу смѣтѣ.
 Грифон диже руку мѣчу са држаља,
 Па у сусрет новом пријатељу шѣтѣ,
 И пријатељски је загрлио краља,
 Који, чим рану му спази на плѣћима,
 Дозва да га видѣ првога хѣћима.

1644 (70). У краљеву двору добио је стѣна,
 И ту га остављам нека нам се видѣ
 Од лажне љубави и истинских рѣнѣ,
 Жртва жене оне без вјере и стѣда.
 Потражимо сада Аквилана бѣна,
 Чијем срцу много он нанесе врѣда,
 Јер за женом оном отишав без с Бѣгом,
 Брата свог изложи страховању мнѣгом.

1645 (71). Астолф и Аквилан свуда њега тражѣ,
 Ма би им трагање било бадавѣде,
 Нити би дознали куда оде вражѣ,
 Да Грка онога насред једне цѣдѣ
 Не сретеше, који све ће им да кѣжѣ, —
 То јест онолико, колико и знадѣ:
 Не зна ни он гдје је, али мисли дѣ је
 За блудницом оном одлетио змѣје.

1646 (72). Из онога, што им путник овај рѣче,
 План за даљу тражњу одмах они склѣпѣ.
 Братац ојађени увјерење стѣче
 Гриф Антијѣхији да управи стѣпе,
 И одлучи поћи јоште исто вѣчѣ
 За њим у потјеру преко града Јѣпѣ,
 Гдје ће похитати те најмити лѣђу,
 Јер крајње је доба да се браћа нађу.

1647 (73). Он Астолфу рече: ето сузе рѣним
 За несретним братом, и стидим се људѣ,
 И веће се јадан вјеровању клѣним
 Да су за срећу му залуд моји трѣди.
 Сам ћу у потјеру за јадником ѣним,
 А ти чекај на ме и остани тѣди. —
 Да избави брата, казни оне свѣње,
 У Јони на море навезе се сѣнѣ.

1648 (74). Узрока нѣмаде надати се бӯри,
 И вјетар му лађу тако хитро вѣза,
 Да је за дан догна ка вароши Сӯри,
 А затим крај Кипра до Лицѣ је срѣза,
 До Лицѣ, која се на обали гӯри,
 И пошто позади оста му Тортоза,
 Указа се залив од Лајаца камо
 Путоваху; крмар заошија тамо.

1649 (75). Поспјешнијег вјетра никад у вијѣку
 Нѣмаде Аквилан. Почеше веслари
 Веслима сребрне вале да сијѣкѣ,
 Пјевајућ' о векој Аморовој ствари.
 Најзад упловише у једну ријѣку,
 И ту су на земљу ступили бродари.
 У Антијохију одатле је грѣо,
 И ништа значајно путем није срѣо.

1650 (76). Казаше му људи у овоме граду
 Да је у Дамаско рад оних игара
 Мартан одјездио водећ' жену млади,
 Једну од познатих шарених сестара.
 Како је Аквилан његовао наду
 Да је Гриф тражио овога бећара,
 И да је његовим отишао трагом,
 Истог дана оде и он за тим врагом.

1651 (77). Није иш'о морем, већ ухвати пругу
 Којом је мислио да оде Мартана.
 Бог, који не воли имати на дугу
 Неваљала дјела људи пуних мана,
 Упути јунака вароши Мамугу
 Гдје друмом, у шуми, иза густих грана
 Зликовца опази и његова слугу,
 Што ношаше пусат, награду мегдана.

1652 (78). Видећ' издалека оно одијело,
 Које Мартан знаде Грифу да украде;
 Добро му познато, ка' снијег бијело,
 Хтједе радовању израза да даде,
 Мислећи да брата сrete зацијело,
 Ал' одмах увидје да посла имаде
 С јунаком незаним, друкчијим у свѣму,
 Чим је овај ближе дојездио к њему.

1653 (79). Посумња у жену, са којом у блѹду
 Овај живоваше, и помисли дѹ су
 Убили Грифона. Према таком сѹду
 Мартана уврстив у хајдучку клѹсу,
 Викну му: зликовче, срећу имаш хѹду,
 Ја познадох твоју издѹјничку рѹсу.
 Ти ми брата уби, јер коња му јѹшѹш,
 И његово светло оружије пѹшѹш.

1654 (80). Како поста госа његовог имања
 Казуј, или одмах погубићу тебѹ! —
 Видећ' она цура да је стиже плаћа
 За злочин, јако се побѹја за себѹ,
 И оставив' оног пѹшта и голаћа,
 Низа поље равно хтједе да загребѹ,
 Ал' Аквилан грмну: да се ниси макла,
 Иначе те одмах шаљем на дно пакла. —

1655 (81). Од страха Мартана ка' укопан стѹји,
 И наду на бјегство изгубивши свѹкѹ,
 У мислима нову пријевару крѹји,
 Да би разјапљену избјегао рѹку.
 То не иде ласно, и јадник се знѹји,
 Јер Аквилан руком стежући му јѹку,
 Шиљак му од мача примакао гѹши,
 Готов једним махом с коња да га срѹши.

1656 (82). Најпослије поче овако да лѹжѹ:
 Ово ми је сестра, господине, знѹди,
 Од које на свету немам ништа дрѹжѹ,
 Ал' од Грифа њу ми задесише јѹди:
 Ка' сладак залагај чедност да јој смѹжѹ
 Мѹгаде, нити се сам на себе згѹди.
 Она се покаја кад већ бјеше пѹзно,
 Јер ја сам једнако корио је грѹзно.

1657 (83). Увидјевши сама да се влада гѹдно,
 Пристаде лукавства моја да је спѹсѹ,
 Дѹ, моја лукавства, јер прош'о бих јѹдно,
 Да се борих с тијем јунаком на глѹсу,
 И ми утекосмо једне ноћи, кадно
 Гриф заспа, бјежећи у најбрѹжем кѹсу.
 Узесмо му коња и оружје с тѹга
 Да не би гонио, јес'. тако ми Бѹга! —

1658 (84). Да лажи пролазе у свијету гдјѣшто,
 Знамо, ал' ова је била среће хуђе,
 Ма да лажовчина људси је вјѣшто:
 Измишљотине му врло згодно гудѣ,
 Ама међу њима имало је нешто,
 Што му осујети свеколике труде.
 Аквилан му рече: није ова жена
 Сестра ти: тајна је мени откривена.

1659 (85). Блуднички је адет био од старина,
 Рећи: сестра ми је та лијепа снаша.
 Мени ли продајеш воду мјесто вина,
 Који знам да тебе, ђавољег пајташа,
 Ова жена прати као конкубина. —
 Затијем кидиса на грабанцијаша,
 На ту лажовчину, лопова, черкѣза,
 И конопцем руке на леђа му веза.

1660 (86). Ориђила, негда, краснија од ружѣ,
 Сад блудница, која не зна шта је вјѣра,
 Ни љубав, такође добила је уже.
 Затијем пред собом стаде да их тјѣра,
 Не марећ' нимало што плачу и тужѣ,
 И с њима у Дамаск одјездити смјѣра,
 Велећи у себи: брату их предаћу,
 Па нека их казни за своју недаћу.

1661 (87). Кад уђе у Дамаск имаде се чему
 Дивит'. Улицама од народа вали
 Љубаху се, вичућ': слава нек је њему!
 То Грифу клицаху велики и мали.
 Аквилан се нађе у чуду голему,
 Не знајући зашто свет брата му хвали.
 Најзад је дознао целу историју,
 И храбра Грифона дику и глобрију.

1662 (88). Гледајући народ нашег Аквилана
 Гдје Мартана води као каква кѣра,
 Злурадо подвикну са разнијех страна:
 Гле, везана воде опакога звѣра
 Што се кити туђим перјем од мегдана!
 Гле и жене оне, ха сто ли јој вјѣра,
 Што тако ојади својега јарана,
 Како други не би најгорег душмана. —

1663 (89). Свјетина се згрће, и јаром се јарѝ,
 Јер за њу је Мартан морална ругѡба,
 Која хтједе туђом врлином да ћарѝ.
 Неко рече: подлост и пакост и злѡба
 Ове двије душе неваљале спѡри,
 Да злочине врше; да краснога зглѡба!
 Коњма за репове поганију вѣш'те! —
 Од узвика сличних све улице трѣштѣ.

1664 (90). Разлијегаху се ти узвици чѣстѝ
 Разјарене руље по цијелу граду,
 Те тако до краља допријеше вѣсти,
 Који у градини сјеђаше у хладу.
 Дознавши зашто се свијет онај жѣстѝ,
 Сам иде у сусрет Аквилану млѡду,
 И љ двѡр га води, и хвали, и слѡвѝ,
 А заробљенике у тамницу ставѝ.

1665 (91). Још једнако Грифа бољело је рамо,
 И зато постељу непрестано чува;
 Норандин одведе Аквилана тамо.
 Рањеник од стида у прса се грува,
 Велећ': ако, брате, још ме једном само
 Видиш према својим савјетима глува,
 Казни ме! — Брат рече: твоја шиндивѝла
 Видиш ли колико стаде ме резѝла?

1666 (92). Но сад, шта је, ту је! У овом белѡју
 Могоао си проћи горе него штѡ си. —
 Затијем почеше мишљења да дају
 О том, какву казну жгадија да снѡси.
 Ал' гле чуда, Грифон прекиде им грају,
 И помиловање за злочинце прѡси!
 Краљ ипак одлучи да пасјега сѝна
 Казни, досудив му стотину бѡтѝна.

1667 (93). Види се да момче још бијаше пјѡно
 Од луде љубави и да мозга нѣма.
 Сјутра зором целат пашче оно само
 Пробуди, и својски стаде да га лѣма.
 Казнит' Ориђилу сувише је рамо,
 Њој казну Норандин за доцније спрѣма:
 Када се Лучина мужу своме врѡти,
 Нек пресуди како њѡзи да се плѡти.

1668 (94). Не мѝже Аквилан брата у болѝсти
 Оставит', и оста ране да му видѝ,
 А и краљ му не би допустио грѝсти.
 Жалећи Грифону што нанесе стѝда,
 Краљ планове разне поче о том плѝсти
 (Вдљан гријех с душе што прије да скидѝ),
 Како би и које удесио згѝде,
 Те да Гриф од њега задовољан дѝе.

1669 (95). Да ће му големе утолити јѝде,
 И све поправити, он уздање гѝји.
 Пусат онај славни, што Мартѝну дѝде
 Ка' награду вајну за борбу, и којѝ
 Аквилан, кад подлац у руке му пѝде,
 Узе, Гриф ће с помпом, која му пристѝји,
 Добити о једном великоме свѝцу,
 Који ће се десит' у томе мјесѝцу.

1670 (96). Разѝсла свијетом грлате гласнѝке,
 Да објаве нови турнир тога дѝна,
 Ради Грифонове прославе и дѝкѝ,
 А и Гриф ће дотле опростит' се рѝнѝ.
 Тај глас обрадова све добре војнѝке,
 И до Астолѝова зѝорѝ се стѝна.
 Сансонет и Астолѝ (то је мило мѝни)
 Турнир походити бијѝху контѝни.

1671 (97). И Сансонету ѝу вијенце да сплѝћѝм,
 О којѝму чусте веће моје глѝсе.
 Знате да међ' прве јунаке га мѝћѝм,
 Знате да врлине велике га крѝсѝ;
 А да Карло мужу не мѝгаде вѝћѝм
 Гроб Свети повјерит', то такође знѝ се.
 О турниру оном чувши многу лѝрму,
 С Астолѝом остави војску и кѝсѝрму.

1672 (98). Нису путовали низа море слѝно,
 Јер тада бијѝше необично бѝрно,
 А небо над њиме облачно и врѝно.
 Да би чили стигли не иђѝху жѝрно,
 Већ ногу пред ногу, тѝхо и лагѝно,
 И једном сретѝше момче неко дѝрно,
 Управ рећи момче само по облику,
 Јер цура се крила у томе војнѝку.

1673 (99). Еле, к'о што рекох, једног дана срѣше
 Астолф и Сансонет витешку Марѣизу.
 То славно дјевојче, од лавице жѣшћѣ,
 Пддвигâ читаву имало је нѣзу;
 Са Роландом самим борило се чѣшћѣ,
 Главу одрубило многоме маркѣзу,
 И тражило згоде по брду и долу,
 Да покаже своју силу и охѣлу.

1674 (100). Жѣљна борбе љутѣ, јер никога ниђе
 Одавно нѣ срете, борити се хтјѣла,
 И на њих пѣтјера коња, чим их виђе,
 Ал' одмах Астолфа познала је смјѣла,
 Кога у Катају знадијаше приђе,
 И чије цењаше врлине и дјѣла.
 Ма да у оклопу бјеше и клобѣку,
 Познаде га лако по лијепом струку.

1675 (101). Особа његова, пријатна и мѣла,
 Својом љубазношћу некада је чара;
 С њим дана веселих провела је сѣла,
 Ма да јој срдашце за њиме не згара.
 Зато диже визир, којијем се крила,
 И најљубазније поздрави другара.
 Кад угледа лице ове женске перлѣ,
 Он се обрадова као мало дѣрле.

1676 (102). Чим за јуначка се упитаху здравља,
 Марѣиза куд иду пѣжеље да знадѣ,
 И њѣзи Астофо о турниру јавља,
 Који у Дамаску султан ће да дадѣ.
 Цура, вазда жељна мегдана и славља,
 У побједу пуна уздања и надѣ,
 Рече да и она с њима ићи жѣлѣ,
 Те да снагу куша и да се весѣлѣ.

1677 (103). И пѣтјера крај њих дебелога дѣра.
 Стигоше у Дамаск у очи турнѣра,
 И у крчми као усред каква двѣра
 Нађоше вечере, одмора и мѣра.
 Спаваху док није иза даљних гѣра
 Лице промолила из златна оквѣра
 Пробуђена старцем сјајна Аурѣра,
 И тад изиђоше из свога квартѣра.

1678 (104). Глас веће се чуо грлатих телала
 На шареним коњама, у китну зубуну;
 Грла су им у бој витезове звала,
 И градом читаву правила су буну.
 Да види коме ће припаднути хвала,
 Краљ се већ испео бјеше на трибуну.
 У близину тога честитога кнеза
 Већ ено стигоше три наша витеза.

1679 (105). Многи витезови, лични по изгледу,
 Што дођоше тамо ода свијех страна,
 Чекајућ' почетак стајаху у реду.
 Ко данас пожање славу са мегдана,
 Пјесници ће пјесме њему да испреду,
 На дар ће добити перног буздована,
 И коња арапског, и мача пламена,
 Искићена грђом драгога камена.

1680 (106). Увјерен је тврдо Норандино био,
 Да ће Гриф и данас остале да свлада,
 Па га је богато наградити хтио,
 Не знајућ' какав је јунак она млада.
 Намијени њему пусат онај цио,
 Што већ једном стече с витешкога рада,
 И јоште, због оне чашице пелена,
 Коња, буздована и мача зелена.

1681 (107). Шљем, оклоп, оружје, које оном вољу
 Аквилан одузе; које неки чиво
 Нађе насред пута у некакву дољу;
 За које батине Мартан као биво
 Повуче, пред краљем лежаше на стољу
 Крај мача, и свак је у њему уживо;
 А буздован, штоно вријеђаше града,
 Вишаше са коња, кога сеиз вада.

1682 (108). Без крчмара краљ је рачунао, чија
 Лијепа жељица остануће пуста,
 Јер због тог оружја, што се тако сија,
 Данаске, богами, доћи ће до густа.
 Спазивши оружје зачуђено зија
 Цура; од чуда је отворила уста,
 Јер чим око баци на оружје красно,
 Витешка се мџма разјари ужасно.

1683 (109). Гњѣв је обузеде, али и милина
 Што је добра срећа овамо довела,
 Јер то оружије њена је својина:
 Баци копље да се не би на њ саплела,
 А да јој не смета гвожђе и тежина,
 Баци још и оклоп, и клобук са чела
 (Може бити ово за вас је новина),
 Кадно је пјешице јурила Брунела.

1684 (110). (Знате тог човјека без чџсти и чојства.)
 Чим познаде пусат по извјесну знаку,
 Тако да о њему не бијаше двојства
 (Та она би могла мислим и у мраку
 Познати његова драгоцена својства),
 Осјети за њиме жудњу тако јаку,
 Да растјера свијет око себе, да би
 Пут пробила; јурну, и оружје зграбѣ.

1685 (111). Ну како мораде веџма да хитѣ,
 Неко узе собом, а испусти неџо,
 И опет ускочи на коњица вѣта.
 Пошто бјеше радња ова њена прѣко
 Сваке мјере дрска, свјетина и рѣта,
 Којој Норандино јуришат' је рѣџо,
 Са свијех се страна око цуре свѣља,
 Те је опкољена била од копаља.

1686 (112). Свак је сљедовао краљеву сигналу,
 И хита захвалност његову да жѣње.
 Дете на ливади, проводећи шѣлу,
 Берући цвијеће, милујући јѣње;
 Кићена дјевојка при игри на бѣлу
 Опкољена друштвом, радује се мање
 Од Марѣизе у том окршају тѣди,
 Јер та челик-цура за мегданом лѣди.

1687 (113). Коња џарнѣ, с копљем наприједа јѣрнѣ
 Баш међу најчешће мѣздраке и маџе,
 У гужву од људи најгушћу се гѣрнѣ,
 Неком русу главу са рамене смѣџе,
 Неког топузином са коњица тѣрнѣ,
 Некога на копље убојно нѣтаџе.
 Хат њезин по крви и костима грџѣ,
 Рањеник се многи умирућ' копрџѣ.

1688 (114). Чудећи се мало ненадној мијени
 И олуји што је грунула на окò,
 Ни она двојица не бјеху лијени,
 И један и други као сивѝ сокò
 Брањаху другара, о чијој цијени
 Имаху мишљење ведма висòко.
 Коњицима вита ребарца стéгоше,
 И на риту ону маче потéгоше.

1689 (115). Једни од јунака̄, који к томе крају
 Дојездише ради витешких игара̄,
 Стали су па гледе и од чуда зја̄јӯ,
 Нити пак побуни онијех бе̄хара̄
 Правога узрока и повода зна̄јӯ,
 Још мање да цура љврéди владара̄.
 Вељаху у себи најбоље је, мнимо,
 Ако се скандалу невјешти чинимо.

1690 (116). Други видећ' ону како на̄ све стране
 Разгони свјетину, расијеца плéћи,
 Одлучише народ ода̄ зла да бранé,
 Док мир повратити стараху се трéћи.
 Гриф и Аквилан се међутијем канé
 Са оном тројицом бити се и сјéћи;
 Отимача, који оружије смòта,
 Жељаху да казни мача им острòта.

1691 (117). Гриф у краља видјев намрштене вјéђе,
 Видјев гдје му огањ у очима згáра̄,
 Видјев образé му од самрти бљéћé,
 У толико више осјети му жáра
 Ускипјело срце, већ осветом брéђе,
 И схвати да чáсти и његовој квáра
 Нанесе отимач оружија, њему
 Намијењенога у почаст голéму.

1692 (118). На сусрет Астолфо право Грифу грéдé
 (Нису се познали) на свом Рабикáну
 Са копљем златнијем, и нуто бијéдé,
 Чим га таче њиме као суху гра́ну
 На тле га обори, па преко сријéдé
 Штита један удар давши Аквилáну,
 Обори и њега. Ово копље смáкнé
 Мађијом са коња кога само тáкнé.

1693 (119). Док заман издаје краљ наредбе стрдге,
Сансонето храбри на својем ајгиру
Такође обори витезове мнџге,
Грухајући куда стигне по панциру ;
Лећаху ваздухом и руке и нџге
Свјема, што на домах дођу му косиру.
Побједивши цура оде низ пољану,
Носећ' отет оклоп и шљем у механу.

1694 (120). На градској капији стражари блиједџ
И бјеже (ван града бијаше јој страња).
Астолф и Сансонет Марфизи слиједџ,
Испред њих се свијет уплашени склања.
Гриф и Аквилан се, због оне биједџ,
Од које је, мњаху, свака друга мања,
Стиде, и бјеше их попанула тоња,
Ал' ипак узјаха сваки свога коња.

1695 (121). Пошто се од чуда повратише ма̀ло,
Јурнуше капији вџљни да се свџте,
Гдје је чикајући оно троје ста̀ло,
Нерадо свјетини окрећући пџте.
Ма да веће бјеше много људи па̀ло,
Чу се реч : Освета ! из гомиле клџте.
Краљ одобравајућ' ову срџбу њџну,
И сам с војницима капији се крџну.

1696 (122). Нуто чуда сада ! Гриф, мјесто да згџби
Астолфа, изгуби изглед онај грџби :
Познао га ! Славно оружје му тџби,
Којим он Орила, чији оштри зџби
Кољаху путнике, савла̀да и џби,
Па руке ширећи са њиме се љџби.
Мало прије гџжва бијаше, са чѐга
У хитњи познати не мџгаше њџга.

1697 (123). Затијем га пита ко су му другари,
И своме чућењу израза је да̀о,
Што су се онијех докопали ствари.
Астолфо изјави да је њему жа̀о,
Што су се морали крвити серда̀ри,
И да узрок џтми ни сам није зна̀о,
Ни да л' краљ дугује цури каква дџга,
И да они само бранили су дрџга.

1698 (124). Аквилан кад видје како мирно збдри
 Брат му с оним странцем насред моста туди,
 Пришав зачуди се кад се пред њим ствдри
 Астолфо, што њему бијаше по ћуди.
 Видећи да ту се не замећу спдри,
 Но се мири, тихо неколико људи
 Пришоше, ал' малко осташе на страни
 Ради знати какви воде се дивани.

1699 (125). Ријеч је: „Марфиза“ била изречена
 Од оне тројице у том разговору.
 Чим један из руље разабра да жена
 Ова присвоји им оружје у спору,
 Жена надалеко јунаштвом чувена,
 Краљу, који с војском стајаше на шору,
 Отрча и јави дршћућ' од плахира,
 И замоли да би закључио мира.

1700 (126). Краљ, чувши за име на Истоку цѣлу
 Којега се витез и најбољи страви,
 О којем причају и бабе на прѣлу,
 Од којег и дјецу подилазе мрави,
 Усвоји приједлог онај у начѣлу,
 Будућ' и онако миротворац прави.
 Војсци својој рече да љутину стиша,
 Јер више не мисли с њоме да јуриша.

1701 (127). С цуром прѣговора Астолфо се лати,
 Тврдећи да нема за њу понижења,
 Ако ли престане тући се и клати.
 Њој у срцу гњѣва нестаете и врења,
 Јер и сама она најпослије схвати,
 Да може са краљем бити измирења.
 Пришавши му рече: како ли ти уђе
 У рачун поклањат' оружије туже?

1702 (128). Ти нанесе тијем бруку оној жени,
 Која паше пусат а не преде вѣну.
 Оклоп овај правно принадежи мени,
 Та вићи на њему Марфизину круну!
 Ови моји знаци, јавно изнесени,
 Мислим заслужују вјеру твоју пѣну.
 Да лопова лакше стигнем, ја са себѣ
 Пусат овај збацих, увјеравам тебѣ. —

1703 (129). Рече краљ : никада никога не робих :
 Од трговца страног једног ономаде
 Ту опрему ратну ја на поклон добих,
 О чему цијела варош ова знаде,
 И тврдим, жалећи што се с тобом скѡбих,
 Баш да већ је дѡбѡ прист'о би да даде
 Њу Гриф теби натраг, да си само рекла :
 Моја је, нити би крв људска потекла.

1704 (130). Против тебе, храбрѡ, да су знали кѡ си,
 Моји људи не би потрзали кѡбѡ;
 За њих владар њихов милост твоју прѡси,
 Нит' од доброте ти добити је зѡбѡ.
 Твоја ријеч печат од истине нѡси,
 Својину оружја ти не имаш трѡбѡ
 Доказиват'; оно остануће твоје,
 А ја ћу Грифону поклонити свѡје. —

1705 (131). Гриф, тиме очаран султану ће рѡћи :
 Нећу да жртвујеш ништа мене рѡди ;
 Главно ми је твоје поштовање стѡћи. —
 То је се допало и делији млѡди,
 И да би парница могла једном лећи,
 Оружја власником Грифа она гради.
 Он, захвалан много на добротѡ тѡзи,
 Натраг је оружје поклатио њѡзи.

1706 (132). Тако дакле мину страх, сјѡча и трѡпѡт,
 И они се натраг вратише у миру.
 Звук убојне трубе и клѡпала клѡпѡт
 Јавише да с' опет пристѡпа турниру.
 Најзад Норандино, на трибуну прѡпѡт,
 Досуди награду храбром кавалиру
 Сансонету, добри пријатељи кѡмѡ
 За љубав не хтјеше копѡла да лѡмѡ.

1707 (133). То бјеше витешких игѡра свршѡтак,
 И пошто су усред гозбе и весѡла
 Провели код краља још данѡ десѡтак,
 Одоше к Францији за њом пуни жѡла.
 Не хтје се Марфиза, витевѡвѡ цвѡтак,
 Растајат' од својих нових пријатеља :
 К Францији потјера хитру своју кѡбу,
 Да и тамо меће мишицу на прѡбу.

1708 (134). Сансонет остави у Јерусалиму
 Заступника, што ће бити по хесапу
 Његову пријатно и цару у Риму,
 А задовољиће, нада се, и папу.
 Своју власт му даде у пуном обиму,
 Али да управља тачно по ћитапу.
 Дѡ мора дѡјезди свако на свом коњицу
 А ту једну згодну најмише лађицу.

1709 (135). Била је својина старог неког хосѐ,
 Родом из вароши талијанске Лунѐ,
 И по жељи њеног амишнога госѐ
 Платише напријед подвозне рачуне,
 Склопивши уговор о свему напосе,
 Па се у брод одмах укрцаше туне,
 Који поче брзо пѡ мору да једри,
 Јер вјетар је диван, а небо се ведрѝ.

1710 (136). Судићи витези по тој атмосфери,
 Да ће мирно пловит' имали су наѡа.
 Стигоше до Кипра, милога Венѐри,
 И до његовога Фамагуста граѡа,
 Ал' ту не осташе дуго кавалѐри,
 Јер ту шкодљив ваздух непрестано влаѡа.
 Сјем ту Кипар има климу топлу, сѡху
 И здраву; уживаш у томе ваздуху.

1711 (137). Узрок је шкодљивој атмосфери баѡа,
 Која се налази граѡу у близини,
 И из које бије отрована паѡа,
 Те мед људма, што су у овој низини,
 Ријетко човјека угледаћеш стѡра,
 И то са отоком тврѡим на слезини.
 У Паѡу путници на земљу стѡпише,
 Те разнијех ствари потребних кѡпише.

1712 (138). Ту је народ питом, ту никада сиља
 И хајдуштва нема, а на пола саѡа
 Од обале пуно мириснога биља,
 Пуно зеленила и шарѡног цвѡта;
 Ту срце човјеку пунао је миља
 Слушајући цврку милопојних јаѡа.
 Тај цвркут и мирис лахорићи пѡрѐ,
 Терно се пѡ мору надалѐко шѡрѐ.

1713(139). Из бријега, што се к истоку погинеђ,
 Као кристал бистра ромори ријђка
 Кроз кђдрове, мђрте, неранђе, глђгиње,
 И чини се оку сребрна стријђка.
 Ту су цуре правђ Венере бђгиње,
 Коса им је угљен, кожа од млијђка.
 С правом веле људи да у томе гају
 Венера је своју имала домају.

1714(140). Као у Дамаску и овдје су чули
 О несрећи што се деси Норандину
 И његовој младој и лијепој були,
 И о псоглављеву страшномђ турину.
 Пошто су опета zgodни вјетри дули,
 Раширише јђдра према сјеверину
 Смијешаном с вјетром источнијем, па су
 Отпловили, робе понесавши мау.

1715(141). Добар их доручак пђткријепђ глђдне;
 Бацише рибама што остаде мрђа.
 Време тихо бјеше, али око плђднђ
 Бурђ се знамења појавише прђа;
 Пред вече бјеснило олујине хлђднђ
 Потјера их морем без трага и стрђа.
 Гром грми из многе црне облђчинђ,
 Муње грозе штету зђмљи да начинђ.

1716(142). Оздо море, озго гњђвно небо рђчђ,
 Прека кога црна кђпрена се шђри.
 Узалуд љ помоћ морнар Бога вђчђ,
 Олујина расте, мјесто да се смђри,
 И све ужасније на ноздрве шђчђ,
 Кушајућ' у понор лају да им спђри.
 Киша на њих пада пуна крупна града,
 А ноћ придолази још пунија јада.

1717(143). Више се за живот него за слобђду
 Боре људи, с тога лађари се журђ
 Одољет' олуји на небеском свђду,
 И валима морским, којино се бурђ.
 Робу, раштркану по крову и пђду,
 Склањају; к думену и јђдрима јурђ;
 Сђдро припремају за спасење бђркђ;
 Ужад одмрсују; лете уз кђтарке.

1718 (144). Даље у пучину од обале спјешѣ,
 Јер морске гребене плитка вода скрива.
 Сијекући вале надањем се тјешѣ,
 Да ће зором гаснут' она ватра жива,
 Ал' муња кроз облак непрестано крѣшѣ,
 И што дубље у ноћ бѹра јача бива,
 Тако да када је било о расвићу,
 Крај дѳе, мишљаху, њиховоме жићу.

1719 (145). Сјутрадан се спусти тако црна тмѹша,
 Да није ни било сјутрашњег днѣва.
 Већ заповијести слабо кѳ и слѹшѣ,
 Јер настаде очај, забуна и врѣва;
 Газду већ издаде од викања гѹша,
 А крмар, савладан од бурина гњѣва,
 Видје да узалуд борити се кѹшѣ
 Противу вјѣтрног ужаснога ѣва.

1720 (146). Док се они тако насред воде мѹчѣ,
 Ни оним на земљи није ништа бѳље,
 Који пред Паризом, сред ужасне тѹчѣ,
 Бјеху прекрилили то широко пѳе.
 Ма да је широко, на њему се гѹчѣ,
 Јер борац уз борца крвнички се кѳље.
 Рекох да Риналдо, брѳѳм сличан витру,
 К Дардинѣлу јурну на Бајарду хитру.

1721 (147). Дардинѣлу Роланд оца некад ѹбѣ,
 Ко ме шљем ѹпљачка те се кити њѣме.
 Те ратне знакове и Риналдо тѹбѣ:
 Да ј' оно Дардинел би му јасно тѣме.
 Успије л' овога витеза да зѹбѣ,
 Имаће се јунак поносити чѣме,
 Јер мачем Дардинел, пун грозе и бѣса,
 Начини кѳмаре од франачког мѣса.

1722 (148). Коњиц му у крви ноге своје бања,
 Види се да бјеше Алмонтово дѣте.
 Тим наравно јѳрѳст не постаде мања,
 У Франка, нит' ужас тај ће да га смѣте.
 Хришићанин и Мавар с пута му се склѣна,
 И тако на коњу дојурив до мѣте,
 Викну: на зло твоје ѳстави ти стѳрче
 То штѣто, по ком те познадох, шипѳрче.

1723 (149). Зар носиш знамење црвено-бијело,
Што Роланд оцу ти упљачкао? Злѡ те
Може с тога снаћи: Он би зацијело,
Кад би знао, смрћу казнио те, скѡте! —
Свог оца војничко носим одијело
(Рече онај), рђо, вјеру ли му кѡ те
Окоти, и теби доказаћу ласно,
Да сам дорастао носити га часно.

1724 (150). Јунаком се правиш, мислећ' моја младѡст
Очувати штито мени ће да смѣћѣ!
Уздам се љ Бога да ти ова ралѡст
Будаласта дуго потрајати неће.
За тај штит умријет' била би ми сладѡст,
Јер на оца спомен у борбу ме крѣћѣ. —
То рекавши ово момче од мегдана
Трже мач на грофа од Монтеалбана.

1725 (151). Све Мавре околне обузеде страва,
Јер бијес Риналдов дѡђе до врхунца.
Да л' икад видјесте огладњела лѡва,
Кад умотри пољем задриглога јунца,
Којему је јоште непозната крѡва,
Те јурне на тога плахога бјегунца?
Такав бјеше творац многихјех чинѡва
Славних, кога штити капа Мамбрѡнова.

1726 (152). Дардинел удари палѡшем спрѣјѣда
Силена витеза по томе клубуку,
Ал' му не нанесе никаква врѣјѣда.
Овај рече: виђи како Франци тѡку, —
Па мачем, бјеснећи од многог љјѣда,
Сокак отвори му на танану струку,
Кроз који му душа из тијѣла прѡну,
Те усмрћен паде на земљицу црну.

1727 (153). Дobar бјеше јунак, и свакоме дрѡгом
Витезу рану би нанио дубѡку.
К'о што мре цвијеће пресјечено плѡгом,
Када га дѡхватѣ у својему току;
К'о што маќ у врту, по борењу дѡгом,
Клоне, гушећи се у сувишну сѡку,
Клону и Дардинел, и у своје паду
Однесе Маврима и хрѡбрѡст и наду.

1728 (154). Сва маварска војска и сва су господа
 Бојала се тога витеза без мана.
 Као јазом силна што појури вода,
 Кад буде бујицом однесена брана,
 Тако и за Мавре настаде слобода,
 Чим Дардинел паде с коњица ваљана.
 У срећи је ратној наступила мина,
 Чим преста његова крута дисциплина.

1729 (155). Бјежи се да коња испадају плдче!
 Риналдо бјегунце пропушта и штеди,
 А сијече, који под сабљу му скдче,
 Те им главе лете на стотине педи.
 Вићи цара Карла и војводе прдче!
 Гле како се сваки прославити гледи!
 Ариодан, Цербин, Оливјер, Лионет,
 Гвидо, заслужују вијенац и сонет.

1730 (156). Противни бијаху Маурима бдзи,
 Бадава им бјеше судбу своју клети,
 Која их управо к пдгибији вдзи.
 Не само на мачу, јак и на памети
 Марсило, видјевши да падоше мндзи,
 И да неће моћи стићи својој мети,
 На сјечу се ову најпослије згрдзи,
 И повуче војску, и не хтједе мрети.

1731 (157). Краљ Андалузије тад учини йсто,
 Још друга у краљу нађе Португезу,
 И у опкопано вратише се мисто.
 Аграману књигу на хартији везу,
 И разговјетно пишу му и чисто,
 Да ће, не буде ли добро на опрезу,
 Бит' опкољен, зато нек се одмах труди
 Повратком у опкоп заклонити груди.

1732 (158). Пошто њему саму не бијаше згдно
 Пред Паризом, што му душу тако смути,
 Да Биверту милу, мјесто своје рдно,
 Не видјети више већ поче да слүти,
 Одобрити нађе за потпуно схдно
 Поступак Марсилов краљ Аграман лүти.
 Заповједи војсци да се боја клднй,
 И на одступ одмах труба да зазвднй.

1733(159). Ма то му нимало не бијаше нужно,
 Јер највећи дио војске веће бјѣгѧ.
 Гребу Маври, стравом заражени кужно,
 Нит' маре што срамом лице им се пјѣгѧ.
 Бјегунцима поље, од Париза јужно,
 Напуни се; свака престала је стѣга.
 Узалуд Аграмањ с војводама кужа
 Повратит' поредак; слабо кѡ их служа.

1734(160). Барјаку слиједит' и њихову гласу,
 Који послух иште, не хоће ни трѣћи:
 Нестала ил' мртва на једнога двѧ су,
 Ма читаве нису ни том једном плѣћи,
 Јер војске маварске противи се спѧсу
 Хришћанин, којино не престаје сјѣћи.
 Неко бјеше тешко, неко рањен лѧко,
 Али од умора падао је свѧко.

1735(161). У ѡкол утврђен од војске остаѡци
 Стигоше уморни у ноћ веће сѧму.
 Ту их оставише хришћански јунаѡци,
 Јер нѡјца их сакри у дебелу тѧму,
 Која (причају нам писмени подѧци)
 Крај учини борби, утиша галѧму.
 Кажу, ноћ љскорѡ милостиви твѡрац,
 Тер од смрти многи избави се бѡрац.

1736(162). Вуци из пећина, из оближњих сѣлѧ
 Сељани бориштем јурише по мрѧку;
 Они да зубима глођу мртва тѣла
 И да пију крвцу рањену јунаку;
 Ови, срамнијех се не стидећи дјѣлѧ,
 Да крваву пљачку понесу у ѡѧку.
 Тада се у црно зави много кужѧ,
 Јер бораца паде стотину тисѣѧ.

1737(163). Нѣ врати се у град император, веће
 Опколи Мауре и постави стрѧже,
 И свуд наоколо силне ватре мѣћѣ,
 За случај по мраку да умаћи трѧжѣ.
 Маври не клонуше са зле своје срѣћѣ,
 Већ ѡкѡ новијем опкопима снажѣ,
 И надајући се новој каквој грѣзи,
 Сву су ноћ на ратној останули нѡзи.

1738 (164). У исцијепану, пра́шну одијелу
 Крај ватре згурени у јаду и плачу,
 Проведоше нојцу Маури цијелу,
 Пекући погаче у вреломе сачу.
 Неко у леђима донесе стријелу,
 Пеко рану своју благодари мачу;
 Мало кд је читав. За друзима пи́штѣ
 Здрави; рањеници јер их ране ти́штѣ.

1739 (165). Клоридан и Мѣдѣр, до два кавали́ра,
 Међ' осталијема у та́бору бише.
 Они сву ноћ драгу без санка и ми́ра
 Дардинела жалећ' над околѣм бдѣше.
 Од простага рода бјеху из Мисѣра,
 И љубећ' онога него себе ви́шѣ,
 Из Африке су га допратили а́мо,
 И јесу достојни да и њих пјѣва́мо.

1740 (166). Клоридан је слика војника и лѣвца :
 Снажан и одважан љубитељ је рѣта,
 Господства и славе, богаства и нѣвца.
 Мѣдѣр, који њега воли као брѣта,
 Глаг је као голуб, миран као ѓвца,
 Прави је анѣо из рајскога јѣта.
 Не би мог'о вјештак насликат' на плѣтну
 Љепоту му лица и косицу злѣтну.

1741 (167). У свему се красно њих двојица слѣжѣ,
 И свако се диви браству им и слѣзи.
 Те ноћи и они чували су стра́жу
 Над ѓколом као и остали мнѣзи.
 Штогођ Медор збори, штогођ уста кажѣ,
 Причају колико срце му се згрѣзи,
 Што леш Дардинѣлу, витешком пѣпољу
 Томе, непогрѣбен остаде ѣ пољу.

1742 (168). Уздишућ' ѓсловѣ овако другѣра :
 Ја чујем злослутне птичурине ѣрке,
 Што јављају шта нам чека господѣра;
 Видим у мислима гавране и вѣрке
 Гдје прилазе лешу мојега владѣра
 Да му једу главу, утробу и рѣрке.
 Зар ѣу допустити да онога ждѣрѣ
 Вуци, кога служит' задао сам вјѣру?

1743 (169). Ма ноћас морао жртвовати себѣ
 Трпјети не могу ту жалост и ругу.
 Да његово мртво тијело погрѣбѣ
 Зове света дужност његовога слугу.
 Ти остани овдје, и прѣклињѣм тебѣ,
 Ако ли погинем у мрачноме лугу,
 На ме успомену у грудима храни,
 И свѣту покушај мој објелодани. —

1744 (170). Одвраћајући га Клоридан се чуди
 Толикој смјелости у једном дечаку.
 Мисао му дрску сузбија и куди,
 Јер бјеше му одан ка' брату близнаку.
 Рече му: не иди јер увјерен буди
 Да ћеш без успјеха погинут' у мраку. —
 Другу на савјету веома захвалан,
 Медор у намјери остао је стапан.

1745 (171). Добро (рече онај), онда идем и ја,
 Јер за ово твоје узвишено дјело
 И мени витешки погинути прија.
 Осјећам, о томе расудивши зрѣло,
 Да би сунце моје престало да сија
 Без тебе, и да би жиће моје свѣло.
 Боље је да умрем од оружја, него
 Од болова што сам помоћи ти бјегб. —

1746 (172). Пошто их на стражи одмијени смјена,
 Узеше оружје и још два мошљина,
 Пак одоше као два поноћна сјена.
 У миру бијаше сва крвава бина.
 На очи је пала Морфејева тјена
 Францима, пијаним од силнога вина,
 Те спавају тврдо насред поља нага
 Између буради, кдла и пртљага.

1747 (173). Клоридан и Медор обазриво хдѣ
 По мраку, јер ватре све се веће гасѣ.
 Тада рече први: да лијепе згдѣ
 Да многога Франка боцнем као прасе!
 Припази на путе што овамо вдѣ,
 Јави чим зачујеш и најмање гласѣ.
 Господара нашег осветити ваља,
 Тај посао мој ће палош да отаља. —

1748 (174). Алфеју под чадор уће чим то рече,
 Који је спавао ка' заклано јане.
 Знање, што астролог овај себи стече,
 Ове му је ноћи користило мање,
 Јер је прорекао да кад дође вѣче
 Живота његова заклопиће кање
 Спокојно и сретно на женину њедру,
 Те дух ће му блажен поћи к небу вѣдру.

1749 (175). То пророштво није Клоридана смело
 Да закоље ножем њега као врапца,
 Те тако на жалост пропаде начело
 По ком би на њедру умро свога бапца.
 Мавар пође даље, и на нешто бело
 Нагазив, Палида згази као жапца,
 И још четворицу, пијане од вина,
 Чијијех именима нема у Турпина.

1750 (176). С тог не могу да се у читуљу туре.
 Затијем натрапа на пијана Грила,
 Који је лежао уз велико буре,
 Чија с' унутрашњост у његову слила.
 Сањајући вино, весеље и цуре,
 Душа му о мачу ништа није свила,
 Којино поможе Мауру поганцу,
 Да чељић отвори на трбуху пјанцу.

1751 (177). Пошав даље Мавар с намјерама злима
 Два је официра из главнога штаба
 Близу Грила наш'о на тврдијем тлима:
 То је Грк Андропон и Конрадо Шваба;
 Коцкали се, пили, па сан дош'о к њима.
 Неће више видјет' ни мајке ни баба,
 Јер Мавар, на Франке озлојеђен врло,
 И њима је мачем пресекао грло.

1752 (178). Као лав, изнурен од велике глади.
 Што јурне бијесно међу овце јадне
 Да се месом свјежим њиховијем слади,
 Тако и Клоридан, пун освете гадне,
 Над успаванима касапницу гради,
 Јер још ће их много од њега да падне.
 И Медор не хтједе ручице да скрсти;
 И њему се крвљу умазаше прсти.

1753 (179). Он фукàру неће, но господу бѣра,
 И затекав дуку Лабрета гдје спàвã
 С драганом, слабо га призор овај дѣра,
 Па кидисã на њих као звијер прãвã,
 И русе им главе од првога тѣра
 Одруби, те мјеста у рају им дãвã.
 Загрљени бјеху умирући, с тãга
 Дѣше им згрљене угледаће Бãга.

1754 (180). Ардãлиха уби и Малѣнда ску̀па,
 Фландрискога грофа витезове сѣне.
 Свједок данас бјеше сваколика трѹпа
 Када цар војводске дарова им чѣне;
 Звук убојних труба и добоша лѹпа
 Јавише да круни додаде им крѣне,
 Све то за подвиге данашњегã днѣва, —
 Ал' на жалост Мѣдõр зã дѣшу им спѣва.

1755 (181). Њега се одлика она слабо тѣца,
 И још многи паде од његова зõра.
 Мачеви овијех мучкијех убицã
 Већ стигоше близу царевих чадõра.
 Да ту има страже и буднијех лицã
 И један и други помислити мõра.
 Зато ријешеше да се сјече мãну,
 И отуд на другу ударише стрãну.

1756 (182). На пљачку нијесу тада могли мнѣти,
 Нити им је било до жутих цекѣнã.
 Кроз табор идоше, сјече веће сѣти,
 Та пѣли су крви као други вѣна.
 Мислећи гдје може Дардинѣло бѣти,
 Сиђоше у дõлу с брдскијех висѣнã.
 Туна војска међу лешевима спãвã,
 И све је у миру, ни откуда јãва.

1757 (183). Ту скупа кнезови леже и голãћи,
 Крај жѣвијех мртви размрскана чѣла.
 Помрчина бјеше, они ка' стухãћи
 Међу лешевима траже Дардинѣла.
 До зоре га можда не би могли нãћи,
 Јер Луна је испод облачна паћѣла.
 Ипак од Медора умољена спѣсти
 Зраке своје блѣдѣ по стравичној пѣсти.

1758 (184). Овако се био обратио Луни:
 Ти, на небу Луна, на земљи Дијана,
 Хеката у паклу, зраке своје сѹни,
 Тролична богиња без људскијех мана!
 Помрчином више јадне нас не бѹни,
 Те да нам очима сине она страна,
 Гдје нам краља леже самртни остаџи;
 Другару у лову поглед један баџи! —

1759 (185). Помрчина, дотле густа као смола,
 Разби се, и светлост над Паризом сину.
 Ендимиону се исто тако гола,
 Као сада, Луна у загрљај вину,
 Да тјеши љубављу овога сокола,
 Док педесет љета сна тешкога мину.
 И тако ишчезну помрчина врана
 С табора, са Мартра и с Валеријана.

1760 (186). Тамо, гдје Дардинел опружен је био,
 Највише је пало блиједога зрака.
 Медор је од бола задрхтао цио,
 Јер црвено-бела познаде му трака.
 Тепао му слатко, и сузе је лио,
 Ал' га не поврати из вјечнога мрака.
 Вјетрић ожалошћен престао је дѹти,
 Да би му могао нарицање чѹти.

1761 (187). Ах његова туга није била лака,
 Јера је љубио пријатеља бѹжно.
 С њиме га је срећа сналазила свакѹ,
 С њим се веселио, пио вино рѹжно.
 Дуго тако над њим нарица и плака,
 Ал' му нарицање бјеше једва чѹжно,
 Јер уцвијељено бојало се дѹте
 Да га при погребу когођ не помѹтѹ.

1762 (188). Отле понијеше милога мртваца,
 И к табору своме управише краке.
 Већ и зора рујна од истока баца
 На горске врхове позлаћене зраке.
 Тада на њих двоје случајно нагаџа
 Цербин којино је проходио влаке:
 Цијеле је ноћи морио га несан;
 Тражио је Мавре свуд као бијѹсан.

1763 (189). Вођаше кђњикā собом нешто мāло,
Који из далѣка угледаше онѣ,
Чије понашање у очи им пāло,
И њихове трубе почеше да звонѣ.
Тад рече Клоридан: живјет' ми је стāло,
Паметни се људи опасности клонѣ;
Два жива да падну, мислим није прāво,
За једнога мртвог, однио га ђаво. —

1764 (190). То рекав упусти тијело и стāде
Што брже могаше нѣз поље да грѣбѣ,
Прескачући мрце, камење и клāде.
Мѣдѡр будућ' готов жртвовати себѣ
За онога, кога поштовати знаде,
Понесе мртваца сам да га погрѣбѣ.
Клоридан мишљаше, кад бјежати пѡђе,
Да за њим и Медор бјежаше такође.

1765 (191). Коњаници они посједоше пўте,
Запеше стријеле за златне тетиве,
У најскривеније завирише кўте,
Да их похватају мртве или живе.
Цербин, који тада ћўди бјеше љўтѣ,
Који вазда сматра Мауре за криве,
Ког увјери бјегство да су они тўне,
И сам је јурнуо да хвата бјегўне.

1766 (192). Ту близу бијаше шума једна стāрā
Чија је звјеровā пуна била чѣста,
Готових путнику да нанесу квāра;
Кроз њу не проходи никакова цѣста.
То мишљењу оног јуренога пāра
Ту и за бјегунце наћи ће се мјѣста. —
Ко је тако добар да до моје кўћѣ
Сјутра се потруди, што долази чўће.

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

СПЈЕВАО ЛОДОВИКО АРИОСТО

ПРЕПЈЕВАО ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

ПЈЕСМА ДЕВЕТНАЕСТА

Док у срећи живиш, док љз брдо коба
Иде, не знаш ко су пријатељи прѣви;
Да ти се угоди читава је мѳба.
Лажни друг под маском жели да се јѣви
Под којом и прави, а почне ли прѳба
За њих твојим пѣдом, лажни тебе дѣви,
Док прави и када бијѣда те скдѣли,
Ка' пређе и тада од срца те вѣли.

1768 (2). Да се може срцу као лицу бѳра
Свака распознати, многи што се шѣће
Ка' пријатељ одан сред краљева двѳра,
Са те би висине морао да слѣће.
Многи краљ би тада увидјети мѳра,
Да ласкавац добра његовога нѣће.
Но ми о вјерности Медора појѣмо,
Зато к њему опет у шуму хајѣмо.

1769 (3). Увјерен да Франци леш ће да му скврнѣ
Добрабе л' га, даље носио је краља;
Хитао је честом шумѣ оне црнѣ
Преко рупа, клада, короѣ и чкаља.
Јер му време смета, не може да згрнѣ
Гране, што га боду ка' шиљци копѣља.
Клоридан, ком ништа не терети лѣја,
Бјеше умакао веће преко мѣја.

1770 (4). Видећи опасност да пријеће свѣка,
 Клоридан се свога пријатеља сјети,
 И знајући да га црна чека рѣка,
 Рече: ја сам узрок овој грозној штети.
 Шта ми би? Да ли ми мозак испи свѣка
 Када га оставих према оној чети!
 Да се за мном жури мислио сам јѣдан;
 Ал' ипак поступак био ми је гѣдан. —

1771 (5). То рекав очи му стадоше да плѣчу,
 И он се у трку шуми оној врати,
 Па продирућ' у њу кроз коров и дрѣчу,
 Видје друга гдје се тамо амо клѣти
 По чести с бременом; чету видје јѣчу
 Од стотине људи, вѣљну да га смлѣти.
 Све му ближе стиже та коњица клѣта,
 Ма да коњма много честа она смѣта.

1772 (6). Кроз ту шуму чета право к њему дѣре,
 Јера је Цербино жѣљан био клѣна.
 Медор се напреже сву снагу да збѣре,
 Да би се опасног избавио стања.
 Између грмова крије се и вѣре,
 Према покојнику пун пожртвовѣња,
 А када му снага откѣза да слѣжи,
 Спусти леш, ал' ипак око њега крѣжи.

1773 (7). Гледећи крај лѣша честитого дѣчка,
 На кога насрћу Франци као звѣри,
 Мени пада на ум нападнута мѣчка,
 На коју ловачки јуришају кѣри:
 Голѣма, дебѣла као нека бѣчка,
 Разјарена стала на пеѣинске двѣри,
 Бранећи мечиће спрѣмна да се тѣче,
 Макар да опасност у бјегство је вѣче.

1774 (8). Клоридан, видећи шта би Франци хтѣли,
 Успламентје бјеснилом разјарена вѣка.
 Ма да му покушај очајни и смѣли
 Не може другара опростити мѣка,
 Одлучи на свијет онај да се сѣли,
 И пусти стријелу из гипкога лѣка,
 Те је борцу једном разнијела мозак,
 И он с коња паде као с гране дрѣзак.

1775(9). Том се чета она зачуди цијела,
 Не знајући откуд из небуха лётну
 Вјешто одапета проклета стријела.
 Клоридан и другом на Франке се мётну,
 Која је са коња онога снијела,
 Штоно је питао дружиницу чётну,
 Ко му то другара на ледину срўши,
 И реч му пресече у закланој гўши.

1776(10). Цербин тада, бјеснећ' од велика гњѣва,
 Коњанике своје осветио да би,
 Убити Мѣдбра добио је љѣва,
 И руком за златне витице га зграбѣи.
 Ал' баш кад помисли крвцу да му љѣва,
 Његово бјеснило започе да слабѣи,
 Јер када угледа лијепо му лице,
 Намах заустави мачево оштрице.

1777(11). Очаран љепотом овога младѣћа,
 Стаде га слушати, који њему велѣи:
 Не бојим се смрти, ни крвопролића,
 Јера душу моју ништа не весѣли
 Откад паде краљ ми у цвијету жића:
 Погрепсти га она још једино жѣли.
 Слободно ме уби, нећу да се бранѣм,
 Ал' допусти да га најприје сахранѣм.

1778(12). Желиш ли грозоте превршити мјѣру
 Као негда Креон; желиш ли да врѣни
 И вуци добију лешину да ждѣру,
 Подај њима моју, подај, ко ти бранѣи!
 Ал' ако си човјек задај мени вјѣру,
 Да ће леш краља ми у гроб да се станѣи. —
 Те ријечи што су дўши из дубѣна
 Ишле, потресосе ведма Цербѣна.

1779(13). Али у тај мах је јуначина нека,
 Звијер у облику осталијех људѣи,
 Не хотећ' одговор Цербинов да шчѣка
 Лупила Медора копљем посред грудѣи.
 Крвца обли прса пунана и мѣка,
 Онѣсвјешћен Медор стропошта се туди.
 Цербин је мислио да кад овај пану
 И душу испусти на дубоку рѣну.

1780 (14). Мислећ' копље проби срчане ћелије
И јер га очара младић онај страни,
Цербин тада плану од огња врелијѣ
На Франка што Мавра смртоносно рани,
И мач трже против истога делијѣ,
Који пољем зажди, вичући му: стани! —
Клоридан видећи да му другар паде,
У бој отворени пред коњике стаде.

1781 (15). С мачем голим јурну он из оне тмине,
Нити га толики уплашише врази,
Јер страх не познаје ко хоће да гинѣ.
Ма да сам са четом читавом се срзи,
Он успје да главâ неколико скинѣ,
Ал' и њему крвце потекоше млâзи.
Мач му пресијече са животом спѣну,
И најзад усмрћен крај Медора клѣну.

1782 (16). На коњу Цербино онога подлѣца
Јурио је преко равнијех пољана.
За њим оде чета, оставив мртваца
Оборена украј Медора ваљана,
Који лопте крви из прсију баца,
Јер сва му је десна разјапљена страна.
Да му помоћ брза случајно не дође,
Као Клоридан би умро такође.

1783 (17). Добра срећа бјеше мукајет јаднику,
Јер прије но што га љута рана свлада,
Дошла је љ помоћ рањену војнику
(Туд је пут нанесѣ) цура једна млада,
Цура краљевскога соја по облику,
А с њоме Медору и живот и нада.
Анђелика, која од Роланда бјежи,
То је, и угледа Медора гдје лежи.

1784 (18). Откад прстен доби, који јој Брунѣло
Смаче, за мушкарце препуна је злѣсти;
Јасно показује охоло јој чѣло,
Да јој не требају јарани и дѣсти.
На Роланда мрзи, и би зацијѣло,
Да може, јаднику изломила кѣсти.
Сад путује сама без икаква друштва;
Прстен је чаробни штити од хајдуштва.

1785 (19). Груди њене сада нарочито мрзѐ
 Риналда витеза, и то само с тѡга,
 Што га завољети бјеше душе брзѐ.
 Толика охолост Амора је бѡга
 Који вазда близу дјевѡца се врзѐ,
 Јако расрдила, и његова стрѡга
 Одлука донесе да се она мѡра
 Заљубити ноѡас у младог Мѡѡра.

1786 (20). Када Анђелика угледа младиња,
 Кога је красила анђелска љепѡта,
 Гдје на земљи лежи готово без жиња,
 Засјени јој очи љубавна сљепѡта,
 Запоји је купом Аморова пиња
 Медорова лица чаробна дивѡта,
 И душом завоље рањенога киња,
 Чувши историју његова живѡта.

1787 (21). Што га више гледа љубав све је вења,
 И све јачи огањ срдашце јој грѡје.
 Разних љекарија поче да се сјѡња,
 Што је у Инђији научила прије,
 У којој се земљи сматра као срѡна
 Познавати тајне, што природа крије.
 Према тој вјештини тамо пошту пуну
 Гаје чак и они, који носе крѡну.

1788 (22). И Анђелика се том вјештином хвѡста,
 Јер ју је од оца научила дѡма;
 Умије лијечит' богаља и кљѡста,
 Знаде траву која извидаће хрѡма,
 Од које зарашће и најгора крѡста:
 Њу случајно нађе у близини мѡма.
 Улазећ' у шуму спасила ју била;
 Те траве дѡнесе два пуна зембила.

1789 (23). Ма да нѡјца бјеше, љубав њена врѡла
 Очи јој појача при зрацима Лунѡ,
 Која је сестрински помѡћи јој хтјѡла.
 Пошто је набрала траве оне туне,
 Хитећи к Медору пастира је срѡла,
 Који је тражио залутало јуне.
 На коњу је био, и она га смѡли
 Да с њом иде тамо, гдје се крвца прѡли.

1790 (24). Чим опет угледа рањеника ђком,
 И бајно му лице, и ту косу плаву,
 Цура с коња скочи лаганијем скоком
 (Чобанин такође), пак истуца траву,
 На длан исциједи, и овијем скоком
 Натопи му рану и прса и главу.
 Крв престаде тећи, одахнуше груди;
 Снаге придолазак осјетише љди.

1791 (25). Пастир је имао и вина и хљеба,
 Те Медор могаде и пити и јести.
 Пак онда им рече да погрести трѣба
 Оба она леша, и у мрачној чѣсти
 Чим добише мрци покоја и грѣба,
 Чобанин Медора на коњица смјѣсти.
 К његовој колиби близу једног сѣла
 Дјевојка је момка затијем одвѣла.

1792 (26). Крај њега остаде да му даје њѣгу,
 Не знајућ' кол'ко је заљубљена била,
 Јер ма да у грудма спази неку стѣгу,
 Кад га је у шуми угледала вила,
 Све је то сматрала за љубавну шѣгу;
 Ал' сад смјѣрно сави охолости крила,
 Чувши срца свога мумлање и рѣгу,
 Које је стругала Аморова пила.

1793 (27). Нека призна пораз; нашто јој да врѣда!
 Пастир је са својом дјечицом и жѣном
 У шуми између два повећа брѣда
 Живио у дому од прућа плетѣном.
 Док он пољем иде иза свога крѣда,
 Жена куха, ради иглом и вретѣном.
 Ту при доброј њези, пијући млијѣка,
 Медор се кријепи, налази лијѣка.

1794 (28). Његова ће рана ускоро зарѣсти,
 Ишчезнуће кресте и гнојави чѣри;
 Али цури, жртви љубавнијех стрѣсти,
 Рана се у срцу непрестано шѣри,
 Јер њу извидати није јој у власти,
 Тер од болова се не може да смѣри.
 Онога, који је без икаква стида
 Рани, она јадна дању ноћу видѣ.

1795 (29). У борби с Амором бијеле је пјѣне
 Попадају, јер је пакосно њједѣ;
 Целе ноћи јадна не може да трѣнѣ,
 И све јој се више раница злѣједѣ.
 Докле она тако пропада и вѣнѣ,
 Док из лица крвцу љубав јој цѣједѣ,
 И док у Медора као луда блѣнѣ,
 Овоме се пуне образи блѣједѣ.

1796 (30). Баш онда оздрави Медор, Богу хвѣла,
 Када је врхунац достигла јој бѣља.
 Видѣћи јадница да то није шѣла,
 Јер јој просто смрћу грози Amor зѣља;
 Видѣћи да онај, ком би срце дѣла,
 Не почиње ништа као прави шмѣља,
 Смисли спасти себе ни дужну ни крѣву,
 И — сама узеде иницијатѣву.

1797 (31). Рѣландо витеже, Сакрипане бѣне,
 Ви, који услужни Анђелици бѣсте;
 Ви, делије храбрѣ, на далѣко знѣне,
 Који дању ноћу нада њоме бдѣсте,
 Најљепше јој своје жртвујући дѣне
 Из велике поште и љубави чѣстѣ,
 Кажите ми да ли за услуге такве
 Удостојисте се мѣлоштѣ макаквѣ?

1798 (32). Ти, кога је њена намучила злѣба,
 Агрикане, шта би помислио кад би
 Устануо данас из хладнога грѣба,
 И свједоком био чудној њеној свѣдби?
 Фераго, и тебе, њезинога рѣба
 Понизнога, данас уморио јѣд би,
 Јер она, што бјеше према теби мѣлака,
 Сад је у наручју једнога дѣчака.

1799 (33). Јест, од вас ни једног Анђелика нѣће,
 У Медору нађе она идѣала;
 Невиности своје нетакнуто цвѣће
 Момчету је томе узабрати дѣла,
 С којим сад пѣ шуми загрѣна шѣћѣ,
 И кога је веће мужем својим звѣла,
 Јер прије но стиже завичају, кудѣ
 Путује, још туна за њ ѣ да се удѣ.

1800 (34). Стидећи се мало тога свога стања,
 И да не би пала у очима жéна,
 Још и ту приреди неки род вјенчања.
 Она која бјеше хладна као стéна
 Према мужевима високога звáња,
 И носиоцима славнијех имéна,
 Од вељег а̀рајства топећи се, ту̀на
 Мјесец дана остат' имаде рачу̀на.

1801 (35). Журно сада они плод љубави жању́,
 Јер ну силна ватра обузеде мла́ду,
 Те ма да га љуби и ноћу и да́ну,
 И у изби својој, и шуми у хла́ду,
 Ипак зато жудњу не осјећа мању́,
 Нити јој се жеље заситити да́ду.
 Припече ли подне, сред пећине једнѐ
 Миљем поји груди, што вјечито же́днѐ.

1802 (36). Љубе се гдје стигну, у житу, на пла́сту,
 И мјесто да огањ отпочне да зга̀ра,
 Ненаситне жеље непрестано ра́сту.
 Именом својијем и његовим ша̀ра
 Дувар изби својој, стабло горском хра́сту,
 А стијене ножем и длијетом па̀ра,
 Те по њима реже заљубљена же́на
 Њихова имéна, вјешто уплетéна.

1803 (37). Најзад Анђелику, на Роланда ќивну,
 Чије груди за њом и вену и тру́ну,
 Текну жеља ићи завичају дивну,
 Те Медору тамо да поклони кр́уну.
 Имала је она скупоцјену гривну
 Драгога камења и бисера п́уну,
 Скупљу од најскупље царске дијаде́м:
 Њу Ролан поклони њој у сретно вре́ме.

1804 (38). Њу је Цилијану некада Морга́на
 Од ње заробљеном поклонила б́ила,
 Ал' када Роландо спасе Цилија́на,
 И опет слободе поврати му ќрила,
 Поклони је овај витезу без ма́на,
 Од кога је доби Анђелика ви́ла.
 Јер је драгоцјена носила ју ва́зда,
 А не што јој бјеше мио њезин га́зда.

1805 (39). Овој незахвалној и пакосној кúци
 Према том витезу, од љубави лúду,
 Још када је они поморски хајдúци
 Одвукоше негда на острв Ебúду,
 Бјеше ова гривна на бијелој рúци,
 И ја сам увјерен да, по вашем сúду,
 Нејасно је како очúва је тáмо.
 Казао бих и то, кад бих знао сáмо.

1806 (40). Гривном, дакле, коју Роландо јој дáо,
 Јамачно јер није њену љубав слáбу,
 Невјерност и пакост јоште тада знао,
 Она, не хотећи од пастира цáбу
 Примит', ма да њему на то бјеше жао, —
 Гривном, велим, истом обдари му бабу,
 И једне зорице чим зрака дáницѐ
 Сину, с драгим оде пут шпанске грáницѐ.

1807 (41). Намјерни су ићи до у Барселону,
 Гдје, док брод не нађу, мисле да посједѐ.
 Путујући споро пријеђоше зóну
 Пиренéјá, чији врхови се ледѐ.
 Угледаше море стигав' под Хирóну,
 Откле ће обалом друм да их одведѐ
 Право Барселони, и наравно тó би
 Било добро, путем зле не буде л' кóби.

1808 (42). Али не је било, јер у својој кѐси
 Судба често носи страховиту шáлу:
 На путу им лудак некакав се дѐси,
 Који се крај мора ваљаше по кáлу,
 Брљајућ' рукама по каљавој смјѐси,
 Прљав и голишав противно морáлу.
 Ка' пас на њих јурну чим видје их близу, —
 Ал' ја сада морам потражит' Марфеíзу.

1809 (43). С Астóлфом и Грífом и са Аквилáном
 И са Сансòнетом она морем плúтá
 Јоште, не знајући којом иде стрáнѓм.
 Бўра им пријети лађу да прогúтá,
 Којуно пучином, суморном и врáнѓм,
 Тамо амо баца, шиба и колúтá.
 Мјесто да се стиша олујина јáчá,
 И сваком се чини да у смрт корáчá.

1810 (44). Непрестано муња по небу палаца,
Крши се и пада све што је на броду;
Једак лађар по тој рушевини гаца,
Посрхућ' у своје неравноме ходу,
И све што докопа у пучину баца,
Да би раскрчио кркљанац на поду.
Неко у кајути, неко у дну лађе
Куша путе њихне на мапи да нађе.

1811 (45). Страхота је, гроза и забуна свуда.
Господар од лађе нит' лаже, ни сједџа,
Тумара ка' смушен и сам не зна куда,
Пјешчани часовник сваког часа гледџа,
И што јаче лађа по мору кривуда,
Он све више за њу и за себе преда.
По мапама тражи некакове шаре,
И за савјет пита искусне морнаре.

1812 (46). Близу Саталије у овоме трѣну
Ми смо, један вели, по мојему суду,
Гдје некад олуја однесе ми жѣну;
Други: ми срѣамо ка' лимиском прѣду;
Трећи: пропашѣмо на оштром гребѣну
Триполском, у пркос свему нашем трѣду.
Сваки ка' умије онако и мисли,
Ал' свјема су душу јад и очај стѣсли.

1813 (47). Зло слутѣћи срца свјема њима дрѣмѣ,
Јер још горе бјеше четвртога днѣва.
Тад вјетар однесе крмара са крѣмѣ,
У брод поче бура таласе да лѣва,
И, убијеђени да к бездани стрѣмѣ,
Сви се поплашише Божијега гнѣва.
И Марфиза, дотле што не знаде страха,
Постаде плашљива ка' кошута плаха.

1814 (48). Бојећи се да их сотона не сплѣтѣ
На хаџилук јадни заричу се грѣсти,
Заричу се цркве подизати свѣтѣ,
И свашта бунцају као у болѣсти.
Међутим једнако низ пучину лѣтѣ,
И ко зна куда ће бура их одвѣсти.
Да би олакшали трошну своју барку,
Баџише у море још једну катарку.

1815 (49). Још једна остаде. У то страшно дѳба
 Много су олуји платили трибута,
 Јер што веже уже или држи скѳба,
 Све је жртвовано било овог пѳта.
 У море стрекну скупоцјена рѳба,
 Која је коштала много злата жуѳта.
 Већ се водом пуни скоро свака сѳба,
 Ма да се испѳлцем баца из кајуѳта.

1816 (50). Зрѳк, за који веле да га Света Јѳла
 Шиље морнарима са онога свѳта,
 Зрѳка у облику пламенчиѳа бѳла,
 Што значи да бура престануѳе клѳта,
 На врх од пошѳедње катарке се пѳла,
 Кад је зора била настанула пѳта.
 У наѳ из очаја она их прѳсели,
 Те је поздравеше морнари вѳсели.

1817 (51). Она им ѳзѳри срце, Богу вѳрсно,
 Те им надом очи почеше да зрѳчѳ,
 И сваки се Вишњем помолио смѳрно.
 Одоше облаци, који небо мрѳчѳ,
 Вјетрови слабији постадоше, тѳрно
 И лаѳа слабије по таласу скѳчѳ.
 Мишљаху скоро се докопати сѳха.
 Јоште само вјетар од Либијѳ дѳха.

1818 (52). Он једини дѳшѳ, ал' ако ѳеш прѳво
 Сада је бијѳда настанула нѳва,
 Јер, искрено реѳи, духао је здрѳво,
 И ѳуди мишљаху здухаѳе их с крѳва.
 Јурила је лаѳа (куда? знаѳе ѳѳво!)
 Брже од сокѳла, ѳубитеља лѳва.
 Продужи ли тако, одјурити мѳжѳ
 До на крај свијѳта. Задржи је, Бѳже!

1819 (53). Ал' Бог није хѳио чинити чудѳство,
 И зато су сами морали морнари
 Употребит' одмах свако оно срѳство,
 Које им помоѳи могаше у стѳари,
 А срѳтава тијѳх имѳдѳ силѳство,
 И ѳих добро знају искусни лаѳари.
 Плов успорит' броду бродар се довио,
 И брод безбјѳдније сада је плѳвио.

1820 (54). У некакав залив најзада су стигли
 Послије голема напора и рада.
 То је плову њихну правац био цигли,
 Према вјетру, који сад на мору влада.
 Бродари дрекнуше кад су очи дигли
 И спазили да су крај онога града,
 Гдјено су владале дјевојке и жене,
 Са свога варварства далеко чувене.

1821 (55). Ту несрећа стиже досад лађу многу,
 Јер жене у људма противнике гледѐ,
 И које љхватѐ на робију стрѐгу
 Ил' на смрт осуде, нит' икога штѐдѐ.
 Бродари би натраг ах само да мѐгу,
 И видећи да ће допанути бѐдѐ,
 Јер су погубили катарке и дѐмен,
 Сваки је од гњѐва и срамоте рѐмен.

1822 (56). Господар од лађе у забуни стоји,
 Мислима се разним по глави цилитѐ.
 Сваког часа чека да брод ратни којѐ
 (Јер збиља пријети још опасност ѐ тѐ)
 На њих се залети, и грозно се бѐји.
 Гриф који забуну на лицу му читѐ,
 Пита што у залив слабо му се хитѐ,
 Њему, чија лађа већ је мора сѐта.

1823 (57). Он исприча тада скупљеној господи,
 Да жене, којено владају у граду,
 Силноме на сѐху, као и на води,
 Кушају мушкарце на чудноме раду,
 И да само оне трпе у слобѐди,
 Који десет људи савладати знадѐ,
 Затим узму десет њиховијѐх дјѐва
 За жене. Мало је таквијѐх мужѐва.

1824 (58). Ко покуша (вели) грозне после ѐвѐ,
 Па их не изврши, предаје се смрти;
 Има ли другара, хамалин се зѐвѐ,
 Док живи дужан је терете да прѐти;
 Ко пак комисији могне да угѐвѐ,
 Жиг ропства са чела другару ће стѐти,
 Који је слободан опет као шѐва;
 Не он, јер постаје муж онијѐх дјѐва.

1825 (59). За те после, теже од посала свијех,
 Помало дјетиња родила је нана. —
 Послије ријечи бродаревих тијех
 Поче се орити ода свију страна
 Познати омирски плаховити смјјех
 Из уста присутних оних великана.
 Одговори бродар на њихне хуморе:
 Ја у град не смијем; скочићу љ море. —

1826 (60). О томе мнјијење не познајем ваше,
 Ал' свих је путника и свих је матрџа
 Ка' у газде; друкче у господе наше.
 Они се не боје испричаних грџа,
 Ама, то признају, веома се плаше
 Бијесних таласа мора пангалоза.
 Не страше се они ове авантурџ,
 Ал' не желе с морем играти се жмурџ.

1827 (61). Астџлу, што може у сиђано мливо
 Све сатрти силом, која је у звџку
 Чаробнога рџга, на газду је криво,
 И рече му да ће одмах да га тџку,
 Ако ли се јадник не постара живо
 Да смјеста уплови у злогласну лџку.
 Овај му примџти да џуто грџешџ,
 Ал' га задовољит' ипак се рџешџ.

1828 (62). Видјевши да витез хоће и да млџтнџ,
 Мораде сиромах, ма да му се нџне.
 Ето им у сџсрет лађе једне рџтнџ,
 Коју сто весала унапријед крџнџ,
 Чије силе бојне веома су знџтне,
 И која ка' стрела право к џима лџнџ.
 Брод џихов заробит' намјере су џне,
 Ако се опета на пучину крџнџ.

1829 (63). Лађари, којима на челу је тџйна
 Љутога мргуда, веслима у рџци
 Ударише море и лађа је џйна
 Скоро затим била у стравичној лџци.
 Тада се на глави сваког нашег џйна
 Заблисташе опет гвоздени клобџци;
 Сваки међе оклоп и оружје пџше,
 Свјема велеђ' да се не треба да плаше.

1830 (64). Пристаниште ово било је у виду
 Младог мјесеца, дуго више сата;
 Многе су му куле на камену зиду,
 Ушће му широко три стотине хвата;
 С обадвије стране на високом хриду
 Градић један штити пристаништу врата,
 А више залива, окол, на вису,
 Куће су и баште у цвјетну мирису.

1831 (65). Чим у пристаништу лађа им се јави,
 Стиже на обалу пет хиљада жѣна
 Под оружјем као витезови прѣви,
 Са штитима, што им виси са раменѣ.
 Ушће се лађама и ланцима глѣви,
 Којено спустише са улазних стѣна,
 Да заробљенима бјегство се пријечи.
 Тада са обале чуше се ријечи.

1832 (66). То жена, старија него ли Хекѣба,
 Погурена баба уштављене кѣжѣ,
 Сиједијех власѣ, потпуно без зубѣ,
 Којој сто година лако бити мѣжѣ,
 Тражи од бродарѣ тоном гласа грѣба
 Да одговор даду, и о том се слѣжѣ,
 Желе л' смрт ил' ропство, јер бирати мѣгѣ;
 Да га даду одмах, тако рећи с нѣгѣ.

1833 (67). Додуше, ако се међу вама нађѣ
 Момак (то су речи бабе оне гнѣснѣ)
 Тако храбра срца, тако јаке грађѣ,
 Да десеторици крв из срца плѣснѣ;
 Даље, ако исти момак с ваше лађѣ
 За љубовце узме најјаче нам дрѣснѣ,
 И то равно десет, те му чеда рѣдѣ,
 Њему круну, вама даћемо слобѣдѣ.

1834 (68). Још ће вам се дати по једна медаља.
 Но можете и ви код нас остат', ѣма
 Сваком од вас десет жена узет' ваља.
 Даље, још и ово треба знати вама:
 Ако борац оба посла не отаља,
 Он тијем уговор кида међу нама;
 По нашем закону казниће се смрћу
 Нити му другови кућама се врћу. —

1835 (69). То баба говори а све главом климā,
 И телом се тресе, јер тако је стāра.
 Мисли да речима својијема злимā
 Храброст јунацима онијема хāрā,
 Ријечима, које смијешне су њима,
 Ал' видјећеш одмах да се баба вāрā.
 Ја се само бојим мало за Марфизу, —
 Тешко да издржи ону другу кризу.

1836 (70). Но то мало бунџи витешку принцесу,
 Тер и она приста уз друге јунаке.
 Газда и још двоје извезли се јесу
 С тачним одговором до сурове бакџе,
 Да уговор од ње потписан донџе.
 Кад и то се сврши, жене су дошљаке
 Пустиле у варош. Они коње своје
 Појахаше. Свако гледа у хероје.

1837 (71). Свуд они сретаху амазонке дикле,
 Гледаху их како на главноме тргу
 Јашу коње канда на њима су њикле,
 Док мушкарци воду ношаху у вргу.
 Жене су мегдане дијелити свикле,
 А људи — кошуље сушити на сргу.
 Још им је слободно да ору и кџе.
 Само оних десет оружије нџе.

1838 (72). Знају плести, шити, па и пилад клати,
 Мајстори су свијех кућевних посала;
 Дјецу запирају боље него мати,
 Њихова је рука и кошуље прала;
 Кухају, рибају, а знају и ткаћи,
 Скоро не пуштају из руку метала;
 Морају на жалост и судове прати,
 И носити сукње дугачке до тала.

1839 (73). Ријешити коцком настаде тријеба,
 Ко с десеторицом од наше господџе
 Има се борити, еле да се жребā:
 Ко ће, пошто копљем тих десет пробџе,
 И цурама срца страшну усколебā,
 Друштву свом помоћи доћи до слобџе.
 Мишљаху, Марфизу искључити ваља,
 Јер не може други пос'о да отаља.

1840 (74). Ал' учествовати и она је хтјѣла.
 На њу паде коцка. Рече: сад је дра
 Да престану једном нечовјечна дјѣла
 Што их врши баба од вјештице гѣра.
 Не бојте се за ме. Александра смјѣла
 Начин усвојићу при дрешењу чѣдра.
 О томе немајте никакове скрѣби;
 Посрамит' се неће куће моје грѣби.

1841 (75). Угледаће ипак миле своје дѣме
 Од сада путници који амо прићу. —
 Не могући вољу страховите мѣмѣ,
 Туд јој не могући штоно ријеч рићу
 Да поколебају, још мање да слѣмѣ,
 Присташе, и на њој наду своју зићу.
 Вјерујућ' у успјех она своје раћѣ,
 Одмах оружана на мегдан изаћѣ.

1842 (76). Праћена од друштва, што за њом слиједѣ,
 Стиже пред бориште. Ова је арѣна,
 Која је лежала граду по сријѣди,
 Веће пуна била ратоборних жѣнѣ.
 Ограђена зидом, што много вријѣдѣ,
 Служи за турнире од старих времѣнѣ.
 Украшене су јој капије чѣдесно.
 Свака жена има сјѣдиште ѣдесно.

1843 (77). На своме бијѣлцу, бијѣсну коњѣцу,
 Чим зѣтрѣби, цура на бориште стѣпѣ.
 Дивна коња тога, шарена по лицу,
 За товари блага Норандино купи,
 И даде Марѣизи, која ће оштрицу
 Врх својему сада на њему да тѣпѣ.
 Коњ овај бијаше, тако људи велѣ,
 Најбољи од коња краљеве хергѣлѣ.

1844 (78). Марѣиза је ушла на капију с јѣга,
 И није морала нимало да чѣка,
 Јер труба се одмах заорила дрѣга,
 И чу се оружја са сјевера звѣка.
 Отуд се поворка, десет људи дѣга,
 Указа и трубе опет поче јѣка.
 Четовођа, јашућ' добра коња прѣга,
 Са дружином стаде сред прѣпора мѣка.

1845 (79). Док Марфиза коња бела попут снѣга,
 Он јаше коњица необично врѣна,
 Изузев бијелих неколико пјѣга,
 Које коњске главе носи десна страна.
 Тапше га по врату, и махрамом трѣ га,
 Види се, воли га ка' добра јарѣна.
 И треба, јер коњ је бржи него срѣна.
 Коњик је носилац одијела црна.

1846 (80). Стиже чета гдјено боришту је срѣда,
 За почетак борбе знаци већ су дѣни.
 спустише врхове девет бојних цидѣ
 У деветорице. Вођ мирноћу хрѣни.
 Непомичан јунак стоји као хрѣда,
 Да гледа како ће један да се брѣни
 Од деветорице, јер цијела трѣпа
 На храбру дјевојку удариће скѣпа.

1847 (81). Цура, којој пламен из огњених очѣи
 Сукну, зграби циду своју преко срѣдѣ,
 И, вѣлна да крвцу витезима точѣи,
 Полетје на коњу, и сви у њу глѣдѣ.
 Копље, којим ће се са четом да бочѣи,
 Вјерујте, теже је од повеће грѣдѣ:
 Од катарке једне начини га ѣна,
 И би се од њега препао сотѣна.

1848 (82). Баш нагрѣисаше јадни кавалѣри,
 Ма да потегосе и копља и мѣче,
 Јер ће испрскати њихови панцири.
 Ено веће једног на копље натѣче,
 Тако да му шиљак на леђима вирѣи,
 А тијело на тле с коња му се смѣче.
 Забодено копље остави, па мѣнѣ
 Мачем, појуривши и на другу страну.

1849 (83). О лијѣпа цуро, пјѣсме моје слѣво,
 Ти, којојзи пламен тад из ока сѣнѣ,
 Тако с оном четом судари се здѣво,
 И тако помамно с коњем у њу мѣнѣ,
 Да и сам не знадем, ако хоћеш прѣво,
 Како и кад прије двоје с коња здѣнѣ.
 С пребијеном кичмом, и један и дрѣги,
 На тле се пружише колики су дрѣги.

1850 (84). Ни они витези не бијаху трѣми,
И они су цуру имали у вѣду,
И о њен се оклоп много копље слѣми,
Али је дјевојка личила на хриду.
Ти ударци трѣга толико на мѣми
Оставише, лопта колико на зиѣду.
С добра коња свога није се ни макла,
Јер оклоп је њезин скован у дну пакла.

1851 (85). Пројуривши цура кроз убојну чѣту,
Натраг опет на њу добра коња врте,
Да онима већу још учини штѣту,
Који би жељели смрћу да је смрѣте.
Витешкога срца слиједећи свјѣту,
Одсијеца мачем удове им крте.
Главу скиде једном дичноме по стасу:
Труп оста у седлу, зуби траву пасу.

1852 (86). Остали јурнуше на њу да је склѣ,
Пуштајућ' из грла страховите звѣке.
Једнога на двије пресијече пѣлѣ,
Њихове злослутне презирући гѣке:
Трбух с ногам' оста, стремкнуше дѣле
Главурда и прса, рамена и рѣке.
Једног прѣполови обратнo по дѣжи,
Рекав: иди сада па се баби тѣжи! —

1853 (87). Тако би дѣ мрѣка, од њега до зѣрѣ,
Могла њена славна дјела да се нижѣ,
Ал' неста бораца; са душом се бѣрѣ
Који њу на кришке хоћаху да крижѣ.
Пѣшѣдње тројице јауци се ѣрѣ,
Јер тешко рањени прах и они лижѣ.
Видећ' да му људи не набраше мѣда,
Четовоћа цуру зачуђено глѣда.

1854 (88). Њему бјеше ово још и прије јасно:
Да се против једног бори десет љѣди,
Није, нит' икада може бити чѣсно;
Али сада и сам борити се жѣди,
Видећ' како онај све обори лѣсно,
И жели доказат' присутнима тѣди,
Да га кавалерство, не у срцу зима,
Јуришат' уздржа с осталијем свиѣма.

1855 (89). Још га не окаља никакова руга,
Збиља је кавалер, није да се ачѝ.
Рече: ти усррти девет мојих другѝ,
Да си већ уморан, мислим, ово знаѝ.
На расположењу сјутра сам ти слуга,
Дотле врела крв ти нек се мало смлѝ.
С тобом, о јуначе, замореним здраво,
Сада се борити не би било прѝво. —

1856 (90). Хвала на речима људног ти слѝва
(Зачу се из уста лијепе Марѝзе),
Али јунацима витешког ми кѝва
Славних дјела гову грѝнтуље и нѝзе.
За ме борити се није стѝварца нѝва,
Нек те дакле савест нимало не грѝзе,
Нити ти за моју десницу се скрѝби.
Боја она хоће, ево длан је сврѝби.

1857 (91). Сунце сједа доцкан, јутром рано рѝни,
Сад су дуги днѝви, ми смо усред љѝта;
Зато буди добар те на мегдан стѝни,
Било би до мрака љеновати штѝта. —
Рече онај: велиш још те сврбе длѝни,
Мало ти је једна потучена чѝта!
Добро, али пази, јер Бог ако хтѝднѝ,
Може сунце данас рано да ти сјѝднѝ. —

1858 (92). Цуру, вазда жудну витештва и војнѝ,
Та дрска пријѝтња врло мало дѝрѝ.
Донесоше момци двије циде бѝјнѝ;
Најприје Марѝза себи једну бѝрѝ.
Напријед погнаше добре коње гѝјнѝ,
Јер да борбу почну труба веће свѝрѝ.
Мегданције циде убојите трѝжѝ,
Коњи се пропињу, и врѝште, и рѝжѝ.

1859 (93). Гледећи витезе, помамне и љѝте,
Цуру, гледећ' како неустрашно грѝдѝ
У сѝсрет ономе, гледаоци ѝѝтѝ,
И од страха срца у ѝима се лѝдѝ.
Да ће удар мишке, јаке јој и крѝтѝ,
Борца мрког у гроб хладни да одвѝдѝ,
Мисли мѝма дижућ' онај шиљак тѝшкѝ.
Њој то исто мисли противник вѝтѝшкѝ.

1860 (94). Копља, која бјеху од тврдога цѣра,
Прскоше сударом у сићано труње,
Јер тако ми чѣсти и мојега пѣра,
Грухнуше се борци ка' огњене мѣне,
А коњма се ноге ка' од косијера
Пресјекоше, тер ће на тле да се скѣне.
Поскакаше борци хитро са седала,
Потегосе оштре маче од оцала.

1861 (95). Нека се обоје тијем барем тјѣше,
Што их је несрећа задесила йста.
Цури мислиш огањ из очију крѣше,
Скоро не вјерује да су посла чйста,
Чудно јој из седла искочити бјѣше,
Јер из седла баци њих досада трыста,
Њу никада нико. Богме није свйко
Ни црни коњаник да га збаци йко.

1862 (96). Почеше мачеви оклопа им плѣче
Тесати, чим ногом на земљу су стѣли.
Вјешто сјѣк и убод умију да срѣче,
Јер су у животу почешѣ се клѣли.
Час напријед јурну, час ў страну скѣче,
Као вјештаци су борити се знѣли.
По тешком оклопу, штиту и клобѣку,
Тврѣм од наковња, мачевима тѣку.

1863 (97). Обадвѣма грози разјапљена рѣка,
Али исход борбе још небеса тајѣ.
Би се од зноја им напунила сѣка,
Кроз визир ка' ватре очи им се сјајѣ.
Ни његова рука није богме лѣка,
Ма да цура тешке ударце му дајѣ.
Ја бројих ударце, и рачун ми кажѣ:
Примање с давањем потпуно се слажѣ.

1864 (98). Оба борца све су напрегнули жйле,
Чак и оне што им почињу из пѣтѣ,
Али, пошто су им подударне сйле,
Не може ни један да дође до мѣтѣ.
Видѣћи их јоште подједнако чйле,
И да један другог не може да смѣтѣ;
Видѣћи их оба пуна ватре жйвѣ,
Сакупљене им се амазонке дивѣ.

1865(99). Зајапурила се бјеше цура здраво,
 И у себи рече: богме овај бата
 Бјесни канда му је у тијелу ђаво,
 И брани се као војник од заната;
 Што је причекао, сада ми је право.
 Иначе у њему нашла бих целата.
 Признајем да ме је угријао јако. —
 То мислећи она удара једнако.

1866(100). На зло ми дођоше ови нови гдсти
 (Црни коњик мисли), спадох јадан с ндгџ.
 Што од ове хале и њезине злџсти
 Јоште не погибох, благодарим Бџгу.
 Тџшко мени ноћас да џдморј кџсти,
 Јер бих тад џсуду подлегао стрџгу.
 Хвала му понуду што нџ прјими мџју.
 Признат' морам да је стравичан у бџју. —

1867(101). Тако су до саме борили се нџћи,
 Борили се славно витешки и чџсно,
 Ал' ко има више храбрости и мџћи,
 Ни до тога часа не постаде јџсно.
 Уљудни коњаник, од Марџизе крџћи,
 Тада јој овако проговори глџсно:
 Одложити борбу, мислим, није стџдно,
 Пошто, признаћеш ми, није више видно.

1868(102). Ја мислим такође за те биће бџље.
 До дана сјутрашњег очувати биће,
 Јер не могу дуже, поред добре вџљџ,
 Од једне ти ноћи продужити жиће.
 Не ја, него закон земаљски те кџљџ,
 Зато за сјутрашње ти крвопролиће
 Сам своју несрећу и судбину криви.
 Дотле пак у миру, господине, живи.

1869(103). Да ја твојим месом хођу да се хџлим,
 Мислим и сџм нећеш помислити мџћи.
 И тебе и друштво твоје много жџлим,
 С њим код мене ноћас молим те пренџћи.
 Многе жене плачу за друзима пџлим,
 И ви сте њиховој изложени злџћи.
 Свак од оних девет, које данас џбџ,
 Има жена десет, ово добро тџби.

1870 (104). То износи жéна деведесет равнó,
 Од њих би морао пасти на мегдану.
 Док ноћ покривало, жалосно и тавно,
 Стере земљом буди у мојему стану. —
 Рече цура: срела ја нијесам давнó
 Јуначину тако часну и ваљану.
 Издаје се какве нимало не бодјим;
 Ноћићу код тебе с друговима својим.

1871 (105). Добро. Ал' господин рече, много жáли,
 Што ме убит' мора, да, жали веџма!
 Е гледај, молим те, то нијесмо знáли!
 Јес, ми се бојимо њега као грóма,
 Њега, господина, што се радо шáли!
 Ма прије но дође до мојега слóма,
 Мораће господин пијесак да бáли.
 И то нека знаде напријед сирóма. —

1872 (106). Одложивши тако расправљање скóба
 Важнога овога, одоше Грифóну
 И осталијема мегданције дба,
 И сви усвојише провести у лóну
 Сна код борца мрког до онога дба,
 Кад на истокову златноме балкóну
 Сунце изилази у новоме сјају,
 Да смртнима земску осија домáју.

1873 (107). Двор му озарише упаљене зўбље,
 И кад видје госте сред својега дóма,
 Газда се клањаше што могаше дўбље,
 А са главе скиде гвозден клобук дма.
 Његово је лице замишљала грубље
 Од лица хајдучког јунакиња мóма,
 Али се веома зачудила клéта,
 Кад угледа момка од осамнест љéта.

1874 (108). И он сад увидје, угледав јој кóсу,
 Да му је супарник цура једна била,
 Што младошћу својом надмаша и рóсу,
 И малко у себи осјети резила.
 Једно друго одмах упиташе ткó су
 И млађано момче и лијепá вила.
 Ко је момак био (Марфизу већ знáте),
 У пјесми што иде дознати имáте.

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

СПЈЕВАО ЛОДОВИКО АРИОСТО

ПРЕПЈЕВАО ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

ПЈЕСМА ДВАДЕСЕТА

Жене и дјевојке у времена старâ
Славише се много са својијех дјелâ;
Носише оружје, имадоше дара
Пјесничкога поред лијепости тѣла.
Корина, Сафо нас пјесмом својом чарâ,
Слава њихна лети преко света бѣла.
У Камилѣ храбре и у Харпалицѣ
О бѣдру вишаше убојно оштрице.

1876 (2). Женска даровитост очарава мѣнѣ,
Јера на пољима вјештине и знања
Од нас мушкараца госпе не црвѣнѣ.
Историја свјетска и разна предања
Очуваше име многе славне жѣнѣ.
Што већ давно оне незнатног су стања,
То је привремено, а и то ће бити,
Што писци жељаху имена им скрити.

1877 (3). И ја слутим да ће још у нашем вѣку
Високо се многа прославити шћѣра,
И врлином засјат' у највећем јѣку;
И да ће се наћи плѣменитих перâ
Да једном за свагда клевете пресѣку
Учињене женам' од некавалѣра;
И да је долазак оних жена близу,
Које ће надмашит' и саму Марфизу.

1878 (4). Вратимо се друштву цуре ове, рѣдѣ
 Да дочује име храброга дечака,
 Кома она своје похита те дѣде,
 Јер јој радозналост бјеше тако јака
 (Зашто? Читаоци нек се о том клѣдѣ.)
 Познати онога младога јунака.
 Марфиза сам, рече. Ова ријеч прѣста
 Незнану витезу казала је дѣста.

1879 (5). Није могла цура одговорит' краћѣ,
 Па ипак исприча поворку врлинѣ.
 Рече младић: мислим сваки од вас знаће
 Моју кућу, пуну витешкијех синѣ,
 И славу мојијех рођака и браћѣ,
 Јер се од Франције па до Еуксина
 Дом Клермонски слави, из којѣга ниће
 Ролѣндо, и славно друго много птйче.

1880 (6). И Ривѣлда бројим међу своје рође,
 Од јунаштва чијег и велика гњѣва
 Погибе Мамбрино, Кларѣло такође.
 Тамо гдјено Дунав у море се лѣвѣ
 Славни Хајмон једном путујући дође,
 О чему и пјесма говори и пјѣвѣ,
 И ту ме зачедй, ту ме мати рѣдй.
 У Францију пођох, ал' белај ме згѣдй.

1881 (7). Кретох се западу, гдје је моје плѣме,
 Код куће оставих остарјелу мајку,
 Јер жудјех за земљом, гдје ми ниче сјѣме,
 Ал' бура дѣнесе несретну ми шајку
 У проклето ово пристаниште, тѣ ме
 Нападоше жене и дигоше хајку,
 И заробише ме. Усред овог зйда
 Зато ви видите Дивљег сада Гвйда.

1882 (8). Са десеторицѣм морах да се бѣрйм,
 И сви су црвима постанули хрѣна;
 А како љубавним огњем вазда гѣрйм,
 И нада цурама задобих мегдѣна.
 То су жене красне, то нећу да спѣрйм,
 Краљем учинише својега јарѣна.
 Добро ми је, али ипак судбу кѣрйм.
 Од како сам овдје година је дѣнѣ. —

1883 (9). Витези затијем зажељеше звѣти
 Чудноме женскоме закону постања,
 По коме мушкарац мора да се пѣтї,
 Живећи без власти, славе и имѣња.
 Гвидо рече: лако одговор љу дѣти,
 Јер имам о томе потпуна сазнања,
 Али мораћете подуже да бдїте,
 Пошто сами причу дугачку желїте.

1884 (10). Супругама грчких славнијех хероја,
 Увјенчаних сјајем ратне дијадемѣ,
 Којима мужеве позабави Троја,
 Бијаше код куће, кажу, дуго време.
 Од љубави чешће хваташе их грѡја
 Самохране, тужне усред ноћи немѣ.
 Да не би озебле у кревету сѣме,
 Гријаху га љубвом остављене дѣме.

1885 (11). Пошљедица тога бјеше врло пѣста:
 Вративши се кући након дваест лѣта
 Туђе дјеце Грци затекоше дѣста,
 Али признадоше да је Троја клѣта
 Женама сувише одредила пѣста,
 И опростише им. Пут бијелог свѣта
 Ипак разјурише те синове туже,
 Јер им хранити их у рачун не уђе.

1886 (12). Жене попустише да избјегну свѣђу.
 У свијет одоше који бјеху вѣђи,
 Матере сакрише дјецу своју млѣђу.
 Од оних живљаху некоји у срѣђи,
 Неко стече кору горчу, неко слѣђу,
 Јер их разних има Бог у својој врѣђи;
 Неки постадоше борци и вјештаци,
 А неки дворани, чобани, сељаѣи.

1887 (13). Није боље ишло у том опћем лѡму
 Ни Клитѣмнестрину млађаноме сїну,
 Јер му забранише остати на дѡму.
 Он, љепотом сличан лијепоме крїну,
 А бујнијем срцем огњеноме грѡму,
 На броду се своме низа море винѣ.
 Гусар поста силан, и у разне климе
 Сто младијех Грка путоваху с њїме.

1888 (14). Ускоро престаде та њихова шѣта,
 Јер Крићани храбри, успјевши да срѹше
 Идомена, који живјети им смѣта,
 Чија грозна прса тиранством се дѹше,
 Те бјеше цијела пропиштала Крѣта,
 Дозваше га с друштвом чим за њега чѹше.
 Најмише га да их заштити од врѣда,
 И да у Диктеји одржава рѣда.

1889 (15). Повјерена моћном његовоме штиту,
 Диктеја је љепша од многих градѡва.
 Жене у њој, љепше но игдје на Крићу,
 Бјеху очаране од грчких синѡва:
 Њежних очију им подлежући миту,
 У куће примаху чуваре зидѡва.
 Мало недостаде па да их прѣселѣ
 У куће, те боље да их развѣселѣ.

1890 (16). Не бјеше љепота цигли узрок тѡме,
 Него ту је било још и друго нѣшто.
 Њих су завољеле и жене и мѡме
 (Пјесник врло искрен мора бити гдјѣшто),
 Што је бујно било свако ово дме,
 Те грлити знаде и снажно и вјѣшто.
 Све што ј' од момака најбоље имало
 Грчких, ту је, с тог се не чудим нимало.

1891 (17). По истоку рока борци од заната
 Хтједоше да иду, а тако и трѣба,
 Јер им је престала била тећи плата,
 А печене шеве не падају с нѣба.
 Зар бесплатно чуват' од Диктеје врата,
 Кад за новце служи и пошљедња згѣба?
 Противу судбинѣ, клете пакѡснице,
 Завапише њихне њежне милѡснице.

1892 (18). Многа госпа красна и дјевојче бајно
 Молише их остат'. Ах тако ми чѣсти
 (Изговараше се сваки од њих вајно)
 Не могу, јер ваљда нећу траву пасти. —
 Зато с њима оне утекоше тајно,
 И јоште су биле принуђене красти:
 Драгога камења и злата зембиле,
 Да зајазе мѡмке, понеле су биле.

1893 (19). Наравно, кад нема печенијех шéвã
 Да падају с неба, но их ваља пèћи,
 Треба злато. Кад је од својих мужéвã
 Ил' од рóдитéљã морало утèћи
 Много првих госпа и богатих дјéвã,
 То се њихна љубав не може порèћи.
 По дужем лутању сред мора дебела,
 Бүра најпослије амо их довела.

1894 (20). Овдје проведоше прве дане мèдне.
 Али када прође десетину дãнã,
 Жéне ове (многе дотле бјеху чèдне)
 Бише остављене од својих јарãнã,
 Чија срца грозна, чије груди лèдне,
 Зãсити убрзо Аморова хрãна.
 Додуше, признајем, ништа није гдрè,
 Но морат' љубити невољено ствóре.

1895 (21). Не знајући љубав њихну да цијенè,
 Оставише јадне заљубљене мãчке,
 Јер будућ' нарави гусарске лијенè
 Волијаху живјет' од ðтмè и плãчкè.
 Полазећи благо женама плијенè,
 И остављају их голе као тãчке.
 Тарент озидаше, тако прича кãжа,
 Али ово можда шарена је лãжа.

1896 (22). Срамна је издаја морала потрèсти
 Жéне, остављене без хљеба и нãдè,
 Научене само играти и вèсти,
 Пјевати и пити вина која слãдè.
 Изгледаху као да нису при свèсти,
 Три дана лежећи на обали млãде,
 Горкијем сузама вазда обливèне,
 Јер жарко љубљаху ове јадне жéне.

1897 (23). Најпослије ће се у њима да зãчнè
 Мис'о о потреби самоодржãња,
 И мишљаху неке, у рачуну тãчне,
 Да ће се овога избавити стãња,
 Ако родитеље и мужеве плãчне
 Ублаже призором искрена признања;
 Неке: да је боље у море скòчити,
 Но у кућу своју икада крòчити.

1898 (24). Друге веле, мјесто да чупају кдсе,
 Грде лице љепше од љиљана цвѣта,
 Боље им је ићи куд их ноге ндсѣ,
 А јоште имаде заљубљена свѣта,
 Те неће потребе имати да прдсѣ,
 Но по свили опет свака ће да шѣтѣ.
 Тад се умијеша у збор својих сѣја
 Минососо сјеме, красна Оронтеја.

1899 (25). Она је бескрајно вољела Фалана
 (Клитемнестрин синак овако се звѣо);
 Њу, којуно јоште не ўдаде нана,
 Сада осрамоти човјек онај зѣо.
 Најмлађа, најљепша, без икаквих мана,
 Најјаче је срама осјећала кѣо,
 Али и жестину праведнога гѣѣва,
 И прозбори, пуна осветнога ѣѣва:

1900 (26). Ја предлажем збору милих својих сѣка
 Останути овдје; пријатна је клима,
 А земља је плодна и препуна рѣка,
 Биће доста хране кад настане зима;
 А и друго нешто донијеће лека
 И користовати много нама свима:
 У онај ће залив бѣра гонит' лѣђе;
 Што је за потребу ту ће да се нађе.

1901 (27). Вјечите душманке грозном мушком рѣду,
 Који срца нема ни за десет дрѣма,
 Вребаћемо сваку прилику и згѣду,
 Да светимо љагу, што нам срце слѣма:
 Чим уплове лађе у ту нашу вѣду,
 Клаћемо бродаре за наплату срѣма. —
 Њен пријѣдлог жене усвојише, тѣрно
 Поста закон, који вршиле су вјѣрно.

1902 (28). Поста им краљица. Љута као гуја
 Пазила је добро кад ће бити бѣре.
 И тако би, чим би вјетровита струја
 На обалу људе избадила, цѣре
 Нападале на њих горе нег' олуја,
 Да јадне сијеку ил' на ватри пѣре.
 Да нико у свијет не однесе јѣва,
 Нико се од њихна гѣѣва не спасава.

1903 (29). Строг је закон био; у његовој стјуџи
 Много уживаше Оронтеја хдла.
 Ал' временом поста јасно овој рјуџи,
 Да њена освета против мушког пдла,
 С којегга јој срце непрестано тјуџи,
 С њима изумире, и да њена рдла
 Осветничка скоро престанути хдће:
 Немајућ' порода светити их кд ће?

1904 (30). Попуштању дакле бјеху жене склдне,
 Вољне да закону строгост ону блажџе.
 Заробљене људе на женидбу гднџе,
 Међу њима десет најбољијех тражџе,
 Чија стална љубав не грози да клднџе,
 Него десет жена усрећити смажџе.
 Треба таких десет (нови закон тд је);
 Свак за десет жена, којих равно стд је.

1905 (31). Та тражња потраја четир' пуна љџета.
 Краљица од људи из разнијех крајџа
 Задуго не нађе ни у једном зџета:
 Ко ће те врлине у себи да спајџа!
 Најзада је била отклоњена штџета,
 Јер нађоше жене десет правих змајџа,
 Којино, ступивши у то ново звање,
 Друге људе клати даше обећање.

1906 (32). Све су ове жене остануле брдџе,
 А када родише, мушке су младуне
 Своје поглџдале мргодећи вјџџе,
 Јер пошто наравно не бијаху блуне,
 Те се још сјећаху шта је било прџџе,
 Будуће су мушке бојале се бунџе.
 Пружајући дјеци да подоје сисе,
 Знале су какове дојиле су рјисе.

1907 (33). Помишљајућ' на то страховити сндви
 Мучаху краљицу, ал' се ипак дна
 И овоме јаду најпослије ддвџи
 (Јамачно је томе научи сотдона),
 И опет издаде закон један ндвџи,
 Који су по граду огласила звдона:
 Једног сина жена (то женска слобода
 Тражи) смије имат'; остале нек прдда.

1908 (34). Само десет оних слободом се диче,
И нешто рођене дјеце јоште трпѐ,
Чија их се судба канда мало тичѐ,
Јер посташе слуге, мајстори и крпе.
Јоште стари закон, што освету виѐ,
У њиховој пизми силу своју црпѐ;
Још једнако жене робе људе стрѐне,
Сваког убијају ко им шака пѐнѐ.

1909 (35). Па ипак је вољом грозних ових жѐнѐ,
Које људе држе у ропству и срѐму,
И у том закону наступила мѐна,
Јер сад жртвоваху робове у храму,
Што Богу Освете беше дар и цѐна,
Чији лик држаху у златноме рѐму:
Сваког дана једног пекоше на жѐру,
Заклавши га ножем на мрском олтару.

1910 (36). Пошто дуго морем непознатим лѐта,
Стиже једном амо на несретну хриду
Младић један врли, изгубивши пѐта,
Елбано, потомак силноме Алциду.
Стража, појуривши из једнога кѐта,
Зграби га и веза за синѐир у зиду
Тамнице, господо, и мрѐчнѐ и хладнѐ,
Јер вазда жртава жене бјеху глѐдне.

1911 (37). О младом и храбром овоме војнику,
Који Аполону личаше по стѐсу,
Коме се љепота блисташе на лику,
А нешто чаробно дрхташе у гласу,
Краљичину ћерку, Александру дику,
Бисерово зрно у златноме клѐсу,
Неко извијести. Оронтеја јѐште
Живљаше, већ стара, усред опѐе пѐштѐ.

1912 (38). Не имаде живу тад ни једну дрѐгу,
Али зато бјеше мноштво њихних шѐра,
Које се оружјем вјѐжбаху по лѐгу,
Свака од њих можда љепша но Венѐра.
Још једнако свѐтѐ ону женску рѐгу
Осим њих још оних десет каваљѐра.
Не мислите да су ово они йстѐ,
Јер смрт косом коси, а и метлом чѐстѐ.

1913(39). Александра момка, ког толико хвалѣ,
 Жуђаше видјети и од своје мамѣ
 Доби допуштење након свађе малѣ,
 И походи сужња сред његове тамѣ.
 Кад му видје чарне очи које палѣ,
 Запали се срце у млађане дамѣ;
 Кад пође осјети да јој срце оста,
 И да робу своје робиница поста.

1914(40). Њојзи Елбан рече: кад би овдје било,
 Као што је има свуд на земну ширу,
 Милости, о дјево, под твоје бих крило
 Бјеж'о да избјегнем овоме синциру,
 Јер за милост молит' анђела зацило
 Смије свак са својом савешћу у миру;
 Живота ми новог ти би била маћи,
 Који бих могао свагда за те дати.

1915(41). Но пошто је земља ова осим свѣта,
 Пошто у њој нема милоштѣ, ни чојства,
 Пошто жиће моје закону вам смѣта,
 Погинути морам, о том нема двојства;
 Али зар да вођа најхрабријих чѣта,
 Које починише толика херојства,
 Заклан као јагње пред олтаром паднѣ!
 О да страшне смрти и кончине јаднѣ!

1916(42). Моли мајку, дјево, моли своје сѣје,
 Да ка' јунак паднем с оружјем у рѹци. —
 Одговори шћерца старе Оронтејѣ:
 Натраг своју ријеч опору повуци,
 Јер све жене овдје нијесу Медѣје,
 Још мање звјерови, илити хајдѹци;
 Нашем је закону правичан почетак;
 Ал' баш и да јесу, ја сам изузѣтак.

1917(43). Најпослије да сам таква била и ја,
 Јер се одушевит' можда немах чѣме,
 Да ми почне милост у срцу да клија,
 Пошто тебе видјех, мним било би врѣме.
 Моме срцу, момче, близина ти прија,
 Ах кад би могао вјечно бити с њѣме!
 Плѣменитост, која из ока ти вирѣ,
 И љепота твоја, за ме су синцири.

1918 (44). Закон, што постоји јоште од почетка
Државе нам за вас несретне дошљаке,
Не трпи никаква никад изузетка,
Нити има овдје власти тако јакѣ.
Да би могла спасти црнога те пѣтка,
Иначе од мајке, добре старе бакѣ,
Измолила бих те. Ко зна да л' за твоју
Скромну молбу мајку придобићу своју.

1919 (45). Све ћу покушати, ал' мржња и злоба
Против мушких може кораке ми сплѣсти. —
Борити се с десет није ми тегѣба,
О томе, молим те, матер извијести.
Ту борбу измѣли (рече он) за рѣба,
Који неће у гроб, но у славу грѣсти.
Једном убих десет лавѣ сред горицѣ,
Зато се не бојим ни десеторицѣ. —

1920 (46). То су доконали, и послије свѣга
Александра оде, али без слобѣде
И без срца свога, јер оста код њѣга,
Па ни туна мира нема јер га бѣде
Аморова стрела, — има и са чѣга.
Њезини разлози Оронтеји гѣде,
И ганута молбом лијепе принцѣсѣ,
Приста да сенату пријѣдлог поднесѣ.

1921 (47). Овако прозбори у женском сенату:
По гласу закона, строга и пријѣка,
Људима су ропства вериге на врату.
Ипак наш бољитак захтева човјѣка,
Силна, који хоће да за добру плату
Хвата странце штоно дођу из далека
Када их олуја на обалу здуба;
И град овај да нам од напасти чуба.

1922 (48). И зато вас питам, не би л' било бѣде
Да од сада људе ухваћене страње,
Прије но их дамо жрцу да их кѣде,
Прије но им крвца пред олтаром канѣ,
Изводимо одмах на убојно пѣде:
Ко десеторици зада смртне рѣне,
Долази до своје слободе и вѣде,
С обвезом да за то у службу нам станѣ.

1923 (49). Пдбуди ме рећи ово што сте чўле
 Елбан, чудан дјетић, који је међ' оним,
 Што по тамницама нашијема трўлѣ.
 Наравно, за њиме ја сузе не роним,
 Јер презирем људе ка' пошљедње хўле,
 Нит' им се поправци вјеровати клоним.
 Али он поручи да од жеље горй.
 Против десет један мачем да се борй. —

1924 (50). Артемија рече, јер то јој не говѣ:
 Што људе, којих се гнушам као кўгѣ,
 Пустити морасмо у зидине ђвѣ,
 Било је сасвијем из побуде другѣ:
 Добити потомства побуда се зовѣ.
 Ал' жене, којено сабље њихне дўгѣ
 У рођеној руци од напасти штитѣ,
 Немају потребе да мушкарце мйтѣ.

1925 (51). Ја сам (вели злоћа, а поглѣдѣ тѣмно)
 И сада мишљења, кога бијах вѣзда,
 Да ваља очуват' уређење стѣмно,
 Жели л' овдје жена останути гѣзда.
 Тражити од мушких помоћ, то је срѣмно,
 Јер нам је начело: за мушкарце мѣзда.
 Ми потребујемо мушку силу јѣку,
 Ја вам то признајем, ал' само у браку.

1926 (52). Имат' борца који може десет љўдй
 Надбит', противно је законима нашим.
 Прво би му било да за влашћу жўдй,
 И оteo би је, ја се врло плѣшим.
 Да десет нашим та сила из грўдй
 Бије, шта би било са господством вашим?
 Брани л' ти слободу од тебека јѣчи,
 За њоме слободно унапријед плѣчи.

1927 (53). Још ово, краљице милостива, тўби.
 Од стотину равно удѡвйцѣ, кажи
 Шта ће бит' успије л' мужеве да згўбй?
 Да спасеш Елбана други начин тражи.
 Мислим има један. Казаћу га. Злў би
 Избјег'о ако му мушкост нешто важи:
 Могне л' задовољит' (вели Артѣмија)
 Сто жена, слобода нек му је прѣмија. —

1928 (54). Иштух' немогуће, ријечи јој крише
 Жељу да младога убије Елбана.
 Ма да све старије као она мнйше,
 Побийедила је ипак она страна,
 Која је о ствари размишљала тишѐ,
 Јер краљица ради ћеркина јарана
 Паметних разлога навела је вишѐ,
 Тер успје да спасе борца од мегдана.

1929 (55). Од сваке дјевојке и госпође млађѐ
 Њени су разлози прихваћени били,
 Јер да Елбан знадѐ од анђела слађѐ
 Погледати, знано бјеше многој вили,
 И након жестоке препирке и свађѐ
 Решише да младић у хапсу не гњилй,
 Који се млађима допадаше такѐ,
 Но да се са њиме поступи овакѐ:

1930 (56). Ако десет људи побије, и ако
 Не стотину него десет само цура
 Ка' супруг у браку задовољи лако,
 Нек опет слободан по свету се гура,
 Неће л' да остане. Том у граду свако
 Радује се. На се он оружје тура,
 И кад оних десет пдгубй и надбй,
 Јуначки приступи оној чудној свадбй.

1931 (57). Сјем шћери краљица девет њему даде
 Цура, да са њима градом овим влада,
 И овим законом везати га знаде:
 Да сваки мушкарац, ког до њена града
 Зла судба добаци на веће му јаде,
 У храму ка' жртва од освете страда,
 Не могне л' бораца десетак на броју
 Првог до пошљедњег погубит' у боју.

1932 (58). Побједник остане л' на мегдану тѐме,
 Он онда у браку законитом нека
 Куша мегдан гдје су мегданције мѐме,
 А побийеди ли, краљевство га чека.
 Док и сам удесу не подлегне злѐме,
 Нек запѐвиједѐ с пријѐстола мѐка
 У женскоме царству, и то нека трајѐ
 Докле га не згуби бољи какав змаје.

1933 (59). Десет оних дјева муж бити имаџе,
 Али то витезу не треба да смѣта,
 Да новим избором друге себи даџе.
 Тај закон већ траје две хиљаде љѣта,
 Колико ће јоште, то нико не знаџе,
 И много је овдје изгинуло свѣта.
 Жене сваког дана несретне бродаре
 Као жртве међу на своје олтаре.

1934 (60). На првом мегдану побједником бѣти
 Једанпут се деси у сто случајѣва,
 А можда и јоште много рјеђе, нѣти
 Дође се до брака с оних десет дјѣва.
 Аргил, мој претходник, Херкул један читѣ,
 Један од првијех славнијех мужѣва,
 Доби обје борбе, ал' од мене паде.
 Ја остах да живим на велике јаде.

1935 (61). Јер живјет' у злату, кадиѣи и свѣли,
 Играти, пјевати, испијат' конѣи,
 Шта вриједи оном коме душа цвиѣли.
 Кома само јади из очију вире?
 Без слободе срце у грудима гњилѣ,
 Боља је слобода од царске порѣи.
 Нијесам слободан пошетати свѣтом;
 Краљујем, ал' роб сам мјесту овом клѣтом.

1936 (62). Вара се о срећи мојој, који гѣи
 Мисли да сам срећан живећи без слѣи,
 Јер док ми рођаци војскама су вѣи,
 Док узноси цио свијет ове лѣи,
 Мени овдје срце чамотиња глѣи,
 И судба ме скреће са путање прѣи,
 Која слави води. У Францији дѣ сам
 Свој бих живот дао да до славе стѣсам.

1937 (63). Гнијѣзда овога проклетога вѣи
 Смртоносни вријед наноси ми дѣи,
 Нерада и чаме убија ме тѣи,
 Чѣи за Францијом прса мени гѣи;
 Јер мјесто на Мавре да нагоним кѣи,
 Срж и рс у руци десној ми се сѣи.
 Не марим живјети у овакој грѣи,
 Зато сјутра, дјево, мријет' ми помѣи. —

1938 (64). Уђута. Свакоме присутном јунаку
 Прича ова много забаве је дала.
 Чудише се шта је у овом буцаку
 Досад од старине почињено зала.
 Када се Астолфо по извјесну знаку
 Увјери да није била само шала
 Да је Гвидо синак Хајмона му рође,
 И сам своје име каза му такође.

1939 (65). Плачућ' од радости загрли га слатко.
 И усхићен ово тада њему рече:
 Вјерујем да славни Хајмон ти је татко,
 Јер ће се храброшћу, којом ово вѣче
 Заблїста, о томе увјерити свѣтко,
 И знај да у мени пријатеља стѣче.
 Ја сам Астолф Инглеz, братац ти од стрица;
 Жалим што ти прије не познадох лица. —

1940 (66). Гвидо, који би се веселио мндо,
 Да је другдје срео мила свога брата,
 Није му се овдје обрадоват' мдо,
 И с тугом у срцу десницу му хваћа,
 Јер судби се свидје наредити стрдо
 Да се туна сретну сред љутога рѣта:
 Слободан је Астолф ако Гвидо паднѣ;
 Жив остане л', зло је за дошљаке јадне.

1941 (67). Чак ни тако није (размишљаше дїљѣ),
 Да, није ни тако, но је много гдрѣ:
 Њих судба свакако у биједу шїљѣ,
 Јер Марфизу мушким не могу да ствдрѣ;
 Нит' при другој борби може бити збїљѣ,
 Нит' њих смрт његова избавити мдрѣ.
 Њих ће црна ропства покрит' облак тмѣстї,
 Марфиза у храму заклана ће пѣсти.

1942 (68). Он тако мишљаше, а са своје странѣ
 Они, очарани врлинама Гвїда,
 Тог витеза правог без страха и мѣнѣ,
 Мњаху да би било дјело пуно стїда,
 Ако смрћу момка тако славне гранѣ
 Траже себи спаса из овога зїда.
 Највише Марфизи, што се с њиме бдрї,
 То је непријатно, те почѣ да збдрї:

1943 (69). Ти ћеш с нама ићи, јер ми ћемо сјлџм
Изићи из овог несретнога кџта. —

Рече Гвидо: вашем покушају смјлџм
Нема наде; женска моћ је врло крућа. —
Рече цура: да се не мачем, но вјлџм,
Борим, ја бих себи прокрчила пџта;
И надам се, биће драго Богу мјлџм
Да те ослободим тих женскијех трџта.

1944 (70). Познах силу твоју, зато наду гџјм
Да ће она помоћ' и теби и нама.
Са својијем друштвом ја ти добра стџјм,
Сјутра град овај ће бити жртва плама;
С тобом се и с њиме никога не бџјм,
Све ће жене гробна прогутати јама;
Сјутра ће се њихно гнијездо да задрџ
Од наших мачева и од наше вџтрџ. —

1945 (71). Он рече: мач мој ће твоје да слиједџ,
Пашћу светећи се женам' овим хџлџм,
Али наша храброст ништа не врједџ,
Јер узет' у обзир ово ја те мџлџм:
Жџна десет хиљад' грађу по сриједи
Има, а и више вјеровати вџлџм;
Толико на лаћам' у проклетој лџци.
Не можемо утећ', у њихној смо рџци. —

1946 (72). Ка' врага у паклу жџна ових дџ је,
Пли ка' у Грчкој негда Персијана,
Порушићу њихне дворове и стаје,
Нит' икаква од њих бојим се зијана.
Грозно њихно царство, што предуго трајџ,
Уништићу, — рече љутита Дијана.
Вели младић: има можда једно срџство,
Да се спаса нашег изврши чудџство.

1947 (73). Из вароши ове, крвљу обливџнџ,
Можемо цијеле изнијети кџже
Једино помоћу неке моје жџнџ.
Пристапит' обали женска само мџжџ,
Муж не смије ићи до воде студџнџ;
То закон забрани што мџгаде стрџжџ.
Према том, и зато што једну имџдџм
Вјерну жену, мислим све да вас искраџдџм.

1948 (74). У ствари се овој ној повјерит', мени,
Господо, у срцу нимало не студи,
Јер се хоће овој љубоморној жени
Да ме има сама, и за бјегством жуди.
Прије но брегови постану румени
Зором, чекаће нас на обали туди
У лађи, коју ће сама да нам спремји,
Док у граду јоште мир царује немји.

1949 (75). Сви ви, што сте ноћас код мене на стану,
Витези, путници, трговци, лађари,
Којима десницу красиће ваљану
Убојита копља, мачи и ханџари,
Јурнућете за мном право к мору слану,
И слободе своје постат' господари.
Бог ако помогне, успјећемо дивно. —
На то му Марфиза одговори кивно:

1950 (76). Можеш како хоћеш, Гвидо, али за ме
Не приличи бјежат' из вароши тајно.
Прије све ће ове изгинути даме,
Но што ће се моћи похвалити вајно
Да се бојим њихне цеве и галаме,
И ја ћу победит' или пасти сјајно.
Оружје ми пут је прокрчити мђно;
Недостојно мене бјежање је нђно.

1951 (77). Уопће бјежати ја не имам зашто,
Јера само жене ове да дознадџ,
Да сам женско, одмах срце њихно ташто
Понудило би ми управу и владу,
Јер жена се женом радо дичи кашто,
И мјесто руге бих имала параду.
Ал' ја волим ићи са својијем друштвом,
И презирем круну, скврњену хајдушством. —

1952 (78). Говорећи тако око њено врело
Унутрашњу срџбу дало ти је знати.
Па ипак послије, расудивши зрело,
За друштво опасност опази и схвати,
Ако вољу своју претвори у дјело,
И са ње не желећ' и други да пати,
Пристаде да Гвидо стара се о свему,
А већ и она ће слиједити њему.

1953 (79). То је мило свјема, и истога трѐма,
 Гвидо је љубљену Алерију звãо
 (То је име оне жене), па је прѐма
 Договору жељу разумјет' јој дãо,
 И она похита те се сврши спрѐма
 Прије но је данак на земљицу пãо.
 Другијема рече, пошто своје блага
 На брод склони, да јој вóзати се драго.

1954 (80). Још нãрѐди Гвидо са том својом младом
 Спрѐмити оружје рад наоружања
 Путника осталих, и оружје крадом
 Смјести се у собе њиховога здања.
 Док неки у мислим' бавећи се радом
 Сјутрашњим не заспа, други веће сања.
 Чешће загледаху који будни бјѐху
 Да л' већ зора зарји склоништа им стрѐху.

1955 (81). Сунчанã се зрака јоште није пѐла
 На сњежне врхове високијех гóра,
 А жене под рѐсом свечаног одѐла
 Пођоше к боришту из својијех двóра.
 Да борца, што коња имађаше бѐла,
 И што пун бијаше витешкога зóра,
 И што пјешке бјеше хитар као срна,
 Гледе на мегдану против борца црна.

1956 (82). Неке на капији, неке већ су сјѐле.
 Из њихна држања, необично груба,
 Виђаше се да би странце клати хтјѐле.
 И опет убојна заори се трѐба.
 Све путнике наше и витезе смјѐле
 Већ оружје сјајно киђаше до зубã.
 Збише се у чету што могаху чвршћу.
 Међу путницима многи богме дршћу.

1957 (83). Њих бијаше доста, може бити двјѐста,
 Ма слаба ће вајда бит' од њихна рада.
 К пристаништу води само једна цѐста
 Из двора Гвидова, али он се нãда,
 Ма да мора прећи преко оног мјѐста,
 Гдјено је бориште проклетога града,
 До пристаништа се јуначки протући,
 Ла са својим друштвом у брод онај ући.

1958 (84). У бориште дакле мораде да сврнѣ,
 Ал' одмах противној капији се журѣ.
 Руља, видјев' ово, пуна слутње црнѣ,
 Пут му закрчити ода свуда јурѣ.
 Пуче глас да странци свети закоп скврнѣ,
 И море од жена стаде да се бурѣ.
 Да са њима двобој неједнаки дѣлѣ,
 Полетјеше жене запињући стрѣле.

1959 (85). Витезови маче потегоше бѣјнѣ,
 Марџиза, наравно, у првоме рѣду,
 Вазда жедна славе, ограшја и војнѣ,
 И свака је познаде по дичноме грѣду.
 Амазонке коње појахаше гѣјнѣ,
 Гушећи се клете у жучи и јѣду;
 Сјетише се старе ране своје гнѣјнѣ,
 И странци у вељу западоше бѣду.

1960 (86). О страхови овој страшно је и пјѣти.
 Јер јунаке наше оставише бѣзи,
 Пуштајући да их женска рука штѣти.
 Јуришаху жене у реду и слѣзи,
 Пправећи празнине у несретној чѣти,
 И већ од путника изгибоше мѣдзи.
 Астолѣо се рога чаробнога сјѣти,
 Јер на покољ онај душа му се згрѣзи.

1961 (87). Његов гњѣв описат' ја не имам рѣчи,
 Гњѣв свједока тужног овијех гнусѣба.
 Када рог му громко започе да јѣчи,
 Којим у невољи помоћи се прѣба,
 Стаде уплашена да кука и дрѣчи
 Гомила онијех женскијех ругѣба.
 Загребоше жене на четири стране,
 Нити се сјећају да капију бранѣ.

1962 (88). Мачеве и копља побацаше гњѣвне,
 Не пада им на ум да се више тукѣ,
 У чему до тада бјеху тако рѣвне;
 Бацише и стреле запете на лѣку.
 Гром што грмне када муња небом сѣвнѣ,
 И тмасти облаци сводом се навѣку,
 Те сакрију зраке звијезде нам днѣвнѣ,
 Нема силе што је у чаробну звѣку.

1963 (89). Од овога рѡга, чаробног алáта,
 Свако живо срце мора да се стра́ви.
 На капије градске и на кућна врата
 Навалише плахе жене као мрáви:
 Астолф до жељених дође резултáтá.
 Једно друго гура, обара и гњáви;
 Ноге се и руке и вратови лóмѣ,
 Читаво тијело оста слабо кóмѣ.

1964 (90). Многи мњаху наста трѣн суђена рѡка,
 Те зáгрози труба анђелова смáком.
 Блáго томе који бјеше хитра скѡка,
 Тѣшко дебеломе и староме свáкѡм.
 Усплахирена је бјезала и стѡка,
 Свак живи на бјегство бјеше врло лáком.
 Пролама се небо од рике и њискѣ,
 Од лавежа, плача, кукњаве и пѣскѣ.

1965 (91). Дá, све *живо* бјежи, и ви који знáте
 Да Гриф и остали такође су *живи*,
 Знаћете шта чине, и да не читáте.
 О витези славни, ма да нисте крѣви,
 Морате бјезати, јер примјер имáте
 У вашој Марфизи, неустрашној дѣви.
 Сансонет, Аквилан, Гвидо као крѣлат
 Бјежи, ма да бјеше храброшћу обѣлат.

1966 (92). И тако бјежаху од ужасна рѡга
 Који се муњиних не боје вáтáрá,
 Ни мача витешког, ни звијера злѡга,
 Ни дивљачких бѡцá, нѡжá и сáтáрá, —
 Никога не боје до помало Бѡга,
 Јес, богме бјежаху сад преко хáтáрá!
 И тако Астолфо не само душмáне,
 Но и своје друге разјури ваáне.

1967 (93). Он то и не спази, и љути се змáје
 Жѡраше кроз главне варошке сокáке,
 И стравична јека непрестано трáјѣ.
 Жене, дјецá, људи, дјевојке и бáке,
 Оставише своје дворове и стáје,
 И по шумама се скрѣше у шибљáке.
Престрављено све се разбјеже куд кѡјѣ,
И домови њихни скоро празни стѡјѣ.

1968 (94). Сансонет, Марџиза, Гвидо, оба брата,
 Еле сва дружина, за којомно каса
 Остатак онога трговачког јаџа,
 На морску обалу најпослије стаса,
 И сваки се лађе приправљене хваџа,
 Којано отплови још истога часа.
 Њих је Алерија чекала на броду.
 И тако добише опета слободу.

1969 (95). Град, који толике странце и дошљаке
 Досад покла, скупо грехе своје плати.
 Астолџ, обишавши скоро све буџаке,
 При којем ходању многе мачем смлати,
 Сјети се тражити другове јунаке,
 И најзад и сам се на обалу врати.
 Али празна бјеше обала и стена;
 Нигдје никог нема, другова ни жена.

1970 (96). Погледав низ воду лађу ону спљазџ:
 Раширила платна па се тихо нија,
 Низ дебело море хитајући лажџ,
 Барјак се Гвидонов на катарци вија.
 Видјев шта је, љутит са обале слажџ,
 Љут на рог, што знадџ и шалу да збија,
 Јер, сјем њега, сваком подједнако свира.
 Како ће путоват' сам, нек начин бира.

1971 (97). Криво му је било што од своје браће
 Бијаше одвојен, али томе свџму
 Ми нијесмо криви, нека гледа шта ће.
 Ми без бриге с Богом рећи ћемо њџму,
 Јер он рогом свагда хаснити се знаће,
 Када год западне у беду голџму.
 Хајдемо његово да стигнемо друштво,
 Љуто, што бјежањем показа мекуштво.

1972 (98). На те витезове, соколове, на те
 Лавове витешки пануо је гријех.
 Душевни болови с лица им се чатџ,
 С лица, гдјено мргуд замијени смјјех,
 Гдје румене руже стида њихва цватџ,
 Јер осјећај срама бијаше у свјјех.
 Посрамљени један од другога бјџџџ;
 Марџиза и Гвидо као мртви лежџџ.

1973 (99). Брод је диван био, пун свакојих збода;
 Њим је управљао стари онај стрица.
 Прошав поред Кипра и острва Рода,
 И силних отока што су рѣс и дика
 Егејскоме мору, ка Морѣји хоѣа.
 Откле Сицилији, па је онда чика
 Свратио у Луну, мјесто своје рѣдно,
 Гдје је останути нашао за схѣдно.

1974 (100). И остатак онај људи и лаѣара
 Ту ће се у Луни с њиме да искрѣа.
 Витези најмише другога бродара,
 И брод опет морем отпоче да грѣа,
 Па ће, након буре мале и без ѣара,
 Јербо успје да се из ње ископрѣа,
 Брод, а с њим наравно и ти славни тѣћи,
 У Францију, и то баш у Марсељ стѣћи.

1975 (101). Брадаманта нѣ би туна у то врѣме,
 Иначе би госте к себи у двор звала.
 Ма да видиш сада Марѣизе церѣмѣ,
 Мало јој је било претрпљених зала,
 Није она била укроћена тѣме,
 А доказ о томе овај нам је дала:
 Остави другове, јер на своју рѣку
 Ђеф бјеше ратоват' овом женском вѣку.

1976 (102). Жељна побједнога заноа и дѣма,
 Не мари побједу с другима да дѣли,
 И пошто љубазно опрости се с њѣма,
 Алерију цмокнув', у свет оде бѣли.
 Полазећ' вели им, а главицом клима:
 Што ће друштво лаву и соколу? Смѣ ли
 Напасти их ико? У јату су чворци.
 Пѣмоћи не траже мога кова борци. —

1977 (103). Ова силна цура, ватра ова жива,
 У ријечима је овијема цѣла.
 Охола дјевојка о том тако мнѣва,
 Али не дијели њезина начѣла
 Нико од онијех витешкијех дѣва.
 Док сама отиде храбра ова сѣла,
 На другу се страну друштво оно дѣже.
 И сјутрадан замку некаквоме стѣже.

1978 (104). Ко је газда био познато им није;
Ушоше јер тело за одмором цвилї.
Од мужа услужног и доброга, чије
Имање је, красно примљени су били;
Доброг, ал' привидно, јер гори од змијџ,
У њихне одаје он ће да умилї
Са момцима својим када на сну бйше,
И — окови им се око руку свйше.

1979 (105). У Морфејевоме заробљене лону
Остављам, фурије макар да ме грїзу,
Да цуру потражим, која веће Сбну
Ријеку преплови. Зачуди Марфїзу
Кад у шуми бабу, жалосну и бону,
Спази до потока некаквога блїзу.
Црна бјеше на њој сукња једна борна,
А она сломљена јадом и уморна.

1980 (106). Ви сте већ познати са одвратном сликом
(Сјетите се само!) грозне ове бабџ.
Кад Роландо њеном упозорен вїком
Постаде браничем Изабеле слабџ,
И од разбојника не допусти ником
Утећи, него их згази као жабе,
Баба стругну јера и њу злочин прља.
Од онда једнако по горама шврља.

1981 (107). Туда се од сваког бабўскера крила.
Што ли? Кашње ријеч о том ће да пнџ,
Зашто је скривена останути хтїла.
Угледавши борца спољашности странџ,
Да је безопасан логички је мнїла,
И мјесто да бјежи крај потока станџ,
Сишавши с врлети низ камење лдмно,
А цуру поздравї понизно и скрдмно.

1982 (108). Не знајући прошлост ове змије красџ.
Цура јој за молбу имала је мара,
Јер мољаше да је пренесе и спасџ
Преко воде. Бјеше пренесена старџ.
Сјем тога Марфиза још узеде на се
Да бабу на коњу преко неких барџ
Донесе до друма. Ту је дикла срџла
С дамом и сеизом борца неког смјџла.

1983(109). Борац, по изглéду, из вишега кóла,
 Добра коња свога поносито јаше,
 Којег од злата се не виђаше пòла,
 И веома красно оружије паше.
 Дама је лијепа, али врло хóла,
 Јер дрско гледаше пут херојке нашe,
 Коју то гледање непријатно дaрну,
 Те још ближе к њима коња свога цaрну.

1984(110). Пинабело то је, исти онај, који
 Брадаманту прије некол'ко мјесeци
 У рупчагу баци, почев да се бóји
 Од не, и да сумња, убили га свeци!
 Даму, која сада украј њега стóји,
 Спетљаше мађиски некад изумeци
 Атлазови: бјеше у замку и она,
 Који старцу томе сагради сoтoна.

1985(111). За том женом оно Пинабело плака,
 Кад га Брадаманта нађе украј водe.
 Када замак онај, грозан као рaка,
 Пун краснијех дама и прве гoспoдe,
 Брадаманта сруши, особа се свaкa,
 Која туна бјеше, дочепа слoбoдe.
 Дама Пинабелу, који за њом лóди,
 Врати се, и с њиме по свијету блóди.

1986(112). Кад ова госпођа бабу ону спaзи,
 Стаде да се смије и зубе да кeси,
 Па чак и језиком на њу да се плaзи.
 Марфиза, којуно спопадоше бeси,
 Рече, а ближе јој преко поља гaзи:
 Њу већа љепота него тебе рeси,
 Што и брaничу ти доказати жeдним
 Одмах на мегдану, под условом јeдним:

1987(113). Буде л' он побеђен, а биће зацeло,
 Ти ћеш, госпођице, тако добра бити,
 Да са себе скинеш то сјајно одeло,
 Да би могла баба њиме да се кити
 И да се поноси кад оде на прeло,
 А теби, богами, друго ваља шити.
 Све ћеш дат' и остат' без хаљине циглe;
 Даћеш јој и коња, прстење и иглe.

1988 (114). То када учиниш онда иди кући,
 Ако ниси од ње изгубила кључе. —
 Од муке хтијаше Пинабело пући,
 Јер овај пудљивац нерадо се туче.
 При првом судару на земљу се прући.
 Госпођа мораде одело да свуче.
 Много се, наравно, радовала баба
 Скупоцјеном руху, добивенџм цаба.

1989 (115). Није чисто јадна вјеровала јави.
 Докле је Пинабел од удара љуџа
 Онесвјешћен леж'о на зеленој трави,
 Баби се адиђар, сав од злата жуџа
 И камења драгог, блистао на глави.
 С њом оде Марџиза те свијетом луџа.
 Пошто четир' дана борца среле нису,
 Спазише једнога на једноме вису.

1990 (116). На помамну коњу с планинских висина
 Као стријела је журио се дље;
 Коњ у скоковима од дваест аршина
 Леђаше (на жалост не могаде бдље!).
 Част ми је представит' господи Цербина,
 Најбољега међу људма добре вдље.
 Јураше некога (мазде му се хтјело)
 Који му спријечи добро једно дјело.

1991 (117). Дрском, безобразном коњанику тџме
 Жељаше палoшем поткресати крџсту,
 Но коњ овог, ноге немајући трџме,
 Сретно га однесе у гору и чџсту.
 Дојуривши тако до бабе и мџме,
 Цербин заустави коња на том мјџсту.
 Срце му лупаше необично бурно,
 А изгледао је зловољно и дурно.

1992 (118). Као луд је био стао се смјјати
 Ма да љутит бјеше, када бабу виђе,
 Јер да с бабе једне може се сијјати
 Младе цуре накит, није знао приђе.
 Не хајући да л' ће витезу пријјати,
 С којим се не срете дотле никад ниђе,
 Рече: јеси мудар што оваку узџ;
 С љубоморе нећеш пролит' једне суџе. —

1993 (119). Мислећи каквој ли припадаше вјѣри,
 У бабу збрчкану продужи да блѣне.
 Што је више гледа, све се више цѣри,
 Ока не подиже са смијешне сцѣне;
 Од главе до пете једнако је мјѣри,
 Смијех му бијеле натјерао пјѣне.
 Додуше и баба, коју бисер дāви,
 Била је у лицу орангутан прāви.

1994 (120). И цури се шали, ал' се љута прāви
 И рече: госпођа лијепа је мōја,
 Нит' може на једну вагу да се стāви
 Њезина љепота и уљудност твоја.
 Ја бих рекла рѹмѣн образе ти плāви,
 Ма да од визира не види се бōја,
 Јер сām даме немаш, и зато се смјјѣш
 Да тијем смијехом бруку своју скрјјѣш.

1995 (121). Јер кад би је смио признати за младицу
 И лијепу, пошто сводјѣ није ў те,
 Мор'о би је отет', али ту парāду
 Не волиш, јер могу гаће да пожўтѣ. —
 Не д'о Бог (Цербин ће)! Зар ову кураду?
 Пардон! Видим да си ћуди нешто љўтѣ.
 Не, она је млада и лијепа, знāте,
 Али, с опрштењем, канда само за те.

1996 (122). Једно према другом да сте врло врући
 Види се, и љубав кварити вам нећу.
 Љепотицу за се чувај, но будўћи
 Да ми канда желиш угасити свѣћу,
 Веома ћу радо са тобом се тући,
 Само хоћу да се томе предузѣћу
 Тачно унапријед обиљежи циље:
 Не желим ти отет' ово твоје миље.

1997 (123). Природа и шали по кашто је вична,
 Вас једно за друго канда она ствдрї:
 Твоја храброст њеној љепоти је слична.
 За њу се борити! Да л' се ико бдрї
 Да, побиједи ли десница му дична,
 Од побијеђена борца буде гдрї?
 Зар да ме побједа с том ругобом спарї?
 Зар побијеђени побједом да ћарї? —

1998 (124). Рече цура: добро! И том има лека.
 Погодбе нам речи нек обратнo гласѐ:
 Ако побииједиш ти данас менѐка,
 Што веома лако бити може, ја се
 Не одричем даме; али иста сѐка,
 Коју, ка' и тебе, све врлине крѐсѐ,
 Твоја је паднеш ли, и што она вѐли
 Да чиниш, и да је пратиш куд пожелѐ. —

1999 (125). Рече он: овако право је и мѐни,
 Пристајем, и ријеч теби дајем чѐсну, —
 Па копље потѐже према силној жѐни,
 Мислећи побједу однијети лѐсну;
 Али му ударци бише одбијѐни,
 И слава његова тога дана сплѐснѹ,
 И он ено лежи на хладној стијѐни,
 Из седла избачен, и свијест му гѐснѹ.

2000 (126). Лежао је туна јадан у незнѐни,
 Која, Богу хвала, врло мало траја,
 Јоште нико досад, о Боже сахраѐни,
 Не обори с коња страховита змаја.
 Лежећ' и о баби мислећ' на тенѐни
 Својојзи срамоти нѐ сагледа краја,
 Јера је у њему пратиоца стѐкла.
 Помисао на то грозно га је пѐкла.

2001 (127). Смијући се цура дојури и рѐче:
 Господине, молим да ме разумѐте:
 Трофеј, који вама усљед ове сјѐчѐ
 Припаде по праву, красно ј' ово дѐте.
 У вама брѐнича дама ова стѐче,
 И ви своју ријеч погазит' не смѐте.
 Пратит' је морате куд гођ она идѐ
 Под окриљем ваше убојите циѐдѐ. —

2002 (128). Па не чекајући да одговор даѐ
 Цербин, што од чуда слушајући зинѹ,
 У гору одјури то страшно чељаѐде,
 Пошто коња бичем по сапима шинѹ.
 Ко тај витез бјеше желећи да знаѐ
 Пита бабу што га мрзи као псињу
 Јер јој се смијао. Рече баба њѐму:
 Цура ти нанесе срамоту голѐму.

2003 (129). На мушкарце она гледа са висина;
 Дође од Истока, откуда и зора,
 Да против француских војшти паладина;
 У Францији цура истом је од скора. —
 То грозно постидје јаднога Цербина,
 Наопако њему обрте се гора.
 Румѐн стида која лице обли њему,
 Мал' се не рашири чак му и по шљему.

2004 (130). Не само црвени, но у јаду томѐ
 Чини му се стид га за образе штѝпа.
 Тужно поглѐдаше пут охولة мѐмѐ,
 Која већ замаче иза густих липа.
 Најзада удесу покори се злѐмѐ,
 Те хитро на коња са земљице љипа.
 Баба га подсјети на нову му дужност,
 Тражећи од њега дворбу и услужност.

2005 (131). Он рече уздишућ': О судбино клѐта!
 Чељуст отровом се твоја на ме пјѐви,
 Јер одвоји мене од мојега цвѐта,
 Што својом љепотом љепотице сјѐни.
 Посла ову бабу да живјет' ми смѐта;
 Не даш да се мило милим својим жѐни.
 Мјесто ње зар баба уза ме да шѐта!
 Грозна судбо, хвала на таковој смјѐни.

2006 (132). Дјевојчица моја, врлинама прѐва,
 Јер њој не имаде, нит' имаће пѐра,
 У море утону без трага и стрѐва,
 Ах за рибе морске да лијѐпа дѐра!
 Док, мјесто већ давно да нахрани прѐва,
 Још хода по земљи баба ова стѐра!
 Из велике, судбо, према мени злѐбѐ
 Ти очува живот оваке ругѐбѐ. —

2007 (133). Колико губитак љубљенога цвѝтка
 Нашега витеза несретнога цвѐља,
 Још толико страда од овог добѝтка.
 Баба, што очима пажљиво га стрѐља,
 Присјети се одмах (не бијаше плитка)
 Кога оплакује тужаљка му вѐља.
 Помисли у себи: судећи по свѐму
 Он је. Изабѐла прича ми о њему.

2008 (134). За њиме јадница много сѹзâ прдлий.
 Јест, он је душе ми (у себи се клѣла).
 То је онај који Изабѣлу вдлий. —
 Историја баби позната је цѣла,
 И зна, кад олуја цуру ову скдлий,
 Да је исту вода на обалу снѣла,
 Те је млађан живот јадне Изабѣлѣ
 Спасен био близу вароши Рошѣлѣ.

2009 (135). Ја мислим читатељ да се свега тдга,
 Ма да бјеше давно, још лијепо сјдѣћа.
 Зна да Изабели, од удеса злдга
 Погођеној, дође од Роланда срдѣћа;
 Зна колико бјеше према њојзи стрдга
 Баба ова, злошћу од фурије вдѣћа;
 Краљ од Галисије зашто је без шћерцѣ
 Ост'о, зна јер моје опѣса му пѣрце.

2010 (136). Да Цербин овако вапије и јѣчй,
 Јер мисли да му се утопила мйлâ,
 Дознала је баба из онијех рѣчй.
 Да је цура жива није њему крйла,
 И поче фурија овако да дрѣчй:
 Несрећа, која се Изабели збйла,
 Није ти позната, како видим, тачно;
 Иначе ти око не би било плâчно.

2011 (137). Да се утопила, то су лажне тврдње;
 Дрâга ти је жива; гдје је, и то знадѣм.
 Ал' за смијех онај и за оне грдње
 Ја се теби, брајко, осветит' имадѣм.
 Нећу ја, пријѣдмет оне твоје спрдње,
 Никаква упуства о њој да ти дадѣм.
 Можеш ме слободно сјећи, пећи, бдсти,
 Нећу ти помоћи у твојој жалдсти. —

2012 (138). Лаје пас осјетив да се неко пужѣ
 Ноћу у авлију преко њена плдта,
 Али ако меса лопови му пружѣ,
 Престануће лавез подмићена скдта:
 И он бабу кињит' није смио дужѣ,
 Јер за њ поста јача но читава рдта,
 Пошто о милој му може дати јâва;
 С тога поче баби да се умйлавâ.

2013 (139). Моли је да прича, љубазно је глѣда,
 Косу јој милује сиједу и рѣтку.
 Ока пуног ватре, срца пуног лѣда,
 Оста баба каква бјеше у почѣтку.
 И рече: не мисли да набереш мѣда.
 Велим ово само о твојему цвѣтку:
 Жива је, ал' јад јој боно срце рбѣи;
 Мртвијема с мира њиховога злбѣи.

2014 (140). То твоје дјевојче у руке је пѣло
 Двадесетдорици; чедности јој цвѣта.
 И да је добијеш, остаће ти мѣло. —
 Ти бестидно лажеш, бабетино клѣта!
 (Грмну он и око чудно му се сјѣло.)
 Прије би се она од овога свѣта
 Растала, прије би престала да дѣшѣ,
 Но што би пристала да је чѣсти лишѣ. —

2015 (141). Затијем кѣми је Богом и мољакѣ
 Да му каже гдје је, ал' што моли вишѣ,
 Све безобразније баба се бацакѣ.
 Кад јој рече биће батина ка' кишѣ,
 Нѣ поплаши бабу ни пријѣтња тѣка,
 И вели крв ће му на памук да сѣшѣ;
 Када јој загрози завртањем шијѣ,
 Она му се стаде да плази и смѣјѣ.

2016 (142). Најпослије Цербин шта ће, но да ѣутѣ;
 Изгледѣ на успјех сувѣше су слѣби.
 Кукавац у лицу зелѣни и жѣтѣ,
 Јера љубомора срдашце му згрѣби.
 Иш'о би у огањ ако кроза њ пѣти
 Драгани му воде, ал' на жалост бѣби,
 А не Изабели, мора да слијѣди,
 Јер задана ријеч витешка вријѣди.

2017 (143). Витезове ријеч, уже коње вѣжѣ,
 Те зато за бабом пѣи мора свѣдѣ.
 Као нијем ѣути, раменима слѣжѣ,
 Куд она покаса, и он каса тѣдѣ,
 А јад јадно срце све јаче му стѣжѣ.
 Пред вече опази гдје гором кривѣдѣ
 У сѣсрет му витез. Обеѣвам чѣсно
 Што иде касније испричати глѣсно. —

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

СПЈЕВАО ЛОДОВИКО АРИОСТО

ПРЕПЈЕВАО ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

ПЈЕСМА ДВАДЕСЕТ ПРВА

Јаче спѡна чврста заданогa дѡна
Врле дѡше чашћу напојене стѣжѣ,
Него што се дрво од гвоздених клина,
Терет од ужета дебелогa вѣжѣ.
Под копренѡм бѣљом од белогa крина
Сликали су Стари, читатељу кнѣже,
Вјерност: бјелоћа је дане вјере значка,
Коју прља црна и најмања тачка.

2019 (2). Не идите преко дане вјере мѡста!
Да вас, као терет од хиљаду ѡка,
Притисне, само је једна ријеч прѡста
Без заклетвенијех украса и шљѡка
Можда усред шуме, у пеѡини, дѡста,
Нити за то треба икаквих свједѡка.
Не треба ни суда, јер нијесте стѡка,
Довољна је ријеч у четири ѡка.

2020 (3). Колика је била у Цербина вјѡра
Послух његов баби најбоље свједѡчи:
Готов је да врши штогођ она смјѡра,
Па чак и с другима за њу да се бѡчи;
Куда она јаше за њом коња тјѡра,
Часа је не смије испустит' из ѡчи.
Дана га је ријеч начинила рѡбом.
Тер у свијет мора за оном грѡбом.

2021 (4). Из прошасте пјесме познато је нама
 Колико му мрска бабускера бјеше,
 Коју, мни, хадска је избљувала јама
 Да му земску срећу у корѣну скрѣше.
 Пред вече опази, и то рекох вама,
 Да у срет витезу незнаноме спјѣше.
 Хермонид холански то је био. Бака
 Препале се грозно од овог јунака.

2022 (5). Ако се препала има и са чегā,
 Јер он много страха стаде је и тугē.
 Из далека јоште познала је његā
 По црноме штиту с три црвене пругē,
 И махну се одмах заједања свегā,
 И блага постаде спрам својега слугē.
 Подсјети га одмах на задану вјерност,
 Не жели ли себи љаге неизмјерност.

2023 (6). Хермонид гоњаше свуда њено плѣме,
 О чијој пропасти досад много снѣва,
 Јер жели куће јој оборити шѣме.
 Он оца јој уби ни дужна ни крѣва,
 Једином јој брату расијече тјѣме,
 И мука му што је она јоште жива:
 Стара се њезино све да потамāни.
 Цербино јој рече да ће да је бранѣ.

2024 (7). Из далека и он познао је баку,
 И дојурив одмах у брзоне касу
 Овако подвикну Цербину јунаку:
 Макар мегданџија био ти на гласу,
 Макар име твоје блистало у зраку,
 На двоје ћу тебе пресјећи по пасу,
 Ако ми не предаш ту проклету жѣну
 Да јој мачем судим сад у овом трѣну. —

2025 (8). Уљудно је Цербин Хермониду рѣко:
 Ја у оном гледам само једног ђиду,
 Који жене сече, презирем га прѣко
 Сваке мјере, ово нек имаш у виду.
 По мушком изглѣду бићеш ипак нѣко,
 Који се давити не жели у стиѣу:
 Зато одустани. Иначе у бѣју
 Пашћеш, насрнеш ли на госпођу моју.—

2026 (9). Опомена ова бјеше бадаваде,
 Очи се од гњѣва Хермониду свѣтлѣ,
 Иште да му Цербин смјеста бабу дадѣ,
 Која их завади као кокош пѣтле.
 Морају се тући. Преко царске цадѣ
 Полетјеше коњи ка' двије ракѣтлѣ;
 Јунаци су копља грчевито стѣгли,
 Из пѣтњијех жила силе су напргли.

2027 (10). Хермонид Цербина сред лијева бѣка,
 Овај пак онога баш у прса гађа.
 Ономе се копље у тренутку дка
 Скрши; непомичан Цербин је ка' лађа,
 Док онај из седла на земљу се скљѣка
 Као земљотресом оборена грађа:
 Ни по јада да му кроза штито сѣмо
 Гвожђе прође, него и кроз десно рѣмо.

2028 (11). Жао би Цербину, те са коња сјаха,
 И рањеника је опростио шљѣма,
 Ослушкујући му изнемог даха,
 Јер клонулост овог обузе голѣма.
 К себи дошав рече: без мане и страха
 Ти си јунак судећ' по знацима свјѣма:
 Зато се не стидим што победи мѣнѣ,
 Ал' криво ми што је баш због оне жѣнѣ.

2029 (12). Да заштиту своју борац као штѣ си
 Оваковој жени поквареној нѣди,
 То се с правилима кавалѣрства кѣси,
 И сваки ће витез томе да се чѣди.
 Да знаш какав гријех тѣ на души нѣси,
 Знао би колико дружба с њом ти ѣди;
 Да знаш са чега сам према њѣзи зѣо,
 Што ме данас уби било би ти жѣо.

2030 (13). Врло ћу ти радо испричати штѣ је
 Ова жена кадра учинити, ѣко
 Живот ми, колико за то треба, трајѣ,
 Јер мени дисати није више лако.
 Ја сам из Холанде. У грчке је крајѣ,
 Гдјено Ираклије, к'о што знаде свѣко,
 Негда влада, брат ми отишао прије,
 Да том цару служи и за њ да се бѣје.

2031 (14). Млагога грчкога Аргеја власника
 Супруга је била жена ова. С њиме
 Мили мој Филандар, куће наше дика,
 Упозна се одмах јоште прве зиме:
 Пријатељство споји обадва војника.
 У дивном мјесту, сред пријатне климе,
 На српској граници, овај грчки младих
 Имао је замак ил' управо градих.

2032 (15). Габрину, тако се ова жена зове,
 Љубио је Аргеј жаром срца чиста,
 Ма не бјеше љубљен од невјере ове,
 Која је издаја и несталност йста.
 Умјесто да живи да мужу угдџе,
 Употреби она мајсторјја триста
 Да на себе пажњу брата мога сврати,
 И на браколомство њега обрлати.

2033 (16). Лепа бјеше, ама ка' отровни грашак
 Којег обавија лијепа мауна.
 Чешће му у вино трпа неки прашак,
 Да чинима красног опчини пауна.
 Он ипак у чисти оста, сиромашак,
 Сталнији од хрида Акроцеруна:
 Ма да га љубављу и молбама скдлий
 Он срамотит' не хтје друга, којег вдлий.

2034 (17). Чешће би у замку походио прику,
 И код њега више остануо дана.
 Једанпут се деси да моме краснику
 Близу замка неки борац од мегдана
 У двобоју рану зададе по цыку,
 Што случајно спази Аргеј са алтана,
 Пак одјурив к њему са висока зйда
 Донесе га дџма да га туна видџа.

2035 (18). Док он још болџва међутијем збй се
 Да послом Аргејо отпутоват' мџра.
 Та жена, што сад јџ седе косе вйсе,
 Мислећ' брат ми неће останути ћџра
 Када јџдном види бијеле јџ сйсе,
 Гола к њему дође пуна страсна зџра:
 Он ужаснут одмах оде јџ из дџбра,
 Овако болестан појахавши дџра.

2036 (19). Друга оставити било му је жао,
 Ал' ипак отиде право к недођину,
 Јер је, кол'ко Аргеј жену љуби, знао.
 Такођер не хтједе тужит' му Габрину,
 Само да му срцу удар не би дао.
 У свијет одјезди на своме дорину,
 На којем се блан и немоћан згурѝ,
 Пошто на себека оружије турѝ.

2037 (20). Мишљаше на свагда ићи из оквира
 Грчкијех земаља поради спокóјства
 Пријатеља свога, часна кавалира,
 Чије душе дивна познаваше свóјства,
 Али зла судбина није дала мѝра
 Филандру, племићу пуноме херóјства.
 Кући се вративши Аргеј писку зачу,
 И љубљену жену затече у плачу.

2038 (21). Жентурина ова, чим у двору чу се
 Да долази Аргеј, одмах је расплела,
 Одмах замрсила косе своје рѝсе,
 И набрала била бóре преко чела.
 Не могавши тића ухватит' у кљу̀се,
 Бјеше се за мржњом толико повела,
 Да је измислила гадну једну бѝсну,
 Да само досади каваљеру чѝсну.

2039 (22). Видећ' како цвили то лукаво ма̀че,
 Муж запѝта шта је узрок очајању.
 Она одговори: душа моја пла̀че,
 Јер савест ме гони ка страшном признању;
 Што се више браним, све ме гони јѝче.
 И ја сам одиста у очајну стању.
 Знај да мени образ гадна љага прѝа,
 Која само крвљу може да се стрѝа.

2040 (23). Ја бих подла била када бих ти крила
 Шта ти за осуства на дому се збива.
 Додуше мени је учињена сила,
 Ал' ипак и ја сам у толико крива,
 Што сам под срамотом мужа свога мѝла
 К'о што видиш, ето, дочекала жива.
 Ал' када ти знана буде моја грѝшка,
 Нек се на ме спусти сабља твоја тѝшкѝ.

2041 (24). Или нек ме вуци разнесу на зүбу,
 Јер се мени живјет' окаљаној гадї.
 Против мене силу употребив грүбу
 Невјерни Филандар, господару, знади,
 Обешчasti твоју вјереницу љүбу,
 Да ме посијечеш зато сабљу вади! —
 Он рече: умаћи неће скот ми клѣти, —
 Пак одјури за њим да супругу свѣти.

2042 (25). Неправде од ове можда никад вѣће
 Учиниле жене лажима нијесу.
 Филандар је био врло худе срѣће,
 Јер га Аргеј стиже у једном лијесу,
 И одмах болесног у окове мѣће,
 Ружећи га псовком у грозном бијесу.
 Брат ми да је невин забадава вика
 Јер не хтједе Аргеј ни чути јадника.

2043 (26). Заман је Филандар покушао био
 Да себе одбрани од Аргеја бана,
 Када га је овај заробити хтио,
 Заман, јер страдаше од старијех рана.
 Аргеј њему рече: отровнице змијо,
 До самртна часа од овога дана
 Ти ћеш, који мени бјеше негда мјо,
 У мојој тамници свог имати стана. —

2044 (27). То рекавши руке ланцима му спүти.
 Онај рече: лаж је против мене пүка
 Изнесена, гњѣвом немој срца дүти. —
 Али Аргеј, бјешњи од самога вүка,
 Његово правдање није хтио чути,
 Већ рече: и већих заслужујеш мүка
 За своје невјерство, ал' ја нећу, ёто,
 Да ме крвљу каља такво једно псѣто.

2045 (28). Ма да си ми кући желио расүла
 Ради своје гадне похотљиве вдљѣ,
 Ради засићења животињских чүла,
 Друга бившег Аргеј не може да кдљѣ.
 Док си жив стан ће ти бити мрачна күла,
 А мним тако ћу те и казнити бдљѣ. —
 Још истога дана један је громула
 Рањеног однио у тамницу ддљѣ.

2046 (29). Тамница је била и хладна и мрка,
 Ал' иначе добру храну је и пиће
 Великодушношћу племенита Грка
 Брат ми добијао да тавори жиће.
 Жена ова која свих зала је збрка,
 И која сувише вољаше мушкиће,
 Имајући кључе тајно чешће к њему
 Долажаше већат' веће знаш о чему.

2047 (30). Жељна Филандрове љубави да куснѐ,
 Све нове разлоге гадне своје тѐмѐ
 Изношаше; 'вако шаптаху јој љусне:
 Мили мој, веће је наступило време
 Да се курталишеш те робије гнљснѐ,
 И тамнице ове, студѐнѐ и нѐмѐ.
 Помисли, на што ти све твоје поштѐње,
 Кад те издајицом зове опће мнѐње.

2048 (31). Некадању твоју гласовиту слѧву,
 Мачем заслужену, сваки сада хљли.
 Побижѐди једном лљдљ своју страву,
 За љубав нам људи никад не би чљли.
 Ако нећеш, теби, невину и прѧву,
 Младост у тамници овој ће да стрљли;
 Ако хоћеш, ја ћу удесити лѧсно
 Сјем слободе име да добијеш чѧсно. —

2049 (32). Да ћу поклизнути нипошто не гоји
 (Рече јој Филандар) никакове нѧдѐ.
 Жалосни и срамни покушаји твоји
 Као и досада биће бадавѧде.
 Макар у тамници прошли дани мѧји,
 Ма да свак о мени зло мнѐње имѧдѐ,
 Доста је кад онај, што на небу стојѧ,
 За моју невиност и невољу знѧдѐ.

2050 (33). Омекшати неће тврѧ моја вјѧра,
 Ма остао овдје небројено сѧтѧ.
 Можда ће за мене боља некад ѧра
 Настанут', ил' можда награда и плѧта,
 Што се борим против срамнога ти смјѧра,
 На небу ме чека. Не отвори л' вѧрата
 Аргеј обманути, већ у гроб ме стјѧрѧ,
 Жалиће ме можда добив тачна дѧта. —

2051 (34). Кад год би му дошла свакога би пута
 Тако пролазила гадна ова жена;
 Филандар од сада свагда само ћута
 Као да му гуша бјеше заливена.
 Ал' Габрина оста у намјери крута,
 Вјерујућ' побједа биће добивена.
 Најпослије смисли, жалосна и љута,
 Да се према њему покаже студена.

2052 (35). Ма да јој без њега живот нема сласти,
 Ма да се купаше у огњеној реци
 Своје силовите животињске страсти,
 Нѣ походи њега пуних шест мјесецѝ,
 И Филандар мњаше њезине га власти
 Већ ослободише милостиви свеци.
 Ал' скоро затијем њој се згода дала,
 Да дође до свога срамног идеала.

2053 (36). С Мораном бароном живљаше у свѣђи
 Аргеј, сусјед његов, још од старих дана.
 Насиљу се, пљачки одават' и крађи
 Бјеше од вајкада Моранова мана:
 Отети јагањци бијаху му слађи.
 Аргеј се ријеши намамит' Морана
 И једном обзнани суседима свима.
 Да ће на хаџилук до Јерусалима.

2054 (37). Једнога се дана крѣте на пут јавно:
 Да оде, мишљаше сваки с пуно збиљѣ,
 Видећ' е одјезди низа поље равнѣ,
 Па за сретна пута поздраве му шилѣ.
 Међутим сусједи он превари славно,
 Јер док се не смрче у дну једне спилѣ
 Чекао је био, ал' чим дође вѣчѣ
 Он се кришом опет у свом двору стѣче.

2055 (38). Само је Габрина за ту тајну знала.
 Ујутру би опет отишао зорѣм,
 Вребајући неће л' Моран као хѣла
 К његовومه двору појездити горѣм;
 Али чим би опет тиха нѣјца пѣла
 Земљом и небеским плавијем чадѣром,
 Дошао би кући, и ова би бака
 На тајна вратанца примила дошљака.

2056 (39). Он се само њојзи повјерио био,
 Тер осим његове невјернице љубе
 Нико није знао да с' он туна крио.
 Да је отпутов'о слуге свуда трубе,
 Чак Филандру кључар то је причат' смйо.
 Мозак свој мислима разрива и дубе,
 И смисли како се тим хаснити мџе
 Најзад ова жена. Грозна ли је, Бџе!

2057 (40). У тамницу сиђе к Филандру и рече:
 Како ти не дођох по гџда је равнo ;
 Мним о мени друго увјерење стече.
 Ах и сама ја сам увидјела давнo
 Да ми од поправке ништа није прече.
 Гледај лице моје, блиједo и тавнo,
 По њему се виде грозних сџза млџи,
 Види се увелост: то су гриже трази.

2058 (41). Према мени своју мржњу побииједи,
 Ја више нијесам морална ругџба.
 Чуј ме, помџзи ми у вељој биједи:
 Отиш'о је Аргеј до Христова грџба,
 Морџн, и сџм знадеш колико вриједи
 У људском облику та хадска фрдџба,
 Хоће да окаља мене и Аргџја:
 Не дај ме, теби сам одсад само сџја.

2059 (42). Остах несретница без мужевља штџта,
 Ах Аргџја нема да се са њим срџзи!
 Према мени препун звјерског апетџта,
 Хоће по што по то ноџас да га јџзи.
 Мојијем слџгама даде доста мџта,
 Те су моје слуге сада моји врџзи.
 Задовољити га правим се да хођу
 Пред њим, ал' се уздам у твоју врџћу.

2060 (43). Јест, рекох му хођу, с тог не сумња нџ ме,
 Није на опрезу, нит' на ратној нџзи.
 Смилуј се на молбу једне слабе дџмџ,
 Која се налази у великој грџзи.
 Сјети се рођене сестрице и мџмџ,
 Па жени бившега другара помџзи;
 Сјети се да рече већ толико рџди
 Част Аргџја да ти као своја врџди.

2061 (44). Не хтједнеш ли мене избавити сада,
 Не будеш ли бранич другареве жене,
 Пустити ли да љага Аргеју се зада,
 Знају што си пређе одбијао мене:
 Мучити ме само хотио си тада,
 Пошто ти образи данас не црвене
 Помоћ одричући; незнан наш би грѣх
 Ост'о, срам данашњи биће знан од свијех. —

2062 (45). Он ће: да сам готов тебе спасти ето
 Заклињем се својим мртвима и живим.
 Макар да ме Аргеј држи као псећо,
 Ја за то једино, госпо, тебе кривим;
 Да је он обмахнут нисам с ума смећо,
 Његовој врлини и сада се дивим.
 Казуј шта да чиним. За одбрану чисти
 Друга свога ја сам готов мртав пасти. —

2063 (46). Габрина ће на то: он ће амо стићи
 На потајна врата вечерас по мраку,
 Јер ја ћу буктињу с куле у вис дћи,
 И он ће се по том управљати знаку.
 Од највеће луде памећу је плћћ
 Мислећи, даћу се и таквом простаку,
 Те ласно, јер неће бити на опрезу,
 Пашће жртва теби, храбром Холандецу.

2064 (47). У ложници својој ја ћу тебе скрћти.
 И даћу ти ноже чим се само смрћћ.
 Врло ћу љубазна према њему бити,
 Рећи ћу му рухо са себе да свлћћ,
 И кад го похита да похоту сћћ,
 Уби га! — Тако му рече, а то значћ
 Да је, не презајућ' од најгорег дјела,
 Мужа свог Аргеја усмртити хтјела.

2065 (48). Таква чудовишта као ово ствдре
 Из њедара својих пак'о само лүчи.
 Пошто ђаво нити копа нити дрћ,
 Баш како је рекла тако се и слүчи.
 Изведе Филандра из тамнице гдре
 Те јадном Аргеју нож у срце срүчи:
 Не могав у мраку по лица му црћи
 Другара познати, предаде га смрћти.

2066 (49). Ти јамачно прође многе земље стране,
 Али, мним, не видје нигдје таке злѡсти.
 Да ме нѣ спријечй, сада већ би врѣне
 Пиле очи баби, вук глодао кѡсти.
 Сад видиш какве су срца мога рѣне,
 И да су разлози моји врло прѡсти
 Кад је хоѡах убит'. То је тек почѣтак.
 Јоште је страшнији приче ми свршѣтак.

2067 (50). Ах прича је моја и страшна џ дѡга,
 Једном ко је чује вјечно је се сјѣѡа.
 Дѡнесе свијећу грозѡа ова кѡга,
 Чија страст биваше све јача и веѡа;
 И послѣје тога та Медѣја дрѡга
 Мишљаше да ће је озарити срѣѡа.
 Показа Филандру кога јадан ѡби,
 Рекавши: што кажем сада добро тѡби.

2068 (51). Дај ми засићења гладних мојих страстй,
 И немој ме више држати за лѡду
 Нећеш ли. пошто си сад у мојој власти
 Ка' мучког убицу предаћу те сѡду,
 И ти до вешала у вис ћеш порѡсти.
 Још ово. Ја нећу да живим у блѡду:
 Бићу ти супруга. Бојиш ли се кѡла
 Што на образ пада са танких вјѣшѡлѡ? —

2069 (52). Кад јадан Филандар пријѣвару спѡзй,
 Те ријечи срамне кад му чуше ѡши,
 Којима на њега језик њен се плѡзй;
 Крв невину када видје гдје се пѡши,
 Хтједе као црва ногама да згѡзй
 Згѡд, која у повор злочинства га срѡши,
 Ал' сјетив се да се налази у кругу
 Душмѡнѡ, пѡмисли на сѡд и на рѡгу.

2070 (53). Покидав убиством све моралне спѡне
 Са ѡудима, панув у језеро кѡла,
 У двије супротне мисли јадан тѡнѣ.
 Ка' брѡд што се бори сред бурнога вѡла
 С два супротна вјѣтра, што га морем гѡнѣ,
 Против оних мисли, као против хѡлѡ,
 И он се бораше: мѡра да корѡчѡ
 За оном, што ѡспје другу да надјѡчѡ.

2071 (54). На своје витешко он пђмисли плѐме,
 Којено блисташе од вајкад у сјају;
 Сјети се да славних јунака је сјѐме,
 Па, нагнан, изабра тад од јада двају
 Јад о коме мњаше мање биће брѐме,
 Као што би сватко у таком случају:
 Ма да му од бола срце скоро свйште,
 Реши се чинити што Габрина йштѐ.

2072 (55). Испи цијел отров из пружене чашѐ,
 Јер јој оног часа заклету се мђра,
 Па са њоме кришом хитра коња јашѐ,
 И тако су ноћу утекли из двђра,
 И најзада стигли у крајеве нѐше,
 Прејуривши много ријѐка и гђра.
 Отровница, која бјеше сва црвѐна
 Од невине крви, постаде му жѐна.

2073 (56). Не чуди се томе, племенити кнѐже,
 Јер заклетва, коју ова му Медѐја
 Изнуди, Филандра жалоснога вѐжѐ.
 Убит' је не мђже да свети Аргѐја,
 Јер часну човјеку сви се живци јѐжѐ
 Када га спопадне злосретна идѐја
 Да заклетву гази. Мрзећи је јако
 Мораде са њоме живјети јѐднако.

2074 (57). Непрестано мучен од својијех јада
 Пријатеље своје походити прѐста,
 Махну се свакога витешкога рѐда,
 И с лица његова осмијеха нѐста;
 Од гријѐха слична и он дакле стрѐда,
 Којино некада окаља Орѐста.
 Он му душу огњем дању, ноћу пѐли,
 И најпослије га у постељу свѐли.

2075 (58). Габрина спрам њега све хладнија бѐва,
 Јера веће бјеше засићена стрѐшћу,
 И једнако ђ злу несретника снѐва,
 Што бјеше потпуно под њезином влашћу.
 Зна како је мрзи, зна да му је крѐва,
 Па нов злочин смисли са пакленом слѐшћу:
 Не могући више трпјети га жѐва,
 Пђтражи пђмоћи у отровном рѐшћу.

2076 (59). Би ускоро нађен од исте Габринѐ
 Један опак љекар који чешће трџва
 Болеснике своје за жуте цекине,
 И завјеру с њиме у потаји скџва,
 Обѐћа му блага пуне магацине
 Ако јој отрује супруга крвнџва.
 На расположење љекар јој се стџви,
 И отровно пиће за Филандра спрџви.

2077 (60). Када га донесе, круг другџва љжи,
 Међ' којима и ја, бџ код болесника.
 Нестаће болести што му тело кџжи,
 Сркне л' из овога маленог ибрика, —
 Рече љекар. Тада жена руку прџжи,
 И оте ибриче од тога крвника.
 Шта је сад? И њему мрежицу је спрџла,
 Јер награде није исплатити хтџла.

2078 (61). Дџ, сјем многих других греха и кривица,
 Габрину мучаше за богатством жеђа.
 Осмијех јој чудан летну преко лица,
 Сијевнуше очи испод мрких вјеђа.
 Рече: ја не велим да си баш убица,
 Нити мој поступак треба да те врџа,
 Ал' да у твом пиђу нема ништа рџжно,
 Господство је твоје доказати дџжно:

2079 (62). Из овог ибрика ти се напи прџје. —
 Теби је, витеже, погодити лџко
 Да ли се љекару из ибрика пџјџ.
 Али не знајући извући се кџко,
 Он у гушу нешто пиђа оног слијџ.
 И о поштењу му увјери се свџко.
 Затијем жена је мужу пити дџла,
 И он добро гџцнџ из оног бџкала.

2080 (63). И тако Габрина испече колџча
 Љекару, што бјеше на цекине лџком.
 Смртни страх обузе надрикњигу врџа,
 Би му тесно врату под стегнутом јџком:
 Мњаше у њџ наћи срећи си ковџча,
 Награбити злата њџме као квџком,
 Ал' мјесто да доби у њџ помагџча,
 Она ето сада зџгрози му рџком.

2081 (64). Жени од радости чисто расте крѣста,
 Што једним ударцем мухе уби двѣје.
 Хотијаше љекар кући ићи смјѣста,
 Наравно да одмах против-отров пијѣ,
 Ал' она разлога йсповрти двѣста
 Да остане те да над боником бдѣје.
 Нећеш, рече, једног учинити крѣка,
 Док не видим дјејство твог онога сѣка. —

2082 (65). Пошто све покуша да ту грозну баку
 Приволи да одмах отпусти га кући,
 И кад већ осјети самрт у стомаку,
 Он се јаучући по патосу прѣћи,
 И све је признао Филандру сираку,
 Бјеснећи на судбу од звијера љући.
 Жена диже дреку необично јаку,
 Ухваћена хтједе од пакости пући.

2083 (66). Ал' мени се смртни приближују сати.
 Ох како ме рана клета моја тишти!
 Похитати ваља да се прича скрѣти,
 Што казује дјела с којих дух ми пишти.
 Да за грехе своје на ломачи плѣти
 Габрину, која се отима и врѣшти,
 Везасмо; тамница постаде јој сѣба.
 Умријеше она отрована дба.

2084 (67). Смрт мојега брата огласише звѣна,
 И наредих да се лијепо погрѣбе.
 Сада све си чуо и знаш да Сотѣна
 Под обликом бабе живи украј тебѣ. —
 Хтједе причат' како утече му ѣна,
 Ал' није могао јер је изван сѣбѣ,
 У заносу бунца и страхоте сѣња.
 Сеизи справише носила од грања.

2085 (68). Сад на носилима лежао је туна.
 Њему је Цербино разложио јасно,
 Кад опет у глави стиша му се буна,
 Да је ријеч своју заложиио часно
 Бранити Габрину против свог рачуна,
 И мни рањеник ће увидјети ласно
 Колико је њему краљевићу жао
 Што је због ње рану часном борцу дао.

2086 (69). Готов је ма какву услугу му другу
Учинит'. Рањеник рече му да гледи
Скинут' себи с врата ту смрдљиву вугу,
Да не буде узрок и његовој беди.
Сјећај се да собом водиш (вели) кугу,
Гледај те сотону у њојзи победи. —
Габрина, присутна том причању дугу,
Тути, знајућ' да јој бранит' се не вреди.

2087 (70). Она, која тако убија и трџје,
Пође даље, Цербин мора да је прати,
Увјерен и њему несрећу да снџје,
И да тога ради с ђаволом се брати.
Тек сад права мржња срце њему дџје,
Сад, пошто потпуно подлост њену схвати,
И цијелим путем срди се и пеџје,
Што бранећ' је с њега витез онај пати.

2088 (71). Дакле, молићемо, Цербино се згрдзи
На ту баби али — пратити је мбра.
Да страшне задаће! Он се просто кдзи!
Тргао би нбже из злаћених корџ
Да њима по грудма њезинијем вдзи,
Ма даном се вјером не смије да шбра.
Ето у каквој су путовали слдзи
Он и створ гнуснији од најгорих ствбра.

2089 (72). Такав створ његова дама је и дика!
Већ коњи Фебови хоћаху да свџку
Зрачна кола она с плавога видџка,
Када чу се праска. Судаћи по звџку
У близини бјеше бој љутих војника,
И Цербин појури тамо гдје се тџку.
За њим појурити свиди се и баби.
Доста, јер Муза ми почиње да слаби.

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

СПЈЕВАО ЛОДОВИКО АРИОСТО

ПРЕПЈЕВАО ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

ПЈЕСМА ДВАДЕСЕТ ДРУГА

Читатељке моје, лијепо вас мдлѝм,
Вас, којима један пријатељ је дѝста
(Да вас таких има вјеровати вѝлѝм,
Ал' већина није љубитељка пѝста),
Нама пјесницима, синовима гѝлѝм,
Којима је мила истиница прѝста,
Опростите, болан, нарочито мѝни,
Који кроз Габрину замјерих се жѝни.

2091 (2). Ја сам вам причао грозна њена чѝда,
Јер истину рећи пјеснику је дѝжнѝст.
Срам од зала што их стрси она гѝда,
Није ваш, вама сам готов на услѝжнѝст.
За сребрнике је Христа изд'о Јѝда,
Ал' Петра не каља та подлост и рѝжнѝст;
Пуна је врлина била Хипермнѝстра,
Ма да писка бјеше свака њена сѝстра.

2092 (3). Габрина је била проклетѝња ѝста,
И ја, поштен човјек, морам да је кѝдѝм,
Али ми вјерујте, вјера ми је чѝста,
Баш и не помислих да вам тијем ѝдѝм:
За кућену једну похвалићу трѝста,
Нарочито вама перо своје нѝдѝм.
Рекох, Цербин коња погнао је лѝста
Пут ломљаве, којој ја се и сѝм чѝдѝм.

2093 (4). Али пошто кажем да је ка' стријела,
 Он, кога гоњаше радознадост јáка,
 Улетио усред једнога ждријела,
 Гдје смотри на земљи мрвога јунака,
 Те га сажалење обузе цијела,
 Пјесми ћу на Исток отворит' сокака,
 Потражит' Астолфа, храбра паладина.
 Дакле — нек очеку Цербин и Габрина.

2094 (5). Остависмо њега у вароши гдјѣ се
 Грађанке згрануше од његова рѣга,
 Те се разбегоше сред ужасне смјѣсѣ;
 Рекох, и дрѹзи му од звука су тѣга
 (Јер и храбрим кашто та се чуда дѣсѣ
 Да бјеже, ма да су синци Марса бѣга),
 Загребли на лађи. Он рече: то ли је!
 Па потјера коња пут Анатѣлије.

2095 (6). Путујући свагда страшни рог му чу се.
 Када гођ опасност какова му грѣзи:
 Наравно, не даје главе своје рѹсѣ,
 Ма да је хоћаху разбојници мнѣзи.
 Бјеше с' упутио право преко Брѹсѣ,
 Затијем га море у Европу вѣзи,
 И кроза Тракију и Србију бајну
 И Њемачку стиже на ријеку Рајну.

2096 (7). Тамо је стигао за дваестак данá.
 Затијем пријеђе вѣсокѣ Ардѣне,
 Па послѣје преко поносна Брабана
 Хитро скакућући од стене до стѣнѣ,
 Дѣ мора дѣтјера коња Рабикана.
 Згодом једном најми лађу у по цѣнѣ,
 Гдје на брзу руку узе једно мѣзе,
 Па ће се у Довер затим да превѣзе.

2097 (8). Кад у Лондон стиже грађани Лондона
 Казаше му да је прије више лунá
 Париз одмамио оца му Отона,
 С којим оде много првих богатунá,
 И са силном војском силѣство баронá.
 Чувши то не хтједе останути тунá,
 На Темзи на лађу истог дана сјѣде,
 Јер натраг у Калѣ вратити се хтједе.

2098 (9). Брво тамо стићи много га се тица.
 За пловидбу бјеше врло згодна дѣра,
 Имаѣаху доста поспјешна вјетрица.
 Ал' ускоро бура дѣхвати се мѣра,
 Направи му бѣре преко глатка лица,
 Помрчина паде да не може гѣра,
 А лаѣа пѣјурѣ немилице јѣжно.
 Момци учинише што биѣаше нѣжно.

2099 (10). Блудили су морем неколико данѣ,
 Најпослије ето у невољи срѣћѣ:
 На земљу ступише сви близу Руѣана.
 Оружије Астолѣ одмах на се мѣћѣ,
 И поѣаха опет коња Рабикѣана,
 Који се мегдана зажелио вѣћѣ.
 Рог онај чаробни о бедру му вѣси,
 Рог, од кога бјеже и бијесни рѣси.

2100 (11). Одмах правце поѣе низ цареву ѣаду.
 И у подне стиже на студено врѣло,
 Које извираше у дебелом хладу
 Из брда, штоно се под облаке пѣло.
 Ту се разузури у том божјем саду,
 Јер од пута бјеше уморан зацѣло.
 Пѣ воде, уми се пошто коња вѣза,
 И тело му мину мила нека јѣза.

2101 (12). Таман он извади из свилена шпѣга
 Ради поткрепљена једно парче сѣра,
 А искрену хитро из једног шипраѣга
 Неко, не знам управ какова је вѣра,
 И у трен поѣаха коња, сто му враѣга,
 Па га стаде гором у трку да тѣра.
 Он, скочи, махну се и јѣла и врѣла,
 Па за тим лоповом јурну као стрѣла.

2102 (13). Мач потѣже што му вишаше о насу.
 Лопов коња пусти да иде у хѣду,
 Па затијем опет у трку и казу,
 А кашто и стати даде му слобѣду.
 Тамо, гдје је Атлаз, чаробник на глазу,
 У чаробном замку држао господу,
 Који замак бјеше у једноме склѣпу,
 Стигоше обадва најзад у галѣпу.

2103 (14). Сјећате се ваљда да под ову стрѣху
Бјеше домамио вјештац од занáта
Силѣство госпoде. Отворена бјѣху
Тада ширимице од авлије врата:
Там' улетје лопов предајућ' се смѣху,
Који смѣх имаде значење инáта.
Астолф од умора већ поче да спјешá,
А у срцу му се бјеснило комешá.

2104 (15). Његово тијело у знóју се кúпá,
Млазеви му теку по лицу црвѣну,
Уморно му срце страховито лúпá.
Разбојника с коњем нестаде у трѣну.
Астолф у авлију нечастиву стúпá,
Ма доспјет' не може к лопову скривѣну.
По цијелу замку, у дну свију стáјá
Тражио га журно. Нађе ли га? Аја!

2105 (16). Пòмисли, цијела тражећи га дáна,
Да је ово масло ђавољижех чинí.
Лођистила књигом овог нашег бáна,
Што бјеше запао у канџе Алчíни,
Обдари кад пóђе из њезина стáна,
Којом се свлађују дуси врагуlíни.
По регистру нађе, сјем другијех мјѣстá,
Да о замку збори књиге страна шѣстá.

2106 (17). Ту пише да Атлаз, та матора рáга,
Заробљена духа некаквога скривá
Испод врата главних и њихова прáга,
Духа моћнијега од највећих дивá:
Чим се ослободи та паклена трáга,
Што дизањем прага каменогá бивá,
И у хад отјера к духовима злимá,
Замак ишчезнуће као прамен дýма.

2107 (18). Дознаде из књиге да јунаци нáши
Многи као сужњи у том замку чáмѣ,
И радо се прага мраморногá мáши,
Али тадар Атлаз искрсну из тáмѣ,
Који се намјере дјетићеве плáши,
И у помоћ позва све ђаволе сáме:
Учини да с' Астолф у разном облику
Пòјáви свакоме ту скритом војнику.

2108 (19). Свак од њих љгледа онога у њему
 Који (к'о што знате) љчини му пљачку:
 Један од њих види витеза у шљему,
 Други силна дѣва, трећи види значку
 Човјека са села. У гњеву голему
 Јурнуше убити њега као мачку,
 Ако ли не врати оно што им отѣ,
 И богме задрхта Астолф од страхотѣ.

2109 (20). Дѣ, сви полетјеше у највећем јару,
 И он је правио жалосну гримасу,
 Ма није ни чудо, јѣра Брандимару
 Брадаманти, Руђи, Иродлу, Градасу
 И јоште Празилду храброме сердару,
 Тешко је противстат', ал' у томе часу,
 Пунومه нечега страшног и кобнѣга,
 Сјети се својега рѣга чарѣбнога.

2110 (21). Е баш ми је жао, триста ли му мѣка,
 Што не бјеше туна, читатељу брѣле,
 Те да видиш како од ужасна звѣка
 Стругнуше, прхнуше као птице малѣ
 Кад прхну на праску пушчанѣга пѣка,
 Јунаци, што срцем витешким се хвѣлѣ:
 С Атлазом заједно прхнуше куд који
 Онако како се борцу не пристѣји.

2111 (22). Па и Брадаманта, дивнија од рѣжѣ,
 Бјегаше; и коњи што бјеху у хѣру
 Покидаше, плахи, сваки своје љже,
 А њих бјеше туна доста на улѣру;
 И сви ти бјегунци деру се и тѣжѣ
 (Рабикан у руке паде господѣру).
 Не оста у замку миш, кучак ни маѣак,
 Јуре да од праха диже се облѣчак.

2112 (23). Да се сруши замак, у ком апс и лѣга
 Правило бијаху на срамоту љдѣи,
 Бѣ крајње вријеме: Астолф диже прѣга,
 Ма да тежак бјеше неколико пѣдѣи,
 Па се упрепасти када видје штѣ га
 Бјеше чаролија свакојаких тѣди.
 Топузом се разби чуда тијех рѣпа,
 Неста замка као кад изгори крѣпа.

2113 (24). Још Астолѣ љхвати Хипогрифа туна,
 Ког Атлаз Руђеру, к'о што знате, даде,
 Кад код Алчине га скрит' има рачуна,
 И ког Лођистила укротити знаде,
 Кад уздицом златном обузда мелуна
 У коњу на веље Атлазове јаде;
 И на коме Руђер из Инђије лётну,
 И стиже на Запад у Англију срётну.

2114 (25). Коњ сландарѣ узду и љтече кадно
 (Сјећате се ваљда) Анђелика гола,
 Спасена, Руђера спаситеља гадно
 Превари, богами, као глупа вола,
 Ишчезнув' и срце ранивши му јадно,
 Нашто је наведе њезина охода.
 Затим коњ Атлазу у тај замак стаа,
 И с њим оста туна до овога часа.

2115 (26). Астолѣ, који много учио је шкѣла,
 И жели путујућ' умножити знање,
 Зна да од тог коња нема бољих кола,
 Па му мило што ће божије саздање
 Летећ' походити до обадва пола,
 И разних народа проучити стање.
 Њему, ја подсјећам благороство ваше,
 То није првина да крилаша јаше.

2116 (27). Знате да Астолѣ с Мелисом га јаха,
 Кадно га Мелиса од Алчине спасе,
 Јер ова с Руђером и коњица плаха
 Заробѣ; такође још и ово зна се:
 Астолѣ је глед'о како се без страха
 Он јахати може, и још чује гласе
 Којима Руђера негда поучава
 Лођистила, кад му златну узду дава.

2117 (28). Коњ љзгубѣ узду, сад није на њему,
 Сландари је, рекох, те на грму оста,
 Ал' кад човјек хоће довије се свему
 (То искуство учи мене. Ариѣста):
 Астолѣ узда нађе гомилу голему,
 Једна од њих стега Хипогрифу поста.
 И седло набаѣци Хипогрифу враном,
 Само не зна шта ће сада с Рабиканом.

2118 (29). Рабикан, коњ витез дугачкога рѣпа,
 На супарника се Хипогрифа љути,
 И бијесно ногом око њега чѣпа:
 Да ће бит' остављен чисто му се слѣти,
 Он, који Астолфа преко дугих стѣпа
 Дбнесе, и туга срце њему мѣти.
 Та многи су коњи остављени свѣсли.
 На чување Астолф њега дати мѣсли.

2119 (30). Тога ради не би пожалио нѡвца.
 Стаде миловати коњица брзѡка,
 Те постаде опет миран као ѡвца.
 Пази неће л' видјет' каквога сељѡка,
 Или чобанина, или каква лѡвца;
 Најпослије смотри једнога јунака,
 Који је јездио поносито гѡрѡм.
 То је истом било другог дана зѡрѡм.

2120 (31). Причају доцније о том господѡру,
 А за сада имам нешто мало прѣче.
 Да вам сада пјевам о сретноме пѡру,
 Чија срца љубав огњѣвита пѣче, —
 То јест о Руѣеру, славноме сердѡру,
 И о Брадаманти, Муза мени рѣче.
 Не познајући се бјежали су дѣго.
 Чим нестаде чини позна једно дрѣго.

2121 (32). О како су сретна оба ова чѣда!
 Кад су се познали нијѣми су стѡли,
 Очараним оком једно друго глѣда,
 Пак у загрљај су једно другом пѡли,
 И са усана су сркутали мѣда,
 Док им се образи од радости сјѡли, —
 Сјали се, ал' њени бјеху и црвени,
 Јера се стидјела, бар се чини мѣни.

2122 (33). Те рѡменѣ руже, што јѡј лице рѡбѣ,
 Уснама Руѣеро својијема бѣрѣ;
 Одморе се мало па се опет љѡбѣ,
 Непрестано, жарко, преко сваке мјѣрѣ.
 То је протест био против силе грѡбѣ
 Коју Атлаз, чѡвјек без срца и вјѣрѣ,
 Употреби против њих сред оног здѡња,
 Не дајући њима доћи до познања.

2123 (34). Руђеру, ком срце од љубави сѣва,
Све је Брадаманта допустила била,
Што допустит' може часна једна дјева
Љубљенику своме без свога резила.
Но жели ли право вјенчаних мужѣва,
Онда нек упозна, рекла му је вила,
Њезинога оца са својијем смјером,
Пошто се покрсти и задахне вјером.

2124 (35). Руђер јој одговор пољунцима праћа,
И грлећи мому љепотицу велѣ,
Да су му хришћани мили као браћа,
Да, сјем ње, баш ништа толико не жели
Као вјеру које бјеше му и ћаћа,
И да му се душа цијела весели,
Кад само помисли на свето крштење,
Које људма даје небеско поштење.

2125 (36). Без хришћанства, вели, свет је овај проза;
Он из душе тежи вјечне среће виру;
По тим се мислима дух му чешће вѣза,
А сад му се хита пристаништу, миру.
Недалеко бјеше црква Валомброза:
Да покрсти њега у том манастиру
Пведе га дјева. У шуми је срѣла
Цуру што од јада свиснути је хтјѣла.

2126 (37). Он се налазио сад срећи у лону,
Па му туђа патња непријатна била,
И спазивши цуру, жалосну и бону,
Избачену јадну срећици из крила,
Запита је као сусјед своју кону
Што тужѣ када је лепа као вила.
О кажи нам брже (вели), мила снахо,
Шта те мори те нам плачеш тако плахо. —

2127 (38). Као јарко сунце кад божанским глѣдом
Умиљато гледне кроз капљице дајне,
Тако цура ова, испуњена јѣдом,
Кроза сузе баци погледе му влажне,
И њима је двома испричала рѣдом
Јад задан од судбе невјерне и лажне.
Ја не плачем (тијем у причање уђе)
Са несреће своје, бане, по са туђе.

2128 (39). Марсилова шћерца једнога младића
 Љубљаше цијеле душе своје мђу;
 Женски преобучен к њојзи овај кића
 Крадимице чешће долажаше нђу
 У одаје блиског једнога градића,
 Тер у забрањеном уживаху вђу.
 Он је сад ухваћен. Њега чека смрца;
 Ја га оплакујем веће као мрца.

2129 (40). Краљ Марсил, извештен шта се збива туна,
 Потајно у замак послао је нама
 Једнога својега вјештога шпијуна,
 Који у постељи, сред љубавна плѧма,
 Затече са цуром лијепа гладуна.
 Од јуче тамница, страховита јѧма,
 Њих, ал' одвојене, мраком својим скривѧ:
 Данас ће младића спалит' ватра живѧ.

2130 (41). Биће кажу спаљен око сати сѧдам.
 Највећег злотвора не бих жива пѧкла,
 Од саме помисли на тај ужас прѧдѧм,
 И амо сам ето из замка утѧкла,
 Јер такову грозу не могу да глѧдѧм. —
 Оно двоје чувши шта је мѧма рѧкла,
 Која сад настави да јеца и грѧѧ,
 Потресени бјеху у дубини срѧца.

2131 (42). То ће бити један од првијех кнезѧ
 Мњаху. Брадаманту нарочито хвѧтѧ
 При мисли на ватру тајанствена јѧза,
 Као да се тиче њезинога брѧта,
 Те пламена мѧча грчевито стѧза
 На Марсила кивна, и пѧжеље рѧта.
 Руђерове рѧкѧ она се дотѧче,
 Велећ': нећемо ли опробати мѧче?

2132 (43). Дјево! Ако још га усмртили несу,
 И неће, па зато тугу побијѧди;
 Одмах ће окови с њега да се стрѧсу,
 Само што прије нас у замак увѧди. —
 И Руђер је био у гњѧву и бѧсу,
 Желѧћи да спасе момка у бијѧди;
 И радоваше се што његова мѧма
 На спасу ближњѧга не бијаше грѧма.

2133 (44). Међутијем јоште непрестано плаќа,
И потоке сүзâ преко лица ваља,
Цура. Он јој рече: де поскѡчи лãкã,
Ми се не бојимо Марсила ти краља;
Пред нама ће сила узмакнути свãкã,
Хоћемо сузбити хиљаде копаља,
Да се слободи тај несретни мѡмак;
Зато нас одведи одмах у тај дѡмак.

2134 (45). Цура се не миче. Има неки ђãво!
Они је позваше јоште више пүтй,
И њих је обоје зачудило здравѡ,
Видећи да она непрестано ђүтй.
Не може се сада замку ићи прãво
(Најпослије рече, а у лицу жүтй).
Правце замку идућ' ми би можда стйгли
Прије но би момка на ломачу дйгли.

2135 (46). Околишним путем преко десет сãтã
Можда ће нам требат', а то хоће рѣћи,
Да ће Марсил дотле помоћу целãтã
На ломачи момка јамачно сажѣћи;
Прãви пут води нас покрај мрских вратã
Другог замка неког, а ту ће се стѣћи
За вас оба двоје незгода силѣство,
И за спас младића недостаће срѣство.

2136 (47). Марсилове шѣри несретна јãрãна
Ватра дакле чека у сваком случãју.
У том замку клетом већ од више дãнã
Стравично правило јест у обичãју:
Сви што туда проћу борци од мегдãна
И госпође порез морају да дãју,
Порез врло чудан. Један гадан ђѡса,
Именом Пинабел, градићу је гѡса.

2137 (48). Ко се не покори изједе га тãма,
Јер сила је јака у тога хајдүка.
Не боји се нико лично њега сãма,
Ал' њега помаже више крјепких рүкã.
Скинути се гола мора свака дãма,
И свилено рухо оставити түка
Сјем својега коња. Витези такѡђе
Оружје и коње остављају вође.

2138 (49). Четири витеза Пинабела бранѣ,
 Јер заклетвом сваког вѣза као штѣне,
 А овај обичај бѣ заведен, бѣне,
 Од Пинабелове неваљале жѣнѣ.
 Зла се њихна чују веѣе нѣ све стране,
 Обоје су дѣшѣ врло непоштѣнѣ.
 Праћена од мужа та је шиндивѣла
 Ту скоро допала голѣма резила.

2139 (50). Недавно са мужем витеза је срѣла,
 Кома дама бјеше стара нека бака:
 Смијати се баби та је луда смјѣла!
 Витез јој обори мужа нејунѣка,
 И она од муке свиснути је хтјѣла,
 Што уступит' мѣра коњица брзѣка
 И одело баби, те остаде гѣла:
 С тог на порез онај мужа је подбѣла.

2140 (51). Дерала се грозно, бунцала о свѣцем,
 Велећи: освете мораш мени дѣти,
 Иначе до гроба само љу да плѣчѣм.
 Не осветиш ли ме, ја љу онда знѣти
 Потражити мужа у витезу јѣчѣм.
 Што сам препатила сад нек други пѣти:
 Бораца и госпа нек тисуѣа цѣла
 Остане без коња, оружја, одѣла. —

2141 (52). То њему изнуди несретница клѣтѣ
 Пјенушећи чисто од големе злоѣѣ.
 Баш истога дана из далека свѣта
 Четири витеза код њих ѣе да нѣѣѣ,
 Четири витешка рузмарина цвѣта,
 Далеко чувена са своје врѣѣѣ:
 Аквилана, Гриѣа, Сансонета, Гвѣда
 На ноћиште прими муж онај без стѣда.

2142 (53). Пинабел и жена, љубазни и блѣги,
 Примѣше их радо, почастѣше дѣста,
 Али кад спаше у постељи нѣги,
 Везаше с момцима сѣа четири гѣста.
 Пошто им животи још бијаху дрѣги,
 Погодба, заклетвом, учѣни се прѣста,
 Да ѣе све путнике, ма то бѣли свѣци,
Плѣкат', како рекох, тринаест мјесѣци.

2143 (54). Јака обавеза заклетва је свѣта,
 Нарочито данас у побожном вѣку.
 И тако најприје свака се издеветâ,
 Па буде опљачкан, многе и посѣку.
 Као што видите, адет овај цвјѣта
 Сад на друму овом у највећем јѣку.
 Спада им у дужност и пљачкање жѣнâ,
 Јер освету врши тим она хијѣна.

2144 (55). Често жене оруд пиште као црви.
 Она четворица прво коцку вѣку:
 Ко је њом погођен тај се бије први;
 Буде ли побеђен, остали се тѣку.
 То све жена она гледа па се стрви
 На коњу у мушком руку и клобуку.
 Падне л' онај први, те тројице грѣпа
 На јадног путника залети се скѣпа.

2145 (56). Ето вам испричах и то све по рѣду.
 И, поред вашѣга мушког обећања,
 Не мислим да ћете отклонити бѣду
 Од оног младића сред ужасна стања.
 Да сте силни борци видим по изглѣду,
 Ал' зато сам ипак пуна очајања:
 Баш да победите, три четири чѣса
 Треба за то; помоћ касно ће да стаѣ. —

2146 (57). Рече њојзи Руђер: увјерена бѣди,
 Нећемо олако на кољена клѣћи;
 Да се ми простремо по зеленој грѣди.
 Треба нас најприје на комаде сѣћи;
 Мислимо доскочит' оној женској лѣди,
 Тврдо вјерујући ратној својој срѣди;
 И мислимо јоште стићи на вријеме
 Момку сред тамнице хладне и нијеме. —

2147 (58). Поскочи дјевојка убеђена тијем,
 Пѣведе их правце низ путању прѣву,
 И рече: пјесме љу, витеже, да вијѣм,
 Буде л' к'о што велиш, баш у вашу славу. —
 Пред врата, грозама нашарана свијем,
 Да, ваљда, улије путницима страву,
 Стигоше. Већ ту смо, прошапута она,
 А са замка тада залупаше звона.

2148 (59). Кроз капију ону, преко једног мџта,
 Старац неки јурну на једној куради:
 Ни корака даље (рече), то је дџста,
 Јер, ваџда, живјети јоште вама слáди,
 Нит', можда, желите тамнице и пџста,
 Што би штета било ако ли сте мláди.
 Не желите л' квргу и усијан жарáч,
 Одмах ми платите дуговани хáрáч.

2149 (60). Четири витеза пребиће вам гџру
 Ако с оружијем коње не предáте,
 И ако ли голу не скинете цџру,
 Јер ваџда обичај овај и ви знáте.
 С главе своје дакле отклоните бџру,
 Оружја и руха и другдје имáте,
 Лако га је добит' за готове нџвце;
 Иначе бићете поклани ка' џвце. —

2150 (61). Руђер одговори на бесједу чичџ
 Да храбро ли збориш са те своје рáгџ,
 Што је тако чила да се једва мичџ!
 Да затвори друме, богазе и дрáге,
 Мјесто празна збора треба храбро птйче,
 Не старац но витез без страха и љáгџ.
 Па гдје су ти борци? Чувају л' џдају?
 Зови их. Оружја имам за прџдају.

2151 (62). Ако ли нијесу од одаја кљуџ:
 У рукама њихних уплашених жџнá,
 Ти смјеста похитај те њима порúчи,
 Да није велика оружју ми цџна,
 А немој лармати. — Неће он да мýчи,
 Но вели: већ ено са градскијех стџнá
 У руху црвеном иде један бџрац. —
 И одиста прáво имаде матџрац.

2152 (63). Стрјеловито амо прџко моста дџра
 Силян један витез на добру коњйцу;
 Јурну пољем што се пред капијом стџра,
 И зá право даде брбљивоме стрйцу.
 Вију му се бџла на клобúку пџра,
 И сав је буктао у бојном огњйцу.
 Брадаманта хтједе прва да се тучџ,
 Ал' јој рече Руђер да с' натраг повучџ.

2153 (64). Штедјети будућу жели своју жѣну,
И запита старца витез онај кд је.
Он рече: судећи по руху црвѣну
Сансонет је. — Већ је витезѡвѡ двдје
Спремно скобити се у првоме трѣну,
Јер обадва воле мегдане и бѡје.
Сваки свога коња наљути стрѣменом.
Коњи поскочише под тешким брѣменом.

2154 (65). Пинабел са женом, противницом бабѣ,
Појави се праћен од више момѡка,
Који ће оружје и рухо да зграбѣ,
Када им Сансонет обори јунѡка,
Те Пинабловици да га даду цабе.
Оба борца носе копља врло јака
Од најбољег цѣра, и врло дебѣла,
И високо држе поносита чѣла.

2155 (66). Сансонет имаде овакијех цида,
У оближњој шуми сјечених, десѣтак,
И кавалѣрски је тај витешки ђида
Такву једну дао пред борбе почѣтак
Руђеру, што сједи на коњу ка' хрида,
И спремаше сада њѣму црни пѣтак.
Обојици храброст на лицу се чита;
И један и други радо се цилита.

2156 (67). Данас више нема такијех копаља,
Јер мишице крѣпке нијесу нам више;
Копља у војника свијетлог нам краља
Лака су; старји се другачије бйше:
Не бацаху копља него им држаља
Стежућ' испод мишке крвцу они лише.
Штитѡ, чекићима демонскијех дивѡ
У паклу сковано, Руђера нам скривѡ.

2157 (68). Читаоче, за те оно није нѡво:
То је штито које од Атлаза бјѣше
Поручено паклу; Сѡтна га скѡво,
Сковао га богме сред највеће прѣше,
Јер вјѣшца чаробно гоњаше га слѡво.
Челик-Огледало зраке силне крѣше
С тога штита, није л' под дебелим вѣлом,
Те засјени очи и витезу смјѣлом.

2158 (69). То је штито било непробојно, с тдга
 Сансонетов удар одскочи од њега,
 Али од ударца Руђерова злдга
 Штит онога прште (има и од чега),
 И по тлу се расу на парчета мнџга
 Те крв обли јадна Сансонета свега.
 С коња паде доље. Рањена му мйшка.
 Помрча у глави свијести му жйшка.

2159 (70). Од четворице је први дакле пџо,
 И тако потресе ово понижење
 Сансонета, да је узвикнуо: јџо!
 Тад у замку неко осјети се врење,
 А шта оно значи Руђеро је зџо,
 Јер цура му она даде објашњење.
 Залушаше опет звона са висина,
 И појавише се до три паладина.

2160 (71). Чета ова мала на пољану сџе,
 А Пинабел тада, јер жељаше знати
 Ко је страни витез, Брадаманти приђе,
 Неће ли му она одговора дати.
 Знате шта од овог опакога риђе,
 Некад ова дјева мораде да пџти:
 На истоме коњу што јој смаче, посла
 Бог у руке њојзи сад овога џсла.

2161 (72). Лажи, кради, харај, убијај и сџци.
 Бјеше од вајкада његово начело;
 У крви је људске купао се реци,
 У чему га досад ништа није смело.
 Како цуру баци у рупу, мјесџци
 Осам је и мњаше мртва је зацело,
 И зато кукавац без икаква страха
 Њезинога коња поносито јџаха.

2162 (73). Коња својег одмах познала је цџра,
 А када му боље загледа у лице.
 Познаде и њега, и у срцу бџра
 Бјеснити јој стаде противу убице.
 Дџђе дакле (мњаше) страшна њему џра
 (Тад своје пламено потрже оштрице);
 Бй зуђено да га мој коњиц доведџ
 И мени, коју врже у бездан биједџ.

2163 (74). Дуго ми некажњен по свијету лута,
 Ал' му казни сада ето стиже врѣме, —
 Па коња ошину, бијесна и љута,
 Да к замку, којино бијаше за њиме,
 Спријечи га бјечат' и закрчи пута.
 Поражен будући Пинабело тѣме
 И он шину коња, окрете јој лѣћа
 Па зажди да гребе гором преко мѣћа.

2164 (75). Ух грозно је љута, фурије ју грѣзѹ,
 Рекао би жељна његова је мѣса.
 Пинабелу, срамном племићу маркизу,
 Од ужаса срце у грудма се стрѣса,
 Јер опажа да је она веће близу,
 С мачем голим, пуна праведнога бѣса.
 Остали крај замка на ономе вѣсу
 Због Руђера ово ни спазили нѣсу.

2165 (76). Већ бијаху сишли са онога двѣрца
 Преко покретнога моста амо дѣље
 Гриф, Аквилан, Гвидо, три жестока бѣрца,
 Са којима Руђер има да се кѣље,
 Сишли жалећи се на својега твѣрца,
 Што их у бој гони против њихне вѣље:
 Да њих троје копља против једног слѣма,
 Изгледа ми дјело неправде и срѣма.

2166 (77). Неодлучни стоје сред равнога пѣла,
 Макар да на мегдан труба веће трѹби.
 На клетву их она опомиње дрѣла, —
 О Пинабеловој ријеч јесте љуби.
 Гвидо, назван Дивљи, расрдив се згѣла,
 Рече јој: слободно главу ми одрѹби,
 Заколи ме ножем просто као мѣрца,
 Ако не победим сѣм онога бѣрца. —

2167 (78). Грифон и Аквилан то јој исто вѣлѣ,
 И милости просе у те грозне дрѹснѣ,
 Јер се троје с једним борити не жѣлѣ.
 Безобразно њене прозборише ѹсне:
 Види се, главе сте вѣдма дебѣлѣ,
 А газећи клетву и душе сте гнѹснѣ,
 Када не схватате да иштете, штѣ се
 Не даје. Вјетрови ријечи нам нѣсѣ.

2168 (79). Сад ми сваки прича којекакве приче,
 И жели да нови уговор се прāvи,
 Ма да зна да мене то се слабо тичѐ:
 То је треб'о када у хапсу се бāvи,
 А сада је касно. — Овако им вичѐ
 Руђер, пошто пред њих јуначки се стāvи:
 Шта чекате? Коња, оружија, рӯха
 Ево! Узмите га, за њ купите круха! —

2169 (80). Руђер дакле с једне, жена с друге странѐ,
 На њих наваљујућ' у борбу их мāmѐ.
 Чикање и клетва витезе ваљане
 Најзад одлучише, макар да се срāmѐ
 Дијелити тако неравне мегдāне,
 Јер свак вели: клетву погазити стра ме.
 И тако јурнуше сва тројица скӯпа,
 И зачу те топот и звека и лӯпа.

2170 (81). Грифа с горким срцем, од чемера гбрѣм,
 Ено видим првог, за њим Аквилāна,
 А за овим Гвида са коњицем спдрѣм,
 Што за овај случај па и није мāна.
 У сусрет им лѣтнӯ корацима скдрѣм
 Руђер да дијели свијетлог мегдāна.
 Сваки копље бојно за нападај спрѣмā.
 Ух ала ће сада туна да се лѣмā!

2171 (82). Милост у Вишњѣга Руђер сада прдсѣ,
 Да њему помогне у овом белāју,
 Јер макар да штито Атлазово ндсѣ,
 Штито, у чијем је тајанственом сјāју
 Сила засјѣњива, са чāшћу се кдсѣ
 Да га употреби у овом случају.
 У крајњој невољи трипут он се слўжи
 Досад њим, ал' сматра да то славу рўжи.

2172 (83). Иначе вазда га покрива паћѣло,
 Те сјāј онај силни отклања од лӯдѣ
 Сасвијем, јера је веѣма дебѣло.
 Ни то, што су троје против њѣга тӯди,
 Није храброг овог витеза навѣло
 Мађијом уклањат' опасност од грӯдѣ.
 У осталом вѣо, што се штитом стѣрѣ,
 Устреба ли може лако да се здѣрѣ.

2173 (84). Прво се Руђеро са Грифоном скдбѝ,
 Јер овај се први истакао бјеше.
 Нѣ ранѝ га али штито њему здрдбѝ,
 Па ће затим с коња доље да га скрѣшѣ.
 И он удар копљем преко штита дбѝ:
 Кос је удар био, зато ће да шчѣшѣ
 Вѣо с огледала. Шта је било пѣтом
 Причајући ја сам обузет страхѣтѣм.

2174 (85). Гриф учини оно што није смјѣрао.
 Скоро у трен исти и Аквилан грѣну,
 Који је за њиме коњица тјѣрао,
 На Руђера правце баш у трку пѣну,
 И вео је копљем сасвијем здѣрао,
 Те сјај засјењиви из челика бљѣну.
 Сва три, осјетивши свјетлост неку врѣну,
 Онѣсвјестите се у истом тренѣну.

2175 (86). Како се Руђеро захуктао бѝо,
 И јер крв нѣ очи насјела му бѝла,
 Те му пред очима дим се неки вѝо,
 Нѣ спази тићима да клонуше крила,
 Нити да је паћел подцијепан цѝо,
 Те сјај више није заклањала свѝла.
 Тек послије смотри да борци ваљани
 На травици мекој леже у незнани.

2176 (87). Чисто јунак није вјеровоа јави,
 Погледав у окол, када сада виће
 Да не само они лежаху на трави,
 Већ и сви остали, и да нико ниће
 Не миче се; чудно бјеше му у глави
 Јер се зачудио као никад приће.
 Све је попадало: слуге и слѣшкиње,
 Хрти и коњици, жене и мѣшкиње.

2177 (88). Но сјети се шта је, спазив да је спѣло
 Са његова штита паћело од свѝле,
 Те се огледало тајанствено сјѣло,
 Чија зрака боде као шиљак стрѝле.
 Прије свега знати бијаше му стѣло,
 Шта бѝ од његове Брадаманте вѝле.
 Не нашав је мњаше оде к оном дѣмку,
 Да живот избави несретноме мѣмку.

2178 (89). Међ' онесвјеснулим нађе ону мџму,
 Која га је била овамо довела.
 К себи је на коња диже, па је к тџму
 Од њезина плашта, прилично дебела,
 Направио застор огледалу злџму,
 Те несвијест оде дјевојци са чела.
 Чим ову љепојку у антрешел баџи,
 Однијеше њега даље коњски краџи.

2179 (90). У облаке сјете лице му се крило,
 Невесео мџсли жалостиве гаџи.
 Оно, што се туна мало прије збџло,
 Узрок је што срце сламају му ваџи.
 Јер не бјеше њему ни најмање мџло,
 Што му помогоше огледала сјаџи.
 Стиди се што мегдан добише сџјери,
 И љући је био од сваке звџјери.

2180 (91). Премишљаше тако у јарости жаџру
 Свакојаке мисли, па ће онда реџи:
 Нехвала, судбино, на такоме даџру,
 Помоћу њега ћу бруку само стеџи.
 Носећ' ово штито нијесам у хаџру,
 Јџра осрамоћен у раку ћу леџи. —
 То мислеџи стиже ка' једном бунџру,
 И нешто му шану: тамо штито меџи!

2181 (92). Да ти когод благо богатога Крџза,
 Под условом да га даље носиш, нџдџ,
 Одбаци понуду. — Њега проџе јеџа
 И уплашен гласу тајноме се чџдџ.
 Скочи с коња одмах, камен један веџа
 За чаробно штито, што му слави џдџ,
 Па рекав: твоји ми не требају зраџи,
 Доста ми је сабља, — у бунар га баџи.

2182 (93). Вода у бунару бијаше дубџка,
 И чим се склопише нада штитом ваџи,
 Руџеру са чела спаде стида џка,
 И скупа са штитом у бунар се свџли.
 Ускоро господа, ниска и висџка,
 Витезови царски велики и маџи,
 Дознадоше за то, диже се галама,
 Јер у рог о томе свирала је Фама

2183 (94). Све што на свијетлом мегдану турниру
Ради славе своје бори се и рвѣ,
Чувши за тај случај не оста на миру,
И витези многи ода свуда врвѣ,
Да потраже штито у дубоку виру,
Желећ' очи сјенит' мјесто да се крвѣ.
Ал' цура причајућ' дубраву не каза
Гдје је бунар, зато свак узалуд база.

2184 (95). Курталисавши се ратног адиђара,
Који сјајем својим сваку силу сламѣ,
Али и срамоти свога господара,
Јер таке побједи препуне су срама,
Руђер оде даље од оног бунара,
Јурећ' преко жбуња, чапурја и јамѣ.
Они у незнањи, кад нестале зракѣ,
Усташе опета сви на ноге лѣке.

2185 (96). Цијела се дана међу њима збори
О зракама, које вид очињи крадѣ.
Желе знати како то се чудо ствдори,
Али објашњења не знају да дадѣ.
Да срамни Пинабел, од ђавола гдори,
Погибе, истог ће дана да дознадѣ.
Ко њега усррти не дознаше; чѣ се
Једино без главе да остаде рѣсе.

2186 (97). Веће горски вуци грозише мртвѣцу,
Када вијест дође до његова града.
Брадаманта стиже у једном тјеснацу
Њега, што је стаде големијех јада,
Па мачем прободје груд овом подлацу,
Да свијет опрости његовога смрада.
Узевши му коња с бријега је сшла
Дјевојка, и журно даље је отшла.

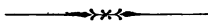
2187 (98). На враћена коња пошто опет сјде,
Да задовољења себи даде тиме,
К Руђеру, наравно, вратити се хтјде,
Ма залута гором, не пађе се с њиме.
Криво бјеше њојзи, јад јој срце јѣде,
Довикује драгог, али горе нимѣ.
Уморан сам. Више ни једнога слѣва.
Да спавамо сада. Сјутра ћемо снава.

БИЈЕСНИ РОЛАНДО

СПЈЕВАО ЛОДОВИКО АРИОСТО

ПРЕПЈЕВАО ДРАГИША СТАНОЈЕВИЋ

ПЈЕСМА ДВАДЕСЕТ ТРЕЋА

Улагати труда за бољитак браће,
К том светом начелу сватко се узвиси.
За добро ти дјело награда се даће,
Не да ли се, ништа изгубио ниси.
Зло чинећ', за време дуже или краће,
Дочекаћеш мазду, која грозно киси.
Там' остају гдје су плањине и брда,
А састају с' овце из људскога крда.

2189 (2). Човјек, зло чинећи често много љсто
Некажњен, замишља нема божјег суда,
Али да се вара као доказ ёто
Пинабел је, кога стиже срећа худа,
Јер га Брадаманта уби као псёто.
Да је злорађење политика луда
У томе се, мислим, сви мудраци слажу:
Бог је спор ал' ипак дбстижан је, кажу.

2190 (3). Рачунаше лудо гадна она хула
Да особа, коју он у рупу баци,
Ту и сада лежи већ одавно трула,
И да његов злочин покривају мрнци;
Али су небеса за недјело чула,
Те Правде га брзи достигоше краци.
Не поможё њему што је у близини
Двор оца његова на једној висини.

2191 (4). У замку Хотриву отац његов старӣ,
 Именом Анзелмо, становао тад је.
 Има смисла што вам причам ове стварӣ:
 Требаће касније. Сваки пјесник рад је,
 Који за коректност у пјевању мари,
 Не рећи излишно ништа. Еле сад је
 У близини замка очева лежао
 Син, што испред моме залуд је бјежао.

2192 (5). Пошто је убила срамна кавалѣра,
 Ком дерњава бјеше сваколика брана,
 Да Руђера тражи Хајмонова шћера,
 К'о што рекох, погна коња од мегдана.
 Ах што није птица лаганијех пера
 Да полети брже, и нађе јарана!
 Нѣ полетје она но залута чѣстом,
 Будући с овијем непозната мјѣстом.

2193 (6). Једна од најљепших љетнијех вечерӣ
 Просу хлад послѣје силна жара љѣтна.
 Дјева, понајљепша од Евиних шћерӣ,
 Оста ту да ноћи, жалосна и сјѣтна.
 Гледајући сјајни Марс како треперӣ,
 Ил' сањајућ' драгог, ипак бјеше срѣтна.
 Бди ли или спава пред очи јој Руђер
 Изилази вазда, њега види свуђер.

2194 (7). У срцу јој жеља слађанијех врѣва,
 Чула јој се драже од њихове грајѣ.
 Што јој слапша љубав од онога гњѣва
 На Пинабла бјеше, сад се љуто кајѣ,
 И у себи вели: рад осветна љѣва,
 Који сада мене тако скупо стајѣ,
 Журнух, не пазећи куд остаје драгӣ.
 Ух ала сам била луда, Боже благи!

2195 (8). Бело јој се лице у сузама кишѣ,
 Док са својим срцем она тако збрӣ,
 И мјесто кајање јаде да јој стиша,
 Постајаху јади све јачи и гдӣ.
 Грижа јој на бону савијест јуриша,
 У бунилу свијет паклом јој се ствдӣ.
 Када рујна зора опет небом сину,
 Узе оба коња па се гором вину.

2196 (9). Пошто дуже тако, жалосна и љута,
Тражећи залуду главну царску цѣсту,
По густој дубрави тамо амо лута,
За собом остави најпослије чѣсту,
И стиже, случајног држећи се пута,
Некадашњег замка чаробнога мјѣсту,
Гдје спази Астолѣа с Хипогрифом, који
Не знајући с коњем шта ће, збуњен стоји.

2197 (10). У незгоду бјеше запао голему
Не нашав сељака, борца, ни пастира.
Познаде га дјева (не бјеше у шљему),
Па још из далека здрави кавалира,
И радосна паде у загрљај њему,
Пошто се опрости тешкога визира.
И он се радова црте њена лица
Видјев, јер она је сестра му од стрица.

2198 (11). Није ју видио веће много дана,
И баш му је сада добродошла била,
Јер нѣ знаде коме предат' Рабикана,
А сада наравно та лијепа вила
Примиће његова коња од мегдана,
Он појахат' оног што имаде крила,
И с њим полетјети преко Пиренѣја:
Као поручена дошла му је сеја.

2199 (12). Пошто су се пута загрлили више,
Јер он је волио много своју секу;
Пошто пољубаца паде као кишѣ,
Који силни бјеху, судећи по звеку;
Пошто се за здравље упитали бише,
Причајући судбу, и добру и прѣку,
О Хипогрифу јој објашњење дава,
Велећ' да на њему летјет' намјерава.

2200 (13). Од радости момче чисто бјеше пјано,
Јер то је милина летјети по зраку.
Хипогриф је био за њу створе знано:
Њу Атлаз нападе на томе брзаку;
На њему к Алчини у царство је страно
Испало за руком чаробном вјештаку
Послати Руђера, што са срцем стислим
Она посматраше. То вам причах, мислим.

2201 (14). Затијем Астолфо Брадаманту пита,
Пошто је извести о својему плану
Да на Хипогрифу по ваздуху скита,
Хоће ли да буде газда Рабикану,
Док он се не врати из белогa свѣта,
И причува коња у Монтеалбану.
Дјева радо коња на чување прими
И оружје, које он са себе сними.

2202 (15). Јер пошто Астолфо сад у име Бѣга
Мисли предузети по ваздуху шету,
Нѣ понесе ништа сјем мача и рѣга,
Да би лакши био крилашу при лету.
Дѣде јој и копље, које чуда мнѣга
Већ почини, копље једино у свѣту,
Оно копље златно, које кога такнѣ
Ма најмање, одмах са коња га смѣкнѣ.

2203 (16). Од овога копља злаћенога паде
Нѣ ледину много славнијех мужѣва.
Брадаманти Астолфо руку своју даде,
И пошто се са њим опростила дјева,
Захуктават' он се на крилашу стаде,
Па најзад одлетје као лака шѣва.
Ускоро ка' црна тачка на зренику
Виђаше се, па га неста на видику.

2204 (17). Нека му је сретна та ваздушна шѣтња!
За дјевојку поста, кад одлетје дѣка,
Пусат и Рабикан једна нова смѣтња.
Та њезино срце за Руђером кѣка!
У Монтеалбан ићи с путање је скрѣтња!
Умало је јадну не препаде мѣка.
У Валомбрози је надала се ѣ ће
Руђера застати. Ту је можда вѣће.

2205 (18). У разнијех мисли колѣба се бури,
Не могућ' извршит' обадва задѣтка,
Кад једног сеѣака случај посла цѣри,
Што пред њу искрсну из горскога хлѣтка.
Да на Рабикана оружије турѣ
(О том Турпинова држим се подѣтка),
И за коња веже, и потјера дѣба
Коњица, рече му, јер крајње је дѣба.

2206 (19). К Валомбрози пође, јер ова идѣја
 Одржа побједу. Сѣљо коње водѣ.
 Али ево муке, Риналдова сѣја
 Не умије пута правѣга да згдѣи,
 А што је најгоре не зна га ни гѣја,
 Макар да се туна у близини рѣдѣ.
 Пут узе који јој правѣ се чињаше,
 Гоњена љубављу што у њој тињаше.

2207 (20). Ишла је онамо куд јој случај каза,
 И никакав путник није цуру срѣо,
 Те да је упутѣ лавиринтом стаза,
 У којима би се и вичнији сплѣо.
 Пошто тако дуго по дубрави база,
 Спази бријег што се под облаке пѣо,
 И на њему замак; зачудѣ се дѣкла,
 Јер то је Монталбан гдје је она њѣкла.

2208 (21). Ту јој мати с браћом, и запрепашћење
 Обузе је силно, нит' јој бјеше мѣло.
 Овдје вам дугујем једно објашњење:
 Дјевојче од браће брижљиво се крило,
 Над Руђером желећ' извршит' крштење,
 Те сада се њему кући није хтило:
 Од мајке ил' браће опажена мѣма,
 Морала би сада останути дѣма.

2209 (22). То би за њу била страховита прѣза,
 С тога пође тражит' милога другара,
 А одавде знаде гдје је Валомбрѣза,
 Али је правила рачун без крчмара,
 Јер низ бријег један чим се доле срѣза
 Изненада сретѣ брата свог Алара,
 И није од њега сакрити се мѣгла.
 Шта ће, пред судбинѣм главицу је погла.

2210 (23). Он је сада био у послу голѣму:
 Дизао је војску, коњике, пјешаке,
 Јер тако је Карло наложио њѣму,
 И сад по селима смјѣшташе јунаке.
 Сестрицу је своју познао по шлѣму,
 Када промицаше кроз неке шибљаке.
 Пољубив се с њоме латише се пута
 У Монталбан. Он се махнуо регрѣта.

2211 (24). Мајка јој је сузе од радости лила,
 Јер дуго је заман по Францији тражи
 (Јурећ' за Руђером дјевојка се крила),
 И мајчину тугу срећа сада блажи.
 И од браће доби пољубаца сила,
 Који за њу бјеху без велике дражи,
 Јер се Руђерових пољубаца сјѣћа,
 Чија сласт бијаше друкчија и већа.

2212 (25). С намјером се њеном случај овај кдси,
 Не да јој крштење извршит' по плану,
 Те зато дјевојка са мишљу се ндси,
 Е не може доћи да јави јарану,
 Но нек се покрсти и нека је прдси
 У мајке, код које сада је на стану.
 Јавиће му да би сретна била кад би
 Ускорити хтио рок њиховој свадби.

2213 (26). Још послаће њему по истом гласнику,
 Што за њега радост неће бити мала,
 Коњица Фронтина, коњаничку дјку
 Каквог у Мавара нема ни у Гала,
 Дурашна по срцу, красна по облику,
 Бржега од самих змајева и хала.
 Нема коња бољег од његова дора,
 Сјем само Бајарда или Бриљадора.

2214 (27). Сјећате се кадно Хипогрифа лака
 Пдјаха Руђеро па се до висина
 Небескијех диже као птица свака,
 Да му драга собом дведе Фронтина,
 Пошто гледећ' у вис дуго јадна плака.
 На великој њези држаше дорина,
 Те је сад гојазан и сја му се длака
 С тијела и с гриве, коњскога перчина.

2215 (28). С дворкињама својим, јатом лепих снаша,
 Даде се на пос'о, и једну абāju,
 Једну од најљепших злаћенијех хаша,
 Извезла је те се коњ блист'о у сјају
 Као коњи првих царских великаша.
 Хипалци, чију је остарјелу мају
 Сисала некада, дозвавши је к себи,
 Рече: знаш колико ја вјерујем теби.

2216 (29). Ти си моја мила сестрица по млéку,
 Која моју љубав ка Руђеру знадѣ,
 Јер јој никад ништа не тајих у вéку. —
 Затијем ка́за јој какав смјѣр имадѣ,
 И о свему тачно извијести сéку,
 Тер она Руђеру хабера да дадѣ.
 Није могла наћи бољег поклисáра
 Да у манасти́ру походи серда́ра.

2217 (30). Гдје је Валомбрóза објаснивши мѣми,
 Рече јој: тамо се хитро пољем вини,
 Краци коња твога нек не буду трѣми.
 Мој му изостанак лијепо изви́ни,
 Кажу му да чежња велика ме слѣми,
 По срцу му моје ријечи распли́ни.
 Вјероваће теби мој Руђеро крáснй
 Да не могу доћи, кад му се објáснй. —

2218 (31). Затим ју попела Брадаманта да́да
 На једног маторог и мирног бу́йна,
 Јер не знајућ' јахат' за њу је кура́да,
 И пружи јој китне ўзде од Фронти́на,
 Рекавши нека се не поплаши мла́да,
 Сретне ли дрскога каквог врагу́љна
 Што би коња хтио: коме прина́длѣжй
 Нек му само каже, па ће он да бјѣжй.

2219 (32). Јер Руђера сваки борац од занáта
 Познаваше добро, и њега се стра́шй.
 Хипалка јежђаше веће више са́та,
 И не срете никог вѣлна да се мѣшй
 Ўзде Фронтинове и прави инáта,
 Бар тако причају љетописи нáши.
 Не срете никаква грабљива барѣна,
 Али око подне срете Родомѣна.

2220 (33). У тесна́цу једном, баш када је хтјѣла
 Да се спусти доље низ некакву хри́ду,
 Срете Родомона, кога љубав врѣла
 Гоњаше да спасе своју Дорали́ду,
 Чијено је срце грозна туга јѣла,
 Јер код Мандрикара живљаше у сти́ду.
 К'о што знате ово Родомону ма́ња,
 Који га спроводи, достави до зна́ња.

2221 (34). Заклео се био, читатељ се сјѣћа,
 На првога коња, којег могне срѣсти
 (А овај је први, тако хтједе срѣћа,
 И то баш Руђеров) да ће јунак сјѣсти.
 Забуна његова све биваше већа,
 Јер од једне жене, саме у тој чѣсти,
 Отимати коња мњаше није чѣсно.
 Ах да му је госа туна, рече гласно.

2222 (35). Да је госа туна, Хипалка му рече,
 Ти би од стра брво очистио чуства. —
 Он: па које ли је то ужасно мѣче? —
 Бољи је од тебе и твојега друства
 (Ова ће), Руђер је који славу стѣче
 Помоћу витештва и ратног искуства. —
 Он ће: тако ли је! Од таква јунака
 Баш хоћу да имам овога брзака.

2223 (36). Његов коњ одиста много има дражѣ
 За ме. Реци, дјево, господину томе,
 Ако ли заиста као јунак важи,
 Нека к мени дође и нек узме ђме;
 Плаћам и кирију што га јашем, кажи.
 Не дам ли, његове руке нек ме слѡме.
 Родомона лако наћи ће по зраку,
 Који њега прати на сваком кораку.

2224 (37). Куда моја нога једном само крѡчи,
 Вјечито остају трагови ми слѡве. —
 Затим узду зграби и на коња скѡчи,
 И даље га погна тај афрички лѡве.
 Хипалка јадница избечила ђчи,
 Препуна љутине а мало и страѡве,
 Дере се и плаче и грозно га псује.
 Он оде с кепецом, неће ни да чује.

2225 (38). За њим идућ' виче: лопов си по чѣну,
 Јер се китиш перјем туђега имања. —
 Он одјаха мирно даље на Фронтину
 Онамо куда га води онај мања.
 Сад је овдје било по вољи Турпину,
 Чијега, пишући, држим се предња,
 Вратити се тамо гдје крај једног стабла
 Остависмо мртва на земљи Пинабла.

2226 (39). Онај што је људе мучки радо клао,
 С откинутом главом лежи као врабац.
 Путујући, тамо случајно је пџо
 Цербино, којег прати онај бабац.
 Кад видје мртваца, кога није знао,
 Не слутећи ко је тај погани жабац,
 Момку срца добра бјеше много жао,
 И леш онакажен гледати је стао.

2227 (40). Осјечена бјеше њему руса глава,
 Добио смртнијех рана барем стџо је.
 Крвава је била око њега трава,
 Види се, убица бјесомучно бџо је.
 Цербин, сузе лијућ' као из рукава
 И леш гледајући најзад рече: тџо је
 Гнусно! — Пак одјури по цурину трагу,
 Рекав баби ту га чекат' у шипрагу.

2228 (41). Он ће одмах доћи (тако њџзи велџи)
 Чим оног убицу мртва с коња срџши.
 Баба к лешу приће, срце јџ веселџи
 Врела крвца која с мртваца се пџши.
 Ал' и друго нешто бабџскера желџи,
 А не само с леша свјезу крв да њџши.
 Прилика је згодна, ах просто дивџта,
 Да се с мрца штогођ драгоцјено смџта.

2229 (42). Амишност велика бјеше у те гњидџ,
 Која радо туђе претреса пртџаге
 Само ако гџсе не могу да видџ.
 Прстење са мрца потрпа у шпаге,
 Такођер и пас му драгоцјени скџде.
 Па га испод сукње вџза око снагџ.
 Узе оно само, што може да скрџје.
 То није прџина. Крала је и прије.

2230 (43). Све то чини она без икакве грџје.
 Громом је убила бџжја сила јакџ!
 Ускоро затџјем и Цербино стџже
 Не нашавши цуре, еле празних шака.
 Одатле се даље путовати дџже,
 Јер мало бијаше до ноћи и мрџка,
 И праћен од бабе и њезине зџџе
 Тражи стрању какву гдје могу да ноћџ.

2231 (44). Уз једну путању, узању и криву,
Идоше уз брдо преко једног са̀та,
И нађоше ноћни ста̀нак у Хотриву,
Замку на стијени с неколико ка̀та.
Собе тога двора тону у ка̀диву,
И све се блистају од сухога зл̀ата.
Истом се Цербино на постељу пру̀ћи,
А зачу се писка у цијелој ку̀ћи.

2232 (45). Рекоше Цербину, јер за то је пѝто,
Да вијест Анзелму страховита до̀ђе:
Син му је Пинабел, племена му шт̀ито,
Мртав нађен. Сјети онога се ро̀ђе,
Кога видје мртва кад је гором скит̀о,
Цербино, али је ћутао такб̀е,
Не желећи причом ко̀би своје о̀ве,
Против себе сумњу злу да изазо̀ве.

2233 (46). Не зна шта почини Пинабело за̀ла,
Хватајући ближе он у своје мрѐже.
Кад на носилима уз пуно маша̀ла
Донијеше њега пуна крви свјџ̀е,
Сви су закукали, јечала је са̀ла,
Ал' оцу, наравно, од свију је тѐже.
Пошто сан и умор мучише Цербина
Оде спават'. Оста у сали Габрѝна.

2234 (47). Док за ката̀фалак правила се бѝна,
Гдје ће изложити онога јаднѝка,
По налогу оца, сали из дубѝна,
Зачу се гласина грлата гласнѝка:
Анзелмо ће дати хиљаду цекѝна
Ономе, који му прокаже крвнѝка,
Да би осветио грозно ово кла̀ње;
Даће му цекине и своје призна̀ње. —

2235 (48). Сви су Анзелмово обећање чу̀ли.
Оно се допало нарочито ба̀би,
Којој људско жиће бјеше равно ну̀ли
Вазда, кад јој треба што масно да згра̀би.
Било што су мржња и беси је ду̀ли
Противу Цербина, или било да̀ би
Уцјену добила, смисли да отвор̀и
Раку и овоме, и на њ да по̀твори.

2236 (49). Бијах вјѣрна дама ноћашњег ти гдста
 (Анзелму је рекла) све до ових часа.
 Он ти уби сина, и ја веће ддста
 Трпјех од савести и њезина гласа.
 Да га уби ево доказа ти прдста, —
 Пак испод сукања одријеши паса,
 Који када видје Анзелмо се јадни
 Увјери, да Цербин убица је гадни.

2237 (50). На њега се старац ојађени згрдзи:
 Богу на освету заклео се бржѣ:
 Одјекнуше двором налози му стрдзи
 Капије затварат; мача затим трже;
 Бјеху момци уза њ оружани мндзи,
 И Цербина одмах у окове врже.
 Ухвати витеза када тврдо спава,
 Да над њим изврши крвна своја права.

2238 (51). Не могући да се с многијема бдчи
 Без оружја, Цербин судбини се даде.
 Неће њему крвца мачем да се тдчи,
 Грозније злосретник доживјеће јаде;
 За њ, противу кога пас онај свједдчи,
 Грђу казну старац измислити знаде:
 Растргнут од коња изгубиће жиће
 На истоме мјесту гдје бјеше убиће.

2239 (52). Ноћ прведе мучен сновима и мдром.
 Сјутрадан је била стравична парада,
 Јер су из тамнице извадили здром
 Борца, кога свака већ остави нада,
 И под јаком стражом повели га гором,
 А носила га је мршава курада,
 За њиме бијесна дерала се руља:
 Коња за репове нек се веже хуља. —

2240 (53). Ја погађам мисли, читаоче, твоје:
 Да се невин казни противан си тдме.
 Исто је таково и мнијење мдје,
 И добру се надам, јер удесу злдме
 Бог не остављајућ' угоднике своје
 Посла оног чије руке ће да слдмѣ
 Вериге с невина: шуме ова банда
 Баш тада је крила витеза Роланда.

2241 (54). Да с' отклони страшно од Цербина ўра
Божја га је воља овамо довела.
Са њиме је била још и једна цўра:
Галисије краља шћерца Изабела,
Коју је некада избацила бўра
На обалу гдје се подиже Рошела.
Цербинову драгу Роландова рўка
Затим у пећини спасе од хајдўка.

2242 (55). Избављену мџму сад Роландо пратї.
Она пита ко су они тамо љўди,
Што наравно јунак није мог'о знати.
Нису чиста посла, он у себи сўди,
И да би јој мог'о одговора дати
Стићи ону руљу на коњу се трўди.
Пришав ближе видје момка часна лица
Кога су везали к'о да је убица.

2243 (56). Роландо му приђе и упита штã га
Дбведе у ово страховито стање,
Да га окована носи једна рãга.
Цербин рече да му подметнуше клање
Пинабла, и да му баца ова љãга
Тијело у раку, дух у очајање.
Питач увјери се из његових речї,
Да сушта истина из уста му јечї.

2244 (57). И других разлога Роландо имаде
Вјероват' у оно, што чу од Цербина.
Између Клермона, као што се знаде,
И Мајнца завада траје од старина;
Роланду ће сада згода да се даде
Да наплати много старијех крвинã.
Када чу за име Анзелма барона,
Гњџвом букну страшни витез од Клермона.

2245 (58). Дријешите одмах овога јунака,
Викну, или ће вам доћи црни петак. —
Вођ руље рече му: тебе се дивљака
Не бојим да ти је сам сотона тетак. —
То рекав на коњу тамо амо скака, —
Што је ваљда спрема за борбе почетак.
Јоште једном псовком безобразно грмнў,
Па с пруженим копљем ка Роланду стрмнў.

2246 (59). Штѣт, оклоп, оружје Цербиново њему
 (Што ноѣас присвоји) убојна је бра̀на.
 Ро̀лан џиду своју, тешку и голему,
 Напријед потјерав коња од мегдана,
 Потѣже и лупи лупежа по шлѣму,
 Што му читав оста јера је без ма̀на,
 Али од ударца врат оное пѣче,
 Те се с коња сруши то лајаво кѣче.

2247 (60). Затијем другоме, кога првог срѣте.
 Копље убојито усред груди за̀би.
 Оста̀ви га туна па се даље крѣте,
 Пошто шаком мача пламеного згра̀би.
 Отпори цијеле оружане чѣтѣ
 Против таква борца сувнше су сла̀би.
 Полијећу зраком ноге, руке, гла̀ве, —
 Тако ва̀лда вуци јадна стада да̀вѣ.

2248 (61). Јес, тако ће бити када низ прѣтну
 Прикраду се тихо до онога мјѣста
 Гдје су овце. Турпин вели четвѣртину
 Ролан посијече, а бјеше их двѣста,
 Те курјаци многу добише дрѣтину.
 Остале је скрила непроходна чѣста.
 Бјежећи јадници лелекачу љѣто.
 Бачено оружје пољем је ра̀сѣто.

2249 (62). Томе се не чудим. Тако вазда бива
 У боју с Роландом кад је љѣди риѣ.
 Да види да ли се когод јоште скрива
 У близини, ову у трку обивѣ.
 Затијем к Цербину, којему се слива
 Поток низ образе, јуначина приѣ.
 Би Цербин пред њиме на кољена пѣо.
 За коња је везан. Оков није да̀о.

2250 (63). Одријешив њега поможе му да̀ се
 Наорѣжа опет оружијем својим,
 Што вољ оне руѣ у зле своје чѣсе
 Присвојио бјеше, и на жалост којим
 Хтједѣ бранит' права клете оне ра̀сѣ.
 Читаоче, нека и у грудма твојим
 Сада сине радост, коју Изабѣла
 Осјети, што судба драгог јој довѣла.

2251 (64). Сада мислиш одмах у наручја њему
 Пашће, чим образе лијепе му зглѣдѣ.
 Не. Не познаде га: лице му у шљѣму.
 Када Цербин спази главу свога чѣда
 Мниш загриће га. Вараш се у свѣму.
 Са срца му спаде грдна плѣса лѣда,
 Блага роса сад је гдје бијаше иње,
 Јер мишљаше море прогута је сѣнѣ.

2252 (65). Па што је не грли, што слатке рѣјечи
 Не теша љубљеној голубици; штд ли
 Оклијева срце боно да лијечѣ?
 Мисао га једна чѣдновѣта скдѣли.
 Излити јој љубав она га пријечѣ,
 Ах она отровом срдашце му пдѣли:
 Уобрази да је лијепѣ му вѣла
 Избавитељу му љубавница бѣла.

2253 (66). Такве јаде ништа не може да тдѣли,
 Волио би да је сад у мору слѣну,
 И баш та околност највише га бдѣли
 Што је с борцем што га спѣсе на мегдѣну.
 Не може тешкоме јаду да оддѣли,
 Клецају кољена витезу ваљѣну.
 Свакога би другог прбдѣ врхом цѣдѣ:
 Против спаситеља оружје не идѣ.

2254 (67). Дјевојка, праћена од ове господѣ,
 Жежѣаше. Кад бише у дебелом хладу,
 Сјахаше да хладне напију се водѣ.
 Ролан скиде клѣбук и изјави наду
 Да ће и другар му те исте слодѣдѣ
 Уживати плоде у цвѣтномѣ кадѣ.
 Шта зна, и Цербин се растави са шљѣмом,
 И — цура се нађе у чуду голѣмом.

2255 (68). Преблијѣдѣла је, жиле јој се мрзнѣ,
 Мисли полудјеће, и истога чѣса
 Замало па капља срдашце јој крзнѣ,
 Али брзо ледна растопи се плѣса,
 И опет јој срце снагом својом срзнѣ,
 И једнијем скдѣком до драгана стѣса,
 И у наручија мињенику пѣде,
 И да ј' ово Цербин Рлоан одмах знаде.

2256 (69). Изабела њевна материна маза
 Једва к себи дође од потреса тога.
 Да ју спасе Ролан вјеренику каза,
 Спасе из гнијезда хајдучкога злџга.
 Он се пред Роландом на кољена сплаза,
 И обожаваше њега као Бџга.
 Ма и како не би, та Роландо двâ је
 Живџта му спас'о, утолио вâје.

2257 (70). Није л' то истина до пошљедњег слџва?
 Ту су дуго оба заљубљена злâта
 Захвалношћу храброг засипали грџва,
 И то би трајало преко једног сâта,
 Али сада опет нуто чуда нџва:
 Зачу се из горе јек од коњског бâта!
 Скочише на коње, гвожђем главе скрџше.
 С'огоспом јунак бânу чим на коњма бџше.

2258 (71). Сјећате се можда дивљег Мандрикâра,
 Којино се закле не имати мџра,
 Докле не освети храброг Манилâра,
 Кога Роланд уби, као и Алцџра.
 Међутијем срце речена серџара
 Доралидинџга допаде синцџра,
 Тер од кад јој срце са усана слâсти,
 Канда заборавља да грофу џдмâстџ.

2259 (72). То, мислим, потпуно и ви разумџте.
 Пришав одмах око на Роланда бâци,
 Према коме Цербин бјеше као дџте;
 Знани му бијаху витезови знâци,
 И чим га џдмјери од главе до пџтџ,
 Као да му разум обасјаше зрâци,
 Рече: тражећи те већ џдавно скџтâм;
 Кудгођ идем свуда за тебека пџтâм.

2260 (73). Биће веће ваљда дâнâ десџтина
 Како пратим траг ти који прави Фâма,
 Причајућ' да многа погибе свџџтина
 Пред градом Паризом џд тебека сâма;
 Једва се, вељаше, избави пџџтина,
 Док остале покри вјечна смртна тâма.
 Пџтџче, растџера као руљу жџнâ,
 Војску, којомно се дџчи Трџмизџна.

2261 (74). Никад пѡгибија са толико стѣда
 Није запамћена, нити сјеча гѡра.
 Љага, мишљах, ова треба да се скидā;
 Тражећ' те нијесам крака био спѡра.
 Да ти опис немах, имао бих вида
 За изглед витешки дивскога ти ствѡра.
 У хиљаду људи оног по изглѣду
 Познао бих, који баци нас у бѣду. —

2262 (75). То зборећ' јунака погледима стрѣља.
 Роландо му рече: Истина је сѡштā
 Да десница моја као прве смѣља
 Сарацѣна ваших убојитих тѡшта.
 Што се тиче твојих похвалнијех жеља,
 Знак су да не гледам сад пред собом пѡшта.
 Еле, да ме видиш зато сад си тѡка:
 Да те задовољим, подижем клобѡка.

2263 (76). Видје ме. Лијепо. То је жеља прѡва.
 Сад испуни другу. Немој да се каже
 Да без ње побјеже без трага и стрѡва.
 Да ли ми се снага са изгледом слаже
 Знаеш ако са мнош пробаш мало рѡва. —
 Рече Татар кога речи ове драже:
 Доста! Није овдје мјесто граји дѡгој.
 Прва жеља ту је. Приступимо дрѡгој. —

2264 (77). Загледавши Рѡлāн Мандрикара бѡље,
 Чуди се како ће дијелит' мегдāна
 Татарин, кад нема чѣме да се кѡље,
 Јер не носи мача нити буздовāна.
 Па ти (рече) ништа, сјем копља и вѡље,
 Немаш! — Обрецну се онај на Рѡлāна:
 Гледај своја посла. То је моја брѣга.
 Да се само копљем борим мени стѣгā.

2265 (78). Заклех се да мача опасати нећу,
 Све докле једанпут на љутом мегдāну
 Витезу Роланду не угасим свећу,
 И не отмам њему сабљу Дуриндāну,
 Пак ето вјѣран сам својему заклѣћу.
 Мој шљем и остало Хектору ваљану
 Припадаше негда, ал' мача му нѣмам:
 Роланду га отет' одавно се спрѣмам.

2266 (79). Куд год идем питам за Роланда свѹдѹ,
Тражим га узалуд већ толико данѹ,
Тер изгледа да ми с путањѹ кривѹдѹ,
Макар да га зову витезом без мѹнѹ.
Да ли га познајеш? Да ли знадеш кѹдѹ
Оде? Он ми уби оца Агрикѹна.
Крвник исти ноћу прикраде се вѹчки,
И родитеља ми ѹсамрти мѹчки. —

2267 (80). На потвору таку страшни витез плѹнѹ,
Јер у част, у оно, што ј' од свега дражѹ,
Таче му језиком и начини рѹнѹ.
У мах први хтјѹде с коња да га смѹжѹ,
Али се савлѹда рекав борцу стрѹнѹ:
Часно убих њѹга. Син му просто лѹжѹ.
Он је само један бѹзочан врагѹлѹн.
Ево Дуриндане. Ја сам главом Рѹлѹн.

2268 (81). Моја је по праву сабља ова бритка,
О томе истину казујем ти цѹлу,
Па ипак пристајем да ријѹши битка
На чијем од сада сјаће се одѹлу.
Дотле њу нек носи грана ова вѹтка,
Јер ево је вјѹшам о танану јѹлу.
Док се ми тучемо нека туна вѹси. —
Да мегдан дијеле спремају се рѹси.

2269 (82). За те вичне борце мало трѹја спрема,
Делили мегдане хиљаду су пѹтѹ.
Када на стрјѹлѹмет бјѹху један прѹма
Другом, оба коња, бијѹсна и ѹтѹ,
Царнуше, ѹевицом пуштајући ѹѹма,
Док мушка десница, као гвожђе крутѹ,
Управљаше цѹдѹм. Севнуше ка' мѹње.
Копља од судара постадоше трѹње.

2270 (83). У седлу оставши оба као хриде.
Пѹтрѹлем од копља, пуни грозна зѹра,
Кѹјѹчки се млатит' они се не стѹдѹ,
Као да се тући без оружја мѹра,
Налик на сеоске којекакве ѹидѹ,
Кад се тојагама туку због синѹрѹ,
Ил' када, држећи над ѹивама смѹтре,
Пожевѹљају се због стоке и пѹтрѹ.

2271 (84). Поломише брзо и ова држаља,
Здружише с' и она у најмање чѣсти.
Роландо противу татарскога краља,
Овај против њега, све се више жѣсти.
Ударају јаче од каквога маља
По визиру тврдом гвоздене им пѣсти,
Те им пред очима светлаци блијѣштѣ,
А стежу, хватајућ', боље но клијѣште.

2272 (85). Би рекао мѣзак испила им свраќа,
Или би мислио да су врло прѣсти,
Јер шта може гвожђу наудити шаќа!
Ухватише с' ено у јуначке кѣсти
На коњма сједећи; вуче као квѣка
Француза Татарин, пун једа и злѣсти.
Ни мање ни више но хтио би чоѡа
Да стѣском удави дику витезѡѡа!

2273 (86). Далеко се маша и много се дрѣза.
Куша што кушаху залуд бољи бѡни.
Рукама објѣма противника трѣза,
Који само једном од њега се бранѣи.
Док челичност оном све више се крѣза,
Лукавство извршит' Роландо се кѡни:
Десницом коњу му кришом очи таче,
Па му ђѣм и ѡзду неопажен смѡче.

2274 (87). Глупо мисли Татар стѣском да га згњѣчи;
Он га навлаш пушта нека снагу тѡрѣ,
Јер челик оклопа угушење прѣчи.
Стругне л' коњ без ѡздѣ, татарски ће цѡре,
С напора малаксав, поштѣнѣ ми рѣчи,
Франку у наручју остат' као јѡре.
Ал' овом баш тада на седлу је кѡлан
Пук'о, и на земљу треснуо је Рѡлан.

2275 (88). Витеже, лијепо предвидио свѣ си, —
Изуевши ово, и у своме паду
Звекнуо си, сличан гвожђа пуној кѣси.
Страва разуздану обузе кураду,
И са Мандрикаром, кад се ово дѣси,
Бијесно пѡјѡри низ цареву цаду,
И зажди ѡ гору преко клада, рѡпа,
Док Татар у гњѣву песницом је лѡпа.

2276 (89). Туча и дерњава сва је бадаваде,
 Јер је престрављена животиња глупа
 (Шта је коњ уплашен читатељ ми знаде),
 И што јаче коњик песницама бупа,
 То су све хитрије ноге у кураде,
 Која са у пјени и у зноју купа.
 Докле тако Татар кроз дубраву јурѝ,
 За њим се на коњу Доралида журѝ.

2277 (90). Потресена бјеше та лијепа дама
 Неприликѡм овом што се њему слѹчи.
 Није смјела туна останути сама,
 Страх од људи страних срдашце јој скѹчи,
 Те за оним јурит' имаде ракама,
 Чији коњ у једну рупчагу се срѹчи.
 Не бјеше Мандрикар природе млѝтаве,
 Но чврсте: кости му осташе читаве.

2278 (91). Преко једног сата јурио је до те
 Рупчаге. Немиран коњ је као жива,
 Али га татарске ручетине кротѝ,
 Јер му се у њима налажаше грѝва.
 Татар узде нема, да веље срамѡтѝ!
 Не зна шта да ради. Гњѝв осваја дѝва.
 Узми ѹзду моју (помѡћи му пробѡ
 Цура), јер кротка је ова моја коба. —

2279 (92). Он то није хтио, и смѝшља од чѝга
 Могла си се једна уздица да здѝпа,
 Кад послѝје овог окршаја свѝга
 Њему стиже помоћ од случаја слѝпа:
 Хтјѝде да пројури туда покрај њѝга
 Коњ са једном дамом, ал' кад он се рѝпа
 Његова дочѝпа, сташе му цѝлапи.
 Габрину носише коња тога сапи.

2280 (93). Откад ослободи Роландо Цербина,
 Штоно ријеч видећ' е је њена са̀са
 Обрана, бјежаше пакосна Габрина
 Као курјачица од ловца и па̀са.
 Јоште је јахала онога ѡгоина,
 И руко носила змија ова кра̀са,
 Од Пинабловице које она дѡби,
 Кадно се Цербино с Пинабелом скѡби.

2281 (94). Бјежи баба да је не сустигне грѣјех,
 И када искрсну, мајмун по облику,
 У сјајном украсу, заори се смѣјех,
 Ма да је до плача храброме војнику
 Било сад послѣ неприялика свѣјех.
 Њезинога коња удари по цику,
 Пошто му је узду сландарио дље,
 И коњ с бабом зажди опет низа пље.

2282 (95). Коњ, као ђавола да га јури рѣта,
 Уз брдо, низ брдо. тамо амо скачѣ,
 Лети преко шибља, потока и плѣта,
 А баби се очи од ужаса драчѣ.
 Али оставимо сад овога скѣта,
 Цербин и Роландо за нас више значѣ,
 Нарочито овај врли витез, који
 Колан већ справи. Седло тврдо стоји.

2283 (96). Кад се опет нађе на коњу, на ждралу,
 Чекајућ' онога силно у рѣг дѣје
 Да би, залута ли, по томе сигналу
 Вратио се одмах чим звукове чује.
 Ал' пошто не дође да самртну шалу
 Настави, Роландо љути се и псује,
 И одлучи поћи његовијем трагом,
 Не би ли с гдјегађ сукобио с врагом.

2284 (97). Изабѣла много и Цербино жалѣ
 Што их он оставља. Како не би, брѣте,
 Када би им главе већ одавно пале,
 Да не бјеше њега. Желе да га прѣте.
 Он рече: јер тражим траг од оне хѣле
 Ради борбе, људи могли би да схвѣте,
 Видѣћи ме с друштвом, е се од ње плашим,
 С тога се не слажем с приједлогом вашим.

2285 (98). Знате, свијет радо нагважда и жваћѣ
 О послима тујим да ближњима шкѣди.
 Сретнете л' онога, каж'те, днѣва два ће
 Лутат' оуд Ролан, затим ће да хѣди
 Пред Париз да Мавре коси као влаће,
 И да онај може туна да га згѣди,
 Ако борбе жели. Знајући му живѣст
 Мним хитаће тамо. То иште учтивѣст. —

2286(99). Затијем љубазно расташе се ђни.
 Он на једну, Цербин на другу ће стрѧну
 С драгом. Од несреће, Боже, их саклѡни,
 И обзира имај на младост им рѧнѹ,
 Па не дај у канце да падну сотѡни.
 Одоше шаљући руком поздрав бѧну,
 И квасећи лице потоцима сѹзѧ.
 Оде и Роландо пошто сабљу ѹзѧ.

2287(100). Он, ком судба спрема сада много рѧнѧ,
 Јурио је шумом исто као стрѧла
 Нешто мало више од два пуна дѧна,
 И најзад дојаха до једнога врѧла
 Хлађанога близу чобанскога стѧна,
 А желећ' одмора мало и посѧла,
 Када код извора, бистрога кристѧла,
 Одјахао не би, био би будѧла.

2288(101). Уморан је. Клѡбѹк чело му сијѧчѧ.
 Коњ му малаксао. Једва још баѹљѧ.
 Озго сунце зрѧкѡм усијаном пѧчѧ,
 Док из оног мјеста хладовина кѹљѧ,
 Гдје поточић онај из стијене тѧчѧ,
 И к њему жуборећ' по шљунку се сѹљѧ.
 Красно мјесто збиљѧ, ал' витеза дѧвна
 Баш туна ће судба ојадити кѧвна.

2289(102). Туна ће фурије ѹма да га лишѧ,
 Ту свијетли разум покриће се мрѧком,
 Те неће Францију, за којуно дѧшѧ,
 Моћи више бранит' мишком својом јѧкѡм.
 Спази грм на којем чудно нешто пѧшѧ,
 Смотри много стабло са истијем знѧком,
 Зачуди се када са сваке јѧликѧ
 Сину му рукопис миле Анђеликѧ.

2290(103). „Медор, Анђелика“ чита са стабѧлѧ,
 Та од тих имѧнѧ свуд се вију винци,
 Јера Анђелика крај свог идеѧла
 Ту плѧндова негда у дебелој синци,
 Топећи с' од свога силнога севдѧла.
 Та су слова ишла ка' шиљаста клинци
 У срце јунаку, ал', душе поштѧнѧ,
 Мѧшѧше, то је име друге неке жѧнѧ.

2291 (104). Па ипак (мишљаше) то су њена слѡва,
 Око моје добро ручицу јој знадѡ.
 »Медор!« То је можда шалица јој нѡва:
 Хтјело јој се да ми такво име дадѡ! —
 Видите ли како муж гвоздена кѡва
 Себе лажућ' испред истине се крадѡ!
 Ма да веће сумња душа ова мушкѡ,
 Јоште се у нади жалосница љушкѡ.

2292 (105). Све се већма сумња шири и кријепи,
 Што је више јадни сузбијају људи;
 Борба с њоме очи духовне слијепи,
 И нове разлоге за сумњање буди:
 Птица се на лепак све више лијепи,
 Кад лепршањем се избавити труди.
 Уз извор јашући ка пећини дође,
 Гдје се оно двоје љубљаху такође.

2293 (106). Ту гдје Анђелика уживаше миља,
 Његово је срце дрхтало у грѡзи.
 То бијаше једна од најљепших спиља,
 С уласком обраслим у виновој лѡзи
 Поред осталогa лијепѡга биља:
 Ту Роландо сјаха, Боже, му помѡзи!
 Ту тек бјеше пуно записа и шарѡ
 На спољним странама пећинских дувѡра.

2294 (107). Угљеном дувари, при уласку глатки,
 Исписани бјеху, или у камѡну
 Стихови су ножем урезани слѡтки,
 Који прослављаху лепѡтицу жѡну,
 Жалећи што часи среће бише кратки.
 Голем јад је био у томе угљѡну
 За витеза, који сад је ову шару,
 Између осталих, чит'о на дувѡру:

2295 (108). О пећино мрѡчнѡ као црна смѡла,
 Хвала ти на хладу; гѡро, на вјетрицу;
 Хвала, мека траво, нијеси ме бола
 Кад ми Анђелика, анђеѡ по лицу,
 Лежећи у моме наручију гѡла,
 Даде дјевојаштво пламтећ' у огњицу;
 Цвет Медору пружи Галѡронова шѡѡра,
 За којим жућаше много кавѡљѡра.

2296 (109). Пеђино, поточе, горо, мека траво,
 Цвеће, чије главе ода свуда вирѐ,
 Нек вам наклоњено буде небо плаво,
 И молим путнике, госпе, кавалире,
 Нек вас благослове; рајско племе право,
 Виле, молим нека одгоне пастире,
 Прочитавши свако моје ово слобце,
 Те да вас поштеде од козе и овце. —

2297 (110). Пјесму ову, пуну љубавнога ћева,
 Посвећену једној од најљепших жѐна,
 Медор на језику арапскоме спјева,
 Ком у поезији голема је цѐна.
 Роландо, дршћући од велика гњева,
 Који добро знаде језик Сарацѐна,
 Све је разумио, а како му бјѐше,
 Каже огањ што му из очију крѐше.

2298 (111). Пјесму, које му се цела душа гнуша,
 Прчит'о је ваљда десетину рѐди,
 И узалуд јадан увјерит' се куша
 Да је тлапња оно, што очима глѐди.
 Поче му на разум спуштати се тмуша,
 Срце му се стѐжѐ, а лице му блѐди.
 Од оне стијѐнѐ, с големога ваја
 Сам стијѐна постав, ока не одваја.

2299 (112). Мним дубину ране, читаоче, ти му
 Измјерит' не можеш, ал' се мени мѐжѐ,
 Јер исте грознице и ватру и зиму
 Осјећах, и једва остах целе кѐжѐ.
 Срце му се мрзне док у мозгу врѐ му,
 А када се такве противности слѐжѐ,
 Најтеже је души, шапље мени Муза.
 Нијем стоји туна, нити лије суза.

2300 (113). Вели Турпин одмах плакао је кића,
 Али ово лаж је сасвијем пријѐсна.
 Суза с болом оста сва у дну му бића
 С тог што нагло хтједе, силна и бијѐсна,
 Сва јурнут'. И крчаг велик, ал' грлића,
 Куд би вода хтјела, вѐдма тијѐсна,
 С тог јер о излазак отимљу се капље,
 Једва пушта воду. И то Муза шапље.

2301 (114). Природа је силна у тога јунака,
 Бедем такав тешко рони се и круни.
 Зар да повјерује гаџи оних знака?
 Душа се његова против тога бунџи.
 То је (мисли) дјело злобна проклетњака,
 Који, презрен цуром, чистоту јој трунџи;
 Ил' од његова је смишљено крвника,
 Те да љубомором убије јадника.

2302 (115). Пријелаз у пак'о из рајскијех врта
 Није лак. Рукопис (још је размишљава)
 Ако сличност има њезинијех црта,
 Значи да је хуља вјешто подражава. —
 Оде даље. Чу се глас паса и хрта:
 Да су људи близу он је хабер дава.
 Ту је дом пастирски. Преноћиће туна,
 Јер већ увелике сијала је луна.

2303 (116). Момци су из тога сиротињског двора
 Оклоп и оружје прихватили њему,
 И у хар одвели коња Бриладора.
 Вечеру му нуде: захвали на свему,
 Јер послѣ оног душевнога зора
 Сит бјеше, ал' јада. Потребу голему
 Спџат' имаде. Дође он под ону стрѣху
 Гдје ономад Медор и драга му бјѣху.

2304 (117). Не може да заспи, из постеље скдчи,
 По кући тумара, јер свуд по дувару
 У његовој соби спазише му дчи
 Записе, цртеже, ону исту шару,
 Коју су гледале на пењинској плдчи.
 Шћаше се обратит' кутњем господару,
 И о том запитат', али није смјо,
 Да не буде јасно што би скрити хтјо.

2305 (118). Ал' сама од себе проговори руга,
 Јер домањин, срца доброга и прдста,
 Видѣћи да мори некакова туга
 Његова отмјена, непозната гдста,
 И знајућ' да јаду пријатна је друга
 Весела причџа, ону коју ддста
 Пута је причао гостима, и њему
 Исприча. Тако га извести о свему.

2306 (119). Каза како кући Медора младића
 Рањена донесе с Анђеликом; дако
 Она му постаде спаситељка жића;
 Исприча да Амор, о ком знаде свако
 Да живјет' не може без крвопролића,
 И њу тешко рани, те је појмит' лако
 Страховиту ону и огњену бџру
 Љубавну, која је запалила цџру.

2307 (120). Вељаше, подлегла Амору је кивну
 Уљшкана пиром крила му и пера,
 Што је можда штета за ту цуру дивну,
 Јер она је краља инђискога шћера.
 Затијем показа драгоцјену гривну.
 На велики ужас јадна кавалѣра,
 Којом је његову обдарила жѣну
 За гостопримство јој и дворбу поштѣну.

2308 (121). Роланду на главу као буца паде
 Страховите приче грозни завршѣтак.
 Јер познаде гривну што јој негда даде,
 И клону му глава ка' увео цвѣтак,
 Утону му срце у бездане јаде:
 Ту можда и страшнѣ бољѣ је зачѣтак.
 Куша домаћину болове да скрѣје,
 Ал' заман, јер око бујне сузе лијѣ.

2309 (122). Чим је сам остао излива је дао
 Боловима својим без ограничѣња.
 На постељу своју саломљен је пао,
 Бучала му глава од крвнога врѣња.
 С десна на лијево ваљаше се као
 Да бјежи од бола и осрамоћѣња.
 У постељи овој све му горе бива,
 Као да је пуна трња и кдприва.

2310 (123). У њојзи му бјеше и врело и стѣдно;
 Час мрзне, час мисли у ватру се прѣће.
 Мучећи се тако, сна желећи жѣдно,
 Од једном се сјети да у крилу срѣће
 Драга му с Медором ту лежаше блѣдно,
 Па као бијесан са постеље слѣће.
 Муњама сијевну око њему дрско,
 И све у тој кући постаде му мрско.

2311 (124). Понајвише они на дувáру знáци.
 Што је у тој кући видјев е гријешй,
 На се одијело и оружје баџи,
 Јер одлазит' отле брзо се рђјешй,
 Ма да још с истока не падаху зраџи.
 Од јасала коња витеза дријешй,
 Журно га узјаха и појури мраком
 Гдру потресајућ' писком својом јакџм.

2312 (125). Зло такво никада не деси се нѣџм,
 Највећи паћеник патњу пати мању.
 Плачем и ридањем и ужасном виџм
 Пуњаше дубраве и ноћу и дáњу.
 Свуд је био праћен издајнице слѣџм,
 Нит' сан му падаше на уморну кáњу.
 Бол га је стезао непрестано жѣшћѣ,
 И бесједе чудне зборио је чѣшћѣ.

2313 (126). Усне су му сѹхѣ једном ово рѣкле:
 То више нијесу сузе мојег дџка,
 Још у пола бола оне су истѣкле,
 Но то су капљице животнога сџка:
 Ране, које су се на срцу ми спѣкле,
 Дају га од себе. И том биће рџка,
 Скоро ће сокови жића да испѹрѣ,
 На свагда ће очи тада да зажмѹрѣ. —

2314 (127). Затијем зá косе поче себе вѹћи,
 Као човјек који почиње да лѹди,
 Велећ': то нијесу уздисаји врѹћи,
 Но бѹра огњена из мојијех грѹди,
 Јер Амор ме крилом не престаје тѹћи
 Распирујућ' ватру која бјесни тѹди.
 Ма да огњем срце једнако ми мѹри,
 Не да му пакосник да једном сагѹри.

2315 (128). Гривну откад видјех ја од тога трѣнка
 Роландо нијесам; он је већ у грѹбу,
 А ја само тужна Роландова сјѣнка.
 Невјерна је жена, ах њезину злѹбу
 Не познаје лава ни мајмуна жѣнка;
 Бог човјеку само даде ту грѹбу.
 Оном, који тражи срцу усрећѣња
 Од Амора, ја сам примјер застрашѣња. —

2316 (129). Говорећи тако језик му се сплѣћѣ,
 Јер магла по кашто на душу му пѣнѣ.
 Лутајући гором он ће зоре трѣћѣ
 Случајно пред ону пећину да бѣнѣ,
 Гдје је оно двоје уживало срѣћѣ,
 И позлиједише његове се рѣне.
 Спазив опет запис поче да се стрѣсѣ,
 И топуз потрже да излије бѣса.

2317 (130). Појурише псовке из његове гѣшѣ
 Налик урлицима бијесне хијенѣ,
 И на далѣко се у околу чѣше.
 Ударци топуза, велике цијенѣ,
 Стихове и слова Медорова рѣшѣ,
 Полијеће парчад од оне стијенѣ.
 Мачем коси кивно пред пећином цвѣће,
 Са натписом оним сијече дрвѣће.

2318 (131). Тад више грмова стољетнијех пѣде,
 И ломљава њихна дубравом се ђри.
 И поточићу се осветити знаде:
 Забрани му даље да туда жубѡри
 Набацав у њега стијене и клѣде,
 Па истрошен огњем што у њему гѡри
 На један мах као под ударцем грѡма
 На црну се земљу стрѡбшта сирѡма.

2319 (132). Савладан силином властитѡга гѣѡва,
 Гледао је ѣтећ' укоченим глѣдом
 Небо, што на њега срѡбу своју лѣѡѡ,
 И осјећао је све болове рѣдом.
 Без сна, пића, хране три је тако днѡва
 Изгубљена љубав појила га јѣдом,
 Док четвртог дана није био срѣшен
 Ум његов силени, он постао сиѣшен.

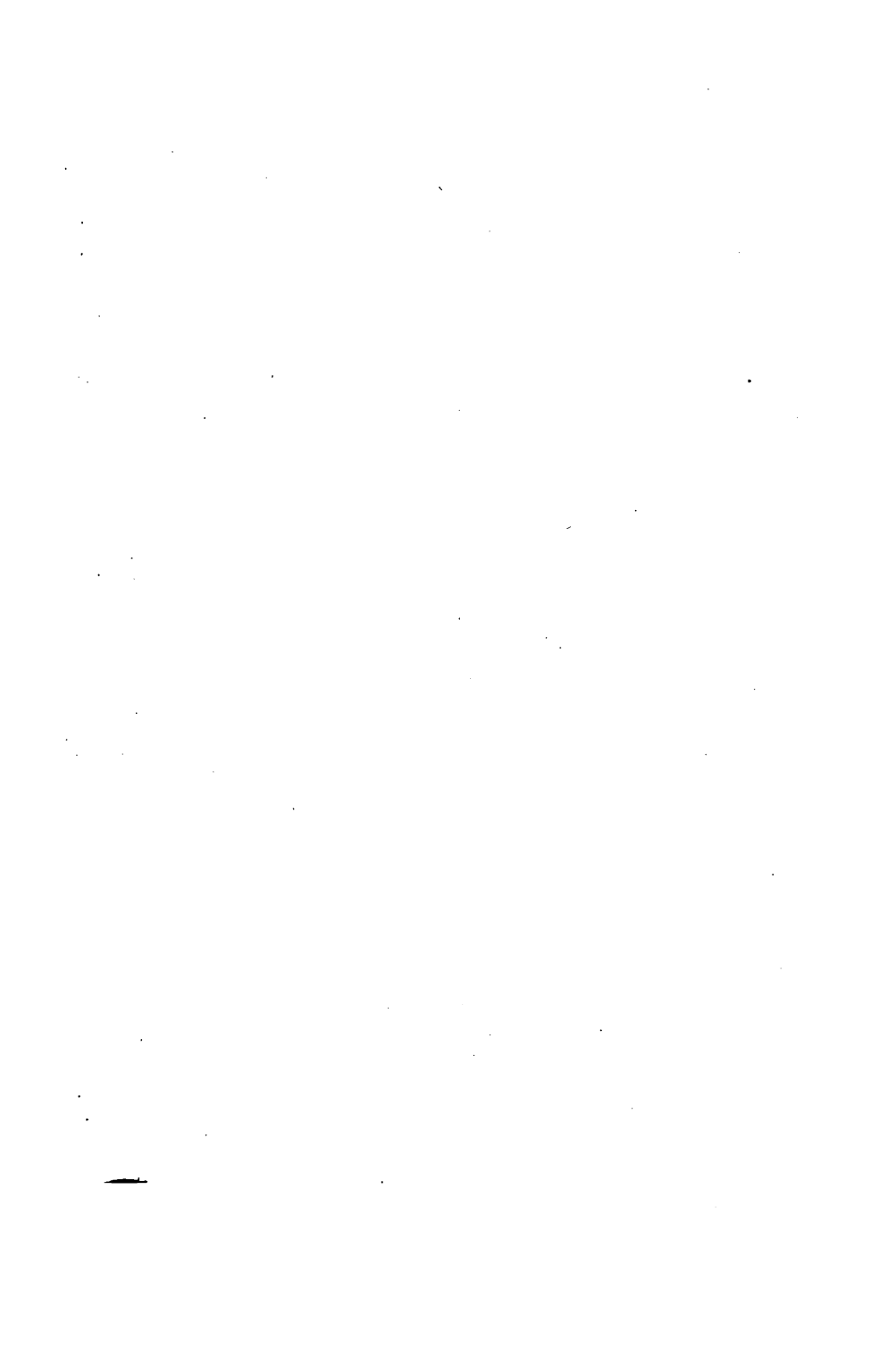
2320 (133). Бјеснилом памет му помрачи се лѣпѡ,
 Тер од сад по свету бесан ће да лѣтѡ.
 Баца штит и оклоп, одијело цѣпѡ,
 Види му се трбух пун дугијех рѣтѡ.
 Шљем и рухо гази, и ногама чѣпѡ;
 Далекѡ одлетје Дуриндана ѣтѡ.
 Свијетло оружје, Богом њему дѡно,
 Пѣ шуми је мрачној свуда рѣзбацѡно.

2321 (134). Издрачила му се у очима тјѣна,
Чули му се гласи животињски, мўкли,
На уста му бела ударала пјѣна,
Песнице и нокти прса су му тўкли:
Постао је човјек без својега сјѣна,
У тијело му се демони увўкли.
Орјашки мишићи са струка му нага
Казиваху откуд циновска му снага.

2322 (135). Гордстаса тога витешкога зор је
Голем, ужасне су мишице му бѣлѣ;
По њима се шири мускулозно чвѣрје,
По њима, рођеним да мегдане дѣлѣ,
А сада чупају из корена борје,
И храстове, букве, јаблане и јѣле.
Не уздише више, нит' плаче, нит' ридѣ,
Веће само руши, цијепа и кидѣ.

2323 (136). У бјеснилу нађе сад излаза боља.
Ломљава и рика необично јака
Продрије из шуме до оближњих поља,
И намами пуно пастира, сељака,
Пред које искрсну страховити гоља.
Сад оставит' морам лўдѣга јунака,
Јер за њиме душа сувише ме бѣли.
Наставићу, јаду кад она одѣли.

ПРИМЕДБЕ

(По Грису)

Песма Тринаеста

Строфа 15. Монца — предгорје у бискајском заливу.

Строфа 36. У издању са којег сам преводио стоји Барон место Хирон, као и у многим другима, али ће то бити погрешно, јер Грис вели: оба издања, која је прегледао сам песник, и која су угледала света у годинама 1516 и 1532 стоји Хирон. Ариосто циља на песму 12 Дантеова Пакла, где се тиран и насилници казне у језерима кључале крви. Кентаур Хирон и његови другови бичем сатерују у валове осуђенике, чим се помоле.

Строфа 40. По старим причама овај Турпин био је архиепископ од Ремса за доба Карла Великога. Хроника, за коју веле да је он написао, била је некада главни извор романима и песмама о Карлу и његовим витезовима. На њега се песник чешће позива, велећи да је у њему црпао податке за свој спев, али биће да се шали, бар по кашто.

Строфа 42. О баби овој наставиће се у песми 20, ст. 105.

Строфа 44. О Роланду и Изабелу наставак у песми 23, ст. 53.

Строфа 59. Ова је Изабела најстарија ћерка Херкулу I војводи од Фераре, а сестра Хинолиту и Алфонсу.

Строфа 60. Кнез од Мантовѐ Бан Франческо Гонцага, муж Изабели, туче Французе под Карлом VIII на реци Тару, и помдже да се истерају из Неапоља.

Строфа 63. По смрти Беатричинѐј Луј XII зароби Сфорцу, лиши га државе и одведе у Француску.

Строфа 64. Друга једна Беатрица од Есте бејаше жена Матје Корвина; трећа опет нека била је кадурерица у једном манастиру у Павови, и кад је умрла прогласише је за светицељу.

Строфа 67. Рићарда је кћи кнеза од Салџа, а суруга Николе од Есте. Бејаше још у животу кад јој син Херкул I једва најпосле седе на очев престо.

Строфа 69—71. Лукреција Борџа друга је жена Алфонсу I, а сама је пре њега имала два мужа и много љубавника, међу којима је било и таквих, да је гнусно именовати их. Може ли се временом, у којем је писао, извинити Ариосто, што њу неваљалицу у звезде кује? Не може. Мањ ако се у самој претераности похвале не крије иронија, што није немогуће.

Строфа 73. Ова „лијена Липа“ значајна је по томе, што је била кћи Јакова Ариоста, једног од предака неснижових. Обицо од Есте заљуби се у њу и доведе је у Ферару, на пошто је с њом двадесет година невенчан живео, у години 1347 венча се њоме на њеној самртној постељи. Тројица од њених синова поше се на престо један за другим. За Липом пресели се и племе Ариостово из Болоње у Ферару.

Песма Четрнаеста

Строфа 2. Битка код Равене била је на Ускрс 1512 године између Француза, уз које бејаше Алфонсо, и удружене шпанске и папине војске. Веће се победа била клонила последњима, кад на њих грухну са бока Алфонсо са својим топовима и разби их, те претрпеше велики губитак у људима, оружју и пртљагу.

Строфа 6, 7. Победна радост би помућена Французима губитком врлога им врховнога војводе Гастона де Фоа (Gaston de Foix), који јурећи неурпјатеље погibe од пушке. Гвињардини мисли да је тада пало укупно најмање 10.000 људи (по другима много више), и да трећина тога броја долази на Французе. Осим тога победноци изгубише тако много других ваљаних предводника и јунака, да је њихова победа личила на пораз.

Строфа 8, 9. Због тих губитака Французи су били јако огорчени, те док се с посадом у Равени још преговарало о предаји, део њихове војске кроз један продор у бедему јурне у варош, и ту почини грозна зверства. Мало времена пре тога није боље прошла ни Брешја. Римино, Фаенца и многе друге околне вароши, заплашене тиме, без боја се предадоше Французима. Познато је да је француска војска са разузданости и силенидука била од вајкада озлоглашена у Италији, као и то, да је та своја безакоња чешће скупо исплаћала, јер је страдала од мучких убистава и завера, као нпр. сицилијанско вечерње.

Строфа 19. Како је Брадаманта Врунелу прстен отела прича се у почетку песме 4.

Строфа 31. Како је Мандрикар задобио Хекторово оружје прича Бојардо у „Заљубљеном Роланду“, књ. 3, пес. 1, 2.

Строфа 64. О Мандрикару и Доралиди наставак у пес. 23, ст. 71.

Строфа 88. Питагора и његов ђак Архитас захтевају од својих ученика ћутање као најозбиљнију дужност.

Песма Петнаеста

Строфа 2. Франколино — место, 40 итал. миља удаљено од ушћа реке По.

Строфа 9. Наставак о бици код Париза у пес. 16. ст. 16.

Строфа 17. Златни Херсонез — полуострво с оне стране Гангеса; у Старих: *Chersonesus aurea*. Тапробана — острво Цејлон; Кори — предгорје Коморин према Цејлону; Кохин — варош у малабарском приморју.

Строфа 22. Они први су — Португалци по Васком да Гама; они други — Шпанци под Колумбом и његовим последницима.

Строфа 24. Тих седам столећа означавају време између Карла Великог и Карла Петога.

Строфа 25. Лево Рајнине обале односе се на варош Ган (Гент) у Фландрији, где је Карло V рођен од оца Филипа Аустриског и мајке Јоване, ћерке Фердинанда арагонскога.

Строфа 28. Проспер Колдна и Фердинандо Пескара, — два супарника у ратној слави и војводе Караа V.

Строфа 30. Андрија Дорија, из једне старе породице ђеновске, би најпре адмирал Фрање I, али кад га овај увреди, ступи у службу Карла V. Беше то један од првих поморских јунака свога времена, и прослави се нарочито чистећи од гусара средиземно море. Истера Французе из Ђенове, и у место да њихову тиранију замени својом, даде народу слободу, те га из захвалности прозваше оцем отачаства.

Строфа 58. Каиопа, Сапорис — варош у Египту на једном ушћу Нила.

Строфа 67. Оливије, кнез од Бургоње, један од најславнијих паладина Карла Великог, ако и не игра никакву важну улогу у овоме спеву.

Строфа 98. Свети витез Ђорђе, о којем је овде реч, ослободио је, прича се, ћерку некаквога либискога краља, која је била изложена змају да је поједе.

Песма Шеснаеста

Строфа 16. О Грифону и Ориђили наставак у пес. 17. ст. 17.

Строфа 33. Краљ енглески Отон опсађен је у Паризу заједно с царем Карлом.

Строфа 36. У Риму награђиваху венцем од дубова липша (согопа сивиса) онога, који је спасао живот римскоме грађанину.

Песма Седамнаеста

Строфа 2. По Виргиду Меленције (*Mecentius*), тиранин у Агији (Етрурија), бежаше звер човек (*Енеида*, књ. 8).

Строфа 4. Папа Јулије II позва Швајцарце у Италију после пораза код Равене.

Строфа 17. Наставак о опсади Париза у пес. 18, ст. 8.

Строфа 62. Како су Мандрикар и Градас (управ први сам) ослободили Лучину прича Бојардо у „Заљубљеном Роланду“ књ. 3, пес. 3.

Песма Осамнаеста

Строфа 7. Наставак о Грифону у пес. 18, ст. 59.

Строфа 9. Данац Огијеро — један од најбољих Карлових паладина.

Строфа 38. Наставак о Родомону у пес. 23, ст. 32.

Строфа 59. Наставак о бици код Париза у ст. 146 ове песме.

Строфа 65. Хорације Коклес бори се сам на тибарскоме мосту против навале етрурске војске под Порсенби.

Строфа 99. Марфиза, краљица персиска и (као што ће се после дознати) Руђерова сестра, још у „Заљубљеном Роланду“ важно је лице.

Строфа 103. Старац Аурорин. То је Титон (Tithonus), син Лаомедона, краља тројанског, у којег се „за младости и лепоте“ његове заљуби Аурора. Она њомоли за њега бесмртност од Јупитера, али при том заборави и вечну младост измслити му, те га мораде љубити и кад остари.

Строфа 108, 109. Брунело, онај што украде прстен Анђелици, некад у трку пројашујући поред Марфизе ненадас јој истрже мач из руке и побеже. Четрнаест дана јурила га је девојка (шестог дана паде јој коњ), и бацала је са себе оружје да би брже трчала, али га не стиже. Види „Заљубљеног Роланда“ књ. 2, пес. 5, 15, 16.

Строфа 135. Луна — стара нека, сад потпуно разорена варош у Италији на западном приморју, недалеко од Караре.

Строфа 146. Наставак о Марфизи и њеним друговима у пес. 19, ст. 42.

Строфа 147. Роландо, који је убио Алмона (или Алмонта), оца Дардинелова, носио му је шлем и бодје (ратне знаке). Но како је, наравно, и син продужио красити се убојним знацима свог оца, то су он и Роландо имали исте знаке; а како је Ривалдо познавао Роландове, и знао њихову историју, познао је по сличним знацима и Дардинела.

Строфа 151. Капа Мамбринова. Упореди са ст. 28 песме 1 и примедбом на њу.

Строфа 158. Бизерта — у туниском приморју престоница Аграманова. Она не само постоји и данас, него су је Французи јако утврдили, те отуда сузбијају талијански утецај на Тунис.

Строфа 165. Очевидно у овој епизоди угледао се Аристо на Виргилова Ниса (Nisus) и Евријала (Euryalus) у књ. 9. Енеиде.

Строфа 184. По старима месец је троличан, јер се појављује у три облика: на небу је Луна, на земљи Дијана, у подземноме царству Прозерпина или Хеката.

Песма Деветнаеста

Строфа 12. Крсеон је био краљ у Тиви (Тѐби, старогрчки: Τίβη) и ујак браћи Етеоклу и Полинису. Кад ова обојица, отимљући се о врховну власт, у двобоју падоше, не даде Крсеон погрести тело Полиниса, јер се борио против свога роднога града.

Строфа 38. Чаробница Моргана држаше Цицијана, сина Монодана (Монодан је био краљ од Дагомира), у свом дворцу испод воде заробљена, одакле га Роланд ослободи („Залубљени Роландо“ књ. 2, пес. 42).

Строфа 42. Наставак о Медору и Анђелици у пес. 29.

Строфа 46. Саталија је варош у Анатолији; реч „лимиски“ односи се на Лимис (Limissò), варош на Кипру; „триполски“, на Триполис у Сирији.

Строфа 50. Зрак свете Јеле, Јеленина, Илијина, Светога Хермуса ватра. То је, веде, нека сјајна ваздушна појава, која се у облику пламена по кашто виђа на катаркама. Њу бродари поздрављају као добро знамење да ће буре престати.

Строфа 74. У вароши Гордијуму (Велика Фригија) налажаху се од вајкада некаква кола, на чијој руди кашт један бејаше тако вешто у чвор завезан, да га нико раздрешити не може. Оракуд један беше објавио да ће онај, који чвор одреши, завладати Азијом. Александар Велики исече га мачем и тако одреши.

Песма Двадесета

Строфа 1. Харпалица, кћи једнога краља тракскога, истера Неоптолема, сина Ахилова, из своје државе, који је био у њу с војском ушао, разбивши ову. Виргида је описује (Енеида књ. I) као једну од витешких жена. Такођер и Камилу, што владале над Волсцима (Енеида књ. VII). Сафо и Корина две су славне песникиње грчке.

Строфа 14. Идџмен, краљ острва Крита (Крѐтѐ), удружи се с Грцима противу Троје. При повратку сколи га грозна буре, и он се завешта Нептуну, ако га избави, принети му на жртву прво створење човечије које сретне, кад на земљу ступи: то беше његов син. — Вароши „Диктеје“ на Криту нема, нити је било. Но под њом песник јамачно разумева Кандију, која је на подножју брега Дикте.

Строфа 58. То женско царство — град — јамачно је данашња Александрѐта у Сирији на мору.

Строфа 101. Брадаманту је био поставио цар Карло за намеснику Провансе (Види пес. 2, ст. 64).

Строфа 105. Наставак о четворици витезова у песми 22, ст. 52.

Строфа 129. О Марфизи у пес. 26.

Песма Двадесет Прва

Строфа 16. Акродераун (или Акрокераун) — предгорје у Албанији на јонском мору.

Строфа 57. Он у толико личи на Ореста, што је као и овај, који је убио своју матер Клитемнестру, Агамемнонову жену, и њена љубазника Егиста, био гоњен фуријама, мучен савешћу.

Песма Двадесет Друга

Строфа 2. Хипермнестра, једна од педесет кћери Данаја, краља од Аргоса, спасе живот мужу своје Липкеју, док све њене сестре, на заповест очеву, побише своје у првој брачној ноћи.

Строфа 4. Наставак о Цербину и Габрини у пес. 23, ст. 39.

Строфа 6. Бруса, варош у Анатолији, престоница турскога царства до освојења Цариграда.

Строфа 30. Наставак о Астолфу у пес. 23, ст. 9.

Строфа 95. О Руђеру у пес. 25.

Песма Двадесет Трећа

Строфа 17. Наставак о Астолфу у пес. 33.

Строфа 31. О Брадаманти у пес. 30.

Строфа 38. О Хипалци у пес. 26.

Строфа 38. О Родомону у пес. 24.

Строфа 78. Када Мандривар задоби остало оружје Хекторово, закле се не понети мача, док не отме Дуриндану, мач Хекторов, који беше у Роланда. Види „Заљубљенога Роланда“ књ. 3, пес. 2.

Строфа 79. Двобој Роландов с Агриканом и смрт овога описује Војардо у „Заљубљеном Роланду“ књ. 1, пес. 19.

Строфа 95. Наставак о Габрини у пес. 24.

Строфа 99. О Цербину и Изабели у пес. 24.

Р Е Ч Н И Қ

абја, хапа (на седлу).
аве, ave Maria! Здраво Марија! (католичка молитва)
аксиома, признато правило, начело.

алдумашче, нанојница, бакшиш.

антрешел, оно што се на товарепа коња метне озго међу стране.

арена, бориште.

банда, страна.

бахат, 2 пад. бахата и бахта, баг нир. коњски.

беса, задана реч, вера.

буна (у Хрв.), глунак.

бређа (жена), трудна.

брѣгати, као штрцати.

бујин, велики, јак, тром коњ.

булумента, руља, гомила.

васал, поданик.

вигови, виговѣ (м. множ.) оме, замке.

влака, лака, долина.

врт, тиква за воду.

вѣлати се, вѣдам се, фѣлати се, улати се, ићи, промицати, вуцарати се.

гѣзи, победник.

гладѣн, кицош.

гѣѣт м., годеп.

гѣрила м., врста мајмуна.

грѣб (у Дубр.), гроб.

грѣд, ход.

грѣја, грозница.

громула, врло велик човек.

грѣња, као кита.

грѣцати, грѣѣм, газити.

гѣра, грба.

дѣжнѣй, кишни.

дѣрле, дершште.

дрѣча, трн, трѣе.

дрѣсна, крупна женска, нарочито девојка.

Еуксин, Црно Море.

жрѣбати, жрѣбѣм, извлачити коцку.

задно, дно.

зѣлѣх, залишан.

збѣцати се, измршавити.

зиѣѣ, зидају.

зиѣѣн, штета.

индѣт, помоћ.

кажа, прича, гатка.

касѣрма, касарна.

кѣѣка, значи и кука.

кѣсити се, кѣзити се.

киша, кѣшка, ѣѣша, рѣло, сѣрла.

кишати се, кишѣ се, киселити се, распадати се у води.

контѣн, контѣна, контѣно, пристаје на нешто, задовољан.

крѣса, змија.

крѣѣѣв, крѣѣѣк.

крѣо, крѣ, крѣ, стадо.

лап м., гишка земља у рѣту.

лоно, крило.

лонцати, вѣѣати.

лука, пољана; пристаниште.

манѣри (м. мн.), понашање, држање.

манѣца, манѣца, јело.

мѣлѣн (у Босни, Херцеговини, Дубровнику), ѣѣво.

мниѣвати, мниѣѣм, мислити.

мошљин, тривокоп, бӯдѣк.
мусевѣда, беда.
наузнако, натрашке.
недѣјин, неврат.
џбље, обе.
џме, џмета, ждрече преко године.
џсал, џсла, магарац.
паладин, витез, јунак, борац.
парије (м. мн.), људи најнижега сталежа.
паћело, паћел, паћео, вѣо, копрена, дӯвак.
пѣст, пѣсти, песница. Тако у Даничића. У Вука: пѣст.
плѣса, комад, парче, део.
поклаисѣр, посланик, изасланик.
пѣра, руница на кожи куда зној пролази.
прѣпѣти, прѣпнѣм, прѣпѣт, нпр. коња, везати.
прѣпор, сӯпрашица, прашина, песак.
прѣг, нпр. коњ, дугачак.
пѣша, мушко дете од 5—6 година.
пѣшт, нитков.
раќам, рачун.
ранац, врста торбе.
раскомадати се, раскомадати се, напрасно и јако разјарити се.
раћт, коњски накит.
ренѣгат, отпадник.
рѣга, тојага, батина.
рѣта, чета.
саркофѣг, велик, украшен мртвачки сандук.
сѣвѣал, љубавни ћѣ.
сигнал, знак, нарочито трубом.
синор, синдра, синѣра, мѣђа.
сјѣнит (у Босни) нпр. човек, велик, јак, крупан.

скѣба, кука, квака.
скрѣб, скрѣби, брига.
Спас, Свети Спас, Спаситељ (разликуј од спѣс).
сијѣнати, сијѣшам, ослабити, малаксати.
срѣг, мотка.
срѣзнути, срѣзѣм, напрегнути све снаге: Рсом срѣзни, руком врзи, људски рѣсу!
срѣчити, срѣчим, сложити.
стѣлац, стѣпа, стѣ; столица.
стрѣга, дѣра, продор на плѣту.
тѣлих, тѣлија, срећа; судба.
тимѣр, врста спахилука.
тѣр (у Дубр.), мах: од првога тѣра, доброга сина — честитање мааденцима.
тјѣна, нпр. на јајету, танка кожаца, ђина, мембрана.
тмѣст, таман.
тоња, као тегоба; натумтеност.
траќанац, траг.
трѣм (у Боци), трѣн, тренутак.
трибѣт, данак, порез, принос.
тѣрин, љушка.
тѣрнир, јавно светковање јуначких игѣра.

ѣба, хром човек.
ѣула, буца, кѣјача.
ѣуша, љушка.

чѣпра (у Ц. Гори), кожа.
чѣтѣ, исти, сушти: чити он.
чѣвјек без својега сјѣна. У Боци човек сенѣвит зове се онај, који изгуби свој сѣн, па као луд тумара по свету без сена, као и сен без њега.
чѣлтѣн, покрѣвац.

чѣвер, показао чѣвер тј. какав је.
чѣка, као гуњ.

ИСПРАВКЕ И ШТАМПАРСКЕ ПОГРЕШКЕ

С В Е С К А I

(ДОПУНА)

Без мало свуда, где се у овим исправкама и штампарским погрешкама ставља запета место тачке, била је запета у слогу, али при штампању те запете, нешто нагризене, нису тачно изишле, те не личе ни на тачку ни на запету. Ове исправке и још друге неке мање чине се само ради што веће потпуности, и ако би их и сам читалац могао исправити.

СТРОФА	СТИХ У	СТРОФИ	СТОЗИ	ТРЕБА
10	3		Дџена	Дочџена
19	1	Нџ	прокоуса	Не прокоуса
26	5		твога	твојег
27	4		џбеџа	обеџа
31	6		стрџа. —	стрџа.
37	2		стрџа.	стрџа.
50	7		ниједнога	ни једнога
76	2		лџа.	лџа.
82	3		смџе	смџе
83	3		у грџи	из грџи
132	1		нџ отвори	нџ отвори
132	5		нџ обори	нџ обори
139	3		Па	Пак
196	2		Реџо	Реџо
209	7		Меџеа	Меџеја
219	7		ниједне	ни једне
228	1		џбеџа	обеџа
246	6		пџсја	посја
272	5		пџлџа	подџа
277	3		раширив	раширив
279	3		кџде.	кџде.
288	2		скџта.	скџта.
316	1		нџ преноџи	нџ преноџи
323	8		изравна	изравна
330	3		ствџри.	ствџри.

СТРОФА	СТИХ У СТРОФИ	СТОЈИ	ТРЕВА
432	6	нѣ избави	нѣ избави
433	3	страно.	страно,
434	6	удну	у дну
444	4	на десно ни	дѣсно нити
453	8	па	пак
460	6	центаури	кентаури
485	5	покуља	покуља
519	1	знѣтну	знѣтну,
524	1	пожеље	пожеље
582	1	заједно	заједно
599	7	тужно.	тужно
601	5	смелѣји	смјелѣји
605	7	ном	И ном
605	8	азнити	Казнити
612	4	новце.	новце,
618	3	стѣне	стѣне
622	3	свијетла	свијетлог
650	1	попада	попада
659	3	лѹке.	лѹке,
668	7	шаље	шаље
678	5	свиће	свиће
683	2	скѣта.	скѣта,
690	7	доби	доби
696	7	јамчи	јамчи
704	2	Тиранин	тиранин
709	5	направу	направу
719	3	насмѣја	насмѣја
719	6	Благовоље	Благовоље
720	1	заједно	заједно
728	7	грѣи,	грѣи,
728	8	врѣи.	врѣи.
730	3	успети	успјети
732	1	Нек'	Нек
733	5	направо	направо
733	6	Нек'	Нек
759	3	надалѣко	на далѣко
764	2	у свом	баш у
806	3	груди. —	груди.
837	2	трже.	трже,
855	5	иде	иде
859	7	учини.	учини,
860	6	нек'	нек
863	1	вала.	вала,
870	6	Оборну зграби	Оборену зграби
879	4	наѣб. —	наѣб.
885	7	стѣне	стѣне
895	6	ствѣри.	ствѣри,
896	1	плаче	плаче ;
897	1	мнѣзи.	мнѣзи
909	6	преставља	представља
910	4	стѣне	стѣне
911	6	скачи.	скачи,

СТРОФА	СТИХ У	СТРОФИ	СТОЈИ	ТРЕБА
931	6		траву	траву
972	1		тѣкс.	тѣкс.
973	8		Савјетујем	Савјетујем
975	7		Де му ти	Ти му свој
977	3		те хола	т' охoola
995	3		Па	Пак

СТРАНА	ВРСТА	СТОЈИ	ТРЕБА
219	46	дѣчена	дочѣна
223	1	њенога	њена
225	8	вјѣтрни	вјѣтрнй
225	18	плѣту	плѣту
225	35	здѣхѣћ	здѣхѣч
225	50	канура	канура
225	54	кѣтил	кѣтил
226	47	плѣтѣ	плѣтѣ
226	70	свѣтъѣк	свѣтъѣк

С В Е С К А II

СТРОФА	СТИХ У	СТРОФИ	СТОЈИ	ТРЕБА
1029	1		из времсѣна	у времсѣна
1037	4		а	и
1037	8		Ходи!	Оди!
1046	7		Прѣгута	Прогута
1056	7		увѣћа	увѣћа
1074	5		гѣје	гѣје
1087	6		Гонцагу	Гонцази
1088	5		Гонцаго	Гонцага
1095	3		Ричарда	Риѣарда
1096	8		Алфонсо, Хипѣлит.	Алфонс и Хипѣлит.
1122	6		љута	љутог
1127	5		брзѣке;	брзѣке;
1130	5		савјест	савест
1131	7		јѣко.	јѣко,
1150	5		Па	Пак
1150	8		јѣрост	јѣрѣст
1151	1		рѣче.	рѣче.
1154	2		згрѣбй.	згрѣбй,
1176	6		љуту.	љуту,
1200	4		блуд	Блуд
1205	1		чѣчй.	чѣчй,
1226	7		стйди	стйди
1244	1		пѣшй.	пѣшй,
1248	4		згрѣбй.	згрѣбй,
1249	1		двадесет и	седамдесет
1251	2		тѣди.	тѣди,
1253	6		Са Уѣером	С Огијѣром
1268	6		добу	дѣба
1272	5		храбра	храбре
1276	1		ѣдсѣрство.	ѣдсѣрство,
1281	7		дѣвила	дѣвила

IV

СТРОФА	СТИХ У СТРОФИ	СТОЈИ	ТРЕВА
1285	1	канála.	канála,
1290	1	прéпао.	прéпао,
1304	8	отпéтља	отпéтља
1305	1	буди.	буди,
1307	7	живи	живи
1323	7	је.	је,
1350	3	лежé.	лежé.
1361	3	за	ја
1375	7	је	си
1436	8	не доживје.	не доживје.
1452	6	угледаше.	угледаше,
1445	2	запазио.	запазио,
1455	7	тешку	тешком
1477	1	Завитла	Завитла
1477	5	живка	живка
1501	7	Манд икар	Мандрикар
1551	3	вичé	вичé
1560	7	сердáра.	сердáра,
1577	2	Па	Пак
1594	1	слијéда.	слијéда,
1596	1	Крвнóву	крвнóву
1609	1	цáпа	цáпа
1610	8	Па	Пак
1619	3	мегáна.	мегáна,
1628	1	Луркана Дардýнев	Дардýнев Луркана
1628	6	дебелу	дебелом
1637	6	свједóка	свједóка.
1643	6	пријатéљски	пријатéљски
1652	1	издaлéка	из дaлéка
1676	3	Астофо	Астолéо
1704	1	4 (130)	1704 (130)
1719	1	тмýша.	тмýша,
1727	6	сувишну	сувишњем
1752	1	гáди.	гáди,
1763	1	кóњикá	кóњикá
1812	6	нашем	своме
1819	7	дóвио	дóвио
1822	5	бóји	бóји
1843	2	стýпи	стýпи
1866	4	Бóгу	Бóгу.
1871	7	бáли.	бáли,
1939	1	слáтко.	слáтко,
2014	2	цвéта.	цвéта,
2020	7	рбóм.	рбóм,
2033	6	Акроцерауна	Акроцерауна
2039	5	јáчé.	јáчé,
2042	7	вика	вика,
2068	2	лýду	лýду.
2100	1	цáду.	цáду,
2101	2	поткрeпљена	поткрeпљeња
2102	4	дaдe	дaјe
2131	6	пóжeљe	пóжeљe

СТРОФА	СТИХ У	СТРОФИ	СТОЈИ	ТРЕВА
2138		5	нѧ	нѧ
2150		1	чѣчѣ	чѣчѣ:
2151		1	кљу	кљуѣчи
2162		2	лице.	лице,
2179		4	вѧји.	вѧји,
2234		1	бина.	бина,
2252		4	скѧй.	скѧй,
2255		8	Рлоан	Роланд
2274		8	п	и
2282		2	брдо.	брдо,
2293		6	Боже,	Боже
2304		2	дувару.	дувару
2307		5	грѣвну.	грѣвну,
2317		4	цијенѣ.	цијенѣ,
СТРАНА		ВРСТА	СТОЈИ	ТРЕВА
271		6	по Васком	под Васком

ИЗДАЊА СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ

I коло (1892)

1. Живот и Прикљученија Димитрија Обрадовића, свеска I, за штампу приредио и предговор написао Ж. Поповић. Цена 2 дин.

2. Смора и са сува, црте др. Милапа Јовановића. Цена 2 дин.

3. Даворје Ј. С. Поповића, за штампу приредио и речник и предговор написао Љубомир Стојановић. Цена 2 дин.

4. Бакоња Фра-Ерне, написао Симо Матавуљ; с речником и предговором Љуб. Јовановића. Цена 3 дин.

5. Драматски Списи Косте Триковића, свеска I, за штампу приредио и предговор написао Данило А. Живаљевић. Цена 2 дин.

6. Истинска Служба, написао П. Н. Потапенко, превео М. В. Милашевић. Цена 2 дин.

7. Историја Српскога Народа с погледом на историју суседних Хрвата и Бугара, написали Љуб. Ковачевић и Љуб. Јовановић, свеска I. Цена 2 дин.

II коло (1893)

8. Живот и Прикљученија Димитрија Обрадовића, свеска II, за штампу приредио и поговор и речник написао Ж. Поповић. Цена 2 дин.

9. Мемори Проте Матије Ненадовића, за штампу приредио и предговор, регистре и речник написао Љубомир Ковачевић. Цена 4 дин.

10. Два Идола, написао Богобој Атапацковић, за штампу приредио и предговор написао Андра Гавриловић. Цена 3 дин.

11. Камено Доба, написао Јован Жујовић. Цена 3 дин.

12. Прве Жртве, приповетка из српске прошлости, написао Андра Гавриловић. Цена 2 дин.

13. Из Природе, мањи списи др. Јосифа Панчића, за штампу приредио и предговор написао Ж. Живановић. Цена 3 дин.

14. С Француског Парнаса, преводи Владимира М. Јовановића. Цена 3 дин.

III коло (1894)

15. Антологија Дубровачке Лирике, за штампу приредио и предговор и речник написао Милан Решетар. Цена 2 дин.

16. Тамо амо по Истоку, црте др. Милана Јовановића, свеска I, с речником и с картом Индискога Океана и околних земаља. Цена 3 дин.

17. Песме Јована Илића, за штампу приредио Љуб. Стојановић. Цена 3 дин.

18. Драматски Списи Косте Триковића, свеска II, за штампу приредио и предговор написао Дан. А. Живаљевић. Цена 2 дин.

19. Воденица на Флоси, написао Џорџ Елиот, превео с енглескога Андра Николић, свеска I. Цена 3 дин.

20. Воденица на Флоси, написао Џорџ Елиот, превео с енглескога Андра Николић, свеска II. Цена 3 дин.

21. Историја Српскога Народа, с погледом на историју суседних Хрвата и Бугара, написали Љ. Ковачевић и Љ. Јовановић, свеска II. Цена 2 дин.

IV коло (1895)

22. Васне Доситеја Обрадовића, свеска I, за штампу приредио и предговор написао Андра Николић. Цена 2 дин.

23. Друга Певанија Змаја Ј. Јовановића, свеска I, за штампу приредио и предговор написао Милутин К. Драгутиновић. Цена 3 дин.

24. Низ старијих приповедака, за штампу приредио и предговор написао Андра Гавриловић. Цена 3 дин.

25. Тамо амо по Истоку, прте др. Милана Јовановића, свеска II, с речником. Цена 3 дин.

26. Бијесни Роландо, сјјевао Лодовико Ариосто, преијевао Драгиша Станојевић, свеска I, с предговором, напоменама и речником. Цена 3 дин.

27. Тартић и Тврдица, комедије од Молијера, превели Јован Борђевић и др. Владан Борђевић, за штампу приредио и предговор написао Јован Баја. Цена 2 дин.

28. Из науке о светлости, написао Борђе М. Станојевић, с предговором и 158 слика. Цена 3 дин.

V коло (1896)

29. Васне Доситеја Обрадовића, свеска II, за штампу приредио и поговор написао Андра Николић. Цена 2 дин.

30. Друга Певанија Змаја Ј. Јовановића, свеска II, за штампу приредио Милутин К. Драгутиновић. Цена 3 дин.

31. Слике из сеоскога живота, написао Јанко М. Веселиновић, свеска I. Цена 2 дин.

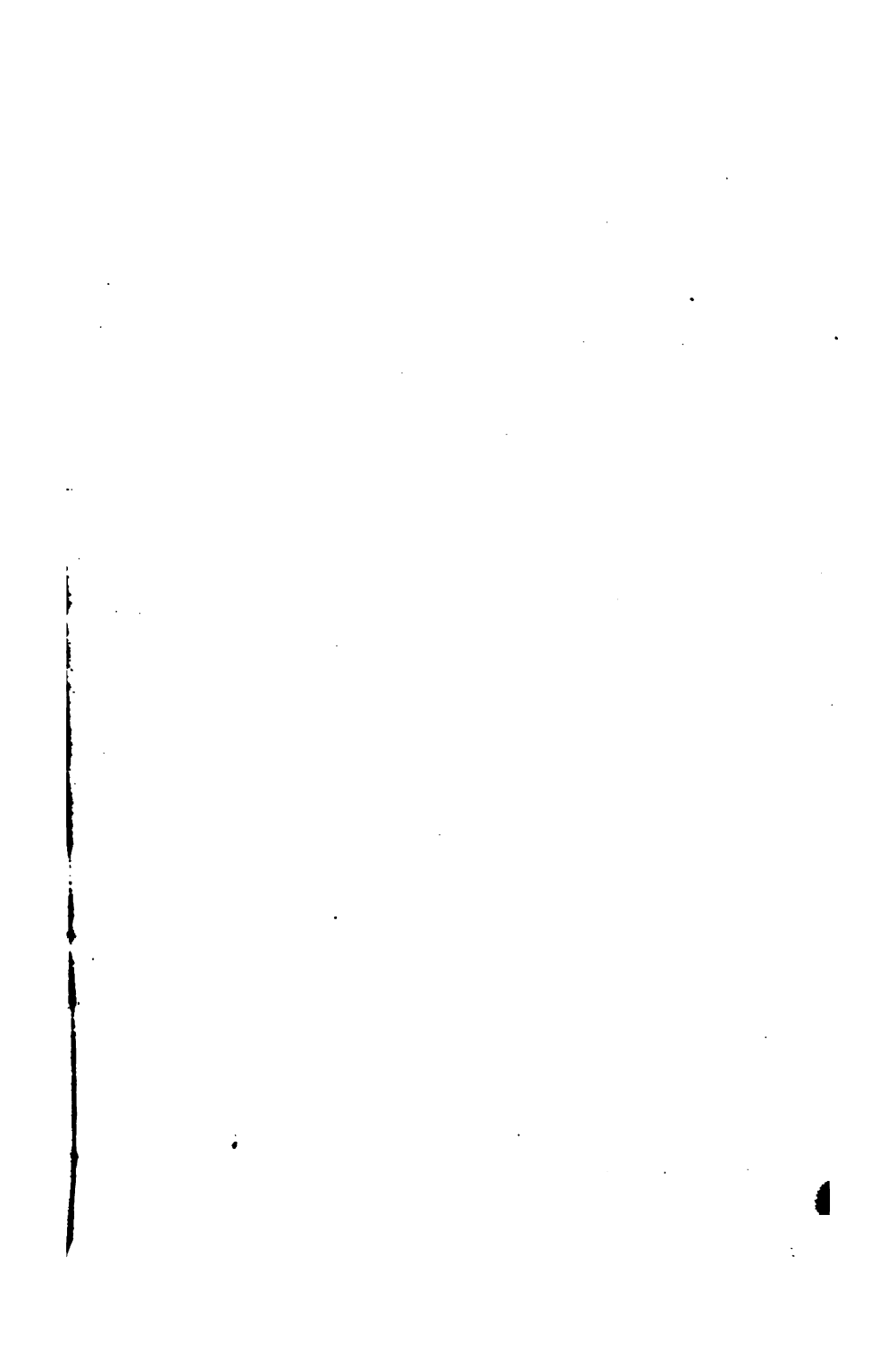
32. Тодор од Сталаћа, трагедија у пет чинова, написао Милош Цветић. Цена 2 дин.

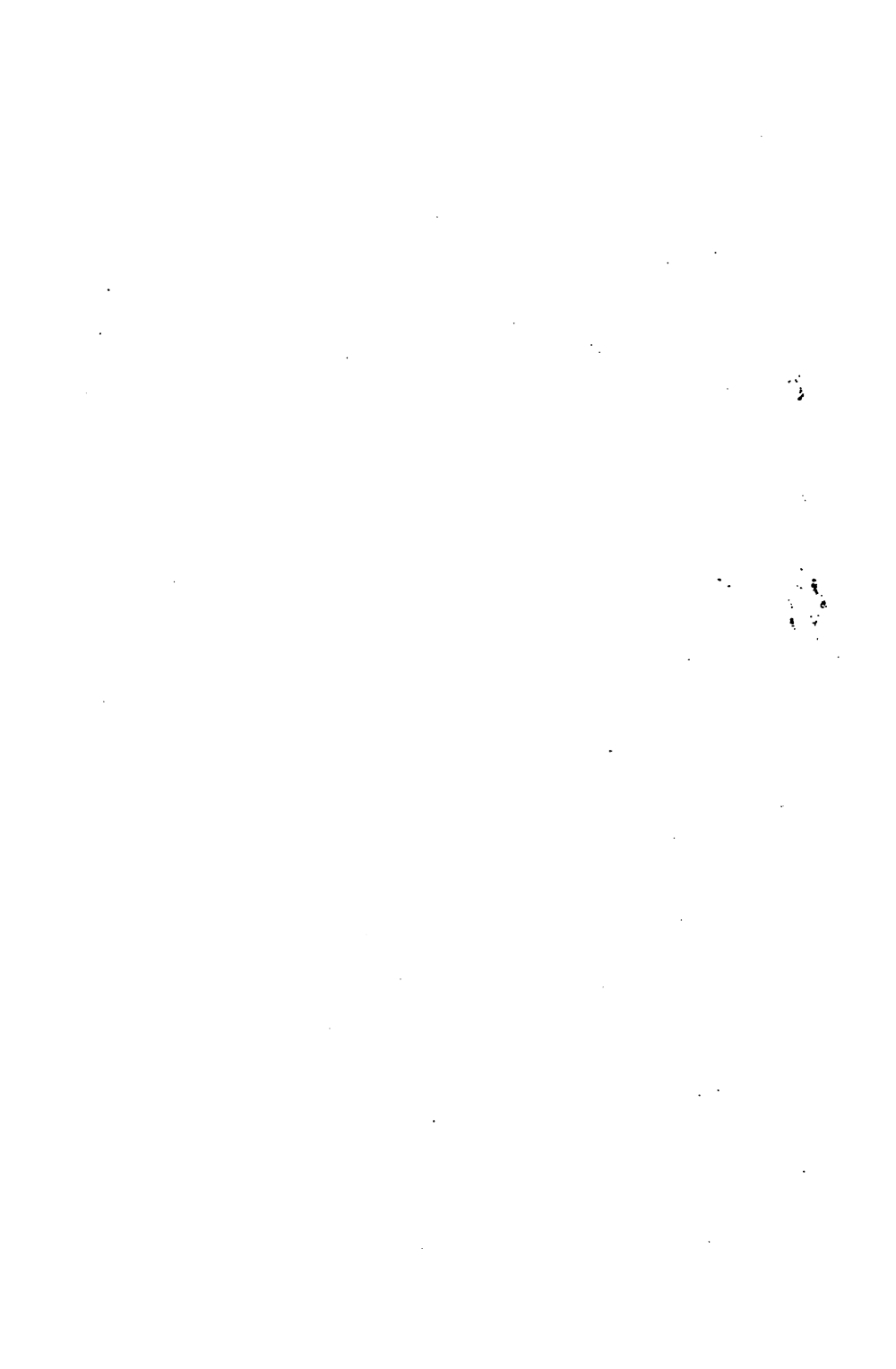
33. Бијесни Роландо, сјјевао Лодовико Ариосто, преијевао Драгиша Станојевић, свеска II, с напоменама и речником. Цена 3 дин.

34. Девајтис, роман од Марије Рођевићевне, превео с пољскога Никола Манојловић. Цена 3 дин.

35. Књига о здрављу, превео др. Милан Јовановић —Багут, са 53 слике у тексту и 2 засебне таблице у боји. Цена 3 дин.

Свако засебно коло књига може се добити преко повереника или непосредно од Управе Српске Књижевне Задруге по цену од 10 динара.

Stanford University Libraries

3 6105 011 902 025

PQ
4583

S4
A
V.

**Stanford University Libraries
Stanford, California**

Return this book on or before date due.

--	--	--

